

Projekt

z dnia 15 listopada 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W ŁOBZIE**

z dnia ..... 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.¹⁾) w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 oraz z 2022 r. poz. 763, 764, 1700 i 1812) Rada Miejska w Łobzie uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łobza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Joanna Sienkiewicz

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2469 oraz z 2022 r. poz. 24, 218, 1700 i 2185.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2023**

Łobez – listopad 2022

ROZDZIAŁ I

WPROWADZENIE

Spśród problemów społecznych te związane z alkoholizmem, narkomanią i środkami psychoaktywnymi są jednym z trudniejszych do rozwiązania. Wynika to z kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby uzależnione, ale i całe społeczeństwo. Nadużywanie alkoholu, zażywanie środków psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne powodują wiele szkód społecznych takich jak: zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, zażywaniem środków psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi należą do zadań własnych gminy. Zadanie to realizowane jest poprzez coroczny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Realizacja zadań prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii powinna przyczynić się do ograniczania dostępności i spożycia napojów alkoholowych, zażywania substancji psychoaktywnych, działania na rzecz trzeźwości, przeciwdziałanie powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków, a także przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.

"Organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego są zobowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy."

Zadania te powinny być wykonywane poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu,
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną,
- 3) ustalenie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w kraju,
- 4) ograniczenie dostępności alkoholu,
- 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
- 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
- 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- 8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

1. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada szereg obowiązków na instytucje i organizacje, a przede wszystkim na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (art. 4¹ ust 1 ustawy) należy:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy (dot. reklamy i promocji oraz sprzedaży napojów alkoholowych) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

2. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, a także innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii .

Zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii obejmują (art.10 ustawy):

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadania własne gminy związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także w zakresie przeciwdziałania narkomanii będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 z późn. zm.) oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

3. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM BEHAVIORALNYM

- 1) Zwiększanie dostępności do terapii poznawczo-behawioralnej.
- 2) Organizowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla nauczycieli ze wszystkich typów szkół oraz dla rodziców, dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.
- 3) Zakup i rozprowadzanie materiałów informacyjno-edukacyjnych (książki, broszury, ulotki) w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień behawioralnych.

Uzależnienie wiąże się z silną potrzebą, psychicznym przymusem albo zażywania jakiejś substancji albo wykonywania określonej czynności – uzależnienia behawioralne. Bez względu na to, czy będzie to uzależnienie od alkoholu, leków, narkotyków czy też hazardu, zakupów albo seksu, prowadzi do koncentrowania się życia wokół tego, co jest przyczyną uzależnienia. A sama osoba uzależniona będąc ofiarą nałogu cierpi w zasadzie w każdej sferze życia: emocjonalnej, psychicznej, intelektualnej i fizycznej. Substancje psychoaktywne – alkohol, nikotyna, leki i narkotyki, takie jak kokaina lub opioidy (kodeina, morfina i heroina), działają w taki sposób, że stymulują umiejscowione w mózgu receptory. Z kolei w przypadku uzależnień behawioralnych dochodzi do uzależnienia od pewnego stanu psychicznego, wyrzutu endorfin. Osoba uzależniona stara się, by taki stan trwał jak najdłużej – jej organizm zostaje pobudzony, następuje kumulacja przyjemności, a później rozładowanie emocji. Dlatego też hazardziści grają dopóki mają pieniądze, a sami nie są w stanie przerwać procesu ciągłego stymulowania emocji. I właśnie to jest istota różnicy między wspomnianymi uzależnieniami. Substancje psychoaktywne działają na receptory, a określone zachowanie przy uzależnieniach behawioralnych wpływa na stan emocjonalny, wyrzut endorfin i adrenaliny.

Objawy odstawienne w uzależnieniach behawioralnych ograniczają się do sfery psychicznej, pojawiają się lęk, niepokój i depresja. W przypadku uzależnienia od substancji psychoaktywnych występują zespoły abstynencyjne, które, w zależności od rodzaju substancji, mają różnoraki przebieg chorobowy. Występują objawy fizyczne, takie jak dreszcze, zimne poty czy biegunka.

W obu przypadkach negatywne skutki objawiają się także w sferze społecznej. Dochodzi do izolowania się od ludzi, pojawiają się złe relacje rodzinne, związane z zanikaniem więzi czy wręcz rozpadem rodziny, nie bez znaczenia są też ogromne problemy w pracy, nierzadko kończące się jej utratą

Oba rodzaje uzależnień mają wiele wspólnych cech:

- ✓ poczucie przymusu wykonywania określonych zachowań;
- ✓ tolerancja na substancje czy określone zachowanie – występuje konieczność ich nasilania w celu uzyskania podobnych efektów;
- ✓ zaniedbywanie innych źródeł przyjemności;
- ✓ kontynuowanie zachowań mimo pojawiania się wyraźnych szkód, które się z nimi wiążą.

Różnice:

- ✓ o ile osoba uzależniona może całkowicie odstawić substancje psychoaktywne, o tyle całkowitej abstynencji w przypadku niektórych uzależnień behawioralnych zachować się nie da. Trudno wyobrazić sobie bowiem osobę uzależnioną od komputera, która rezygnuje z tego narzędzia i tym samym znacznie ogranicza sobie szanse

rozwoju osobistego. Podobnie osoba uzależniona od zakupów nie jest w stanie zrezygnować z robienia jakichkolwiek zakupów;

✓ przy uzależnieniach chemicznych pierwszym krokiem jest detoksykacja, polegająca na oczyszczeniu organizmu z toksyn. Tego etapu w uzależnieniach behawioralnych oczywiście nie ma.

✓ kolejną różnicą jest stopień negatywnego wpływu uzależnienia na organizm. Podczas gdy uzależnienia chemiczne mogą prowadzić do bardzo poważnych uszczerbków na zdrowiu, uzależnienia behawioralne pod tym względem wydają się być znacznie łagodniejsze. Chociaż np. kompulsywne objadanie się jest z pewnością bardzo groźne dla zdrowia, a uzależnienie od seksu znacznie zwiększa ryzyko zarażenia się chorobami przenoszonymi drogą płciową;

✓ leczenie farmakologiczne pacjentów uzależnionych od środków chemicznych polega na podawaniu im środków używanych w terapii odwykowej: naltreksonu, naloksenu oraz nalmefenu. Są to leki działające na receptory opioidowe w mózgu. Pacjentom podaje też leki, które hamują np. głody alkoholowe. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku uzależnień behawioralnych. Nie ma idealnych farmaceutyków, które hamowałyby niepożądane działania osób uzależnionych od konkretnych zachowań, stanów emocjonalnych.

✓ w przypadku uzależnień behawioralnych praktycznie nie istnieje ryzyko przedawkowania, choć zdarzały się przypadki śmierci przed ekranem komputera związane z zaniedbaniem realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych, takich jak sen, jedzenie i picie.

Do najpopularniejszych uzależnień czynnościowych należą: uzależnienie od komputera, uzależnienie od Internetu, uzależnienie od telefonu, uzależnienie od hazardu, pracoholizm, uzależnienie od ćwiczeń fizycznych, uzależnienie od seksu, zakupoholizm.

4. REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łobzie w zakresie:
  - a) inicjowania i koordynowania polityki Gminy Łobez wobec problemów alkoholowych,
  - b) motywowania osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego,
  - c) podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy (dot. reklamy i promocji oraz sprzedaży napojów alkoholowych) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- 2) Urząd Miejski w zakresie merytorycznego wykonania zadań wynikających z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
- 3) Inne podmioty, którym mogą być zlecane zadania wynikające z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (Komenda Powiatowa Policji, Centrum Integracji Społecznej, Centrum Usług Społecznych, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, organizacje i stowarzyszenia sportowe, kulturalne i społeczne).

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA KOSZTÓW GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Źródłem finansowania zadań programu są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

6. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Ustala się wynagrodzenie dla każdego członka komisji w następującej wysokości:
  - a) za udział w posiedzeniu komisji - w wysokości 170 zł brutto za każde posiedzenie komisji,
  - b) za udział w rozmowach wyjaśniająco-motywujących - 170 zł brutto za każde posiedzenie komisji,
  - c) za udział w kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych 170 zł brutto,
  - d) za udział w prelekcji informacyjnej z przedsiębiorcami o normach przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w punktach sprzedaży 170 zł brutto,
2. Organizację i tryb pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łobzie określa Regulamin Organizacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łobzie.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŁOBEZ

1. WPROWADZENIE

Społeczeństwo polskie, na skutek gwałtownych przemian ustrojowych, ekonomicznych, społeczno – kulturowych i technologicznych nadal doświadcza wielu trudności, które ograniczają lub spowalniają jego rozwój. Socjologowie trudne sytuacje w życiu zbiorowości określają terminem: „problem społeczny” oraz terminem „kwestie społeczne”.

Kwestia społeczna - to poważny, budzący niepokój problem społeczny, który nie może zostać samodzielnie rozwiązany przez ludzi i wymaga szerokich działań wielu podmiotów.

Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Według K. Fryszackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru².

Problemy społeczne są zmienne w czasie: część z nich jest eliminowana z życia społecznego, jednak w ich miejsce pojawiają się nowe niepokojące zjawiska, angażujące opinię publiczną, ekspertów czy działaczy społecznych. Współcześnie obserwowane zmiany społeczne niosą ze sobą nowe zagrożenia, z kolei dotychczas obserwowane zjawiska podlegają przemianom. Ta dynamika prowokuje do stawiania pytań o ich długofalowe konsekwencje dla jednostek, grup, rodzin, społeczności lokalnych czy regionów.

1K. Fryszacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

2Fryszacki K. , Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. **Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji.** Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Głównymi celami diagnozy społecznej są:

- identyfikacja przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacja wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- identyfikacja skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacja regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analiza podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- analiza proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Badania realizowane na terenie Gminy Łobez mają na celu przedstawienie sytuacji społecznej w gminie. Obejmowały one podstawowe problemy społeczne związane z: nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym oraz cyberprzemocą.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Łobez wśród czterech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy,
- uczniowie szkoły podstawowej,
- uczniowie szkoły ponadpodstawowej,
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

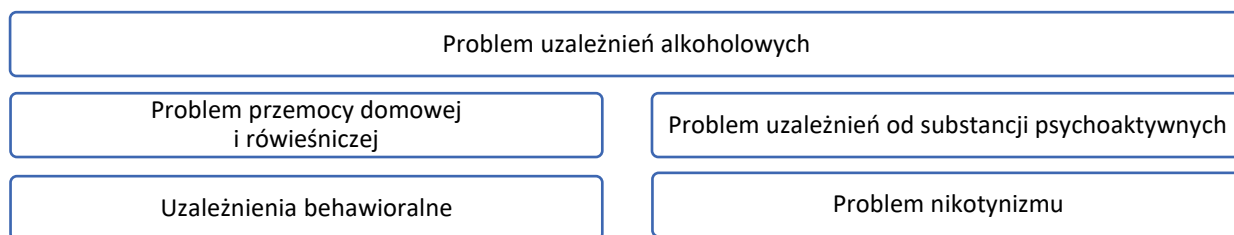
Badania miały na celu:

- zidentyfikowanie problemu uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców,
- zidentyfikowanie problemu przemocy w rodzinie,
- zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej i szkolnej wśród uczniów z Gminy Łobez,
- zidentyfikowanie skali problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców gminy,
- zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- zidentyfikowanie skutków występujących problemów,
- pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Konceptualizacja badań na terenie Gminy Łobez opierała się na następujących pojęciach badawczych:

- **Problem alkoholowy (alkoholizm)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne.
- **Problem narkotykowy (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”⁴.
- **Problem nikotynowy (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10.
- **Zjawisko przemocy** – może przyjmować różnorodne formy, są to w szczególności:
  - **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, bicie, policzkowanie, kopanie, duszenie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
  - **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
  - **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniu sprowadzającym ją do roli obiektu seksualnego poprzez np. niechciane dotykanie, szczygnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
  - **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy;
  - **zaniedbanie** - polega na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby.

3 T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

4 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050).

- **Zjawisko przemocy w rodzinie** – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”⁵.

Cechy przemocy w rodzinie:

- **intencjonalność** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie,
  - **nierównowaga sił** – zdecydowana przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna),
  - **powodowanie cierpienia i bólu** – narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony,
  - **naruszanie praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.).
- **Zjawisko przemocy rówieśniczej** – Dan Olweus, pionier badań nad zjawiskiem przemocy szkolnej definiuje przemoc jako „agresywne zachowanie, w którym sprawca używa swego ciała lub przedmiotu (włączając broń) do zranienia lub skrzywdzenia innej osoby”. Z kolei WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub zagrożenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”⁶. Nowym problemem, który pojawia się już coraz częściej wśród Polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.

Tab. 1. Dręczenie szkolne i cyberbullying. Różne rozumienie właściwości dręczenia w tradycyjnym dręczeniu i cyberbullyingu.

Kryterium wyróżniające	Tradycyjny bullying	Cyberbullying
Powtarzalność	Wynika z wielokrotnego działania sprawców.	Może wynikać z cech samego materiału zamieszczonego w Internecie, który jest albo wielokrotnie kopiowany, albo długotrwale obecny; w obu tych przypadkach ofiara doświadcza powtarzalnej wiktymizacji.
Nierównowaga sił	Wynika z przewagi ilościowej, fizycznej lub psychologicznej sprawcy bądź sprawców.	Może wynikać z większych kompetencji sprawców w zakresie obsługi nowych technologii komunikacyjnych.
Intencjonalność	Jest operacjonalizowana najczęściej jako świadoma chęć skrzywdzenia ofiary.	Część badań wskazuje, że ze względu na cechy komunikacji zapośredniczonej (m.in. redukcja sygnałów niewerbalnych) niektórzy sprawcy nieświadomie krzywdzą ofiary.

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249)

⁶ Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007r.

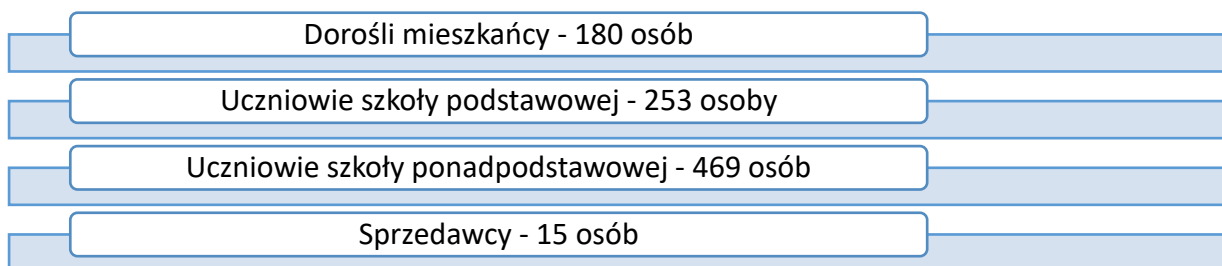
- **Uzależnienia behawioralne** – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 roku poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności.
- **Cyberprzemoc** - przemoc z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży. Pomimo, że akty cyberprzemocy mogą wyglądać niewinnie, to potrafią wyrządzać bardzo dużą krzywdę. Przykłady agresji elektronicznej:
  - 1) **flaming** – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej;
  - 2) **prześladowanie (ang. harassment)** – regularne przesyłanie nieprzyjemnych wiadomości do ofiary za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji;
  - 3) **kradzież tożsamości (ang. impersonation)** – podszywanie się pod ofiarę;
  - 4) **upublicznianie tajemnic (ang. outing)** – udostępnianie prywatnych materiałów ofiary (np. zdjęcia);
  - 5) **śledzenie (ang. cyberstalking)** – inwigilacja ofiary i nękanie jej niechcianymi komunikatami;
  - 6) **happy slapping** – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmów oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie;
  - 7) **poniżenie (ang. denigration)** – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary;
  - 8) **wykluczenie (ang. exclusion)** – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej ofiary;
  - 9) **agresja techniczna** – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Opis metody i próby badawczej

Celem badania było zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Gminie Łobez oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych. Istotnym elementem niniejszej diagnozy było również porównanie badań problemów społecznych realizowanych w gminie na przestrzeni ostatnich lat.

Graf. 1. Schemat próby badawczej.

Badania zostały przeprowadzane w 2022 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 917 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców, nauczycieli oraz przedstawicieli instytucji pomocowych na terenie Gminy Łobez za

pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Gminy Łobez oraz rozesłany instytucjom oświatowym i pomocowym. Uzupełnione ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość. W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na przeprowadzenie badań w ich placówkach. Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych występujących na terenie Gminy Łobez.

2.2. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części:

- 1. część adresowo-tytułowa** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta;
- 2. część merytoryczna** - zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień;
- 3. część metryczkowa** - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta, są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy lub ilościowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe dotyczyły przede wszystkim ich ogólnej wiedzy i opinii na temat zjawiska uzależnień i przemocy, doświadczeń osobistych oraz spostrzeżeń wpływających z obserwacji najbliższego otoczenia. W kwestionariuszu badawczym znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, dopalaczy, papierosów, zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych, cyberprzemocy i innych problemów społecznych w gminie oraz działań gminy w zakresie rozwiązywania problemów.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów: spożywanie alkoholu, palenie papierosów, zażywanie substancji psychoaktywnych, przemoc, ocena działań gminy oraz uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc.

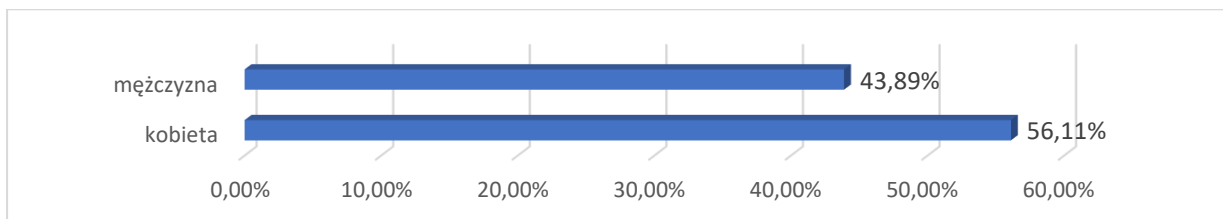
Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 71 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

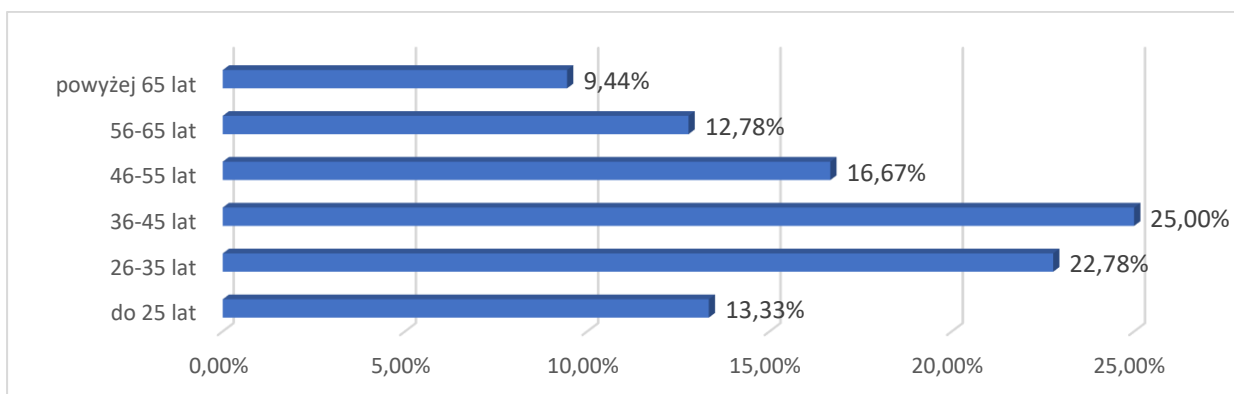
3.1. Struktura badanej próby

W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Łobez wzięło udział 180 dorosłych mieszkańców.

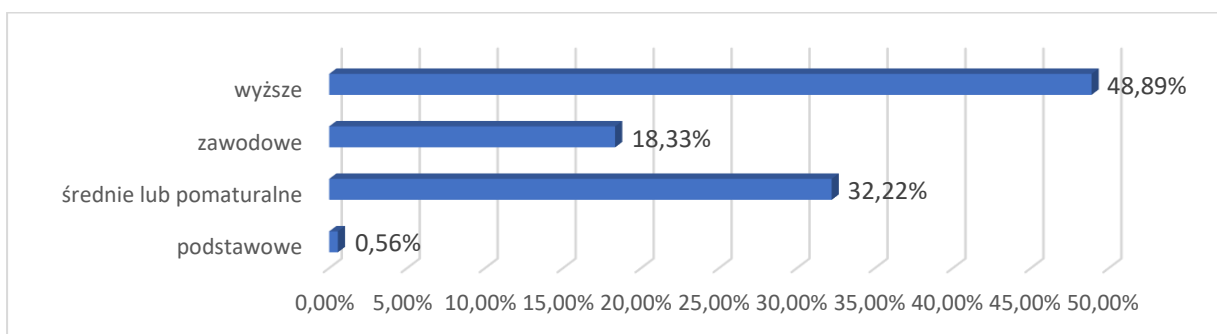
Wyk. 1. Płeć:

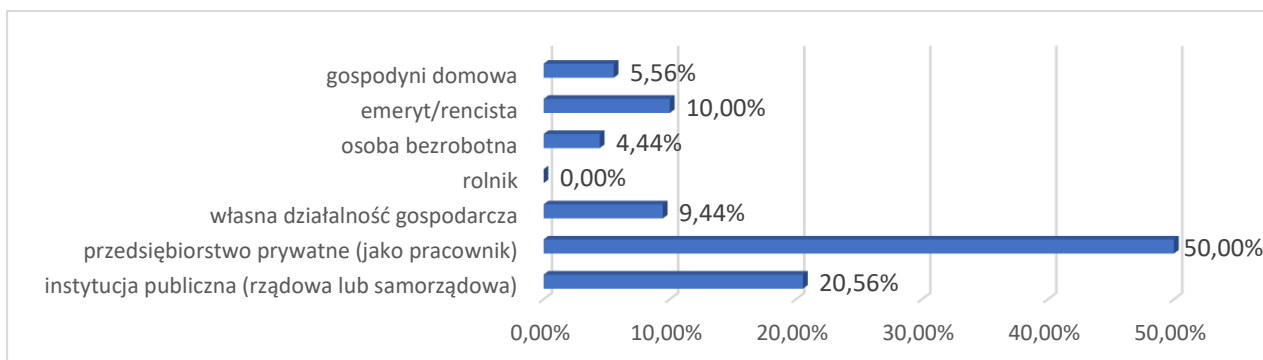
Wyk.2. Wiek:

Wyk. 3. Wykształcenie:

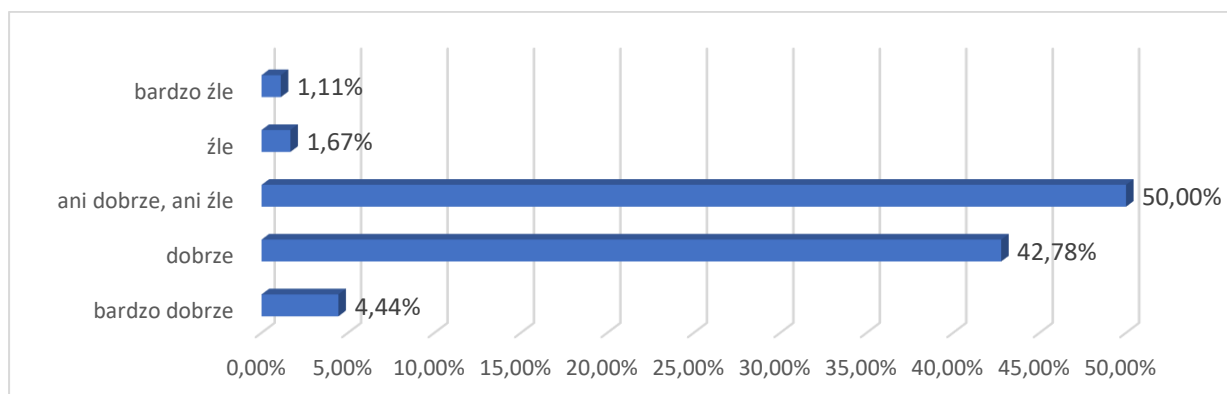

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia:

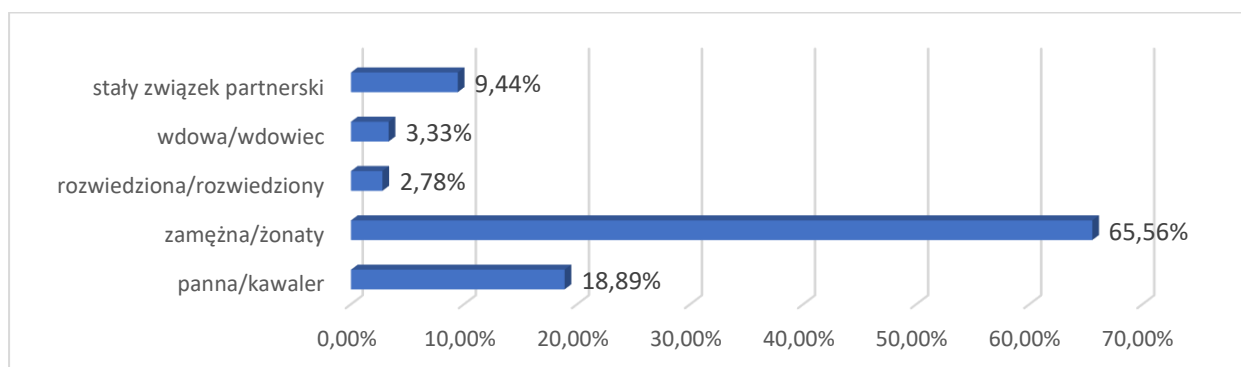

4,44% mieszkańców bardzo dobrze ocenia swoją sytuację materialną, a dobrze swoją sytuację materialną ocenia 42,78% badanych. Połowa osób twierdzi, iż nie jest ona ani dobra, ani zła. Natomiast 1,67% uważa, że jest ona zła, a kolejne 1,11% badanych wskazało odpowiedź „bardzo źle”.

Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Wyk. 6. Stan cywilny:

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Konsumpcja alkoholu, przyjmująca postać picia ryzykownego, picia szkodliwego oraz uzależnienia od alkoholu, nie jest problemem ostatnich lat czy dekad, lecz obecna była w różnych społeczeństwach przez wieki. Problem ten jest ciągle aktualny w Europie, ale nie omija on również Polski, co dokumentują wyniki badań diagnozujących rozmiary i wzory konsumpcji alkoholu. Zarówno ze względu na tę skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, uzależnienie od alkoholu, a szerzej: problemy alkoholowe, uznaje się w Polsce za problem społeczny.

Na całym świecie z powodu tej choroby cierpi blisko 140 mln osób . W Polsce grupę uzależnionych szacuje się na około 860 tys. (w tym 707 tys. to mężczyźni i 153 tys. to kobiety), zaś liczbę pijących w sposób ryzykowny i szkodliwy na prawie 4 mln. Zgodnie z obowiązującą obecnie Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10, podstawą jego rozpoznania jest wystąpienie przynajmniej trzech z następujących objawów:

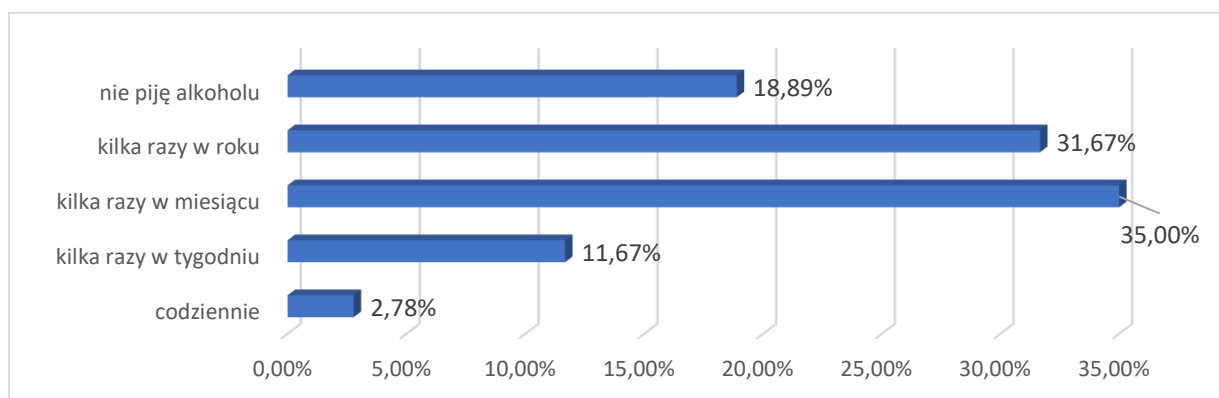
- silna potrzeba lub przymus picia alkoholu („głód alkoholowy”);
- zaburzona zdolność kontrolowania picia alkoholu – trudności w powstrzymaniu się od picia, w jego zakończeniu lub problem z kontrolowaniem ilości wypijanego alkoholu;

- wystąpienie objawów abstynencyjnych (drażliwość, zaburzenia snu, nadmierna potliwość, tachykardia, drżenie mięśniowe, nadciśnienie tętnicze) oraz picie alkoholu w celu złagodzenia lub uniknięcia alkoholowego zespołu odstawienia;
- zmiana tolerancji na alkohol – konieczność przyjmowania coraz większych dawek alkoholu;
- narastające zaniedbywanie alternatywnych dla picia przyjemności oraz zainteresowań;
- kontynuowanie picia alkoholu pomimo posiadanej wiedzy o jego szkodliwości.

Szczególną cechą choroby alkoholowej jest to, że uzależniony zwykle nie dostrzega u siebie niepokojących objawów jak również grożącego mu niebezpieczeństwa. Tym samym nie podejmuje on wysiłków żeby się wyleczyć, przeciwnie – stara się ukryć chorobę nie tylko przed otoczeniem, ale i przed samym sobą.

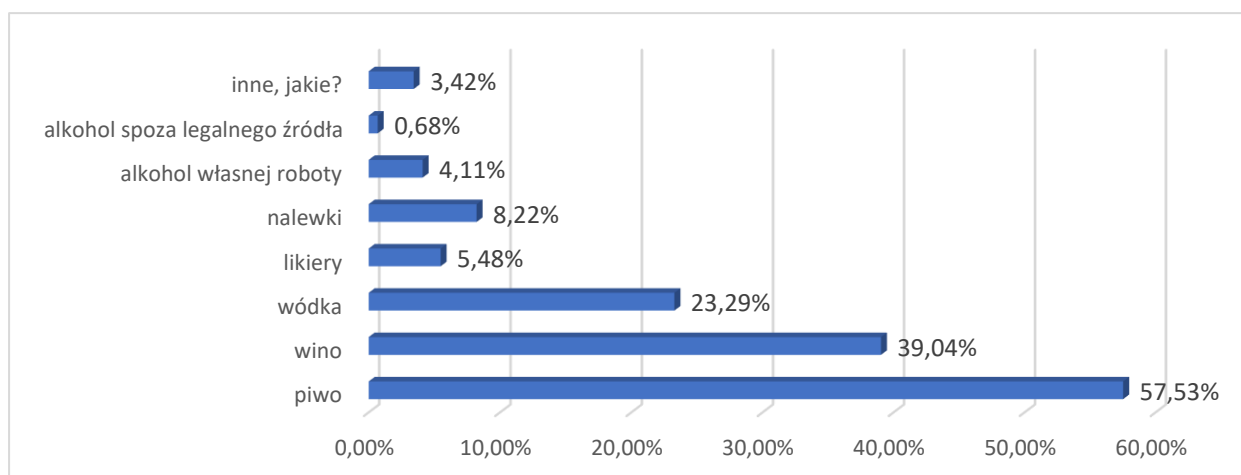
Rosnąca skala alkoholizmu, a także jego wielowymiarowe konsekwencje, uzasadniają potrzebę pogłębionej analizy zjawiska. Stąd też celem prowadzonych w niniejszym rozdziale rozważań jest próba usystematyzowania dotychczasowej wiedzy zogniskowanej wokół szeroko rozumianej problematyki alkoholowej w Gminie Łobez. Na początek mieszkańców zapytano jak często zdarza im się spożywać alkohol. 18,89% badanych nie pije w ogóle alkoholu. Kilka razy w roku zdarza się to 31,67% osób, 35,00% osób sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, 11,67% kilka razy w tygodniu, zaś 2,78% badanych pije alkohol codziennie, co wskazuje, że te osoby mogą zmagać się z problemem alkoholowym.

Wyk. 7. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywają alkohol.

Wyk. 8. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Poza tym jak często mieszkańcy spożywają alkohol, istotne wydaje się ile alkoholu spożywają oni jednorazowo. Jak rekomenduje Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom⁷ w przypadku mężczyzn za odpowiednie uznaje się jednorazowe spożywanie 2 butelek piwa, 3 lampek wina lub też 4 kieliszków wódki. W przypadku kobiet normy te są niższe i wynoszą: 1 butelka piwa, 1,5 lampki wina lub też 2 kieliszki wódki.

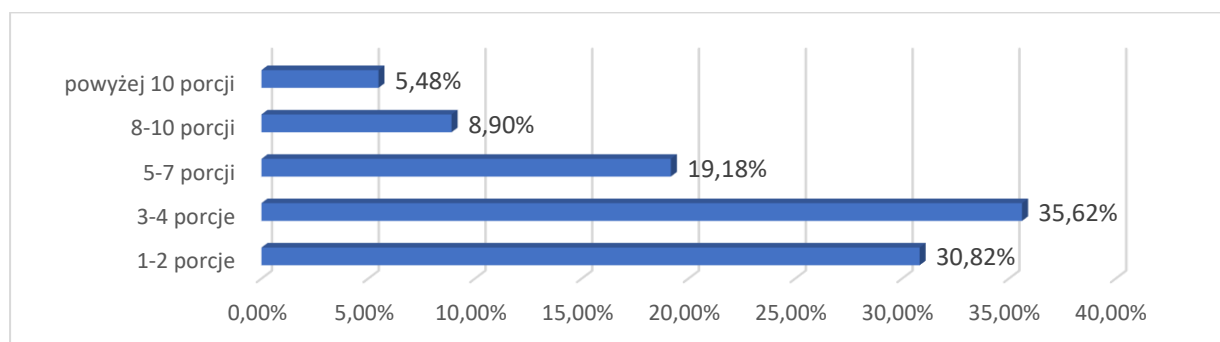
Natomiast jeżeli chodzi o wyznaczniki ryzykownego picia alkoholu to ustalono następujące progi jednorazowego spożycia :

- 1) umowny próg ryzykownego picia dla mężczyzn (sześćdziesiąt gramów czystego alkoholu) to około:
  - 187,5 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do sześciu 30 ml kieliszków wódki;
  - 600 ml wina 12,5% co jest równoznaczne z sześcioma kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
  - 1500 ml (1,5 litra) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako trzy szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra;
- 2) umowny próg ryzykownego picia dla kobiet (czterdzieści gramów czystego alkoholu) to około:
  - 125 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do czterech 30 ml kieliszków wódki,
  - 400 ml wina 12,5% co jest równoznaczne z czterema kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
  - 1000 ml (1 litr) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako dwie szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

Według Światowej Organizacji Zdrowia standardowa dawka alkoholu zawiera 10 gramów czystego etanolu.

Znaczna część ankietowanych deklaruje, iż jednorazowo wypija 3 – 4 porcje alkoholu (35,62%). Natomiast 30,82% ankietowanych wypija jednorazowo 1 – 2 porcje, 19,18% osób wypija 5 – 7 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, kolejne 8,90% badanych pije jednorazowo 8 – 10 porcji oraz 5,48% ankietowanych powyżej 10 porcji.

Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

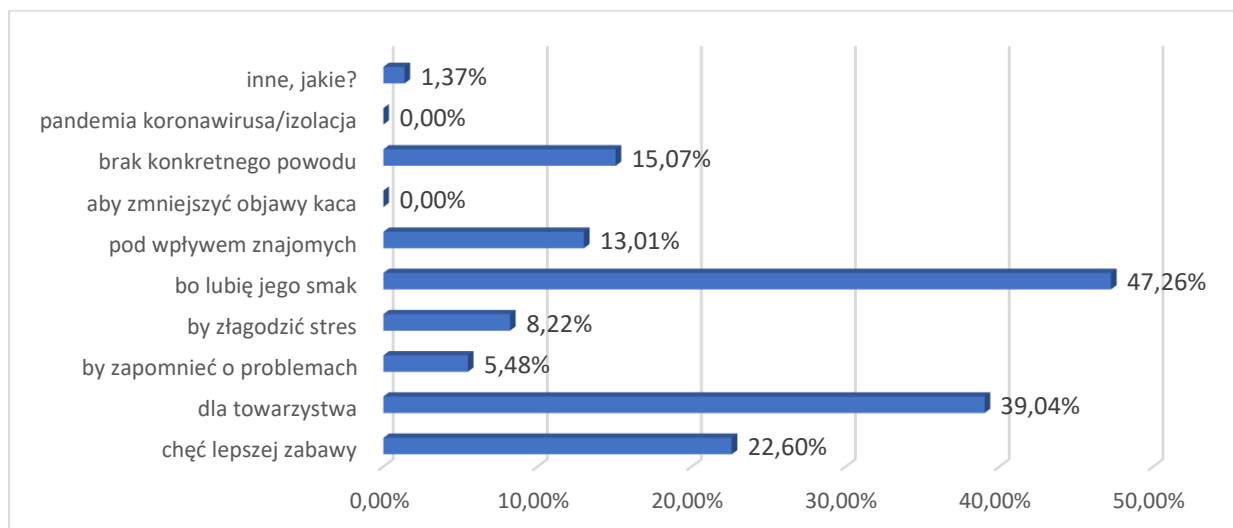

Preferencje smakowe to główny powód sięgania po alkohol przez mieszkańców gminy – taką odpowiedź wskazało 47,26% badanych.

⁷ Raport TNS Global *Spożycie alkoholu w Polsce w 2012 r. Raport z badania*, TNS, październik 2013r.

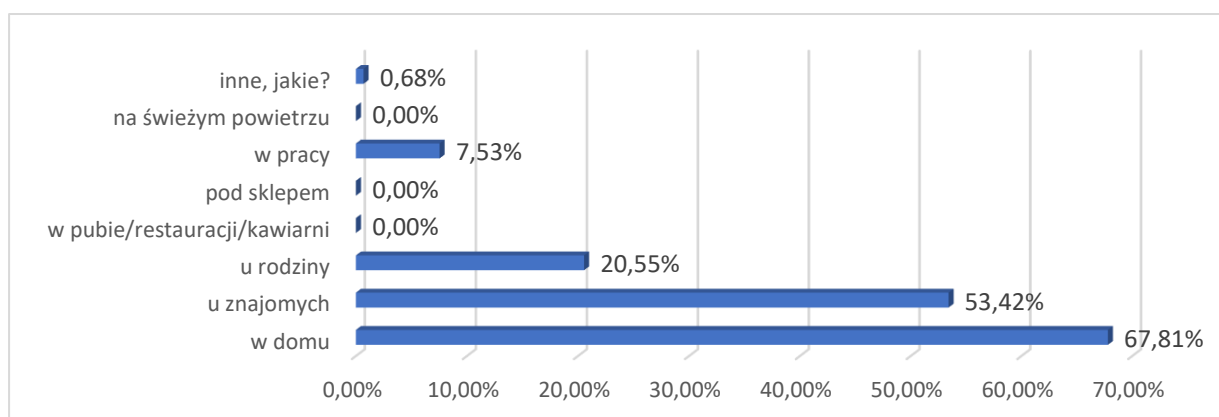
Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani mieszkańcy spożywają alkohol głównie w domu (67,81%) oraz u znajomych (53,42%). U rodziny alkohol spożywa 20,55% osób, a w pracy 7,53% osób. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż mieszkańcy przyznali, że zdarza im się spożywać alkohol w pracy – jest to bardzo niepokojące zjawisko, któremu należy przeciwdziałać.

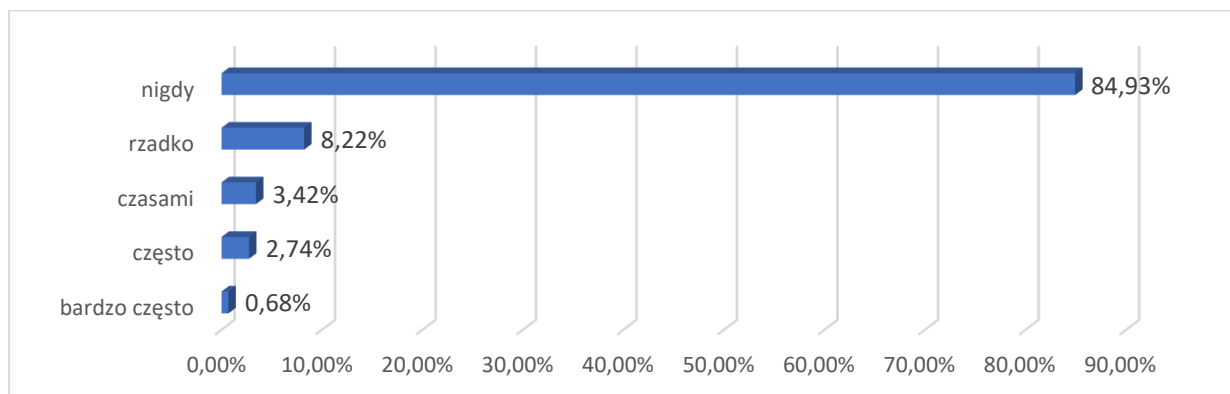
Wyk. 11. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

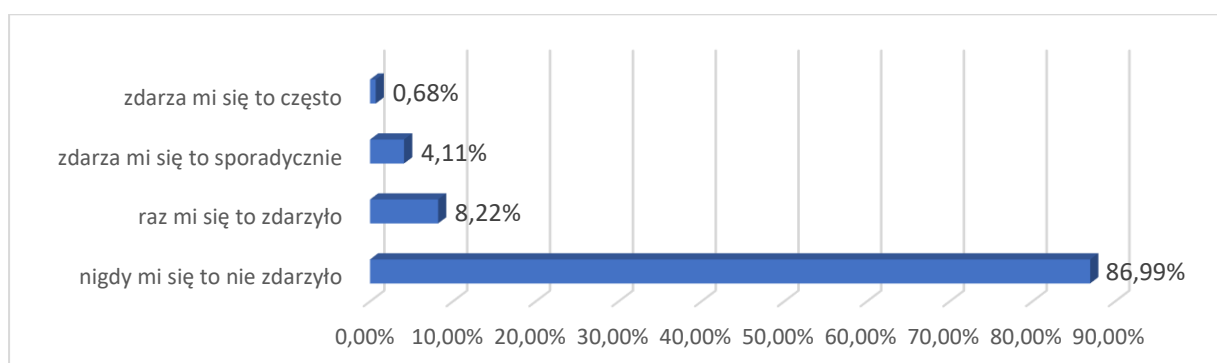
W związku z tym, że mieszkańcy przyznali, że zdarza im się spożywać alkohol w pracy, zapytano ich jak często im się to zdarza. Niepokojącą informacją jest to, że jedynie 84,93% badanych nigdy nie wykonywała swoich obowiązków zawodowych znajdując się pod wpływem alkoholu. 8,22% osób zdarzało się to rzadko, 3,42% ankietowanych czasami, 2,74% często, a 0,68% osobom przytrafia się to bardzo często. Dane te powinny być sygnałem dla pracodawców - powinni baczniej się przyglądać swoim pracownikom i kontrolować ich trzeźwość.

Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

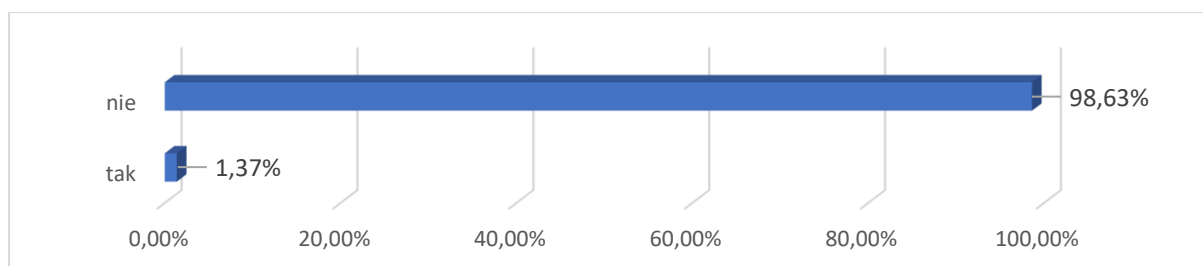
13,01% ankietowanych oświadczyło, iż zdarzało im się kierować pojazdem w stanie nietrzeźwości, w tym 8,22% osób deklaroowało, iż zdarzyło im się to jednokrotnie, 4,11% badanych przyznało, że zdarza im się to sporadycznie, a 0,68% osób zdarza się to często.

Wyk. 13. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Dodatkowo, 1,37% ankietowanych było kiedykolwiek zatrzymanych za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. Większość osób nigdy nie została zatrzymanych za ten czyn (98,63%).

Wyk. 14. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

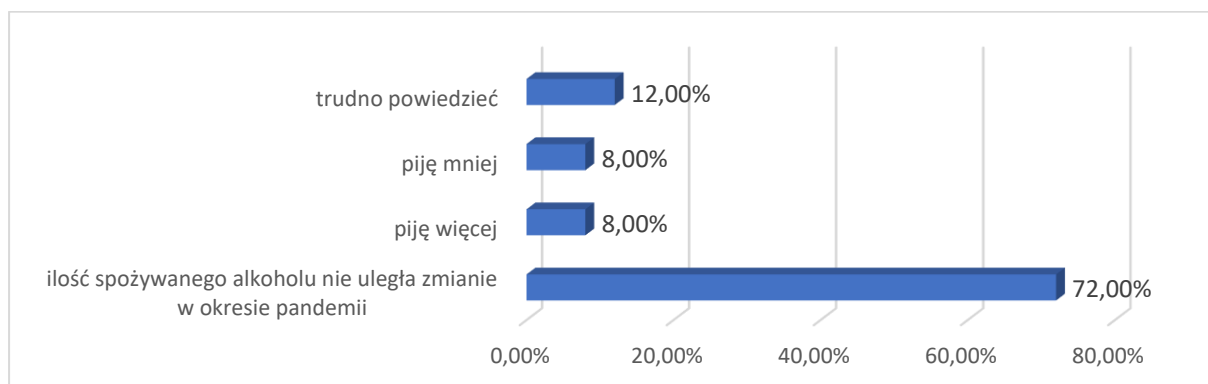

Kolejne pytania zostały zadane wszystkim respondentom, a nie tylko tym, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu.

Stresujące wydarzenia, takie jak pandemia COVID-19, mogą wpływać na zwyczaje spożywania alkoholu. Ludzie mogą spożywać więcej alkoholu w reakcji na stres związany z COVID-19, wyzwaniem z powrotem do „normalnego” życia lub niemożnością praktykowania innych strategii radzenia sobie. Celem poznania opinii

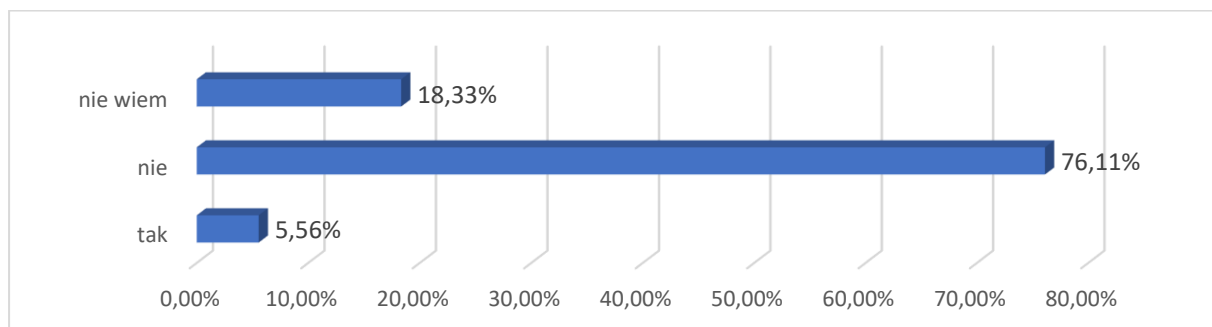
ankietowanych dotyczących wpływu pandemii na wzory spożywania alkoholu, zapytano ich, czy pandemia koronawirusa i kwarantanna miały wpływ na zmiany w zakresie spożywania przez Pana/ią napojów alkoholowych. Dobrą informacją jest fakt, iż większość ankietowanych nie zmieniła ilości spożywanego alkoholu podczas pandemii (72,00%). Natomiast 8,00% ankietowanych wskazało, iż obecnie pije więcej oraz również 8,00% osób wskazało, iż pije mniej. Na to pytanie nie potrafiło udzielić odpowiedzi 12,00% osób.

Wyk. 15. Czy pandemia koronawirusa i kwarantanna miały wpływ na zmiany w zakresie spożywania przez Pana/ią napojów alkoholowych?

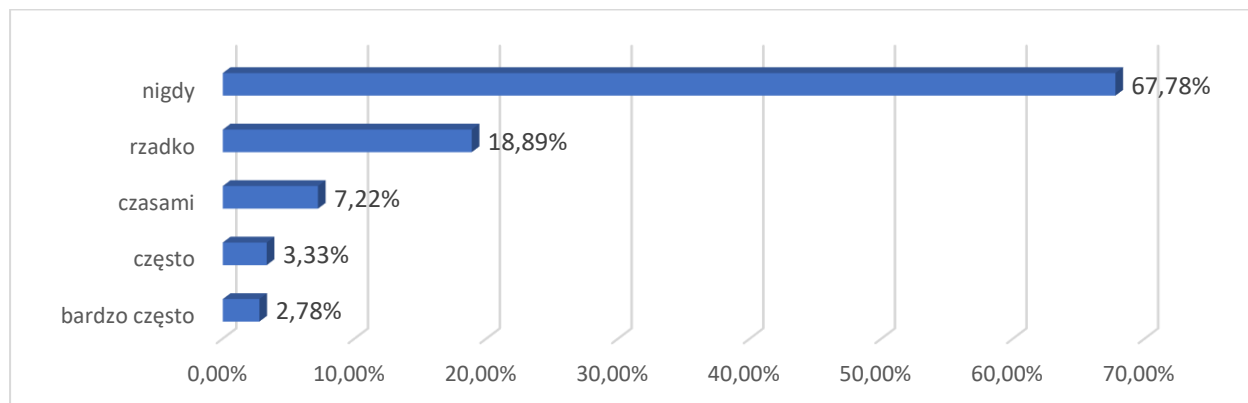
Ankietowani uważają, iż w czasie pandemii koronawirusa dostępność alkoholu nie była w żaden sposób ograniczona – taką odpowiedź wskazało 76,11% osób. Natomiast 5,56% badanych zauważyło ograniczenia, a 18,33% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 16. Czy w Pana/i opinii dostępność do alkoholu podczas pandemii koronawirusa była w jakikolwiek sposób ograniczona?

Warto zwrócić uwagę na to, że 32,22% mieszkańców było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. W przypadku 18,89% miało to miejsce rzadko, 7,22% ankietowanych widziało taką sytuację czasami, 3,33% osób często, a 2,78% osób bardzo często. Dane te pokazują, że problem jazdy pod wpływem alkoholu występuje na terenie Gminy Łobez.

Wyk. 17. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

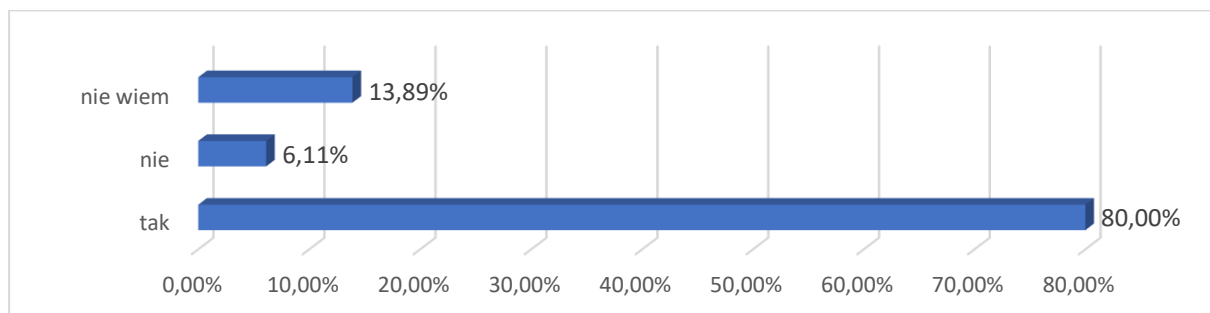
Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży to kolejny istotny problem. Jednym spośród wielu czynników biologicznych, chemicznych czy fizycznych, które mogą spowodować poważne uszkodzenie organizmu jeszcze w okresie rozwoju płodowego, jest alkohol. Spożywanie nawet niewielkich ilości piwa czy wina przez kobietę w czasie ciąży może spowodować śmierć płodu lub nieuleczalne zaburzenia fizyczne i psychiczne, określane jako Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych FASD. U dzieci, których matki piły alkohol w okresie ciąży, może rozwinąć się tzw. Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (Fetal Alcohol Spectrum Disorder), który jest nieuleczalnym, niegenetycznym zespołem chorobowym. FASD charakteryzuje się:

- uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego,
- zaburzeniami neurologicznymi,
- opóźnieniem rozwoju fizycznego i psychicznego,
- zaburzeniami zachowania,
- niedorozwojem umysłowym,
- nadpobudliwością psychoruchową,
- wadami rozwojowymi (m.in.: serca i stawów).

Deficyty związane ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) mają wpływ na rozwój intelektualny oraz społeczny także w okresie dorastania i po osiągnięciu dorosłości. Dlatego dzieci, których matki piły alkohol w czasie ciąży, mogą mieć: zaburzenia mowy, problemy z koordynacją ruchową, uczeniem się, koncentracją uwagi, pamięcią, kontrolą emocji i impulsywnością czy zdolnością do nawiązywania relacji, rozwiązywania problemów oraz przestrzegania norm społecznych.

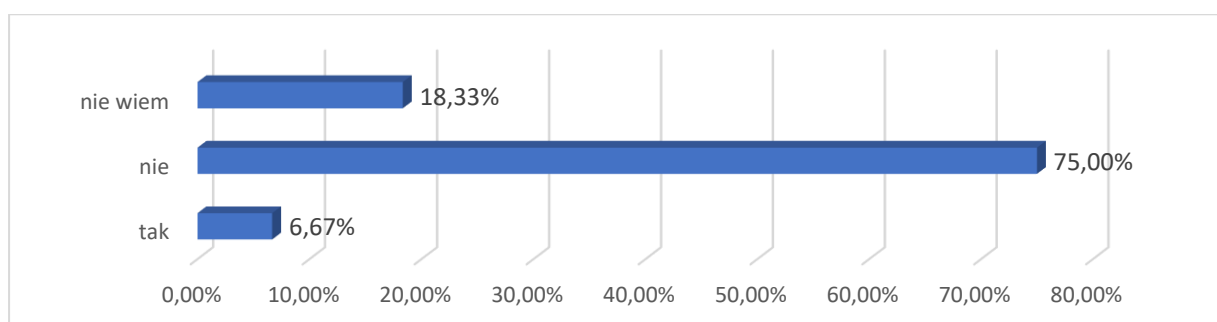
Na uwagę zasługuje fakt, iż większość respondentów uważa, że takie zachowanie ma wpływ na rozwój dziecka (80,00%), jednak 6,11% osób nie zgodziło się z tą opinią, a 13,89% ankietowanych nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą szkodliwości spożywania alkoholu w czasie ciąży.

Wyk. 18. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

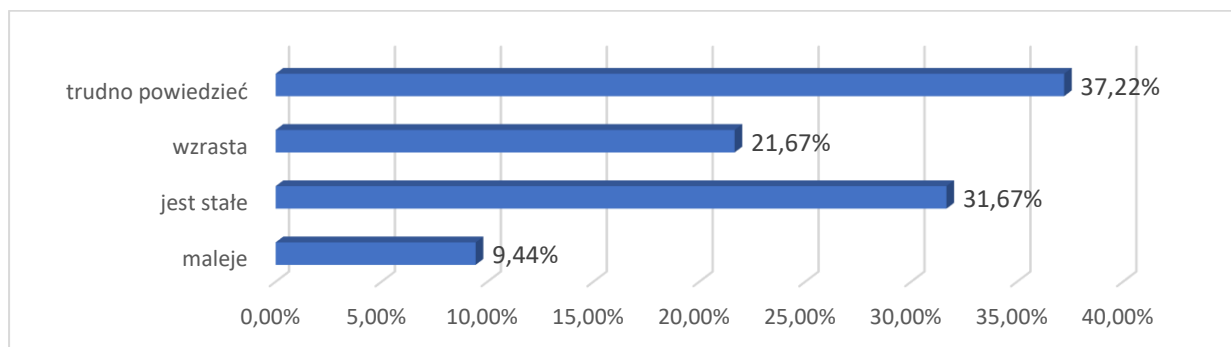
Niepokój budzi jednak fakt, iż 6,67% badanych mieszkańców widziało na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol. 75,00% osób przyznało, iż nigdy nie widziało takiej sytuacji, a 18,33% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 19. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Analizując spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni ostatnich kilku lat, można zauważyć, iż znaczna część respondentów sądzi, iż obecnie pije się tyle samo co dawniej – takiej odpowiedzi udzieliło 31,67% osób. Zdaniem 9,44% badanych obecnie pije mniej niż kiedyś, zaś 21,67% osób uważa, że aktualnie pije się więcej niż kiedyś. Natomiast 37,22% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

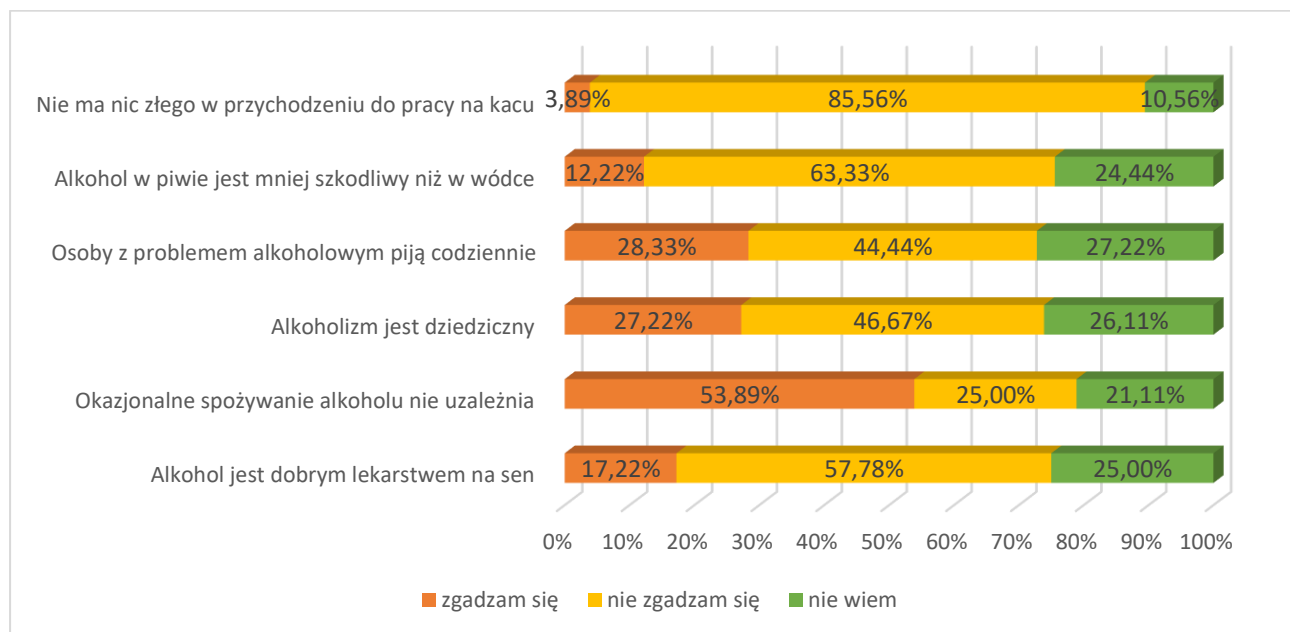
Wyk. 20. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

Niniejsze pytanie miało na celu sprawdzenie postaw i opinii ankietowanych względem napojów alkoholowych. Ankietowani mieli ustosunkować się do sześciu stwierdzeń, określając, czy się z nimi zgadzają. 85,56% mieszkańców uważa, że przychodzenie do pracy na kacu jest zachowaniem nieodpowiednim. Z tą opinią nie zgodziło się 3,89% osób – uważają oni, iż nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu. Natomiast 10,56% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Część ankietowanych powieli błędny pogląd, iż alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce – taką odpowiedź wskazało 12,22% osób. Natomiast 63,33% badanych nie zgodziło się z tą opinią. Według 28,33% badanych osoby z problemem alkoholowym codziennie

sięgają po alkohol. Z tym stwierdzeniem nie zgodziło się 44,44% osób. Również część badanych, tj. 27,22% osób sądzi, iż alkoholizm jest dziedziczny, zaś nie zgadza się z tym 46,67% badanych. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 53,89% osób uważa, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia, jedynie co czwarty ankietowany nie zgodził się z tą opinią. Wśród części respondentów istnieje także przekonanie, iż alkohol jest dobrym lekarstwem na sen (17,22%), a 57,78% osób nie zgodziło się z tą opinią.

Wyk. 21. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Dane statystyczne pokazują, że z każdym rokiem nikotynizm jest problemem coraz mniej powszechnym, choć nadal z uzależnieniem od nikotyny zmaga się co czwarty dorosły Polak, zatem problemu nie można bagatelizować. W 2015 roku odsetek osób palących wynosił według różnych danych od 24 do 28 procent.

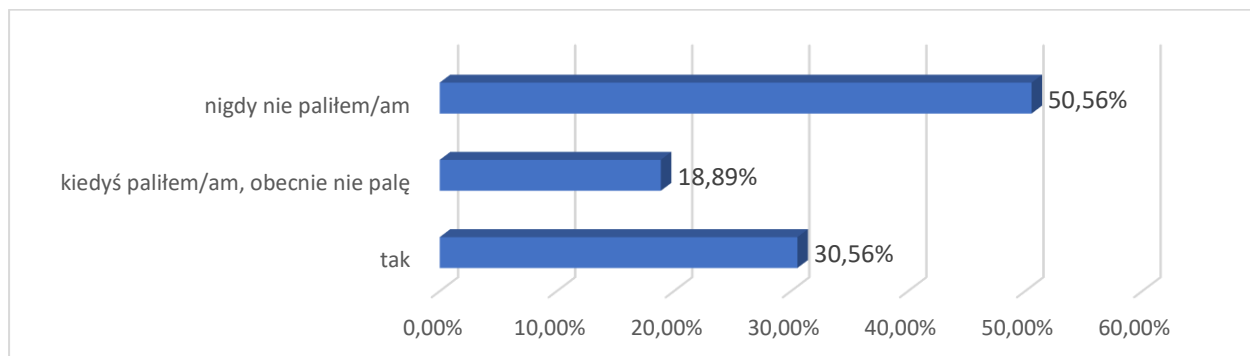
Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym oraz psychicznym i jako taki został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Wyróżnia ona 6 kryteriów. Spełnianie zaledwie 3 z nich wystarczy, by móc orzec nikotynizm, czyli uzależnienie od nikotyny:

- głód nikotynowy – silna potrzeba zapalenia papierosa,
- fizjologiczne objawy wchodzące w skład zespołu odstawienia nikotyny, takie jak drażliwość, agresja, lękliwość, problemy z koncentracją, osłabienie, senność itd., w sytuacji niemożności zapalenia papierosa,
- potrzeba przyjmowania coraz większych dawek nikotyny, aby osiągnąć ten sam pułap satysfakcji z palenia papierosów,
- utrata kontroli nad zachowaniami dotyczącymi palenia papierosów (na przykład niekontrolowane zwiększenie liczby wypalanych papierosów),
- zaniedbywanie innych aktywności z powodu palenia (na przykład rezygnacja z wysiłku fizycznego, osłabienie wyników w sporcie czy nauce itd.),
- palenie mimo świadomości negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych.

Celem niniejszego działu jest sprawdzenie skali problemu nikotynowego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Łobez.

Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 30,56% mieszkańców pali papierosy. Natomiast 18,89% kiedyś paliło, ale obecnie tego nie robi, a 50,56% respondentów nigdy nie paliło papierosów.

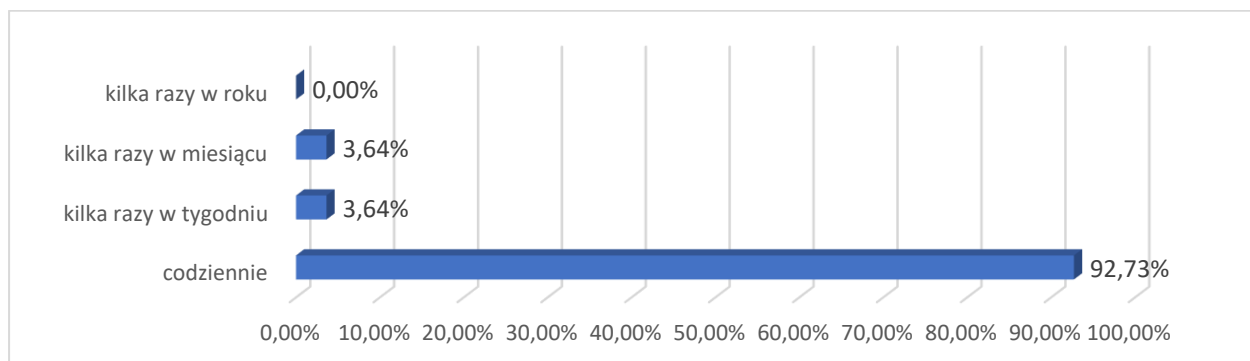
Wyk. 22. Czy pali Pan/i papierosy?

Na kolejne pytania dotyczące palenia papierosów odpowiedź mogli udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż palą papierosy.

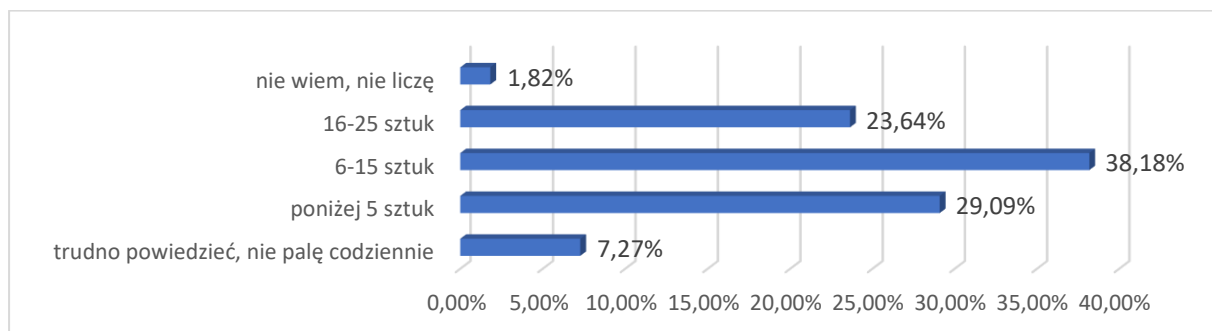
Wśród osób, które palą papierosy 92,73% osób pali codziennie, 3,64% kilka razy w tygodniu, a kolejne 3,64% kilka razy w miesiącu. Dane wskazują, iż większość ankietowanych sięga codziennie po papierosy, co może sugerować, iż są oni uzależnieni od nikotyny.

Wyk. 23. Jak często pali Pan/i papierosy?

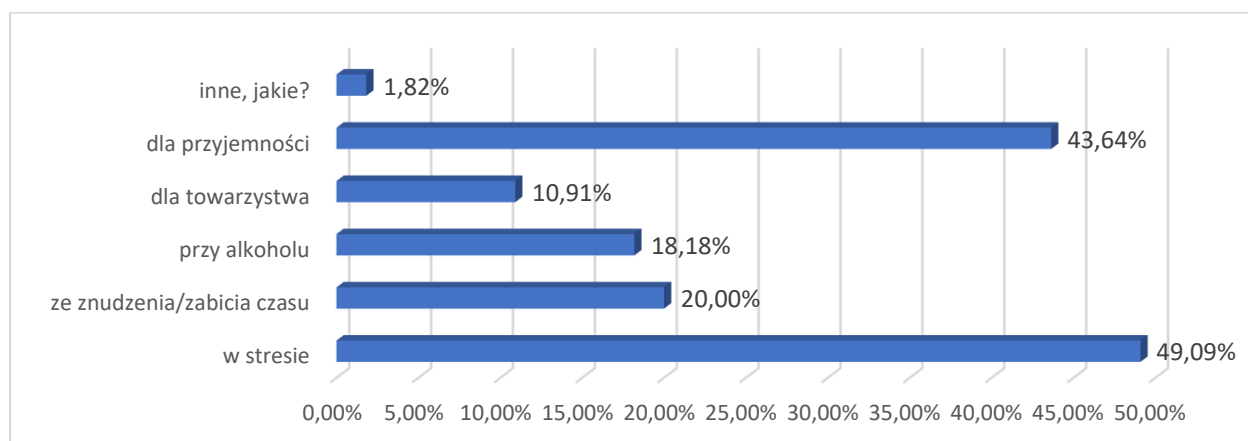
7,27% ankietowanych, którzy palą papierosy, przyznało, iż nie pali ich codziennie. 29,09% osób wypala dziennie mniej niż 5 papierosów, 38,18% pali od 6 do 15 papierosów, kolejne 23,64% wypala od 16 do 25 papierosów dziennie, a 1,82% osób nie wie ile wypala, ponieważ tego nie liczy.

Wyk. 24. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

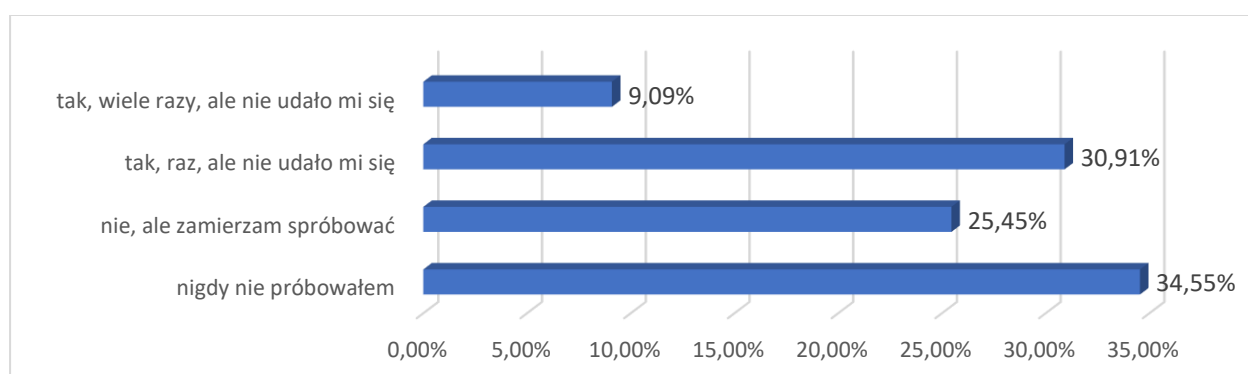
Analizując powody, które motywują respondentów do sięgania po papierosa można wskazać: stres (49,09%), przyjemność (43,64%), znudzenie i chęć zabicia czasu (20,00%), w towarzystwie alkoholu (18,18%) oraz dla towarzystwa (10,91%).

Wyk. 25. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

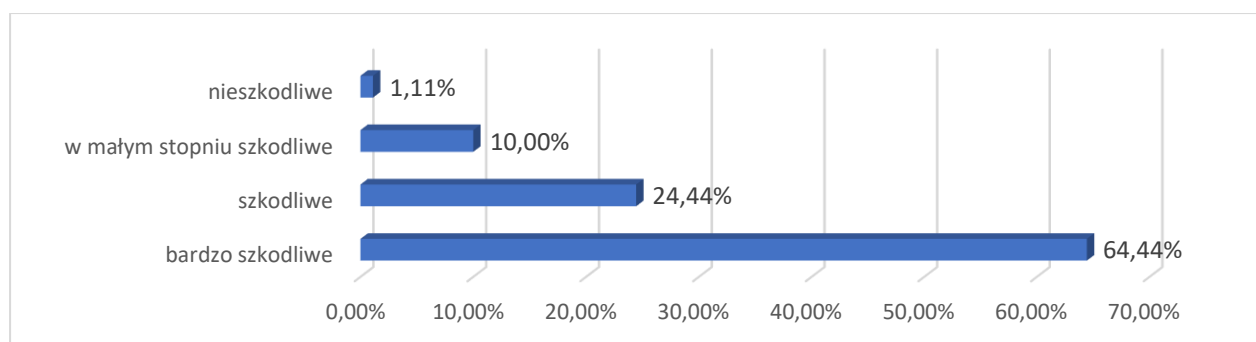
Wyk. 26. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Kolejne pytanie dotyczyło opinii wszystkich ankietowanych (nie tylko tych, którzy palą papierosa) na temat palenia wyrobów nikotynowych.

Pomimo, iż mieszkańcy w większości nie podejmują próby rzucenia palenia, to jednak większość osób zdaje sobie sprawę, że palenie papierosów jest bardzo szkodliwe (64,44%) oraz szkodliwe (24,44%). Co dziesiąty respondent sądzi, iż jest to w małym stopniu szkodliwe, a 1,11% badanych uznaje papierosa za nieszkodliwe.

Wyk. 27. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

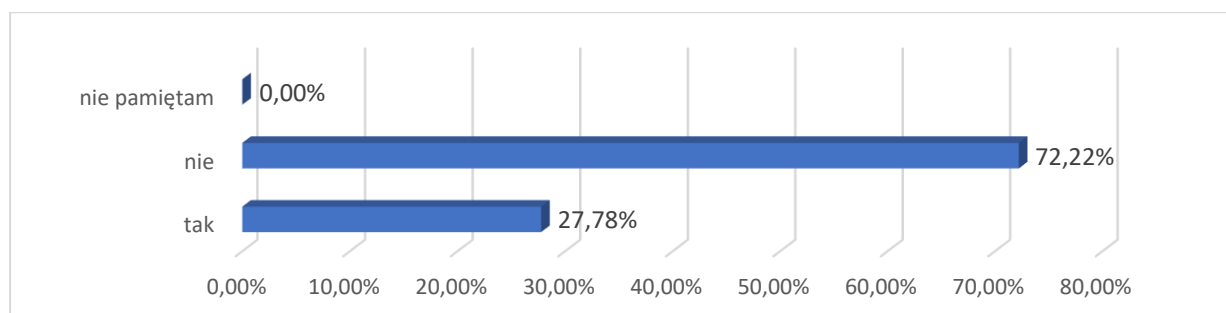

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Narkomania, która jest niezwykle silnym uzależnieniem, stanowi ogromny problem społeczny. Uzależnienie to dotyka osób z różnych kręgów kulturowych, oraz z różnych grup społecznych. W niniejszym rozdziale zostanie omówiony problem narkotykowy w Gminie Łobez.

Część ankietowanych, tj. 27,78% przyznała, że mieli kiedykolwiek styczność z substancjami psychoaktywnymi. Jednak większość osób (72,22%) nigdy nie miała styczności z tymi substancjami.

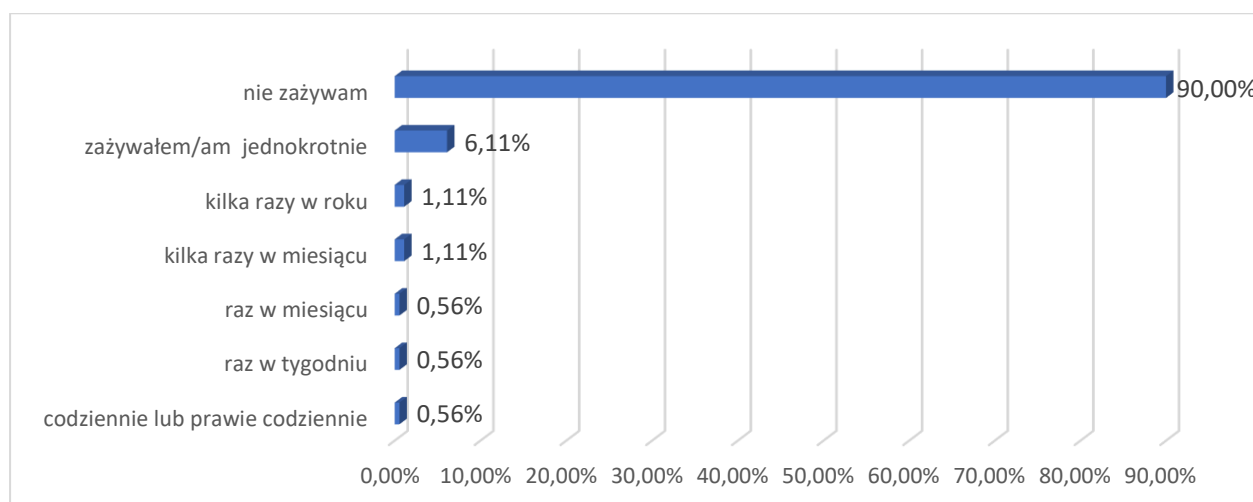
Wyk. 28. Czy miał Pan/i kiedykolwiek styczność z substancjami psychoaktywnymi?

Na kolejne trzy pytania dotyczące sięgania po substancje psychoaktywne odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż miały kiedykolwiek kontakt z narkotykami.

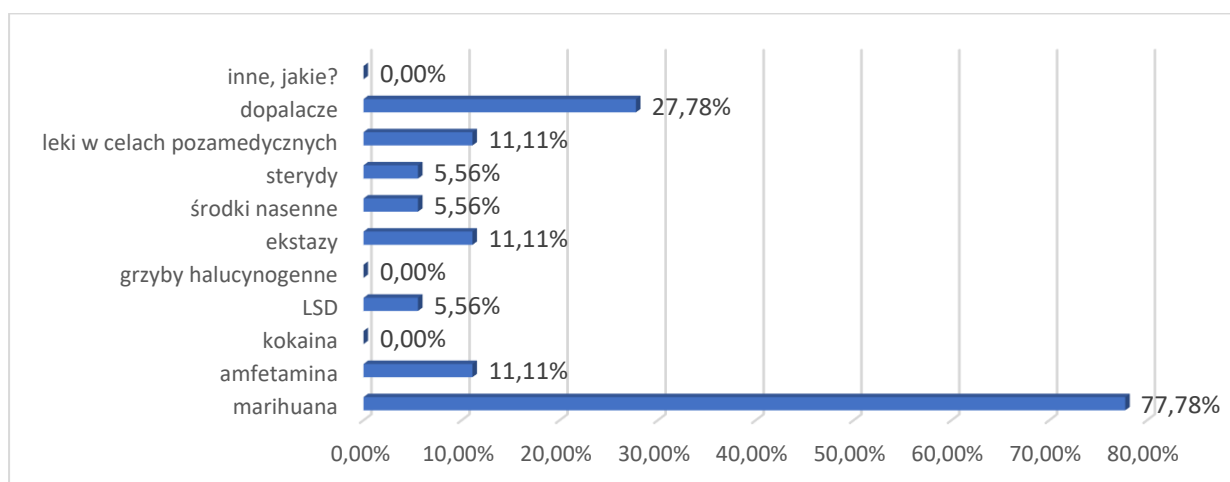
Dobłą wiadomością jest fakt, że 90 % ankietowanych obecnie nie zażywa środków psychoaktywnych, a 6,11 % sięgnęło po nie jednokrotnie.

Wyk. 29. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

Respondenci zażywali następujące substancje: marihuanę (77,78%), rzadziej natomiast: dopalacze (27,78%), amfetaminę (11,11%), ekstazy (11,11%), leki w celach pozamedycznych (11,11%), sterydy (5,56%), środki nasenne (5,56%) oraz LSD (5,56%).

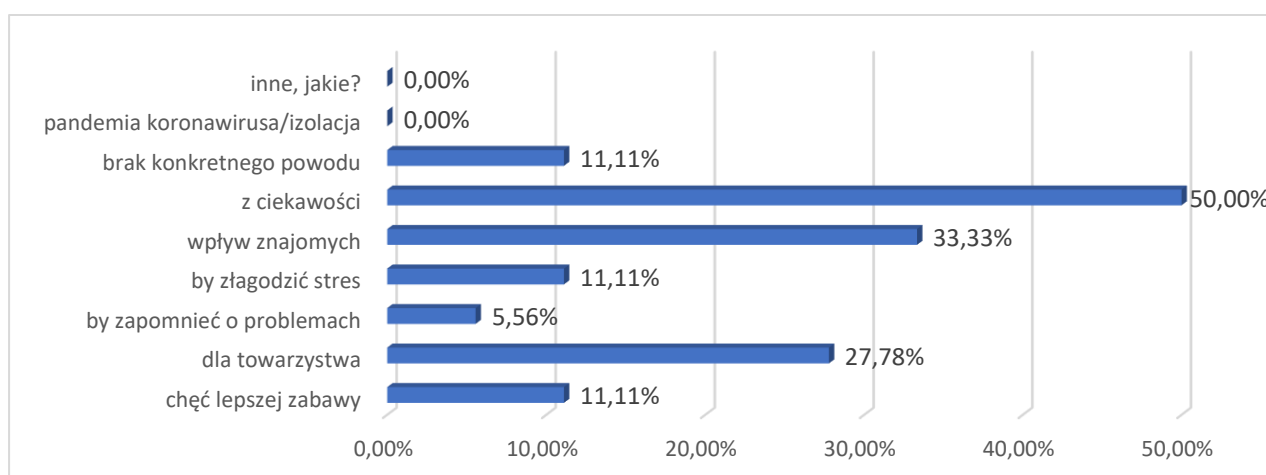
Wyk. 30. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Głównym, wymienianym powodem sięgania po substancje psychoaktywne przez dorosłych mieszkańców gminy była: ciekawość (50,00%), wpływ znajomych (33,33%) i towarzystwo (27,78%).

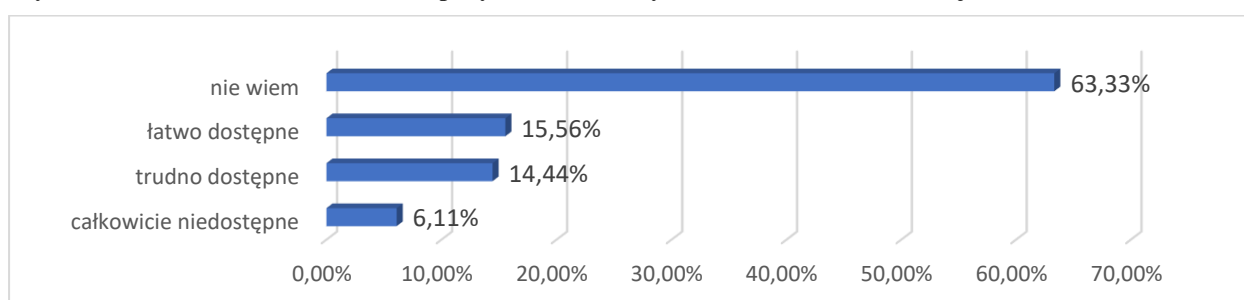
Wyk. 31. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

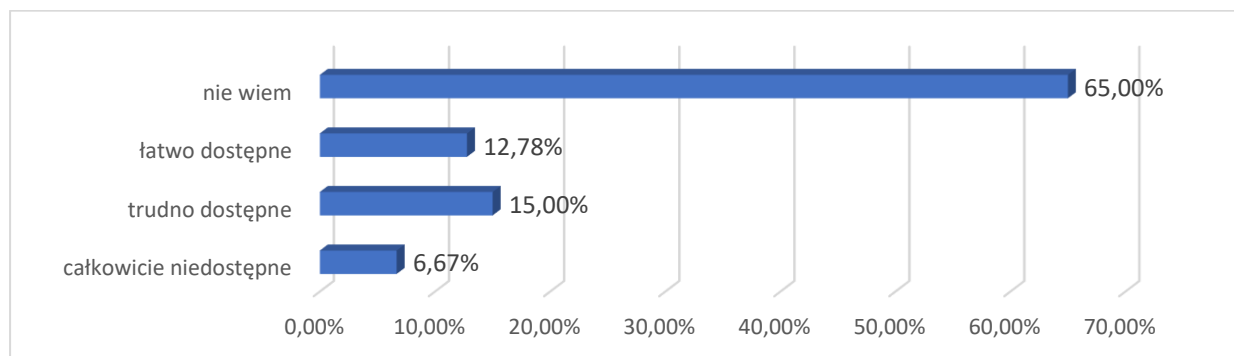
Następnie ankietowanych poproszono o ocenę możliwości pozyskania narkotyków w Gminie Łobez. Co ciekawe, aż 63,33% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. 14,44% osób uważa, że są one trudno dostępne, a zdaniem 6,11% badanych substancje te są całkowicie niedostępne. Z tą opinią nie zgodziło się 15,56% respondentów – uważają oni, że narkotyki są łatwo dostępne w gminie.

Wyk. 32. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

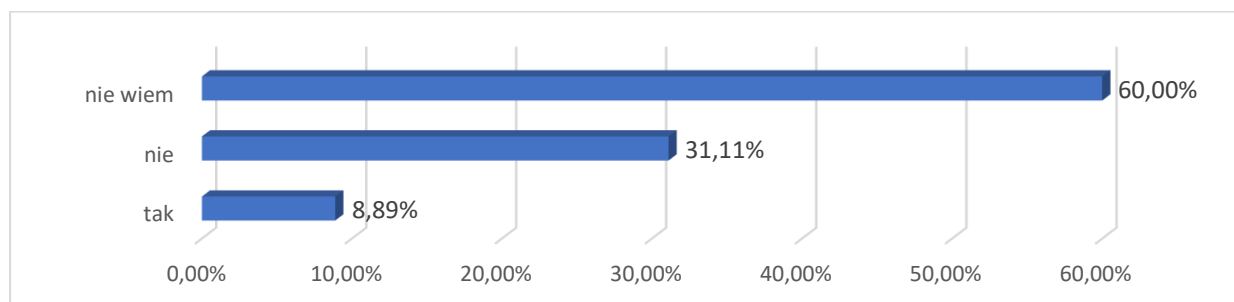
Natomiast w przypadku możliwości pozyskania dopalaczy, również większość osób nie potrafiła ocenić ich dostępności (65,00%). Zdaniem 12,78% osób, dopalacze są łatwo dostępne w gminie. 15,00% badanych uważa, że substancje te są trudno dostępne, a dla 6,67% osób są one całkowicie niedostępne.

Wyk. 33. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

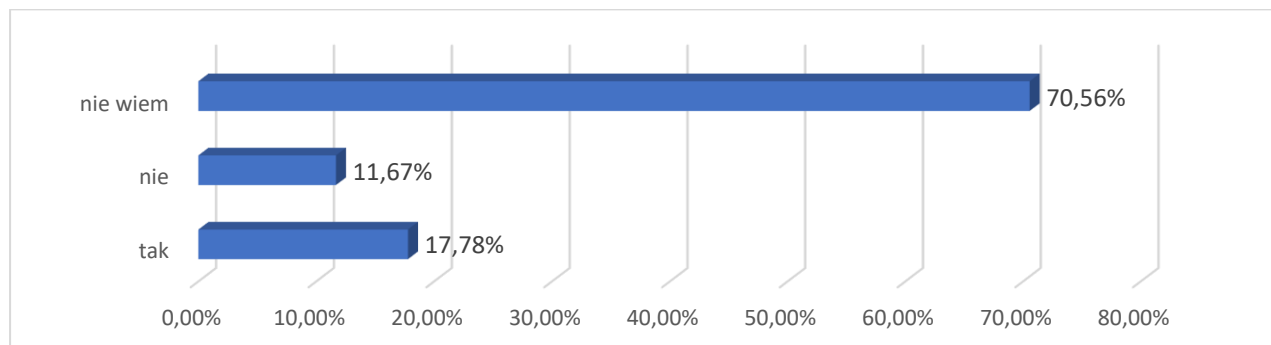
W kolejnym pytaniu badanych poproszono o wyrażenie opinii na temat dostępności substancji psychoaktywnych podczas pandemii koronawirusa. Większość osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie (60,00%). Natomiast 8,89% badanych twierdzi, iż dostęp do tych substancji był ograniczony, a 31,11% osób nie zauważyło żadnych ograniczeń.

Wyk. 34. Czy w Pana/i opinii dostępność do substancji psychoaktywnych podczas pandemii koronawirusa była w jakikolwiek sposób ograniczona?

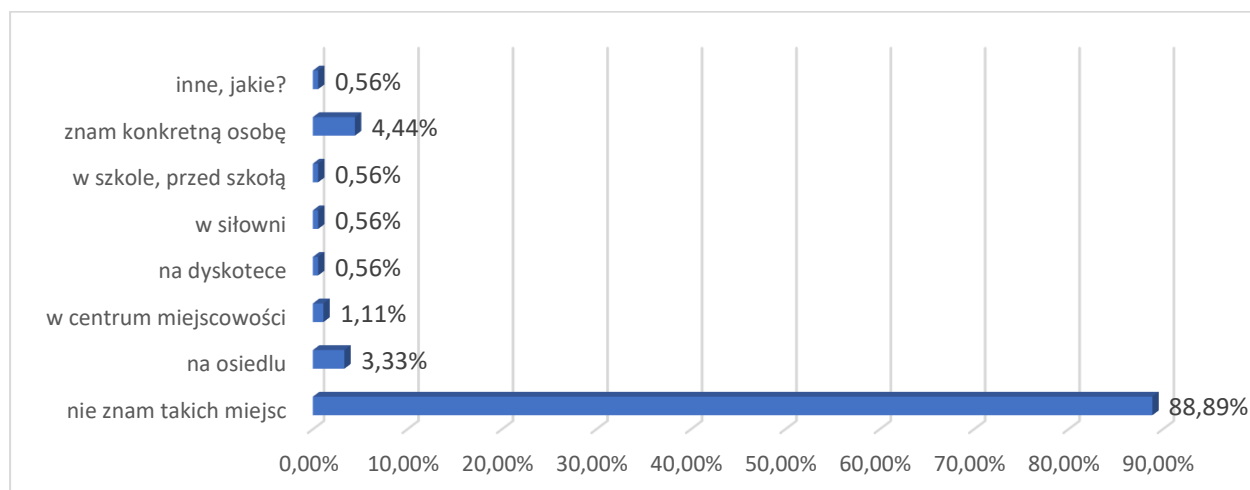
Większość badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na pytanie czy pandemia koronawirusa i kwarantanna miały wpływ na wzrost zażywania substancji psychoaktywnych na terenie gminy

Wyk. 35. Czy w Pana/i opinii pandemia koronawirusa i kwarantanna miały wpływ na wzrost zażywania substancji psychoaktywnych na terenie gminy?

Zdecydowana większość ankietowanych (88,89%) nie potrafiła wskazać miejsc w Gminie Łobez, w których można kupić substancje psychoaktywne.

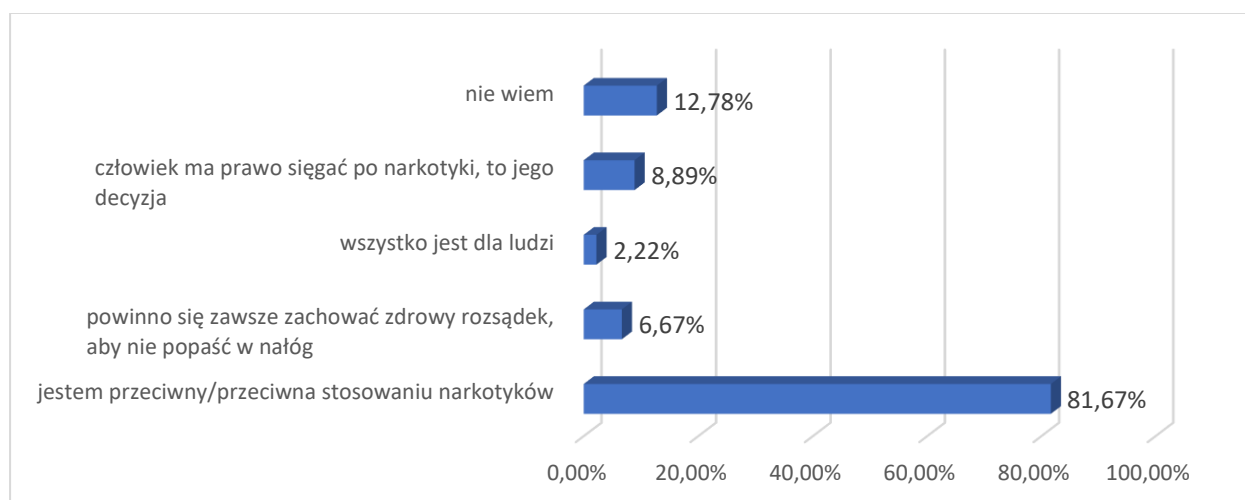
Wyk. 36. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

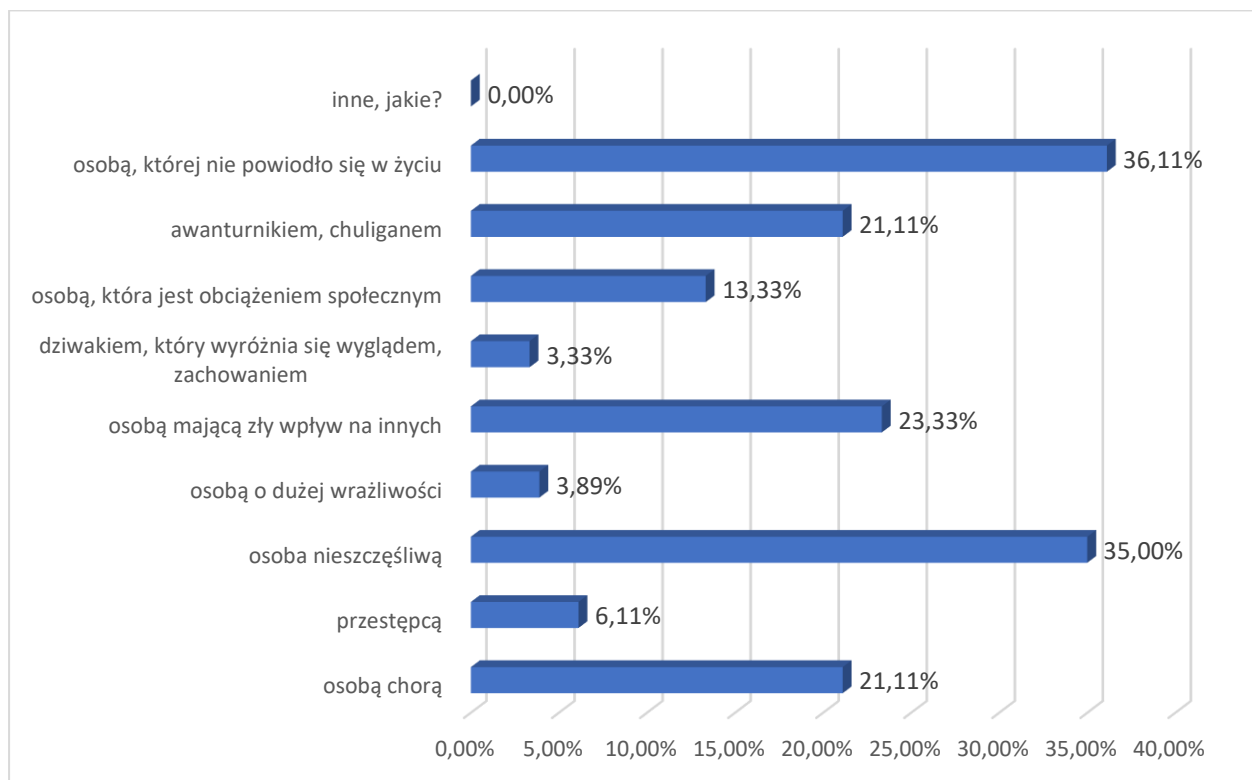
W kolejnym pytaniu ankietowanych poproszono o wyrażenie swojej opinii na temat używania narkotyków. Co ważne, większość badanych była przeciwna stosowaniu narkotyków (81,67%). Natomiast 8,89% badanych twierdzi, iż człowiek ma prawo sięgać po narkotyki, to jego decyzja, 6,67% osób uważa, że powinno się zawsze zachować zdrowy rozsądek, aby nie popaść w nałóg. A 2,22% ankietowanych uważa, że wszystko jest dla ludzi. 12,78% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 37. Jakie jest Pana/i podejście do używania narkotyków?

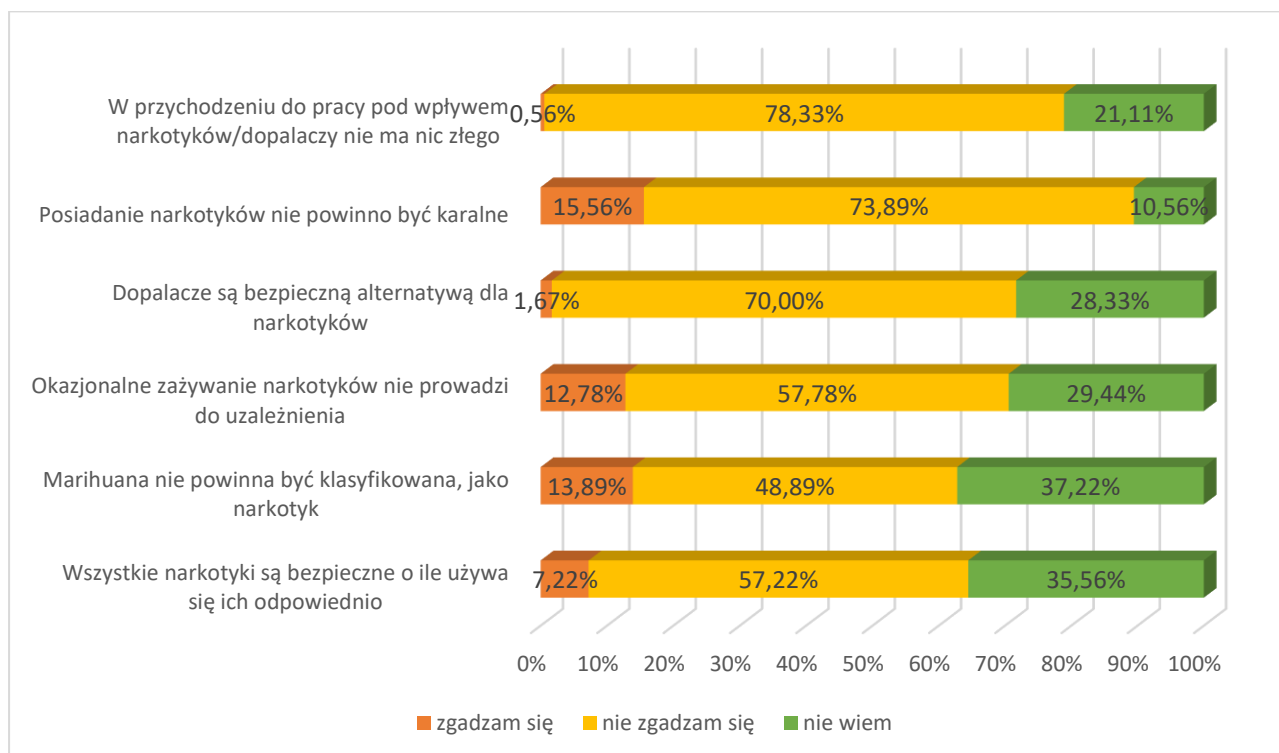
Niniejsze pytanie miało na celu sprawdzenie jak ankietowani postrzegają osobę, która zmaga się z problemem narkotykowym. Dla większości badanych jest to ktoś, komu nie powiodło się w życiu (36,11%) oraz osoba nieszczęśliwa (35,00%). Rzadziej wskazywano następujące odpowiedzi: osoba mająca zły wpływ na innych (23,33%), osoba chora (21,11%), awanturnik i chuligan (21,11%), osoba, która jest obciążeniem społecznym (13,33%), przestępca (6,11%), osoba o dużej wrażliwości (3,89%) oraz dziwak, który wyróżnia się wyglądem, zachowaniem (3,33%).

Wyk. 38. Kim jest dla Pana/i osoba z problemem narkotykowym?

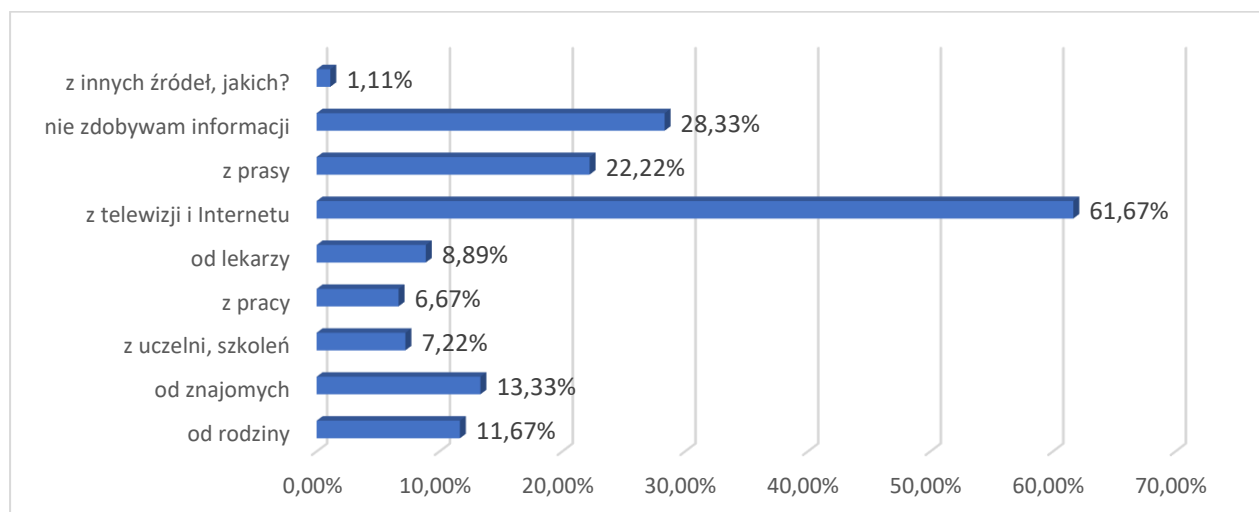
Dla scharakteryzowania problemu narkotykowego w gminie istotne są również opinie i postawy mieszkańców względem zażywania substancji psychoaktywnych. W tym celu poproszono badanych o odniesienie się do sześciu stwierdzeń.

Wyk. 39. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

Głównym źródłem pozyskiwania wiedzy o substancjach psychoaktywnych jest telewizja i Internet – taką odpowiedź wskazało 61,67% osób.

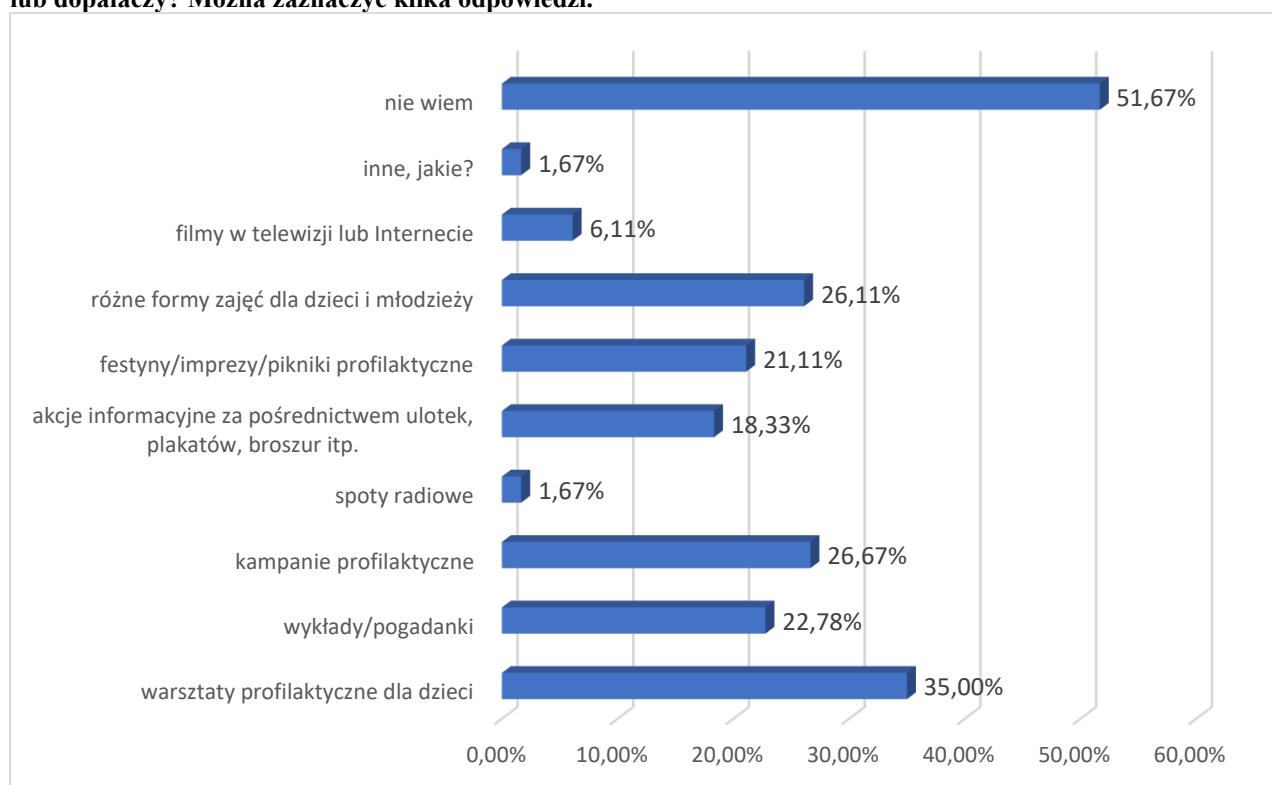
Wyk. 40. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy uważają, iż gmina w celu ograniczenia popytu na zażywanie narkotyków lub dopalaczy organizuje następujące zadania: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (35,0%), kampanie profilaktyczne (26,67%), różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (26,11%), wykłady, pogadanki (22,78%), festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (21,11%), akcje informacyjne za pomocą ulotek, plakatów i broszur (18,33%), filmy w telewizji i Internecie (6,11%) oraz spoty radiowe (1,67%). 51,67% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 41. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Problem z przemocą z perspektywy dorosłych mieszkańców

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

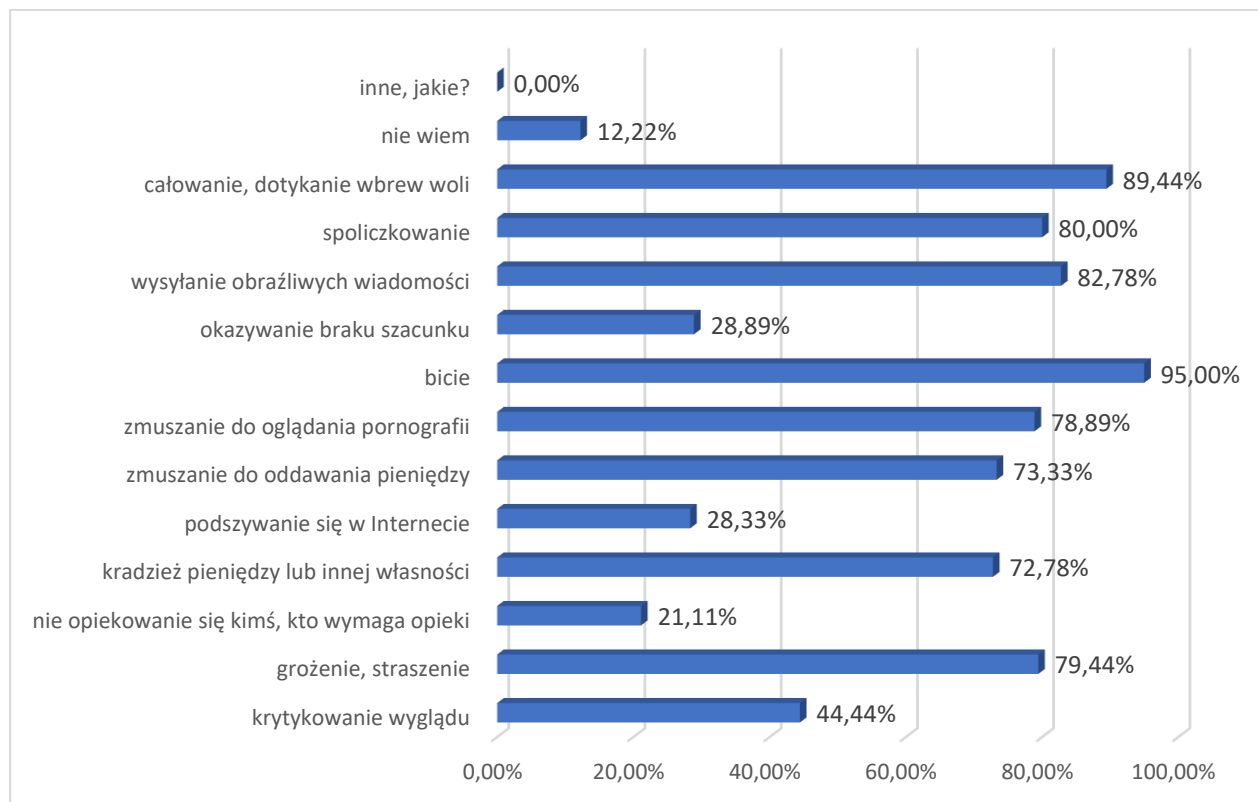
O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione 4 warunki:

- jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania,
- jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą,
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej,
- osoba wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych.

W niniejszym dziale scharakteryzowano zjawisko przemocy wśród mieszkańców Gminy Łobez. Sprawdzone skalę zjawiska oraz podjęto próbę scharakteryzowania grupy doświadczającej i stosującej zachowania przemocowe.

Badanych poproszono o wskazanie zachowań, które ich zdaniem można nazwać przemocą. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (95,00%), całowanie, dotykanie wbrew woli (89,44%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (82,78%), spoliczkowanie (80,00%), groźenie, straszenie (79,44%), zmuszanie do oglądania pornografii (78,89%), zmuszenie do oddawania pieniędzy (73,33%), kradzież pieniędzy lub innej własności (72,78%), krytykowanie wyglądu (44,44%), okazywanie braku szacunku (28,89%), podszywanie się w Internecie (28,33%) oraz nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (21,11%). 12,22% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

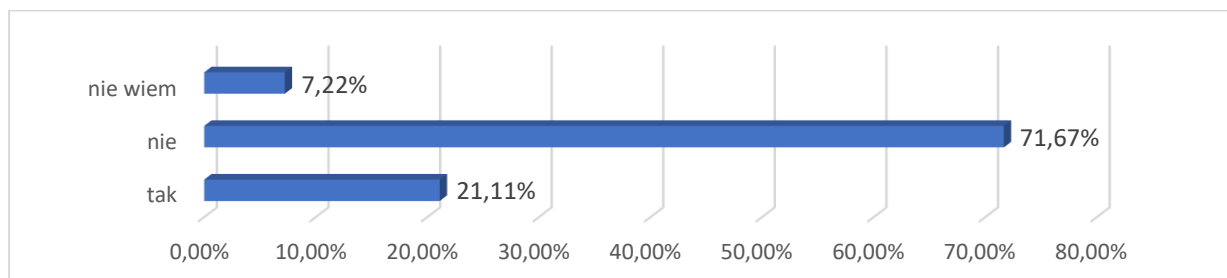
Wyk. 42. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

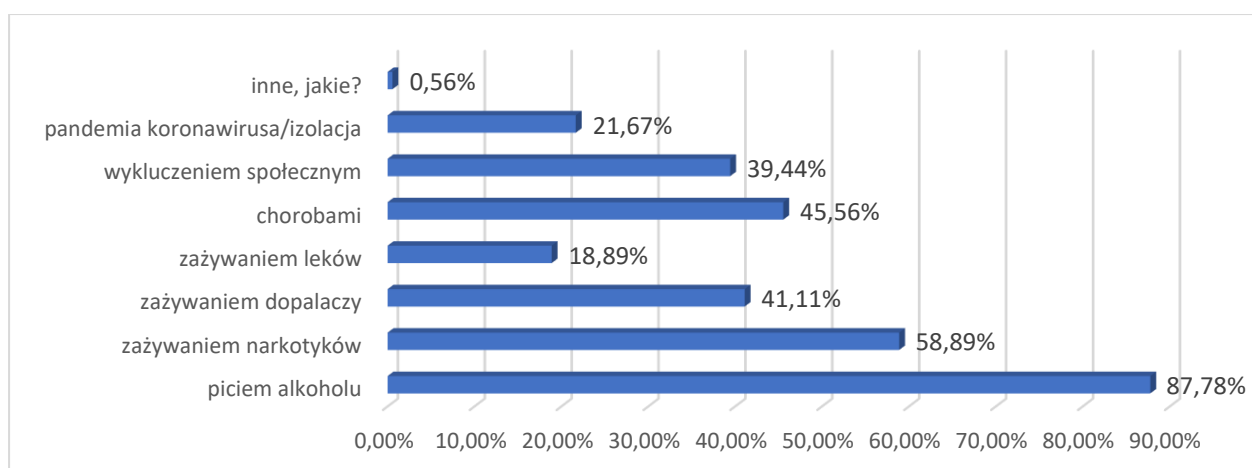
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 21,11% osób zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 71,67% ankieterów nie zna takich osób, zaś 7,22% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 43. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Za główny powód występowania zjawiska przemocy domowej ankietowani wskazali picie alkoholu (87,78%). Rzadziej wskazywano na następujące czynniki: zażywanie narkotyków (58,89%), choroby (45,56%), zażywanie dopalaczy (41,11%), wykluczenie społeczne (39,44%), zażywanie leków (18,89%), pandemią koronawirusa i izolacją (21,67%). Natomiast 0,56% osób wskazało na inne czynniki, jednak nie podając konkretnych przykładów.

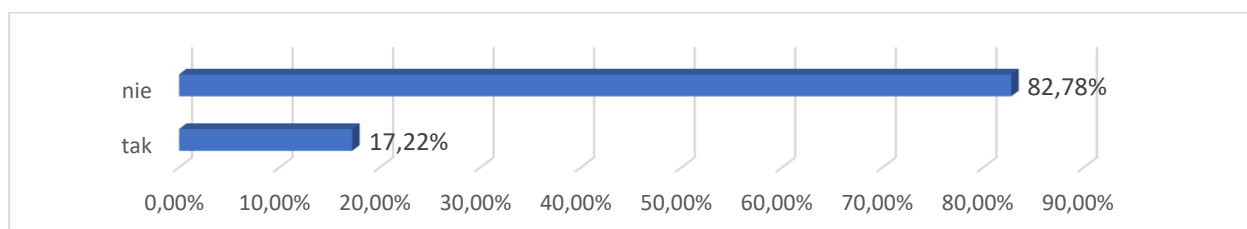
Wyk. 44. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu ankietowanych zapytano, czy kiedykolwiek zdarzyło im się doświadczyć przemocy. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 17,22% osób.

Wyk. 45. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

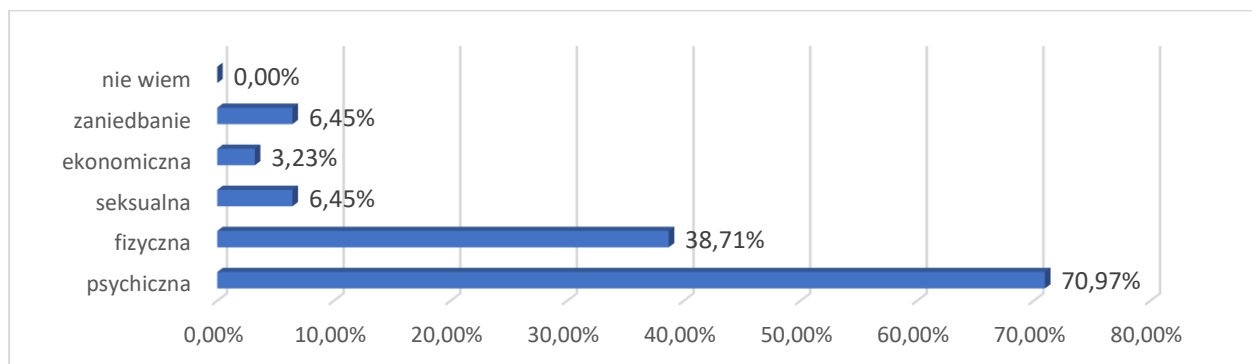

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczenia przemocy odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Osoby te doznały głównie przemocy psychicznej (70,97%) oraz fizycznej (38,71%), rzadziej natomiast ankietowani wskazywali na doświadczenie przemocy seksualnej (6,45%), zaniedbania (6,45%) oraz przemocy ekonomicznej (3,23%).

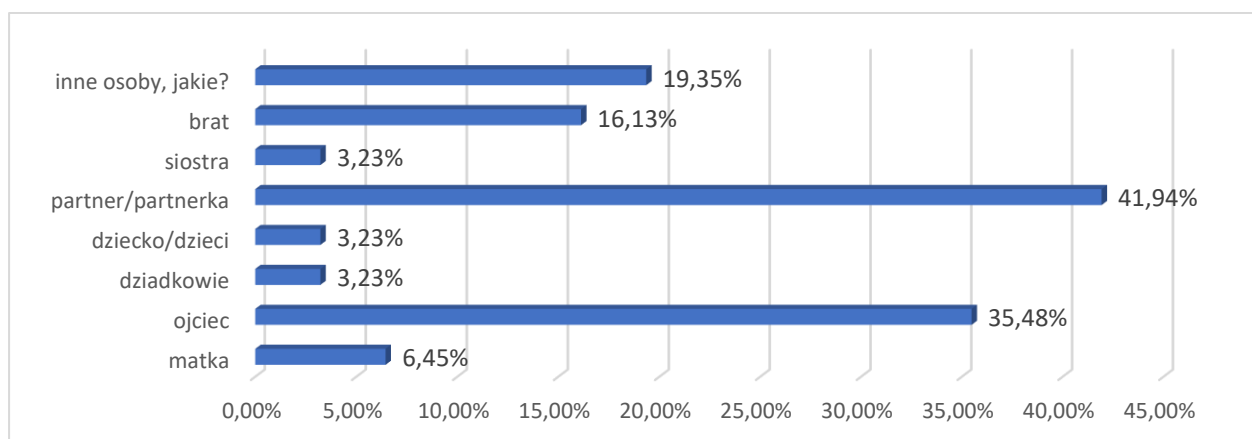
Wyk. 46. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Przemoc wobec respondentów najczęściej stosował partner lub partnerka (41,94%) lub ojciec (35,48%). Rzadziej wskazywano na: brata (16,13%), matkę (6,45%), siostrę (3,23%), dziadków (3,23%) oraz dzieci (3,23%). Dodatkowo 19,35% badanych wskazało na inne osoby, nie wyjaśniając kim one były.

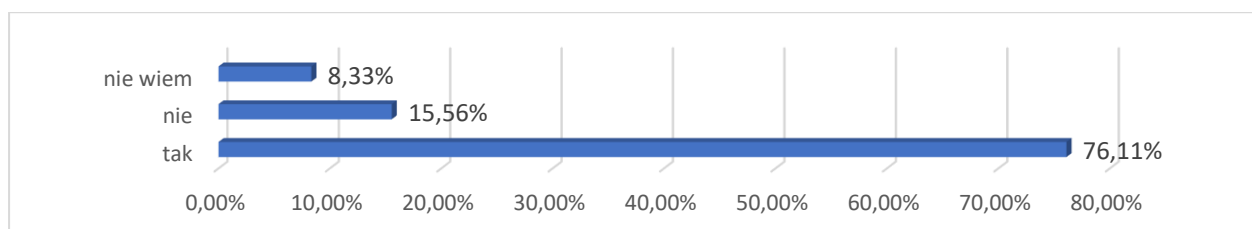
Wyk. 47. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

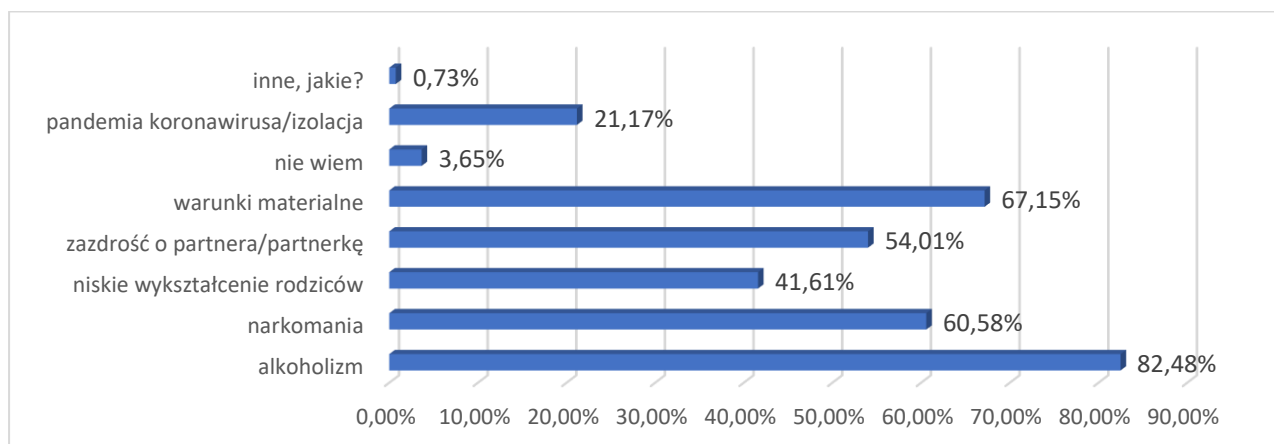
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż większość ankietowanych uważa, że w Gminie Łobez występuje zjawisko przemocy w rodzinie – taką odpowiedź wskazało 76,11% osób. Natomiast 15,56% badanych nie zauważyło tego zjawiska, a 8,33% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 48. Jak Pan/i sądzi, czy w Pana/i gminie występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Respondenci uważają, że największy wpływ na zjawisko przemocy w rodzinie ma alkoholizm (82,48%) oraz warunki materialne (67,15%). Rzadziej wskazywano na: narkomanię (60,58%), zazdrość o partnera lub partnerkę (54,01%), niskie wykształcenie rodziców (41,61%), pandemia koronawirusa (21,17%) oraz inne powody, których nie wskazano (0,73%).

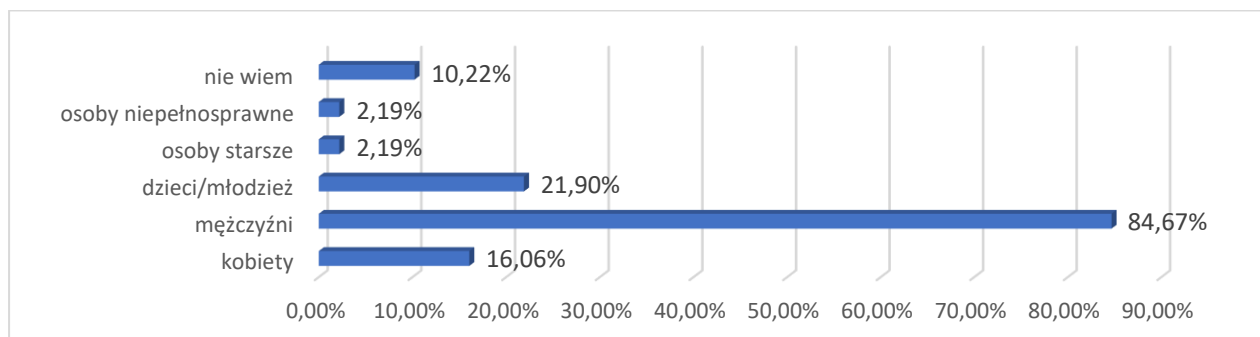
Wyk. 49. Co według Pani/i ma bezpośredni wpływ na przemoc w rodzinie w Pani/i gminie? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci mają stereotypowy pogląd na temat osób stosujących przemoc w rodzinie. W większości przyznali oni, iż są to mężczyźni (84,67%).

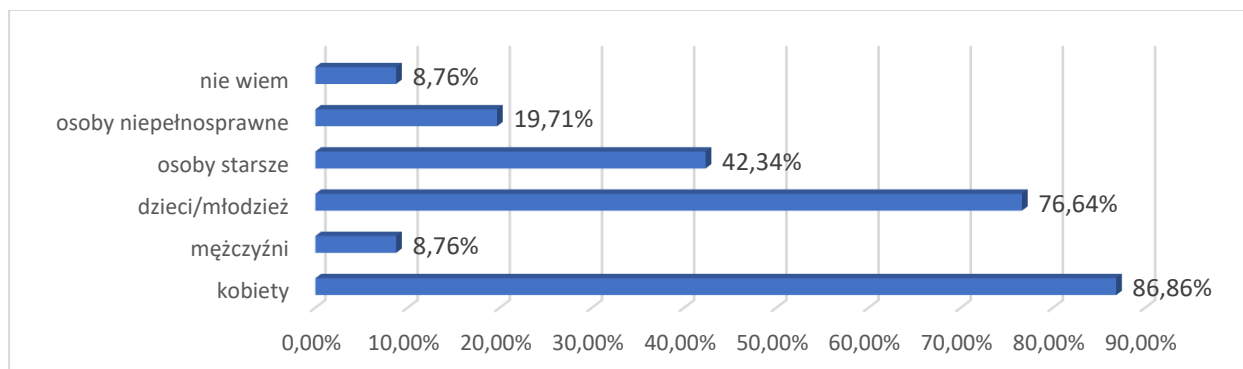
Wyk. 50. Kto według Pana/i jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w Pana/i gminie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Według ankietowanych, osobami, które najczęściej doświadczają przemocy w rodzinie są kobiety (86,86%) oraz dzieci i młodzież (76,64%) i osoby starsze (42,34%). Przemocy doświadczają także osoby niepełnosprawne (19,71%), a najrzadziej wskazywano na mężczyzn (8,76%).

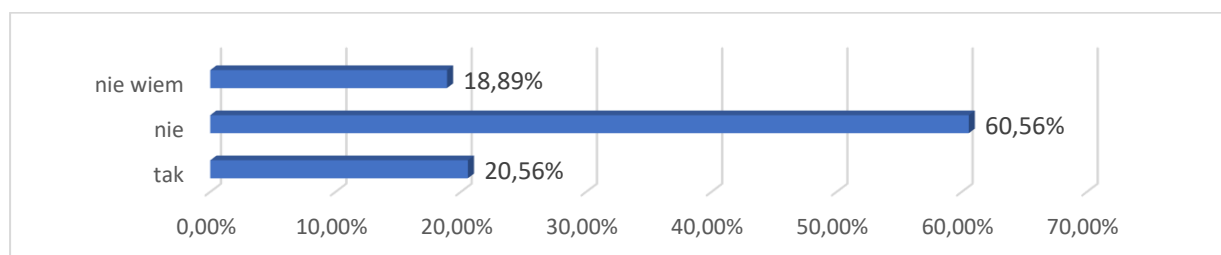
Wyk. 51. Kto według Pana/i jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w Pana/i gminie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

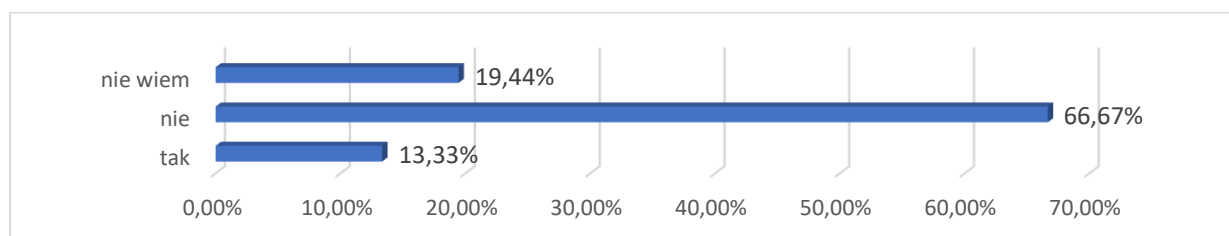
Większość badanych sądzi, iż nie istnieją okoliczności, którymi można usprawiedliwić stosowanie przemocy – taką opinię wyraziło 60,56% badanych. Natomiast, co piąty ankietowany uważa, że takie okoliczności istnieją. 18,89% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 52. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Dodatkowo większość osób (66,67%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania było 13,33% ankietowany mieszkańców, a 19,44% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 53. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

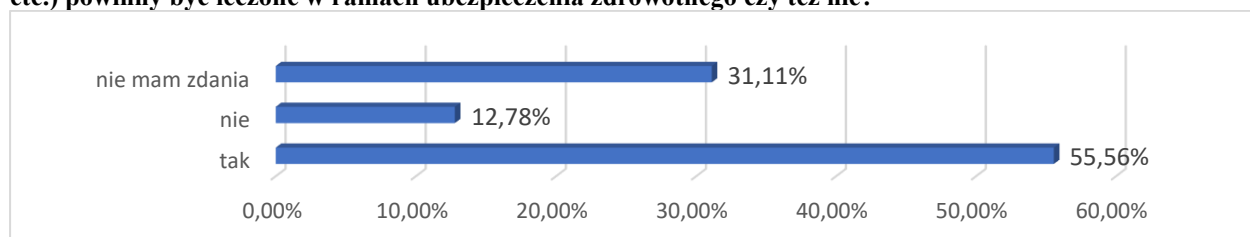

3.6. Uzależnienia behawioralne z perspektywy dorosłych mieszkańców

Uzależnienia behawioralne (zwane także nałogami behawioralnymi) to pewne zachowania (np. korzystanie z Internetu, pracowanie, uprawianie ćwiczeń), które „krążą” wyłącznie wokół określonej czynności, np. myślimy o graniu w naszą ulubioną grę, nie możemy skupić się na lekcji, a gdy tylko mamy wolny czas, natychmiast włączamy komputer i gry (lub robimy to w każdej wolnej chwili na smartfonie).

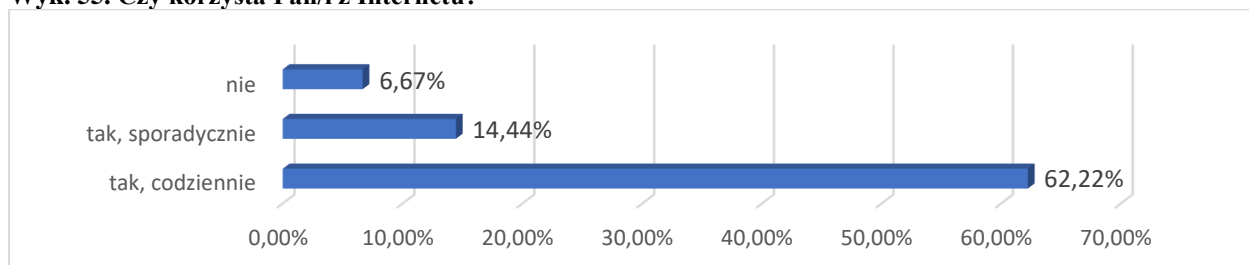
Ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem uzależnienia behawioralne powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 55,56% osób, a 12,78% uważa, że ubezpieczenie nie powinno pokrywać tych kosztów. 31,11% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 54. Czy, Pana/i zdaniem, uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od czynności, do których zaliczamy m.in. tworzenie zakładów bukmacherskich, korzystanie z internetowych gier losowych, grania na automatach, nadmiernego korzystania z ekranów telewizyjnych/komputerowych/telefonicznych, pracoholizmu, zakupoholizmu, obsesyjnego kontrolowania wagi oraz dbania o wygląd, drobnych kradzieży, etc.) powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego czy też nie?

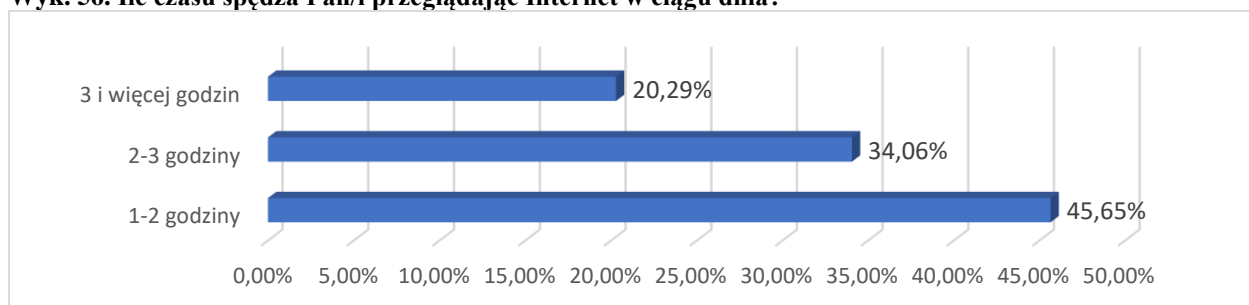
Następnie ankietowanych mieszkańców zapytano, czy sami korzystają z Internetu. Najczęściej zaznaczano odpowiedź „tak, codziennie” – 62,22% osób. Natomiast 14,44% osób korzysta sporadycznie z Internetu, a 6,67% nie korzysta w ogóle.

Wyk. 55. Czy korzysta Pan/i z Internetu?

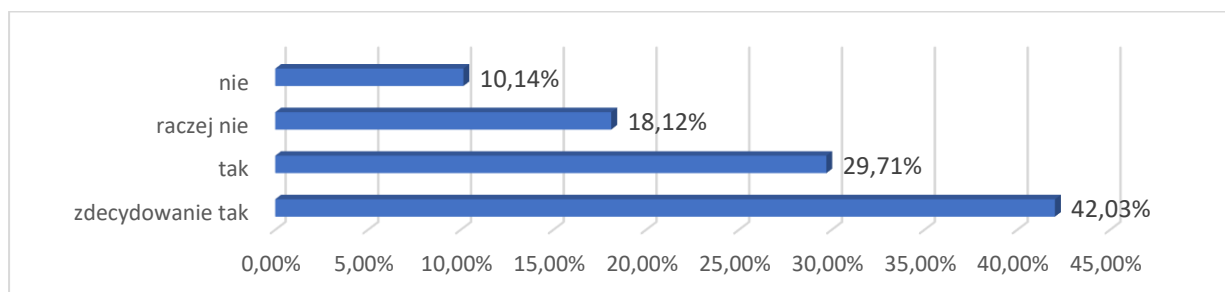
Respondentów poproszono również o wskazanie ile czasu poświęcają każdego dnia na korzystanie z Internetu. Większość osób robi to od 1 do 2 godzin (45,65%). 34,06% ankietowanych od 2 do 3 godzin, a 20,29% osób każdego dnia poświęca 3 i więcej godzin na korzystanie z Internetu.

Wyk. 56. Ile czasu spędza Pan/i przeglądając Internet w ciągu dnia?

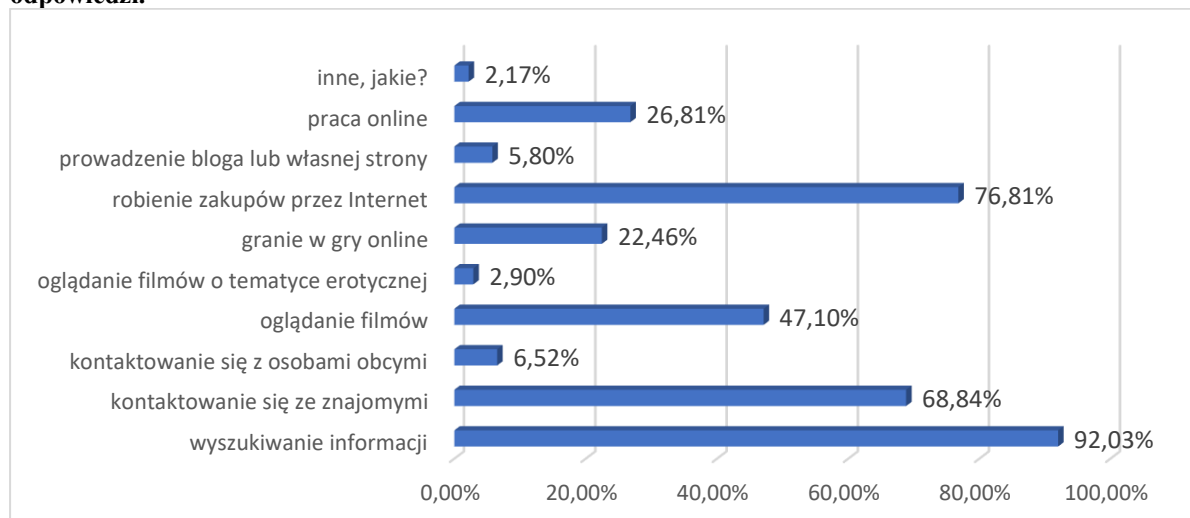
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż blisko połowa ankietowanych (42,03%) uważa, że pandemia zdecydowanie wpłynęła na ilość czasu, który spędzają przy komputerze. 29,71% osób sądzi, iż miała ona wpływ. Natomiast 18,12% respondentów sądzi, iż pandemia raczej nie miała wpływu na to zjawisko, a co dziesiąty badany sądzi, iż pandemia nie miała na to wpływu.

Wyk. 57. Czy Pana/i zdaniem pandemia wpłynęła na czas jaki spędza Pan/i przy komputerze?

W kolejnym pytaniu respondentów poproszono o wskazanie do jakich celów używają komputera i Internetu. Najczęściej wskazywano na: szukanie informacji (92,03%), robienie zakupów przez Internet (76,81%), kontaktowanie się ze znajomymi (68,84%), oglądanie filmów (47,10%), a także: praca online (26,81%), granie w gry online (22,46%), kontaktowanie się z obcymi osobami (6,52%), prowadzenie bloga lub własnej strony (5,80%) oraz oglądanie filmów o tematyce erotycznej (2,90%).

Wyk. 58. Z jakich powodów najczęściej korzysta Pan/i z komputera i Internetu? Można wybrać kilka odpowiedzi.

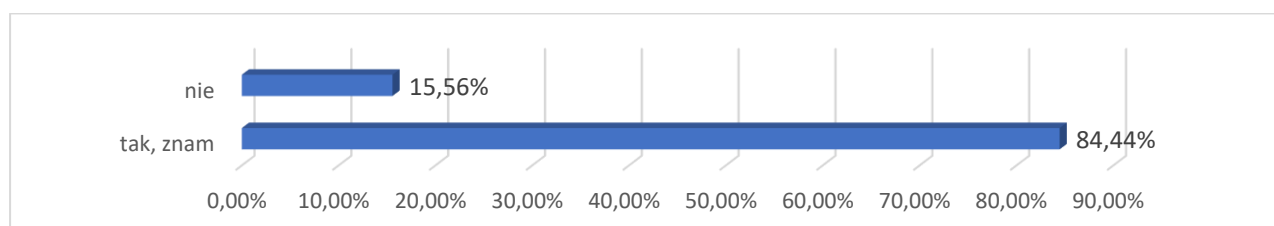

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Cyberprzemoc to rodzaj przemocy przez Internet. Prześladowca straszy, poniża, obraża ofiarę poprzez komentarze w mediach społecznościowych, czy robienie jej zdjęć lub kręcenie filmów bez jej zgody. Następnie materiały umieszcza na ogólnodostępnych witrynach odwiedzanych przez wiele osób. Napastnicy często prześladowają i utrudniają życie swoim ofiarom również wysyłając im obraźliwe SMS-y lub e-maile. Podobnie jak przemoc fizyczna, cyberprzemoc ma wzbudzić poczucie zagrożenia i zazwyczaj mówimy o dwóch jej rodzajach.

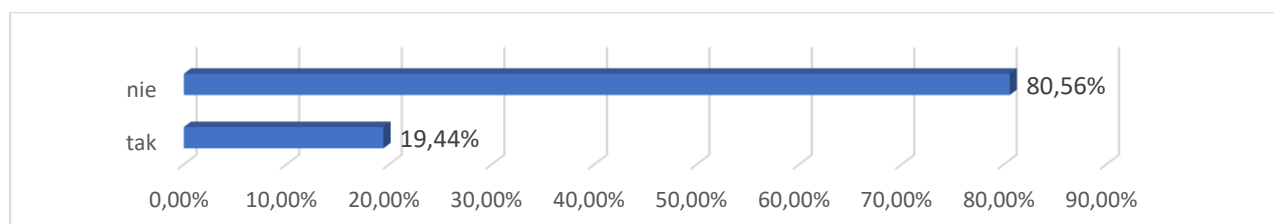
Celem sprawdzenia, czy ankietowani wiedzą czym jest cyberprzemoc zapytano ich, czy znają to pojęcie. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 84,44% osób, natomiast 15,56% osób nie wie, czy jest cyberprzemoc.

Wyk. 59. Czy zna Pan/i pojęcie cyberprzemoc?

Co piąty ankietowany mieszkaniec przyznał, iż zdarzyło mu się doświadczyć cyberprzemocy w sieci. Natomiast 80,56% osób nigdy nie doświadczyło tego zjawiska.

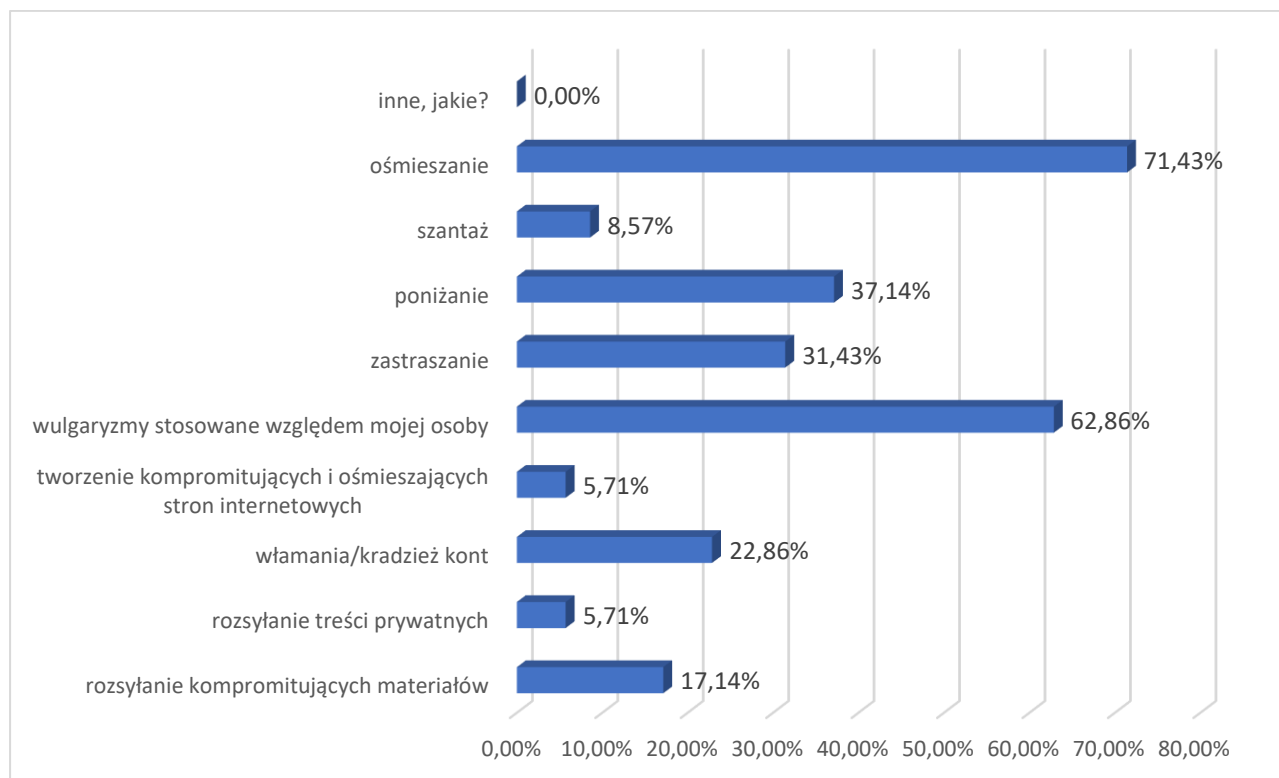
Wyk. 60. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć cyberprzemocy w sieci? (np.: w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania, etc.)?

Na kolejne pytanie dotyczące doświadczenia cyberprzemocy mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły cyberprzemocy.

Respondenci, którzy przyznali, iż doświadczyli cyberprzemocy, w większości spotkali się z następującymi jej przejawami: ośmieszaniem (71,43%) oraz wulgaryzmami stosowanymi w ich kierunku (62,86%).

Wyk. 61. Jakiego rodzaju była to przemoc Pana/i zdaniem?

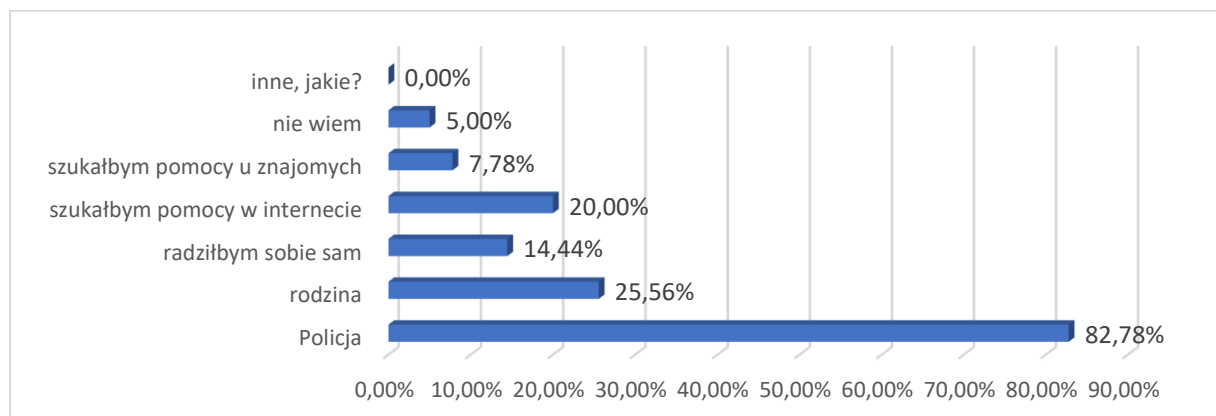

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na pozostałe pytania w niniejszym podrozdziale odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu.

Zdecydowana większość ankietowanych, w sytuacji problemu cyberprzemocy zwróciłaby się do Policji (82,78%).

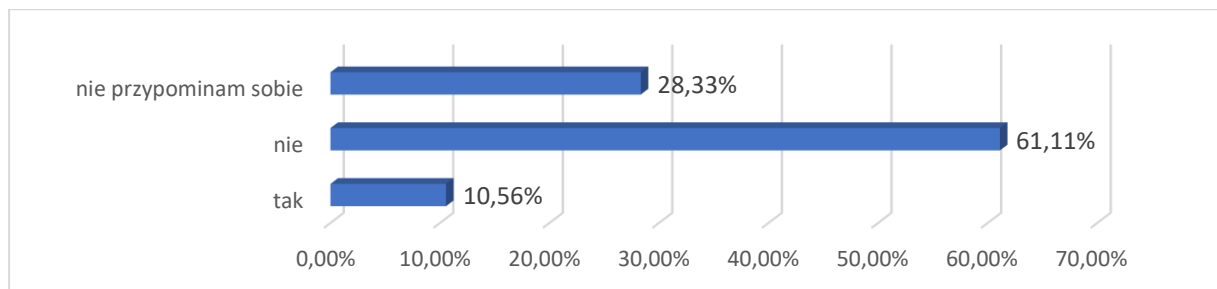
Wyk. 62. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

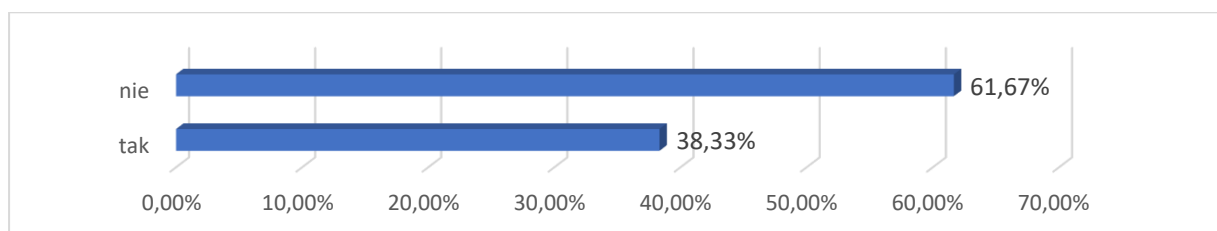
Co dziesiąty ankietowany przyznał, że ktoś kiedykolwiek wykonał mu zdjęcie lub film bez jego zgody. Taka sytuacja nigdy nie przytrafiła się 61,11% osób, a 28,33% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 63. Czy wbrew Pana/i woli wykonano Panu/i zdjęcie lub film?

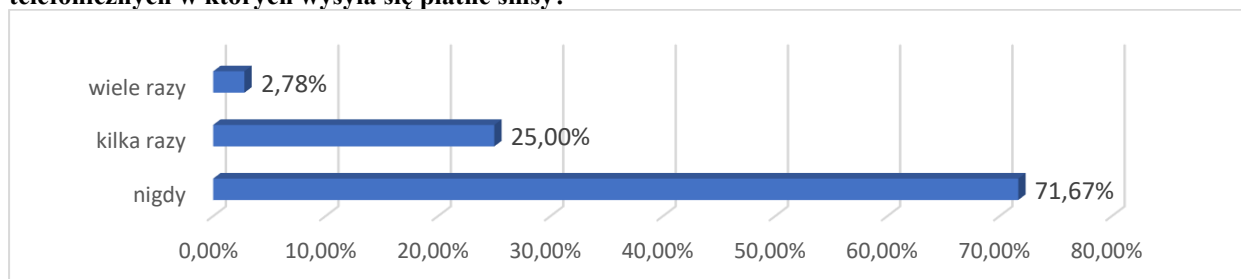
Większość respondentów nigdy nie słyszała o jakichś organizacjach lub serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą – takiej odpowiedzi udzieliło 61,67% osób. Takie organizacje zna 38,33% badanych.

Wyk. 64. Czy słyszał/a Pan/i o jakiejś organizacjach lub serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?

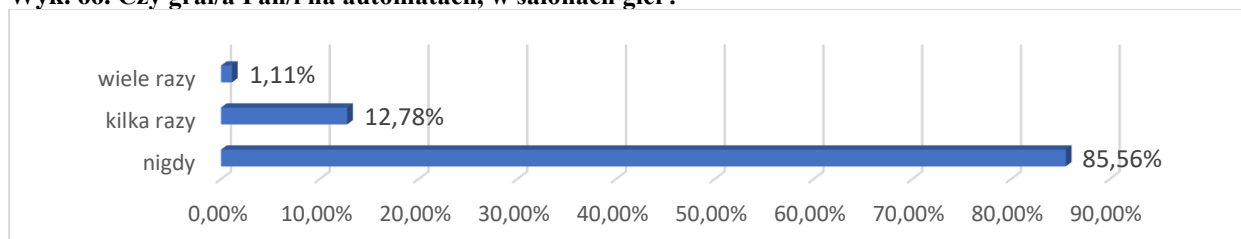

Kolejnym problemem społecznych omawianym w niniejszej diagnozie był problem uzależnień od hazardu. Na początek zapytano ankietowanych, czy kiedykolwiek brali udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy. 71,67% osób odpowiedziało, że nigdy nie korzystało z takich usług, a 25,00% osób robiło to kilka razy. Natomiast 2,78% osób wiele razy brało udział w takich konkursach.

Wyk. 65. Czy brał/a Pan/i udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy?

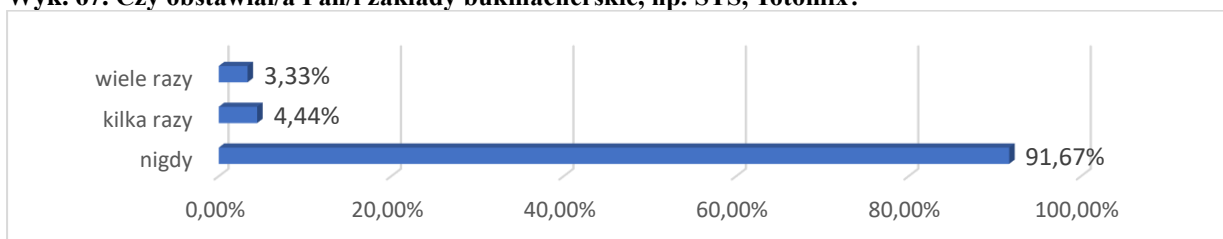

Wyk. 66. Czy grał/a Pan/i na automatach, w salonach gier?

Ponadto zakłady bukmacherskie kilka razy obstawiało 4,44% ankietowanych, a wiele razy 3,33% badanych. Nigdy nie obstawiało ich 91,67% respondentów. Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż problem hazardu w gminie nie przybiera dużych rozmiarów, jednak jest on obecny. W związku z tym zaleca się podejmowanie działań profilaktycznych (np. kampanii profilaktycznych), aby zapobiegać zwiększaniu się skali tego zjawiska.

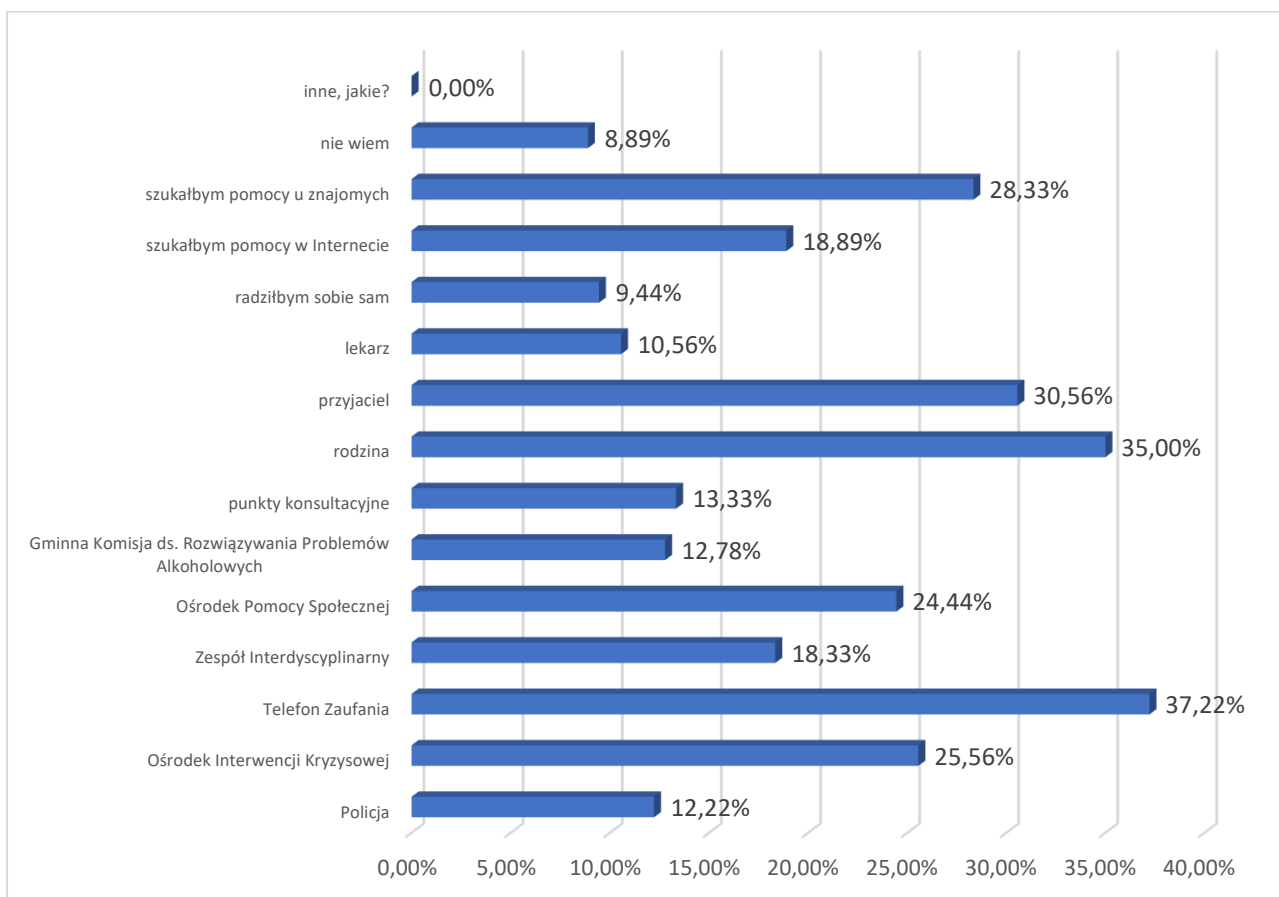
Wyk. 67. Czy obstawiał/a Pan/i zakłady bukmacherskie, np. STS, Totomix?

3.7. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

Niniejszy rozdział ma na celu sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej profilaktyki. Jego celem jest również ocena działań profilaktycznych prowadzonych przez gminę. Celem sprawdzenia, czy ankietowani wiedzą, gdzie mogą zwrócić się z prośbą o pomoc w przypadku problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie, poproszono ich o wskazanie do kogo zwróciliby się w takiej sytuacji.

Wyk. 68. Do kogo zwróciliby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

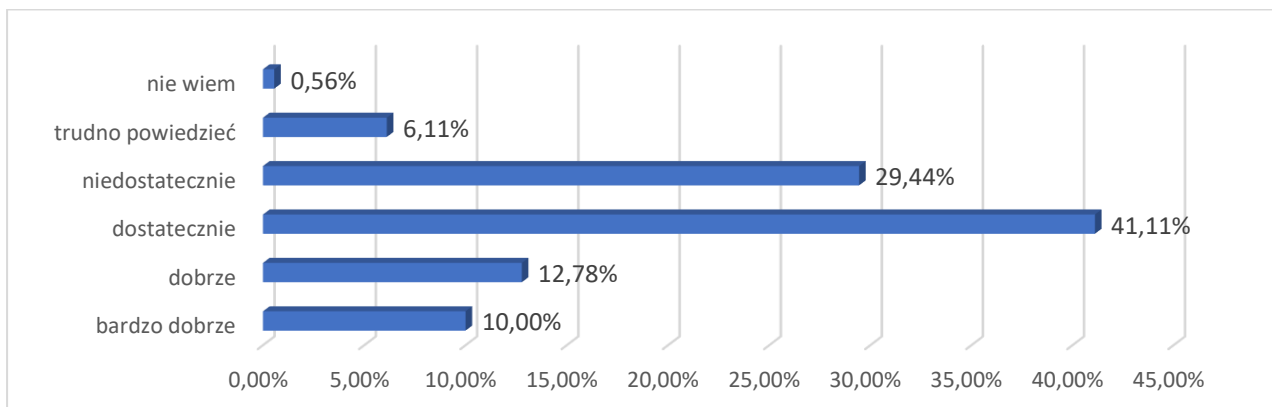

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni także o ocenę zaangażowania i kierunków działań władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. Większość osób wskazała na ocenę dostateczną – taką odpowiedź wskazało 41,11% respondentów.

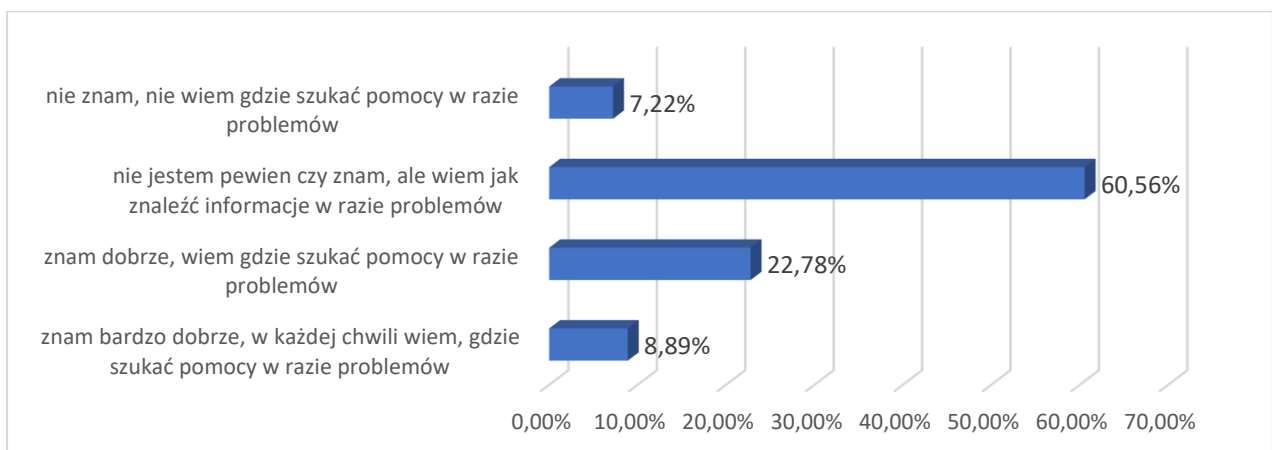

Wyk. 69. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

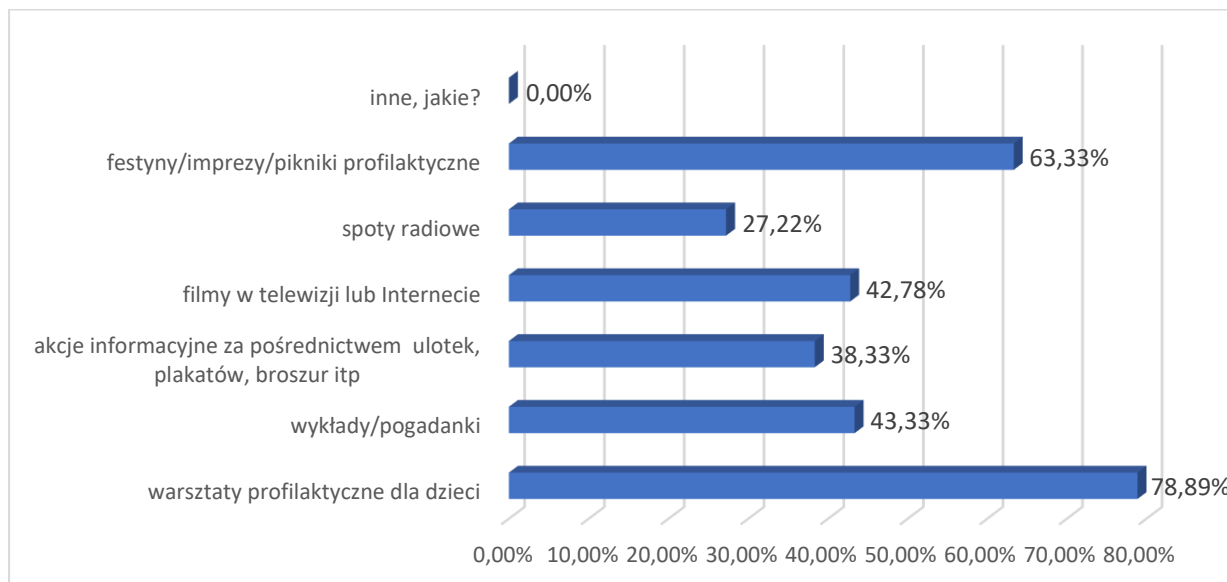
Następnie ankietowanych zapytano, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie była pewna, czy zna te dane. Jednakże wiedzą, jak znaleźć informację w razie problemów – taką odpowiedź zaznaczyło 60,56% osób. 22,78% badanych zna je dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 8,89% mieszkańców bardzo dobrze zna dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 7,00% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów. Dane te pokazują, iż Ci mieszkańcy nie mają wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Wyk. 70. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Respondentów zapytano również jakie działania przynoszą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych. Większość badanych wskazała tutaj na warsztaty profilaktyczne dla dzieci (78,89%) oraz festyny i imprezy profilaktyczne (63,33%).

Wyk. 71. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Uczniowie zostali przebadani za pomocą metody ankietowej przy użyciu kwestionariusza online. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

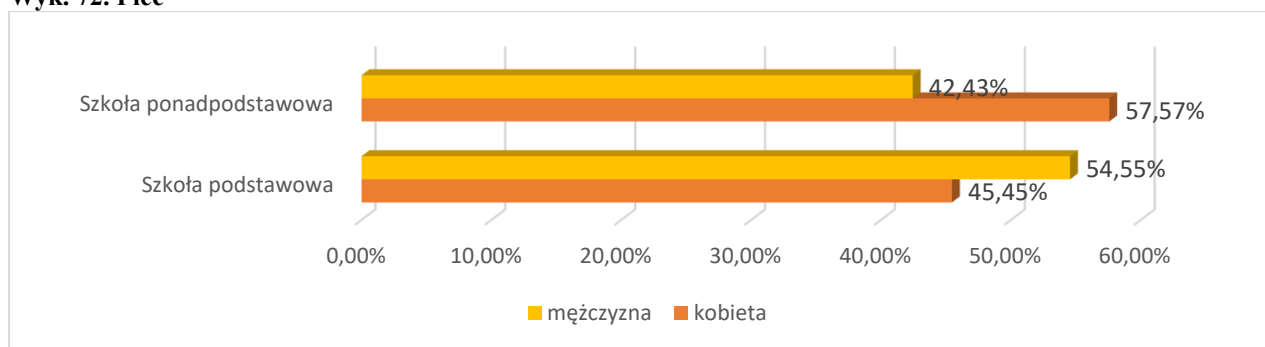
Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów szkół podstawowych i szkoły ponadpodstawowej

Cały kwestionariusz dla uczniów szkoły podstawowej składał się z 71 pytań, a uczniowie szkoły ponadpodstawowej odpowiadali na 77 pytań. Badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci, wieku oraz szkoły, do której uczęszczają.

4.1. Struktura badanej próby

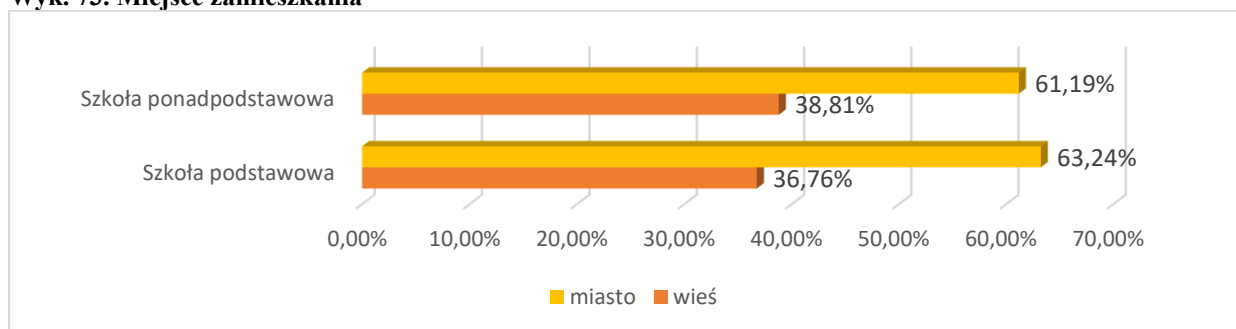
W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Łobez wzięli udział uczniowie szkoły podstawowej (253 osoby) i ponadpodstawowej (469 osób). W przypadku uczniów szkoły ponadpodstawowej przewagę liczebną miały dziewczynki (57,57%), a w przypadku uczniów szkoły podstawowej grupa chłopców biorących udział w badaniu (54,55%) była większa niż grupa dziewczynek (45,45%).

Wyk. 72. Płeć

Największą część badanej próby, w przypadku szkoły podstawowej, stanowili uczniowie klasy VIII (55,34%). Uczniowie klasy VI stanowili 32,41% badanej społeczności, a uczniowie klasy VII – 12,25% ogółu ankietowanych uczniów szkoły podstawowej. W przypadku szkoły ponadpodstawowej najliczniejszą grupę tworzyły osoby z klasy I (33,90%). Do klasy II uczęszczało 22,39% uczniów, do klasy III – 23,03%, do klasy IV – 16,20%, a najmniej liczną grupę tworzyli uczniowie klasy V (4,48%).

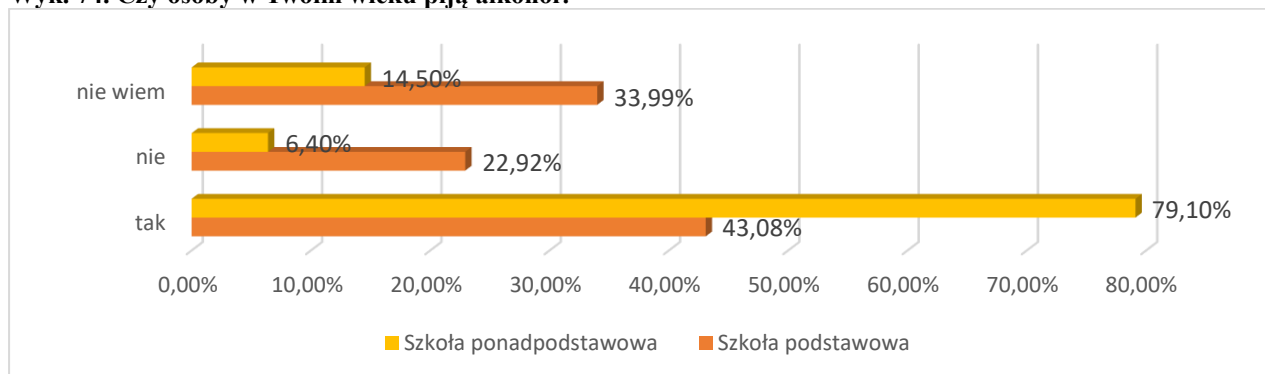
Wyk. 73. Miejsce zamieszkania

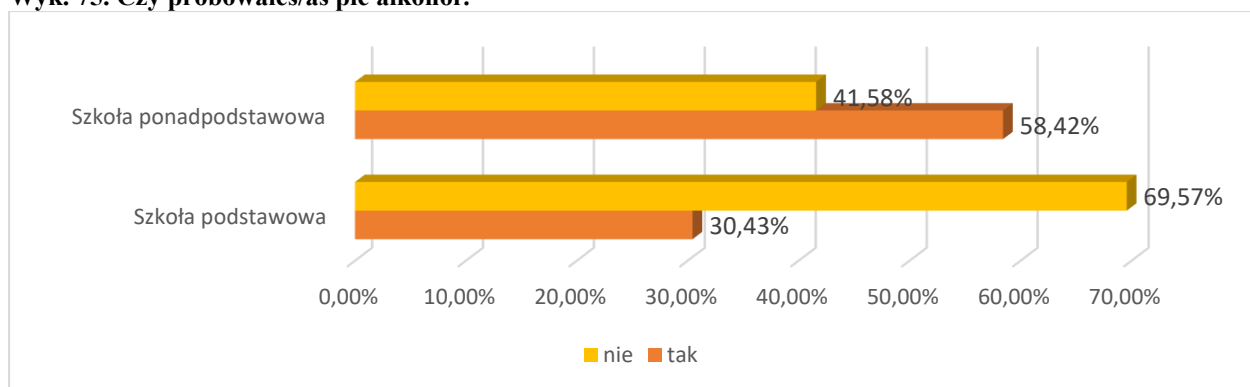
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów Gminy Łobez dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu było nie tylko oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców, ale i sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych. Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 43,08% badanych uczniów podstawówki i 79,10% uczniów starszych. 22,92% uczniów młodszych i 6,40% uczniów starszych uważa, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu, zaś 33,99% młodszych i 14,50% starszych uczniów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk. 74. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Wyk. 75. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

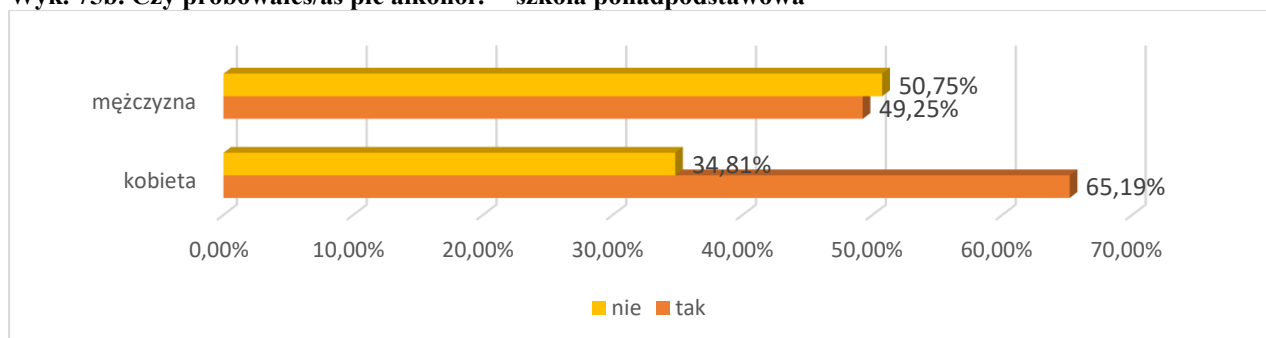
Korelując zmienną płeć z pytaniem „Czy próbowałeś/aś pić alkohol?” wynika, iż 32,17% dziewczynki i 28,99% chłopców spożywało napoje alkoholowe. Pokazuje to, iż to chłopcy rzadziej niż dziewczynki sięgają po alkohol, jednak ta różnica między płciami nie jest znacząca

Wyk. 75a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – szkoła podstawowa

W przypadku starszych uczniów również dziewczynki (65,19%) częściej niż chłopcy (49,25%) deklarowały, iż sięgają po alkohol.

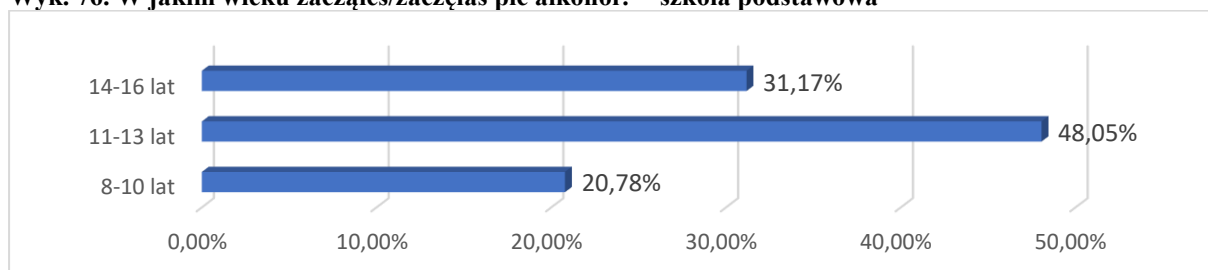
Wyk. 75b. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – szkoła ponadpodstawowa

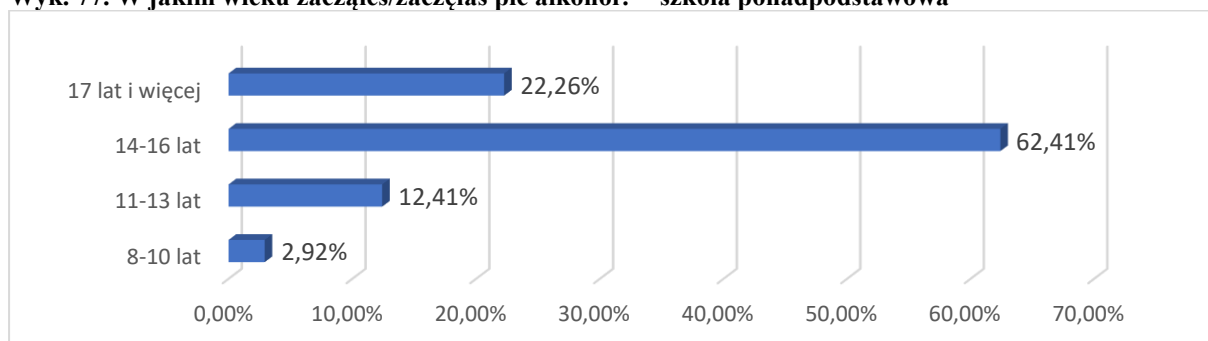
Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogli udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż piły alkohol.

Prawie połowa uczniów szkół podstawowych odpowiedziała, że najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 11-13 lat (48,05%). Natomiast w przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych, 62,41 % ankietowanych wskazało, że rozpoczynali oni inicjację alkoholową w wieku 14-16 lat. Taki wynik może być wskazówką, aby więcej działań profilaktycznych kierować właśnie do tych grup wiekowych uczniów.

Wyk. 76. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol? – szkoła podstawowa

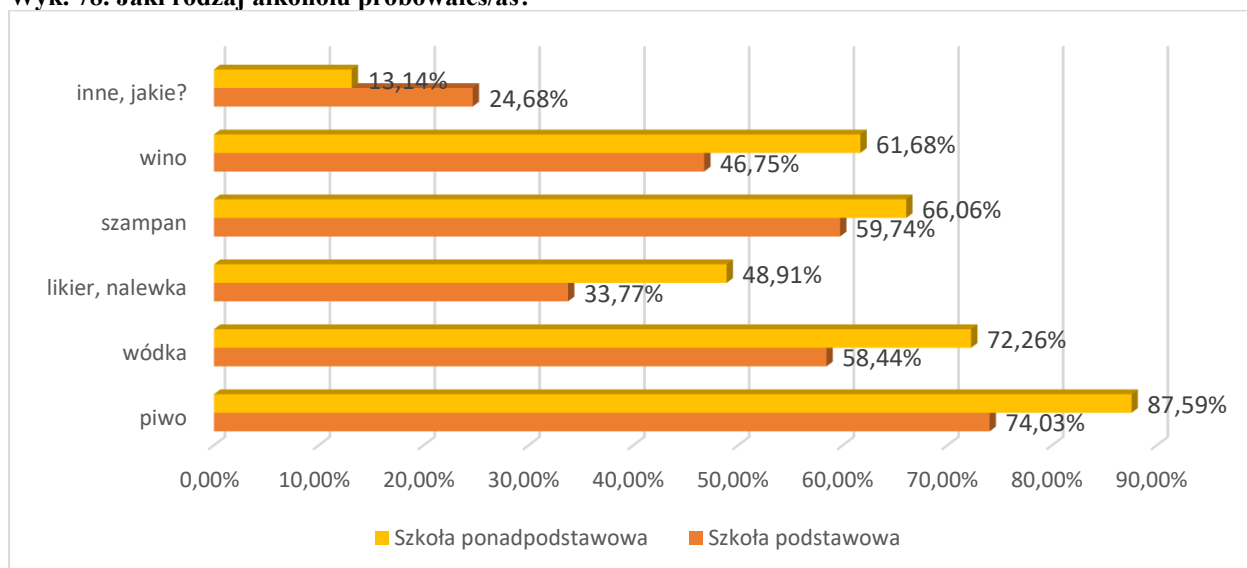

Wyk. 77. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol? – szkoła ponadpodstawowa

Następnie dzieci i młodzież, która miała już kontakt z alkoholem, poproszono o wskazanie rodzaju napoju, który zdarzyło im się próbować. Zarówno respondenci ze szkoły podstawowej jak i ponadpodstawowej najczęściej wskazywali na piwo.

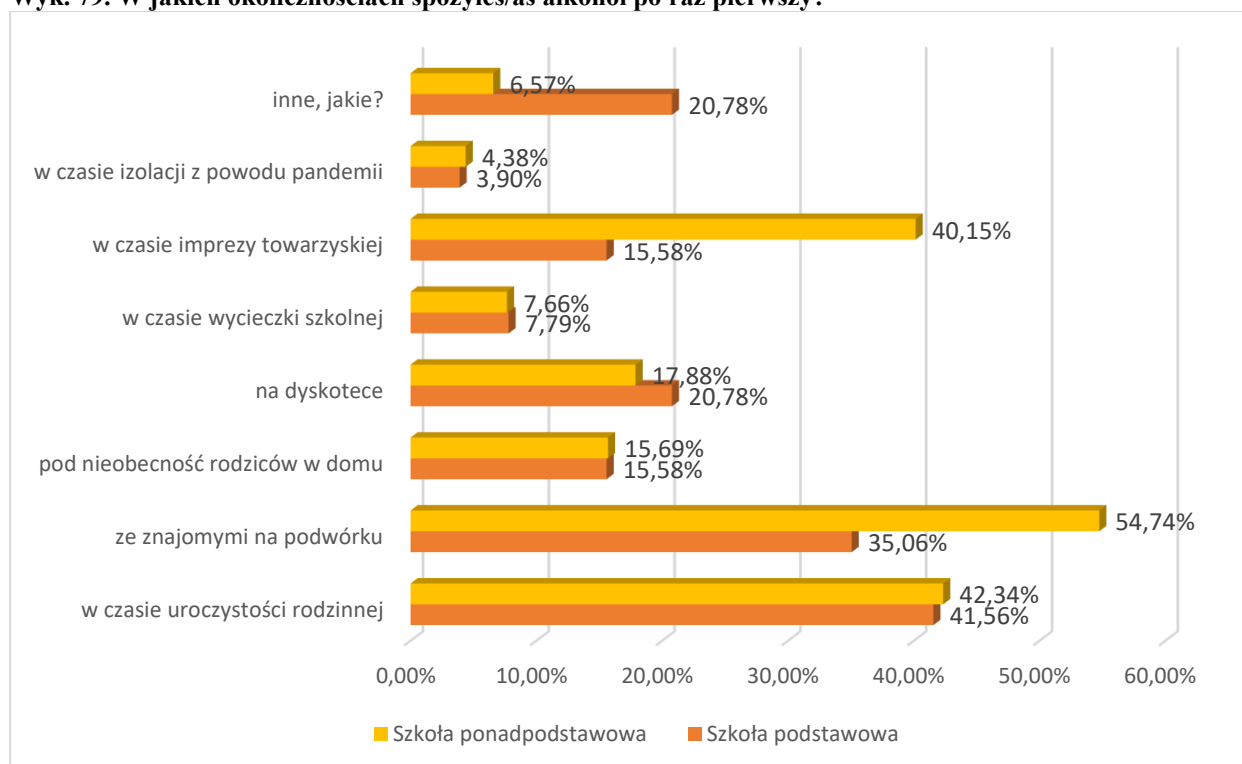
Wyk. 78. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

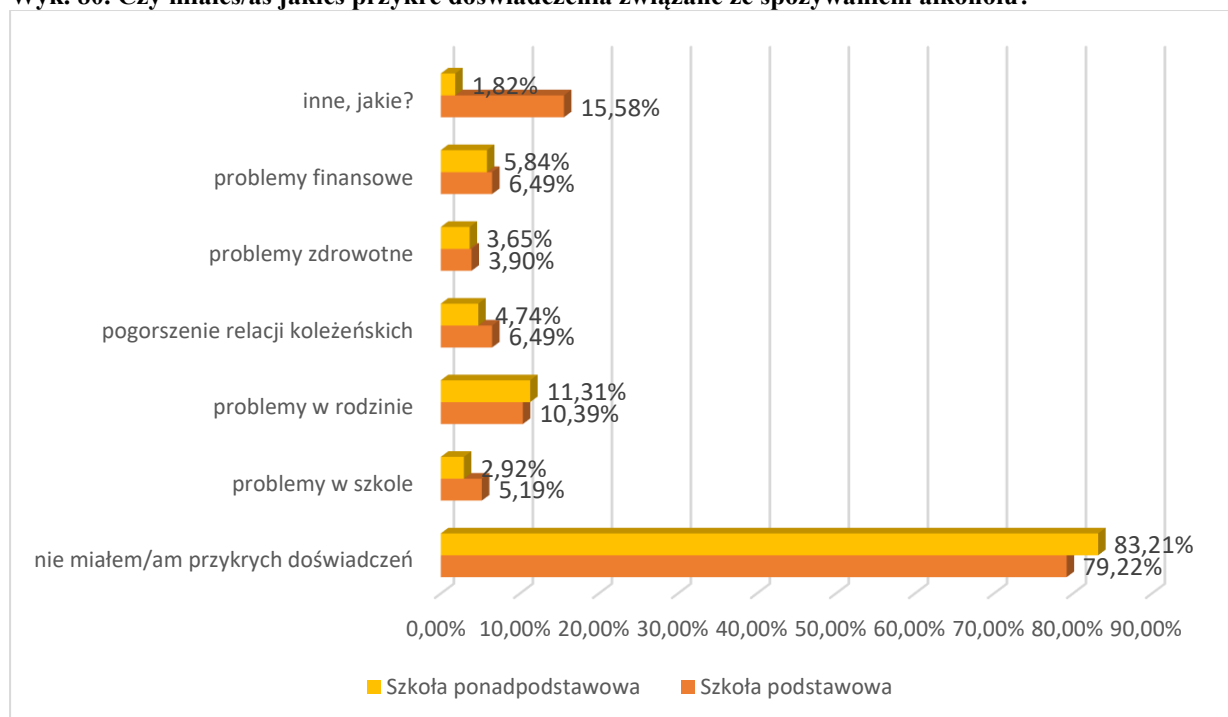
Uczniowie szkoły podstawowej, którzy próbowali już pić alkohol, deklarowali, iż pierwszy raz sięgnęli po niego w czasie uroczystości rodzinnej – takiej odpowiedzi udzieliło 41,56% uczniów. Natomiast starsi uczniowie najczęściej sięgnęli po alkohol po raz pierwszy ze znajomymi na podwórku (54,74%).

Wyk. 79. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

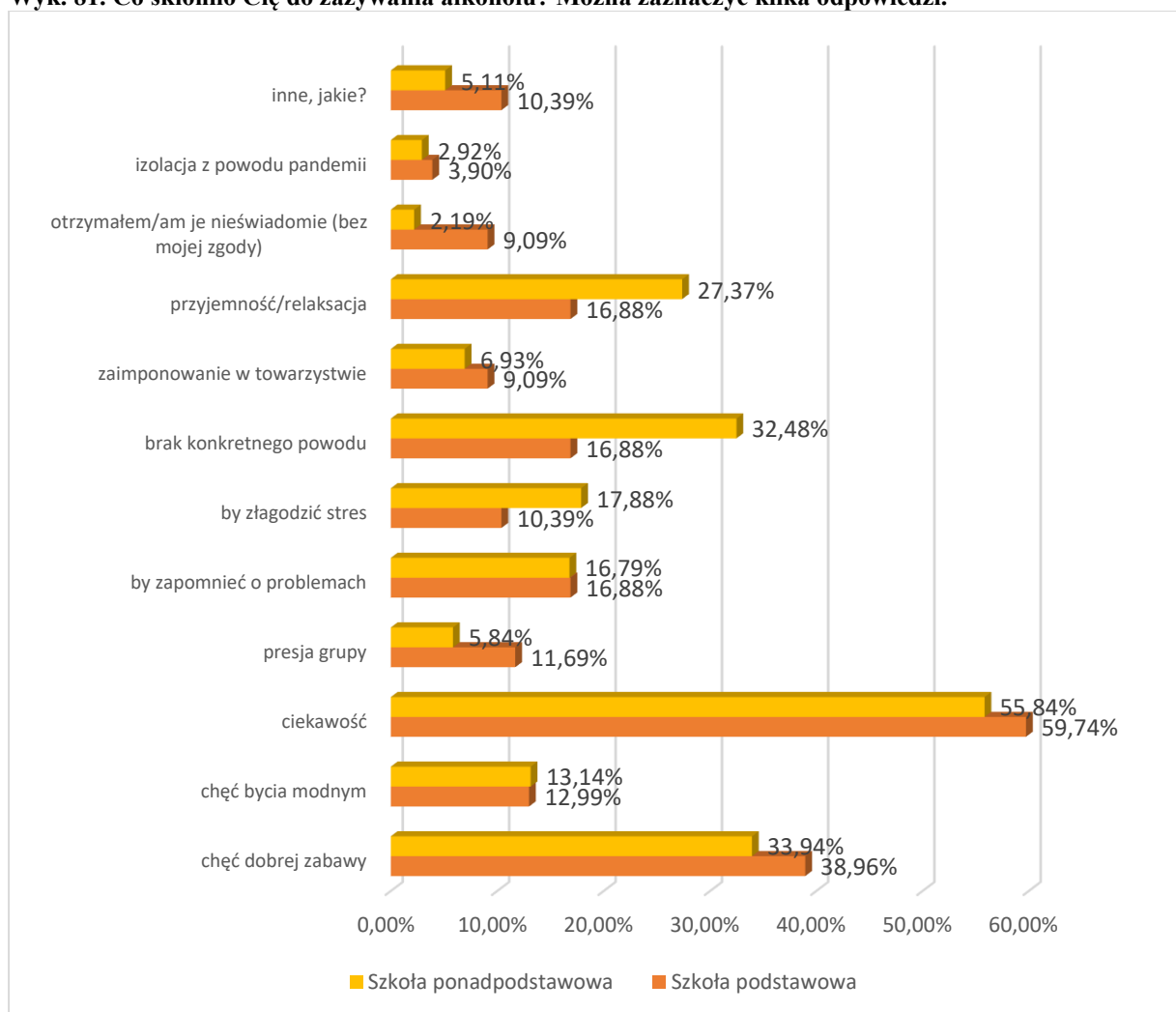
Wyk. 80. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponad połowa starszych i młodszych badanych uczniów wskazała, że powodem zażycia alkoholu była ciekawość.

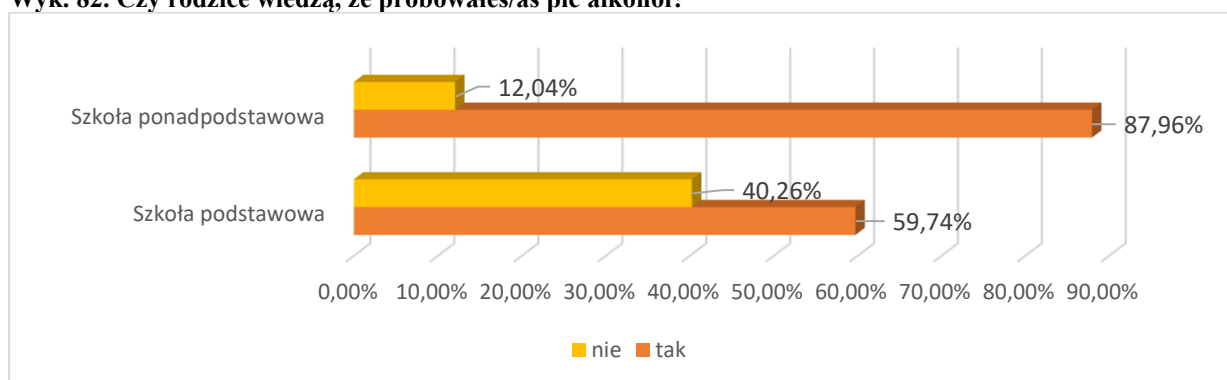
Wyk. 81. Co skłoniło Cię do zażywania alkoholu? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

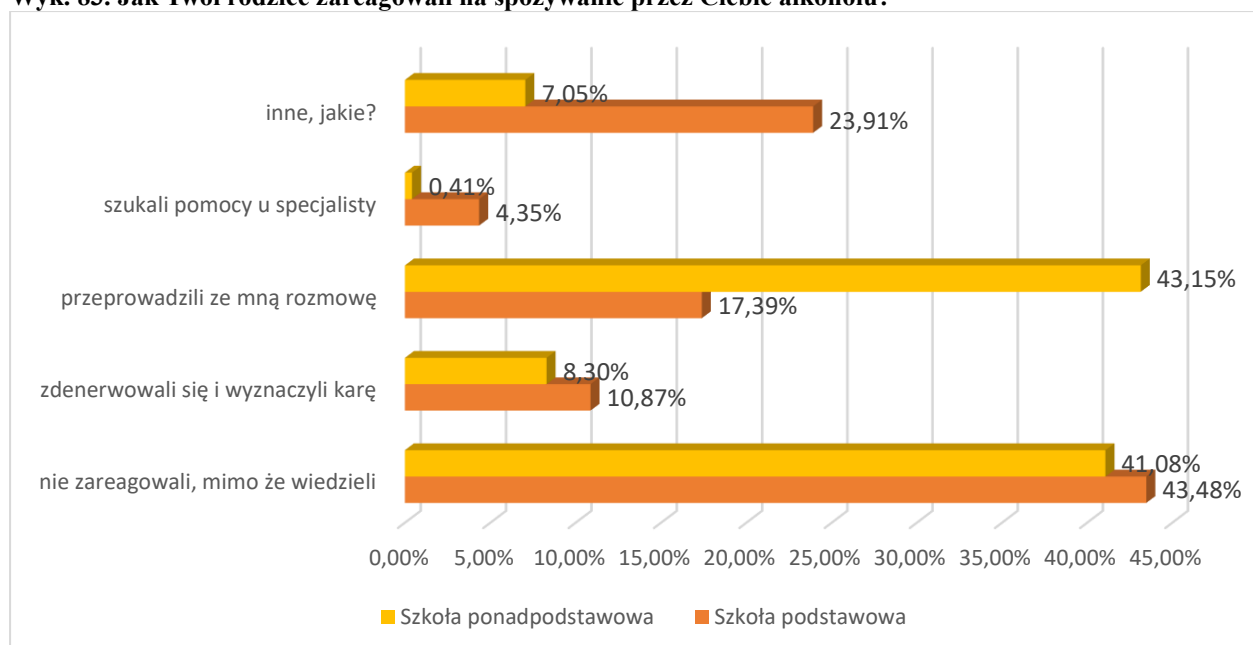
Zdecydowana większość uczniów przyznała, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką opinię wyraziło 87,96% uczniów starszych i 59,74% uczniów młodszych.

Wyk. 82. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 43,48% uczniów młodszych i 41,08% uczniów starszych uważa, że ich rodzice nie zareagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu. Natomiast 43,15% respondentów szkoły ponadpodstawowej i tylko 17,39% uczniów podstawówki przyznało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę.

Wyk. 83. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

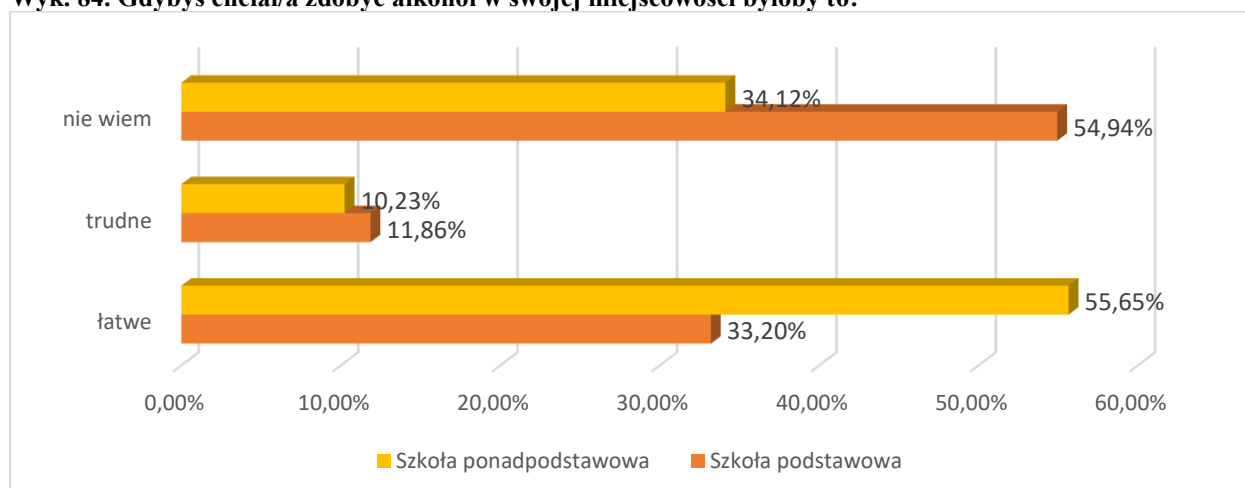

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogli udzielić wszyscy respondenci – nie tylko te osoby, które zadeklarowały, iż piły alkohol.

Ponad połowa uczniów młodszyc (54,94%) i 34,12% uczniów starszyc nie potrafiła określić, czy zdobycie alkoholu przez osoby nieletnie w Gminie Łobez stanowi problem. Natomiast 33,20% uczniów młodszyc i 55,65% uczniów starszyc wskazało, że zdobycie alkoholu jest łatwe.

Wyk. 84. Gdybyś chiał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

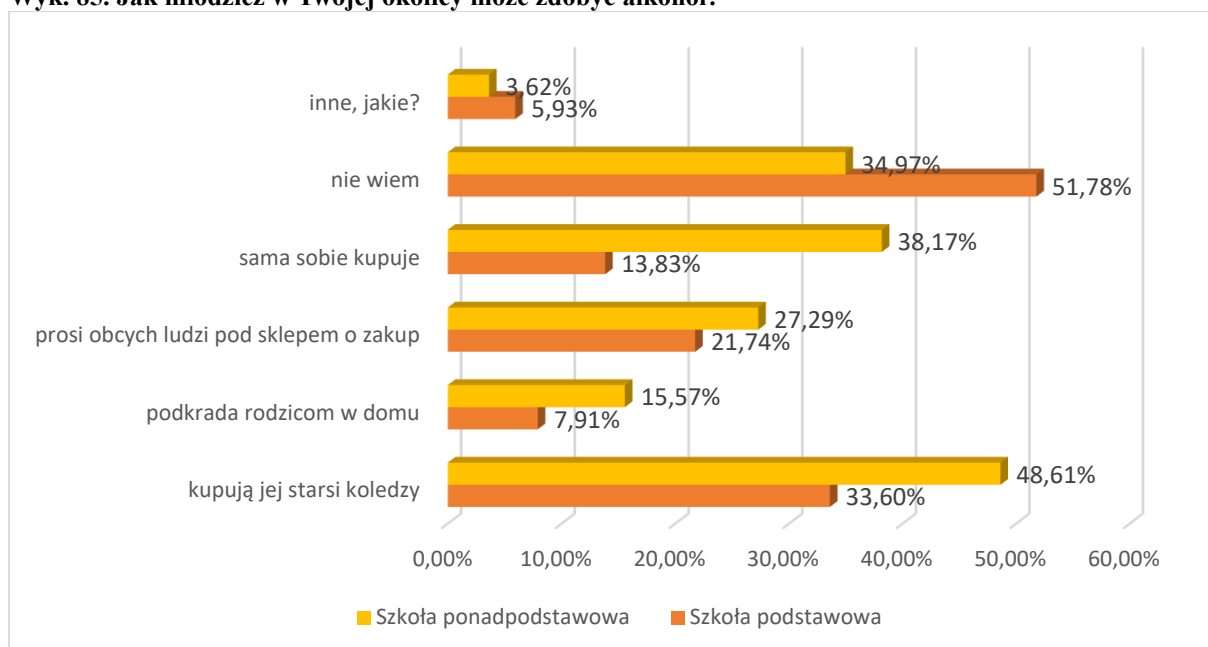

Większość uczniów szkoły podstawowej uważa, że młodzież z ich okolicy zdobywa alkohol dzięki starszym kolegom (33,60%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (21,74%), rówieśnicy sami sobie kupują (13,83%), podkradają rodzicom w domu (7,91%) lub zdobywają go w inny sposób, jednak nie wskazano tutaj konkretnych przykładów (5,93%). Natomiast 51,78% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Starsi uczniowie wskazywali następujące odpowiedzi: kupują jej starsi koledzy (48,61%), kupują samodzielnie (38,17%), proszą obcych ludzi o zakup (27,29%) oraz podkradają go rodzicom (15,57%). Na to pytanie nie potrafiło udzielić odpowiedzi 34,97% uczniów.

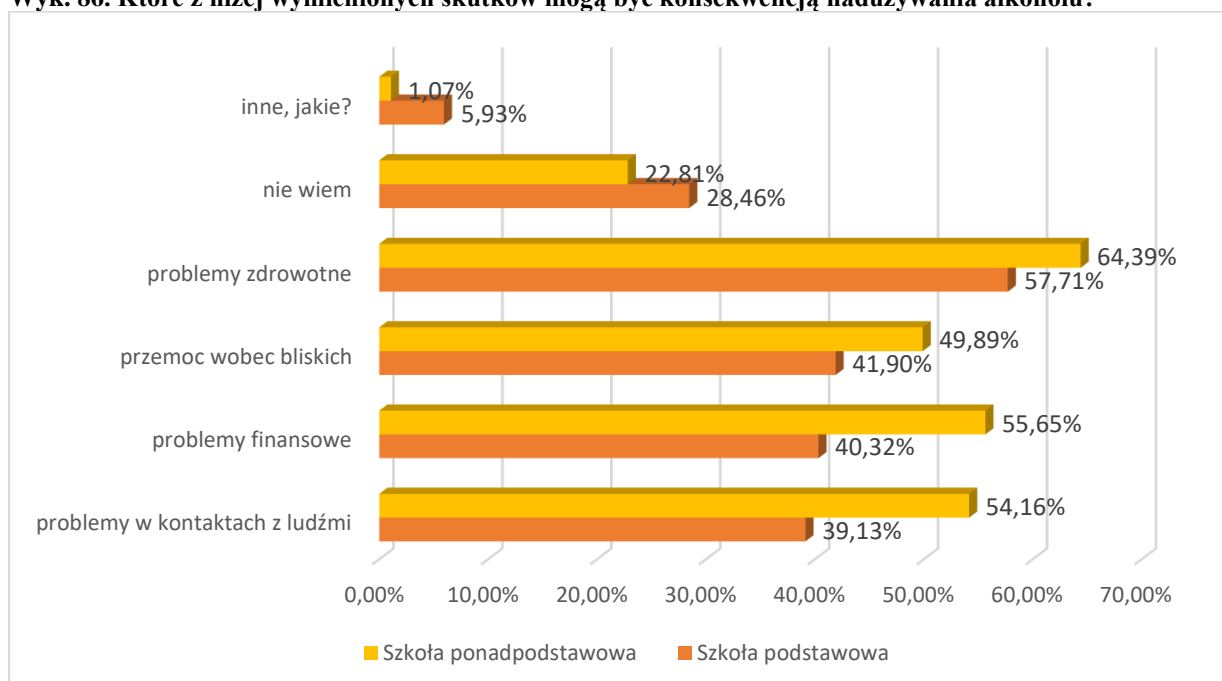
Wyk. 85. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na koniec niniejszego rozdziału ankietowanych poproszono o wskazanie konsekwencji nadużywania alkoholu. Uczniowie młodszy wymienili następujące skutki: problemy zdrowotne (57,71%), przemoc wobec bliskich (41,90%), problemy finansowe (40,32%), problemy w kontaktach z ludźmi (39,13%) oraz inne problemy, których nie wymieniono (5,93%). Starsi uczniowie wskazywali na: problemy zdrowotne (64,39%), problemy finansowe (55,65%), problemy w kontaktach z ludźmi (54,16%), przemoc wobec bliskich (49,89%). Na to pytanie nie potrafiło odpowiedzieć 28,46% uczniów szkoły podstawowej oraz 22,81% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 86. Które z niżej wymienionych skutków mogą być konsekwencją nadużywania alkoholu?

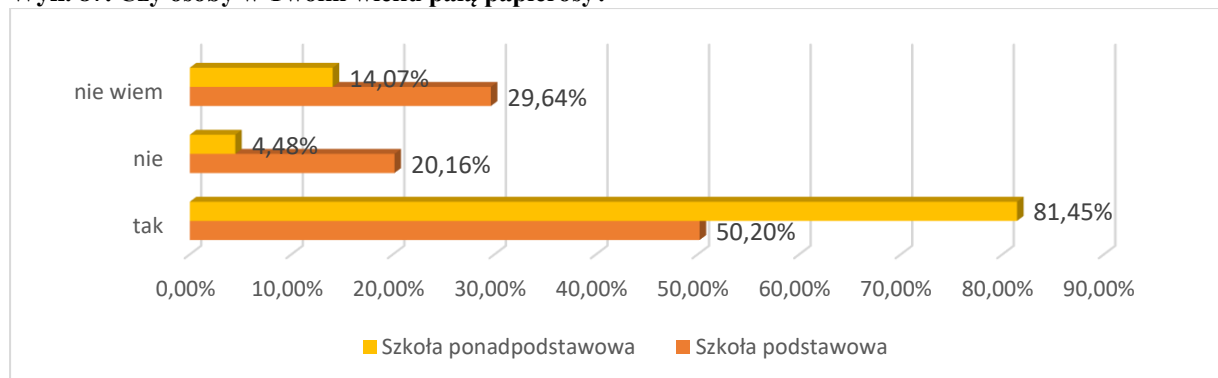

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

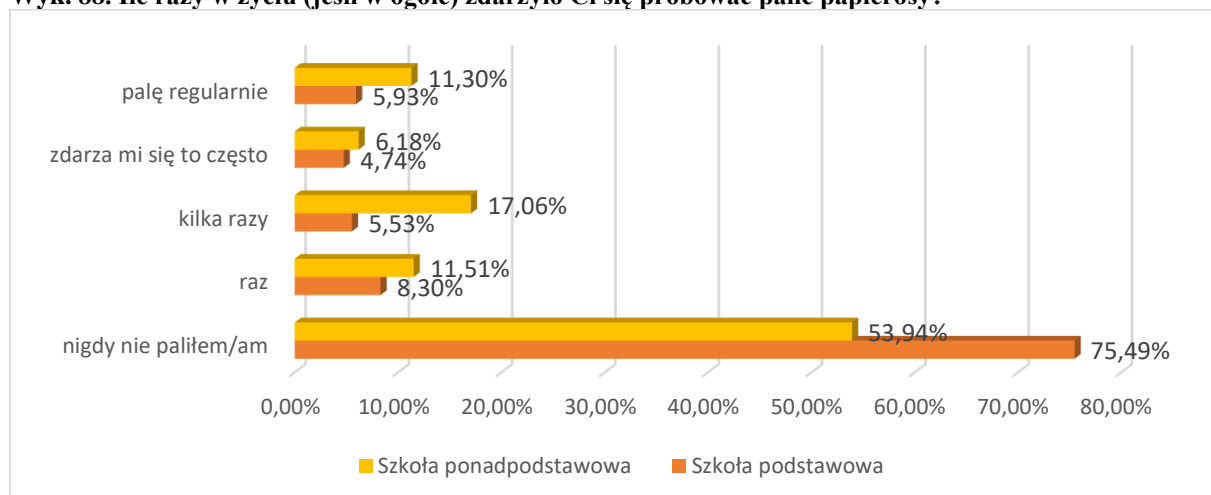
Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego. Na początek zapytano uczniów, czy ich zdaniem osoby w ich wieku palą papierosy. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż połowa uczniów młodszych i 81,45% uczniów starszych uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy. Przeciwnego zdania jest 20,16% uczniów podstawówki i 4,48% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 87. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Celem niniejszego pytania było oszacowanie liczby uczniów, którzy sięgają po papierosy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi w przypadku uczniów szkoły podstawowej do palenia przyznało się 24,51% osób. Natomiast w przypadku starszych uczniów do palenia przyznało się 46,06% z nich.

Wyk. 88. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

Korelując zmienną płeć z pytaniem: „Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się spróbować palić papierosy?” dane statystyczne zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tab. 2a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć – szkoła podstawowa

	kobieta	mężczyzna
nigdy nie paliłem/am	71.30%	78.99%
raz	10.43%	6.52%
kilka razy	6.96%	4.35%
zdarza mi się to często	4.35%	5.07%
palę regularnie	6.96%	5.07%

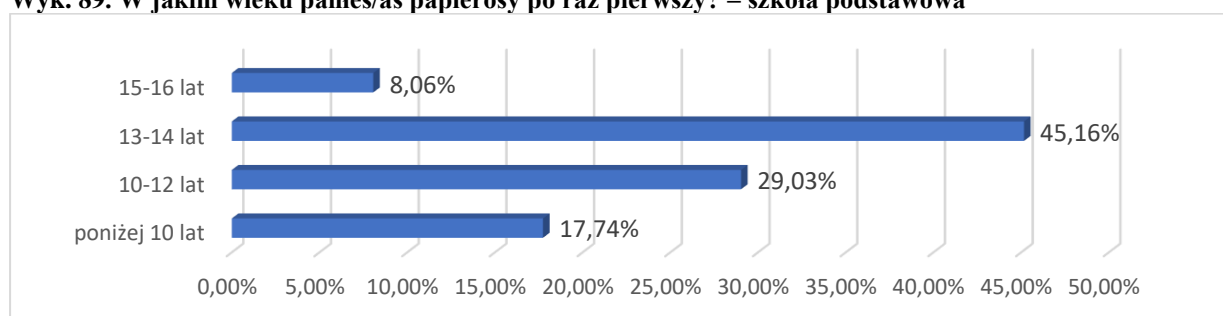
Tab. 2b. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć – szkoła ponadpodstawowa

	kobieta	mężczyzna
nigdy nie paliłem/am	45.93%	64.82%
raz	12.96%	9.55%
kilka razy	21.11%	11.56%
zdarza mi się to często	5.93%	6.53%
pale regularnie	14.07%	7.54%

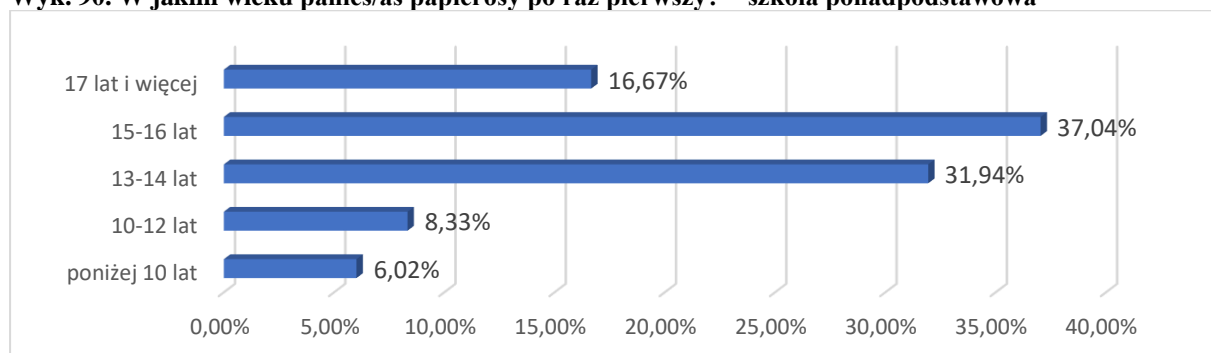
Na kolejne pytania dotyczące palenia papierosów odpowiedzi mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż paliły papierosy.

Uczniowie szkoły podstawowej sięgający po wyroby nikotynowe, palili je po raz pierwszy w większości w wieku 13-14 lat (45,16%). Starsi uczniowie po raz pierwszy palili najczęściej w wieku 15-16 lat (37,04%).

Wyk. 89. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy? – szkoła podstawowa

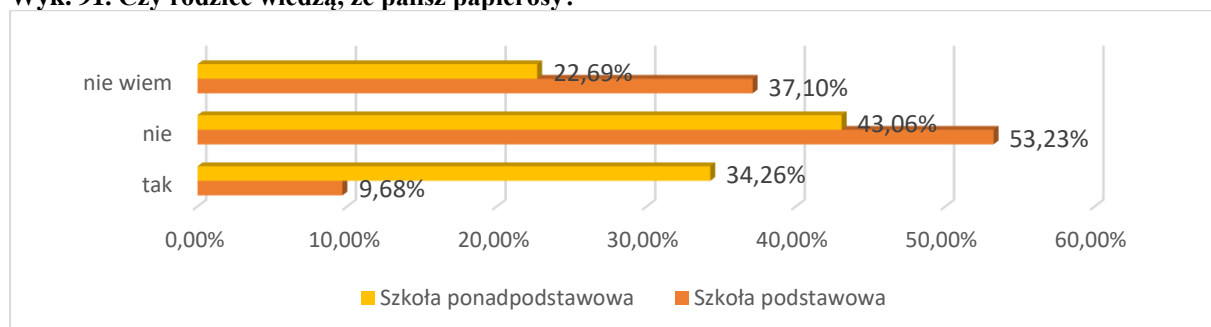

Wyk. 90. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy? – szkoła ponadpodstawowa

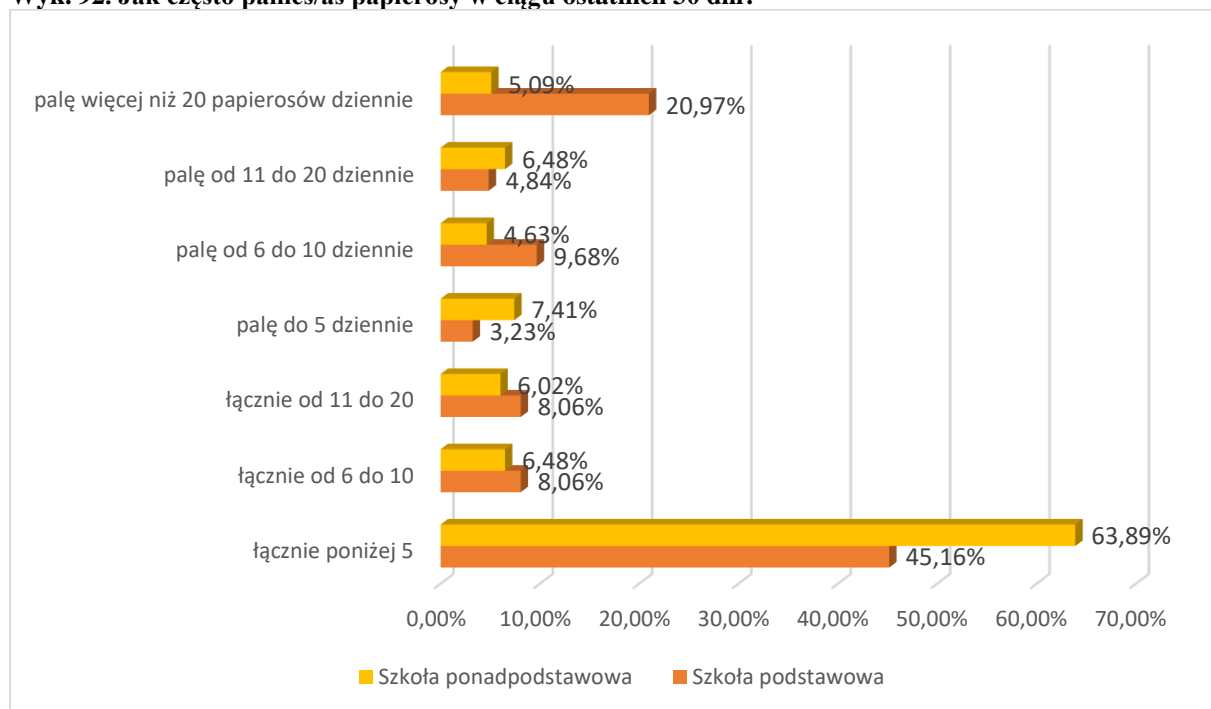
Większość uczniów szkoły podstawowej (53,23%) i ponadpodstawowej (43,06%) deklaruje jednak, że ich rodzice nie wiedzą o paleniu przez nich papierosów. 9,68% uczniów podstawówki i 34,26% uczniów szkoły ponadpodstawowej przyznaje jednak, że ich rodzice wiedzą o tym fakcie.

Wyk. 91. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Celem oszacowania grupy osób palących regularnie, poproszono uczniów o wskazanie jak często palili papierosy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. W tym czasie 45,16% uczniów młodszych i 63,89% uczniów starszych wypaliło łącznie do 5 papierosów.

Wyk. 92. Jak często palileś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

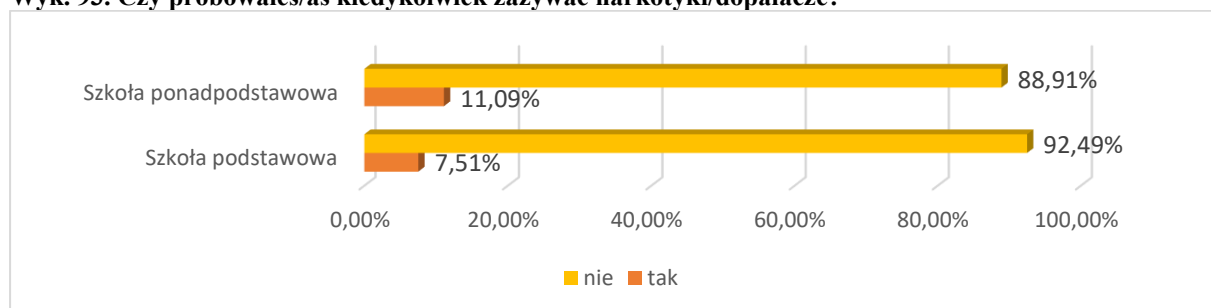

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy rozdział dotyczyć będzie problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie ich wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych.

Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi można zauważyć, iż 7,51% uczniów młodszych i 11,09% uczniów starszych miało kontakt z narkotykami lub dopalaczami.

Wyk. 93. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

Tab. 3a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze? – szkoła podstawowa – podział na płeć

	kobieta	mężczyzna
tak	7.83%	7.25%
nie	92.17%	92.75%

Wśród starszych uczniów po substancje psychoaktywne sięgnęło 14,07% uczennic i 7,04% uczniów. Co pokazuje, iż to dziewczynki częściej eksperymentują z tymi substancjami.

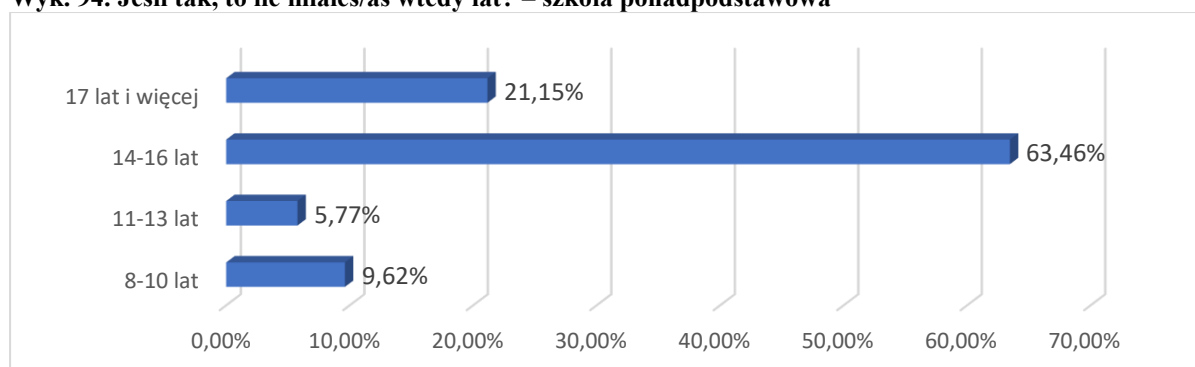
Tab. 3b. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze? – szkoła ponadpodstawowa – podział na płeć

	kobieta	mężczyzna
tak	14.07%	7.04%
nie	85.93%	92.96%

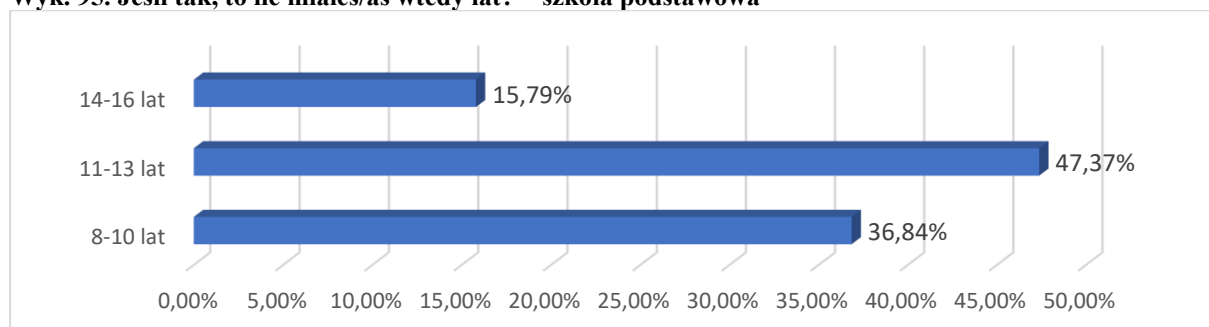
Na kolejne pytania dotyczące zażywania substancji psychoaktywnych odpowiedzi mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż zażywały te substancje.

Uczniowie szkoły ponadpodstawowej, którzy zdecydowali się sięgnąć po substancje psychoaktywne zażyli je po raz pierwszy najczęściej w wieku 14-16 lat (63,46%). Część badanych zażyło w wieku 17 i więcej lat (21,15%). Rzadziej natomiast w wieku 8-10 lat (9,62%) oraz w wieku 11-13 lat (5,77%).

Wyk. 94. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat? – szkoła ponadpodstawowa

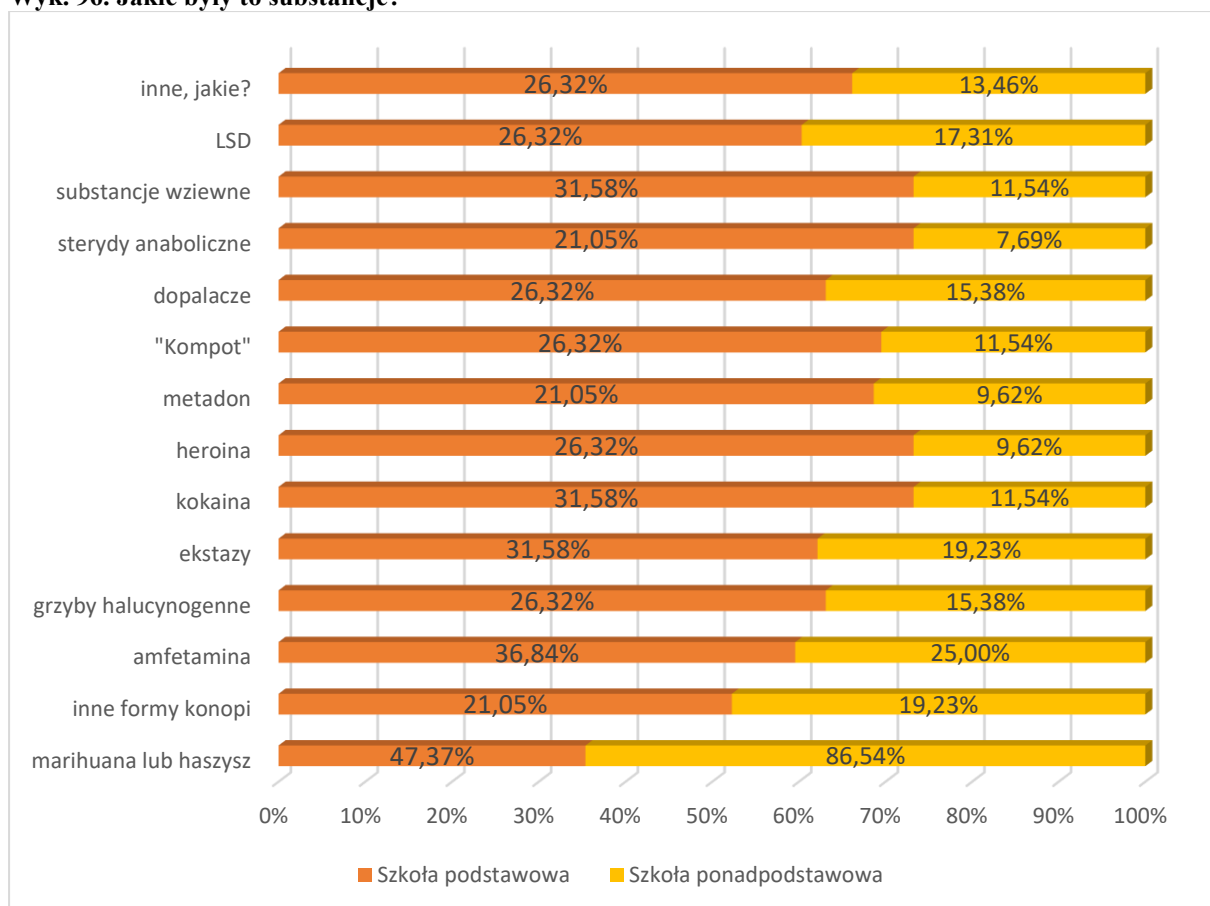

Wyk. 95. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat? – szkoła podstawowa

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie substancji, które zdarzyło im się zażywać.

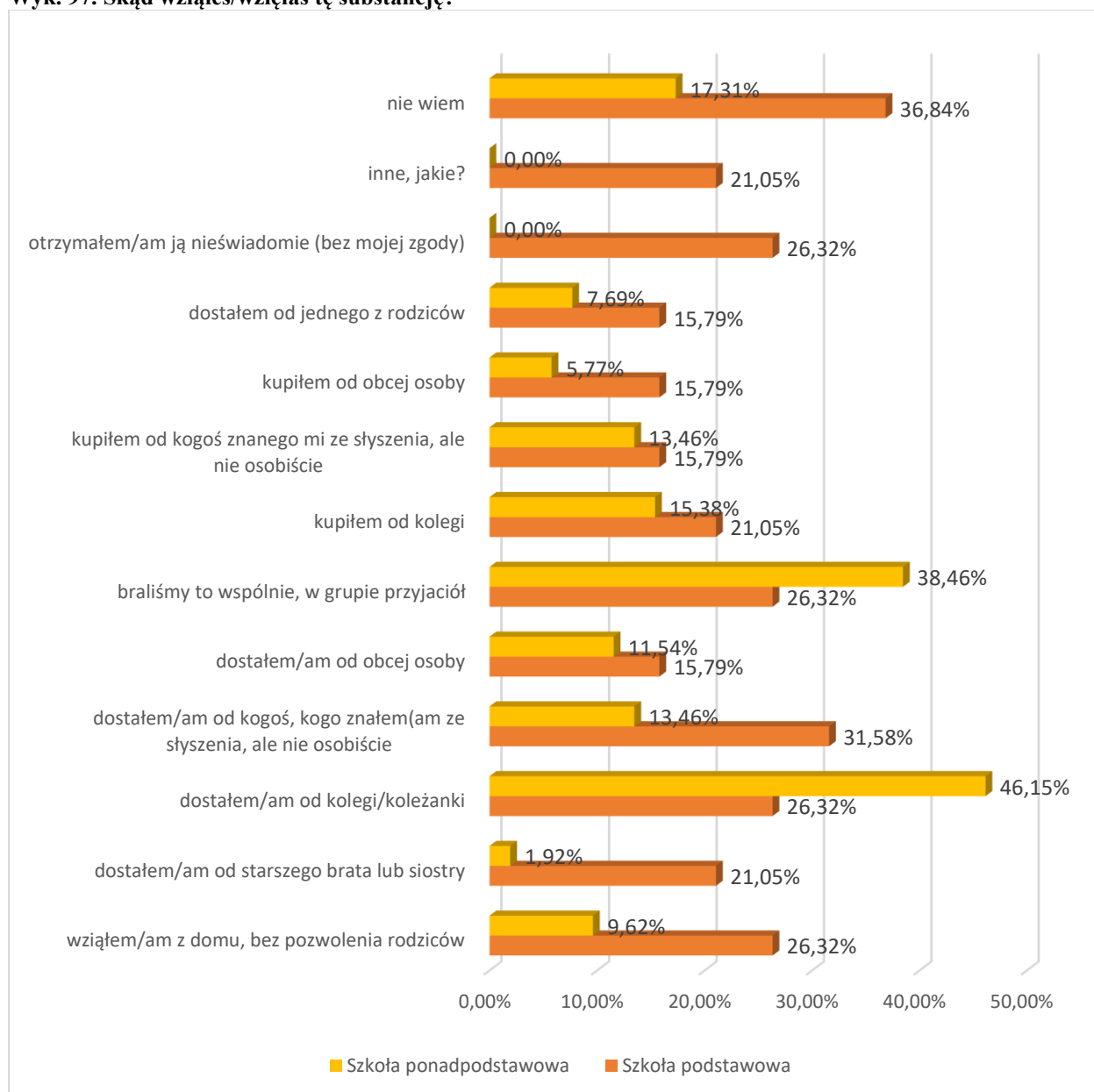
Wyk. 96. Jakie były to substancje?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Odpowiedzi uczniów mogą nie oddawać stanu rzeczywistego. Uczniowie często wskazują wszystkie odpowiedzi, nie ma to jednak przełożenia na stan rzeczywisty.

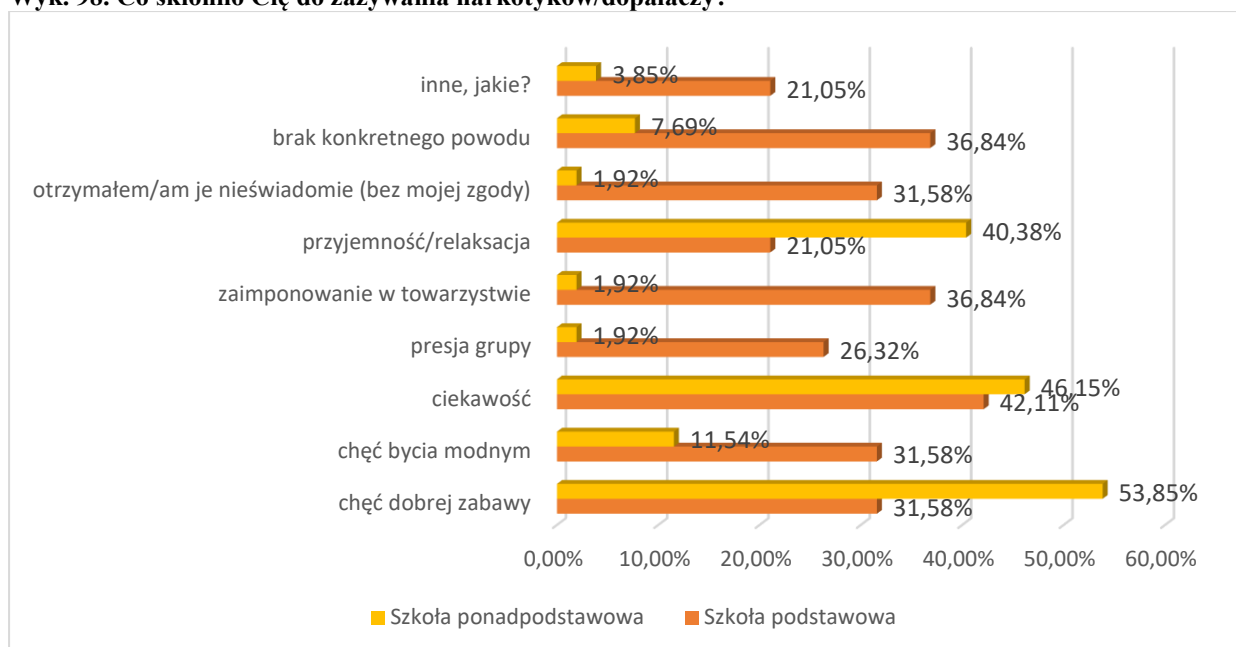
Wyk. 97. Skąd wzięłeś/wzięłaś tę substancję?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Najczęstszym powodem skłaniającym uczniów szkoły podstawowej do sięgania po substancje psychoaktywne jest ciekawość (42,11%), natomiast starsi uczniowie wskazywali chęć dobrej zabawy (53,85%).

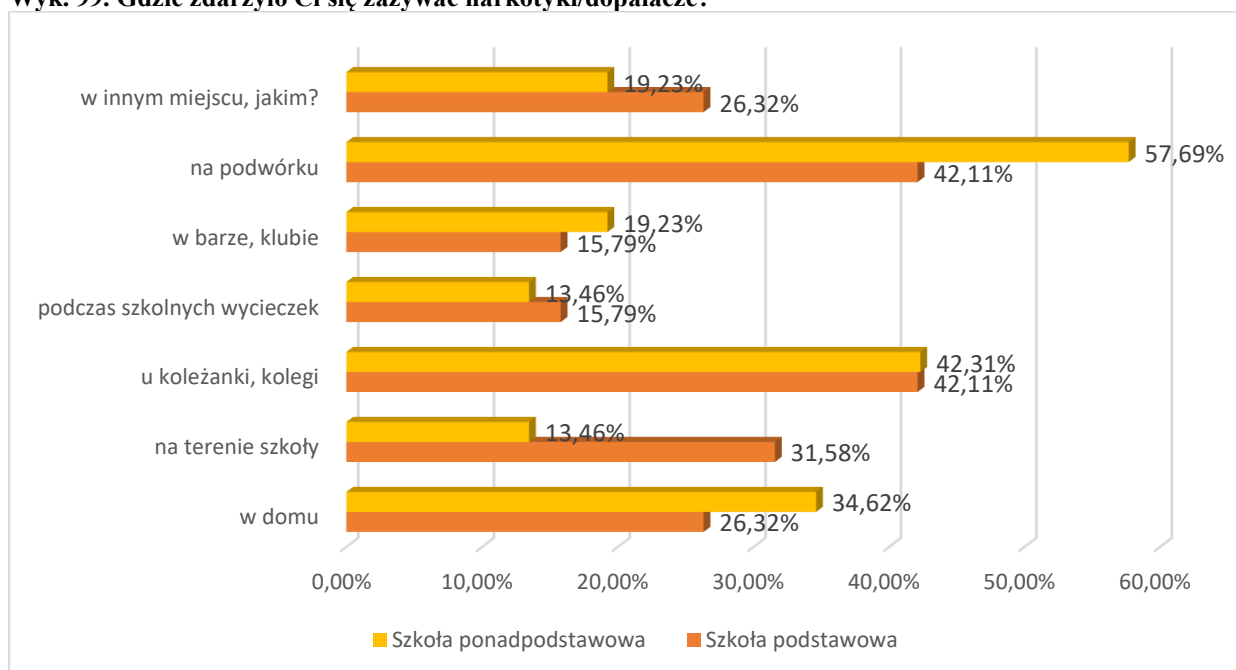
Wyk. 98. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie przyznali, że zażywają środki psychoaktywne głównie u kolegi, koleżanki (42,11% uczniów młodszych i 42,31% uczniów starszych) oraz na podwórku (42,11% uczniów młodszych i 57,69% uczniów starszych).

Wyk. 99. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

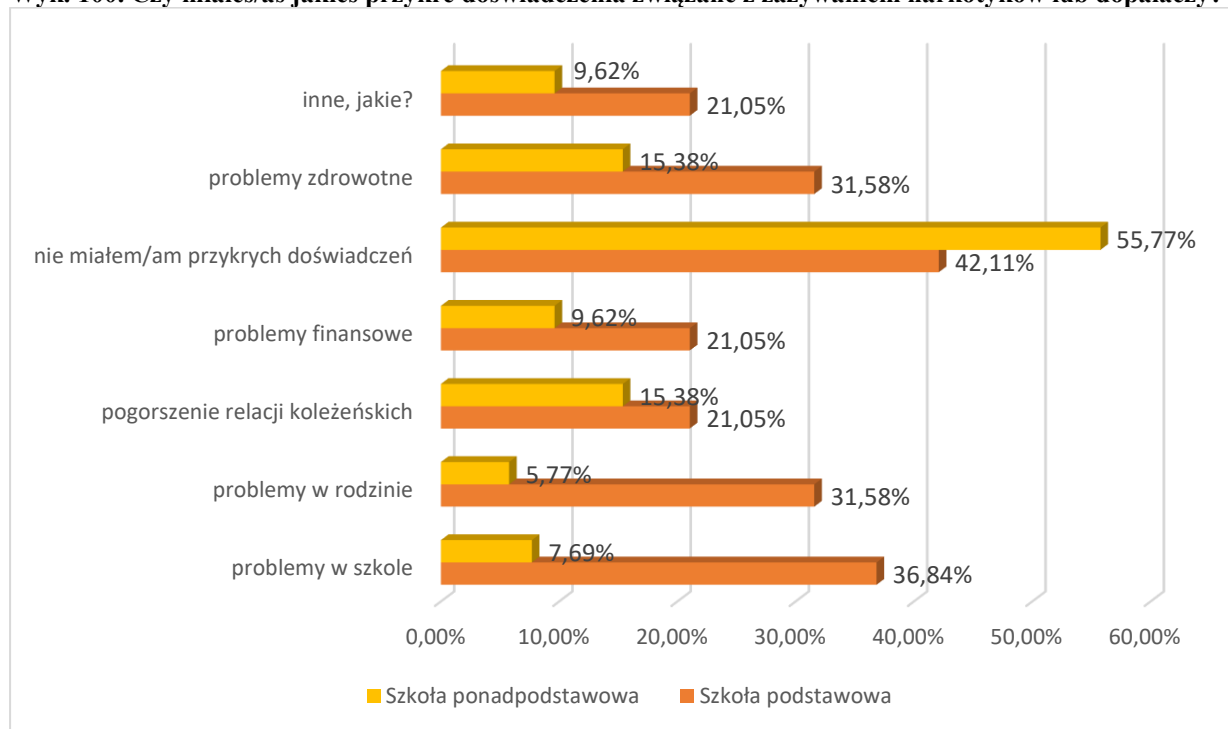
W kolejnym pytaniu ankieterowanych poproszono o wskazanie przykrych konsekwencji, których doświadczyli po sięganiu po substancje psychoaktywne.

Uczniowie młodszy wskazywali, iż zdarzyło im się doświadczyć: problemów w szkole (36,84%), problemów w rodzinie (31,58%), problemów zdrowotnych (31,58%), pogorszenia relacji koleżeńskich (21,05%), problemów finansowych (21,05%) oraz innych problemów, których nie wymienili (21,05%). Uczniowie starszy wskazywali na: pogorszenie relacji koleżeńskich (15,38%), problemy zdrowotne (15,38%), problemy finansowe (9,62%), problemy

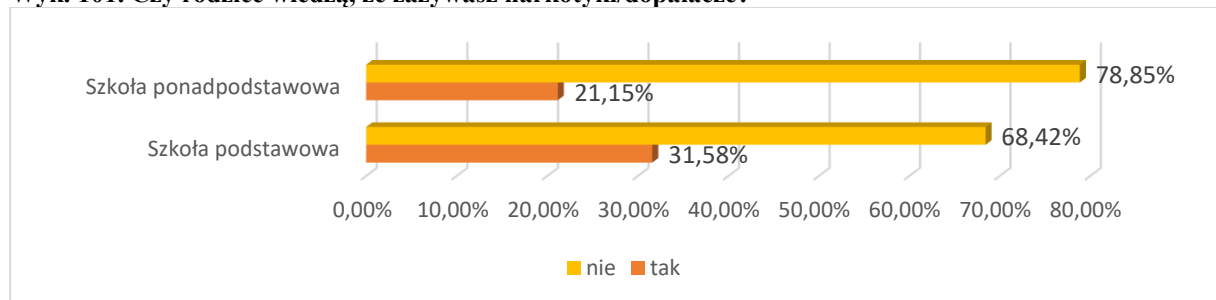
w szkole (7,69%), problemy w rodzinie (5,77%) oraz inne problemy, których nie wymienili (9,62%). Natomiast 42,11% młodszych i 55,77% starszych uczniów nie doświadczyła negatywnych skutków zażywania substancji psychoaktywnych.

Wyk. 100. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

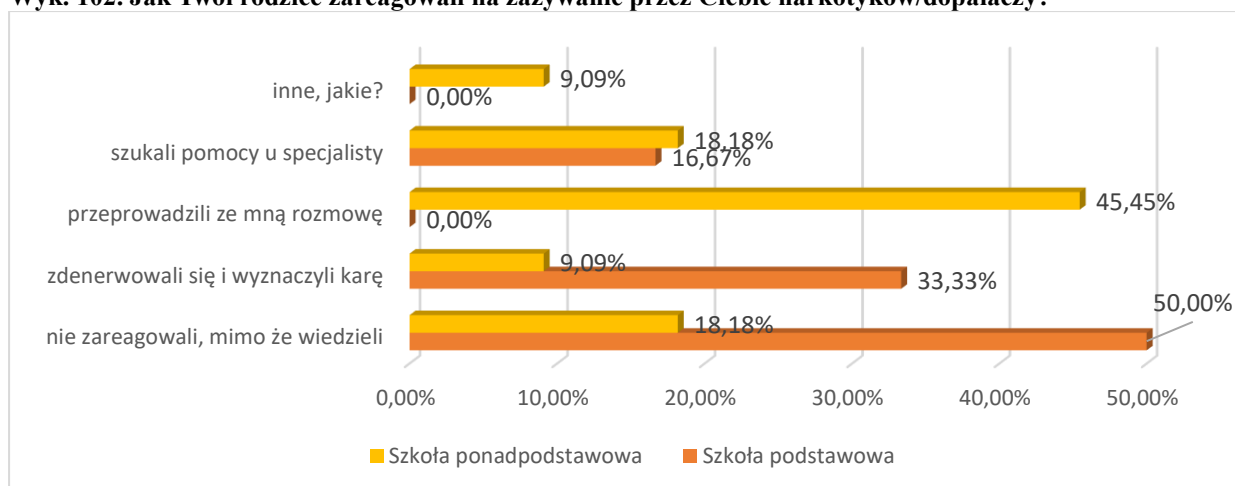
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 101. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Połowa uczniów szkoły podstawowej przyznała, że ich rodzice nie reagowali, mimo że wiedzieli o fakcie zażywania przez nich narkotyków/dopalaczy i ŻADEN rodzic nie przeprowadził z nimi rozmowy. Natomiast 45,45% rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych przeprowadziło rozmowę z nimi.

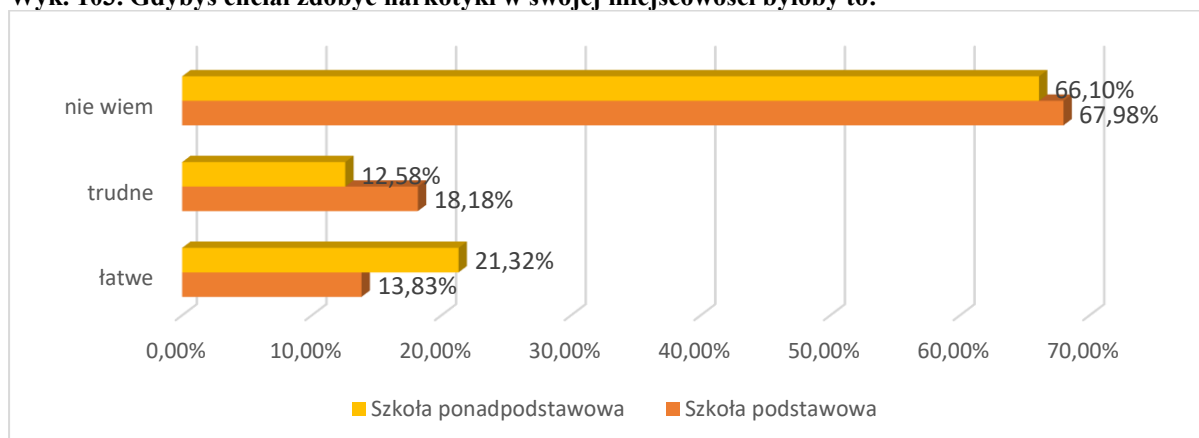
Wyk. 102. Jak Tвої rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

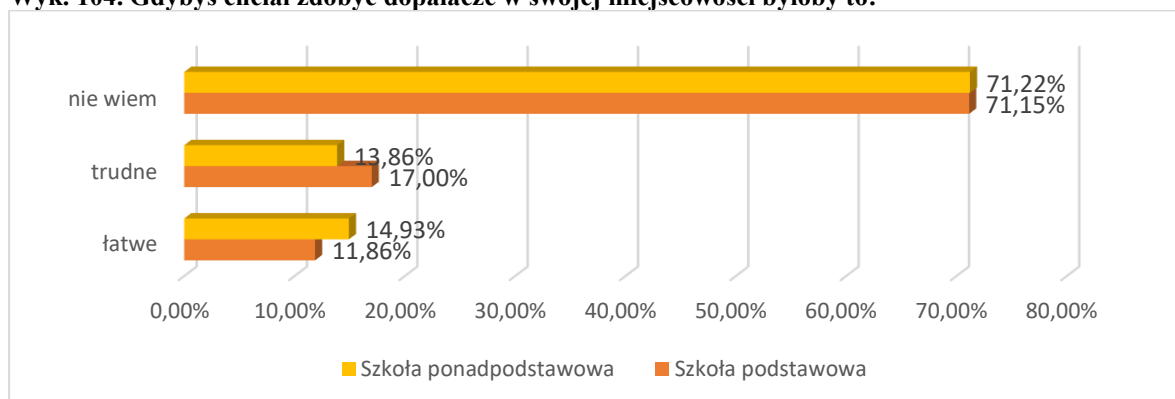
Na kolejne pytania odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu. Większość uczniów nie wie, czy zdobycie narkotyków w ich gminie jest możliwe – taką odpowiedź wskazuje 67,98% uczniów podstawówki i 66,10% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 103. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

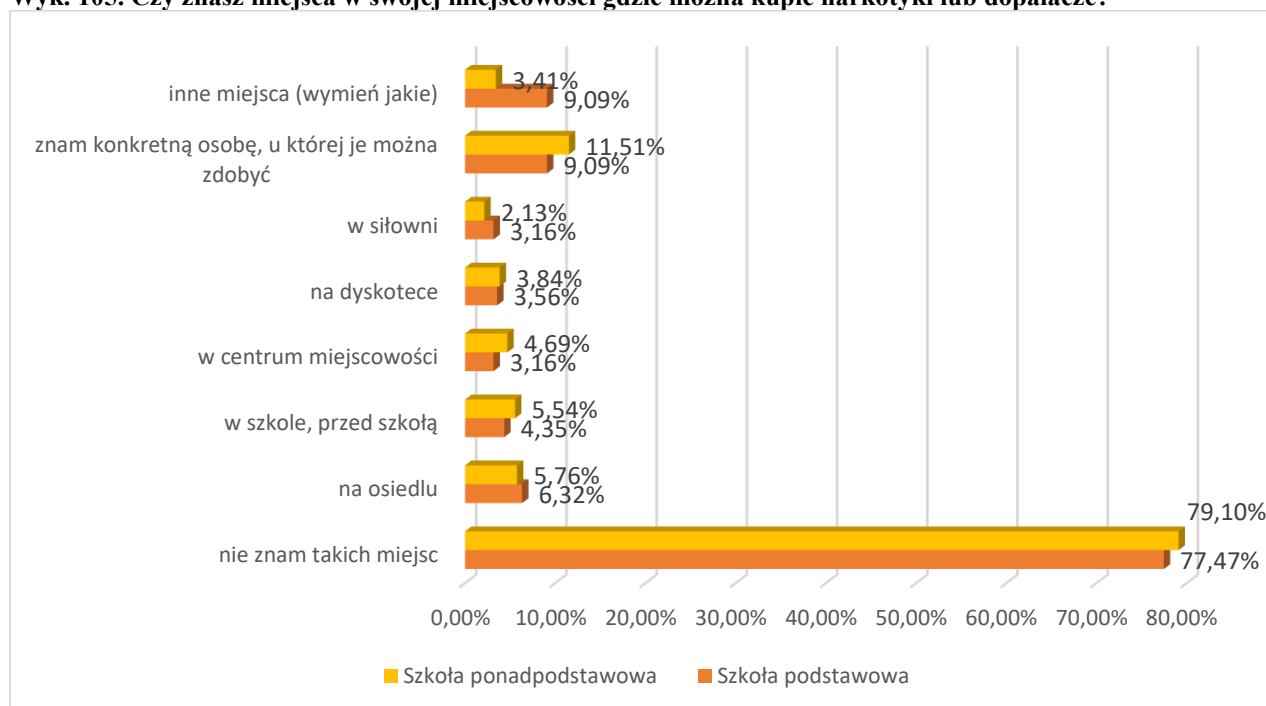
Jeśli chodzi o możliwość zdobycia dopalaczy w Gminie Łobez to większość uczniów nie ma wiedzy na ten temat (71,15% młodszych i 71,22% starszych uczniów).

Wyk. 104. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Zdecydowana większość badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (77,47% młodszych i 79,10% starszych uczniów).

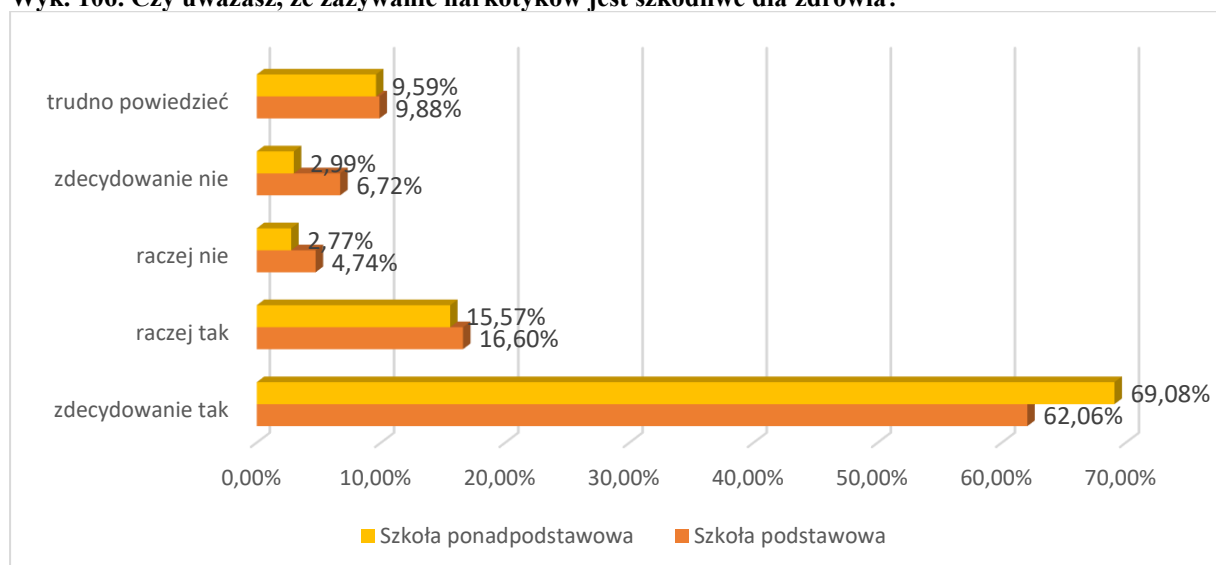
Wyk. 105. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

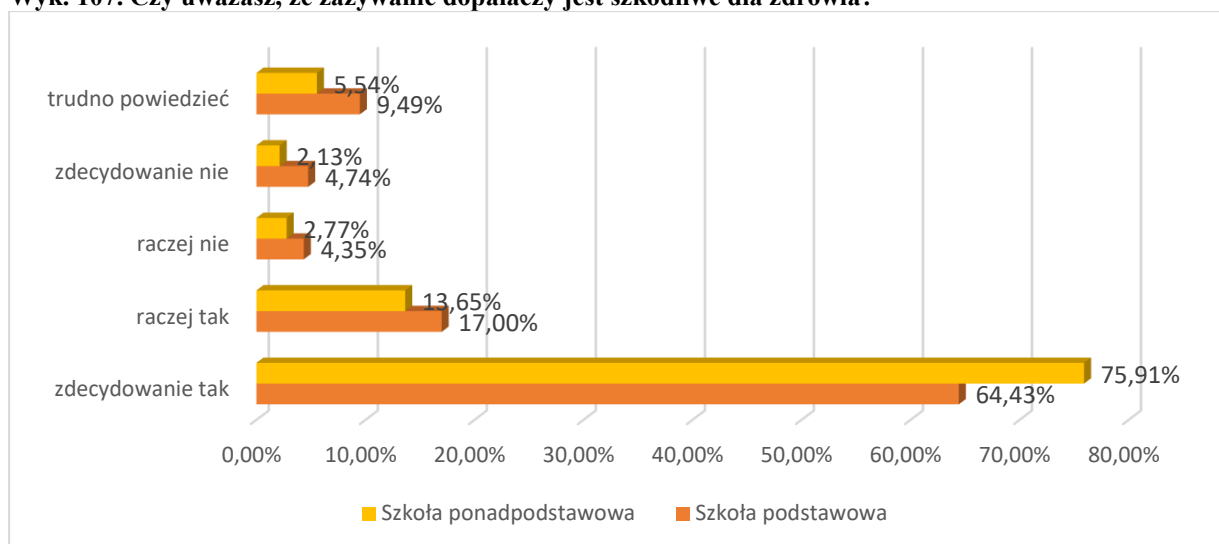
62,06% uczniów podstawówki i 69,08% uczniów szkoły ponadpodstawowej sądzi, że zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia.

Wyk. 106. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?

Dodatkowo większość uczniów, tj. 64,43% młodszych i 75,91% starszych sądzi, że zażywanie dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia, zaś 17,00% młodszych i 13,65% starszych uczniów uważa, że jest to raczej szkodliwe. Natomiast 4,35% uczniów podstawówki i 2,77% uczniów szkoły ponadpodstawowej uważa, że dopalacze raczej nie są szkodliwe, a dla 4,74% młodszych i 2,13% starszych uczniów są one zdecydowanie nieszkodliwe.

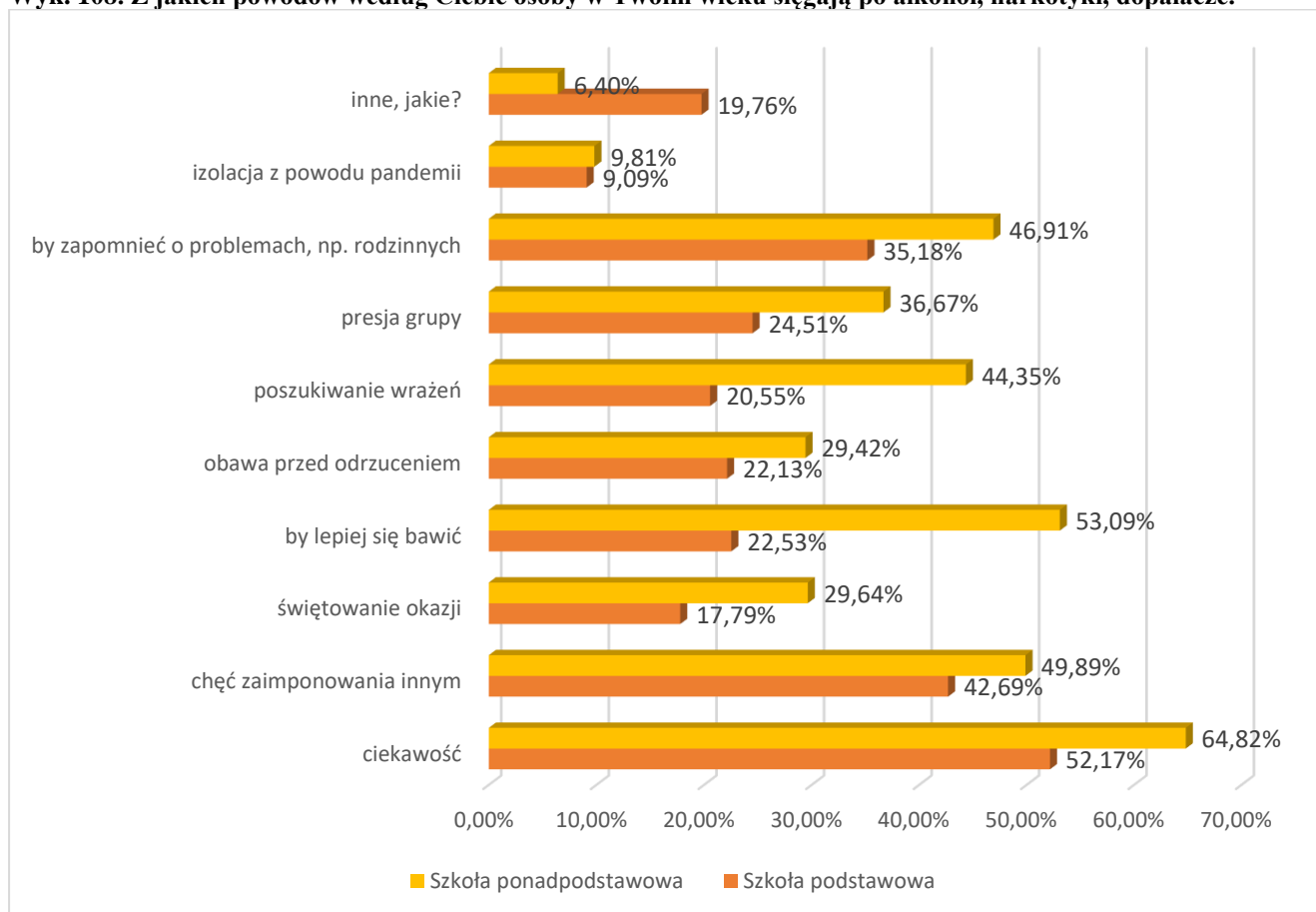
Wyk. 107. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Celem niniejszego rozdziału było sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej profilaktyki oraz konsekwencji sięgania po substancje psychoaktywne. Na początek uczniów poproszono o wskazanie powodów, które ich zdaniem motywują ich rówieśników do sięgania po substancje psychoaktywne. Najpopularniejszym powodem okazała się ciekawość (52,17% uczniów młodszych i 64,82% uczniów starszych), a także: chęć zaimponowania innym (42,69% uczniów młodszych i 49,89% uczniów starszych).

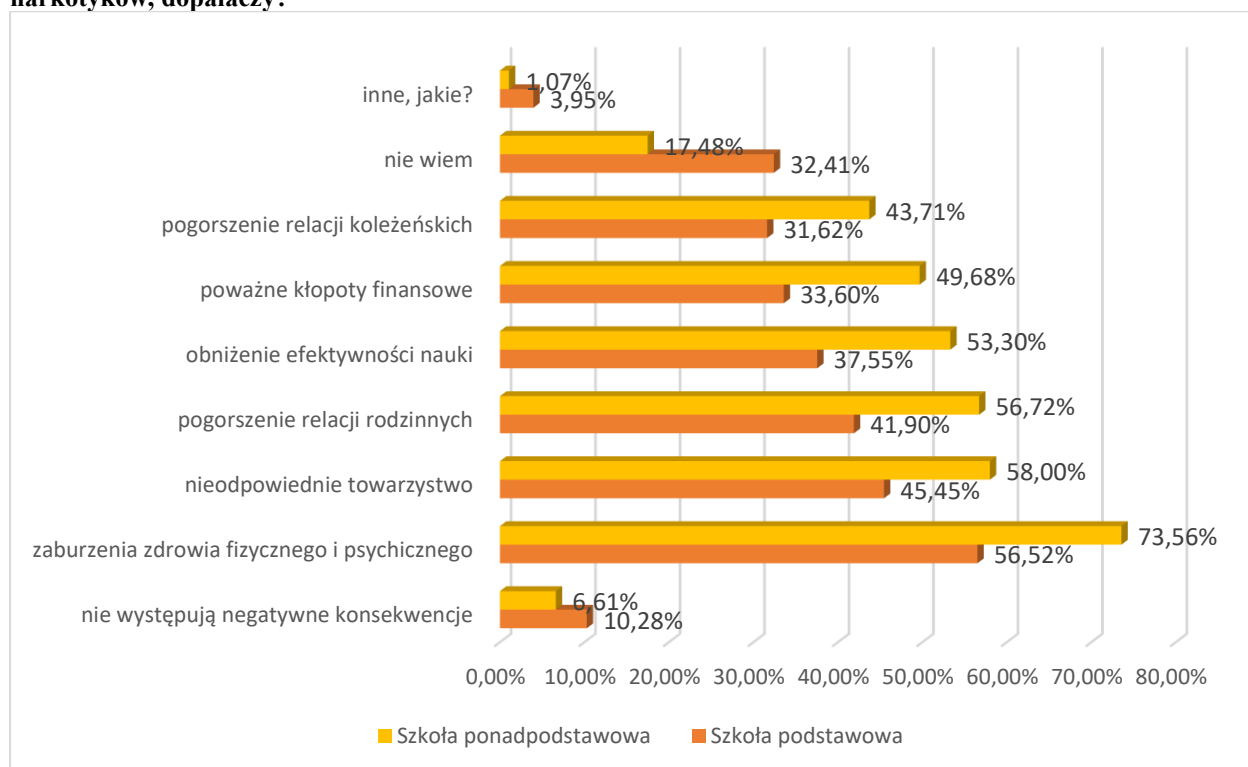
Wyk. 108. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie uczniów poproszono o wskazanie konsekwencji zażywania substancji, takich jak: alkohol, narkotyki, dopalacze. Najczęściej wskazywano na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (56,52% uczniów młodszych i 73,56% uczniów starszych), nieodpowiednie towarzystwo (45,45% uczniów młodszych i 58,00% uczniów starszych), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (41,90% uczniów młodszych i 56,72% uczniów starszych).

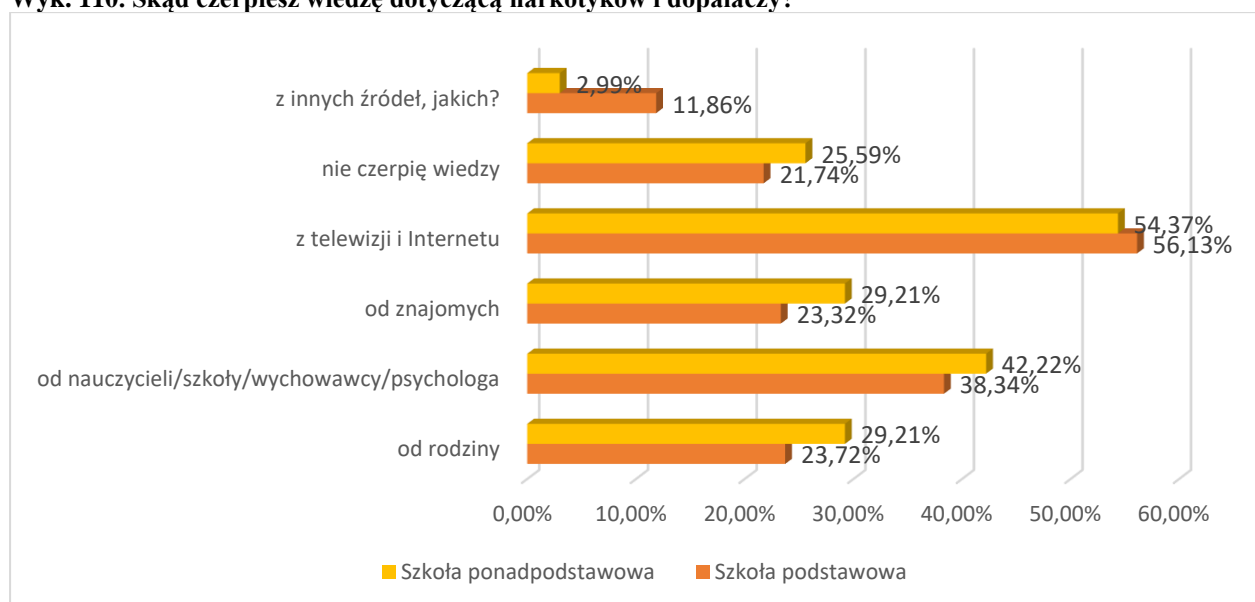
Wyk. 109. Jakże według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji uzależniających – taką odpowiedź wskazuje 56,13% uczniów młodszych i 54,37% uczniów starszych.

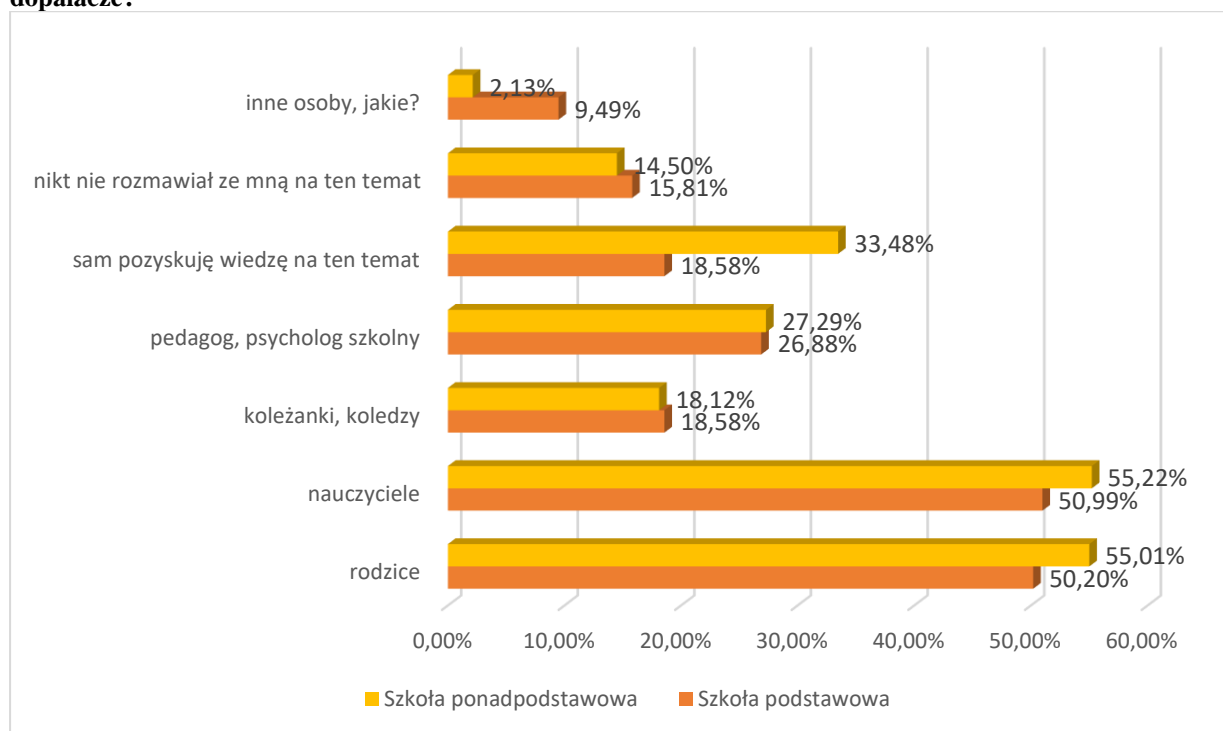
Wyk. 110. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to nauczyciele (50,99% uczniów podstawówki i 55,22% uczniów szkoły ponadpodstawowej) oraz rodzice (50,20% uczniów podstawówki i 55,01% uczniów szkoły ponadpodstawowej) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji uzależniających.

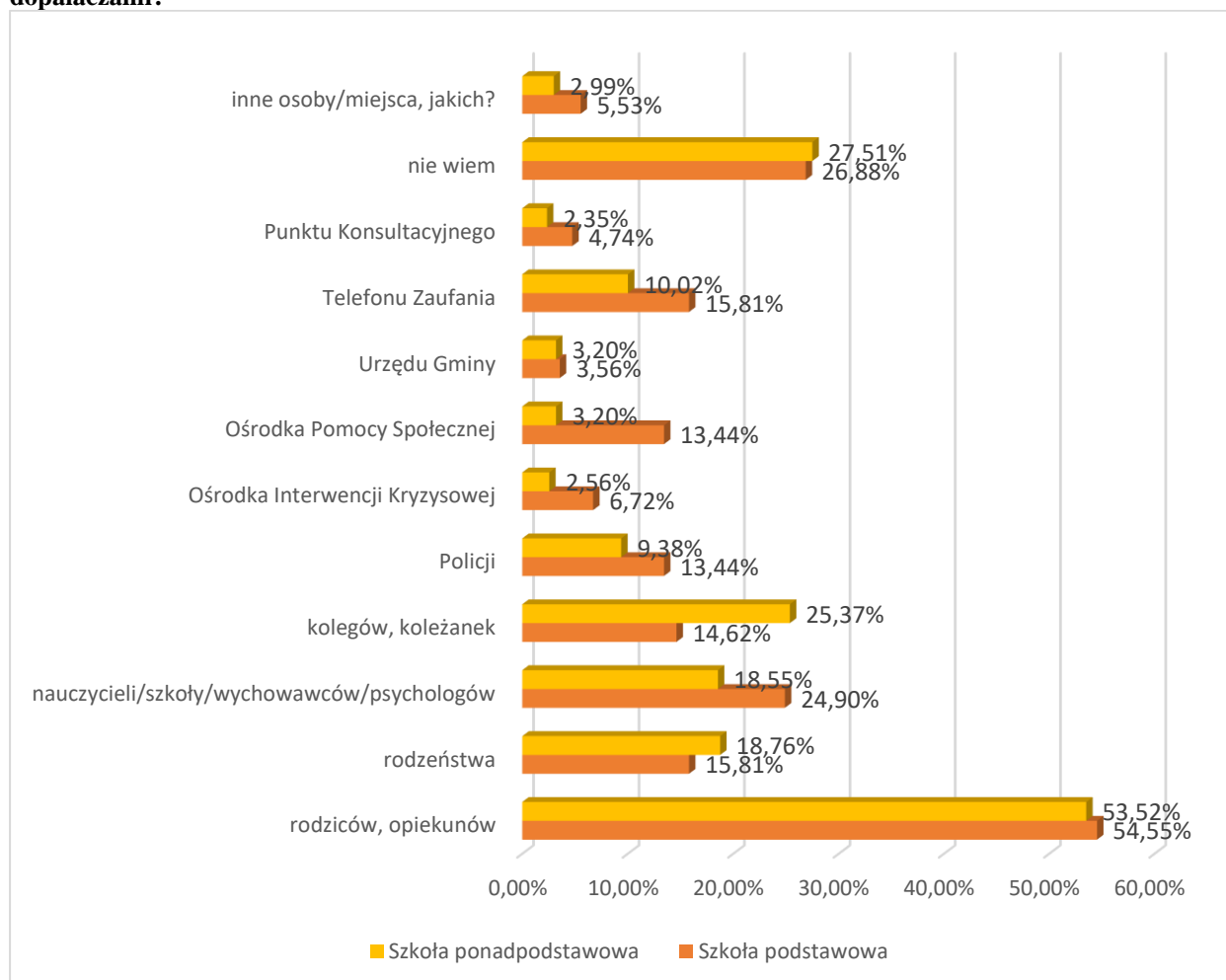
Wyk. 111. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W sytuacjach problematycznych ankietowani uczniowie najchętniej zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraża 54,55% uczniów podstawówki i 53,52% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 112. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

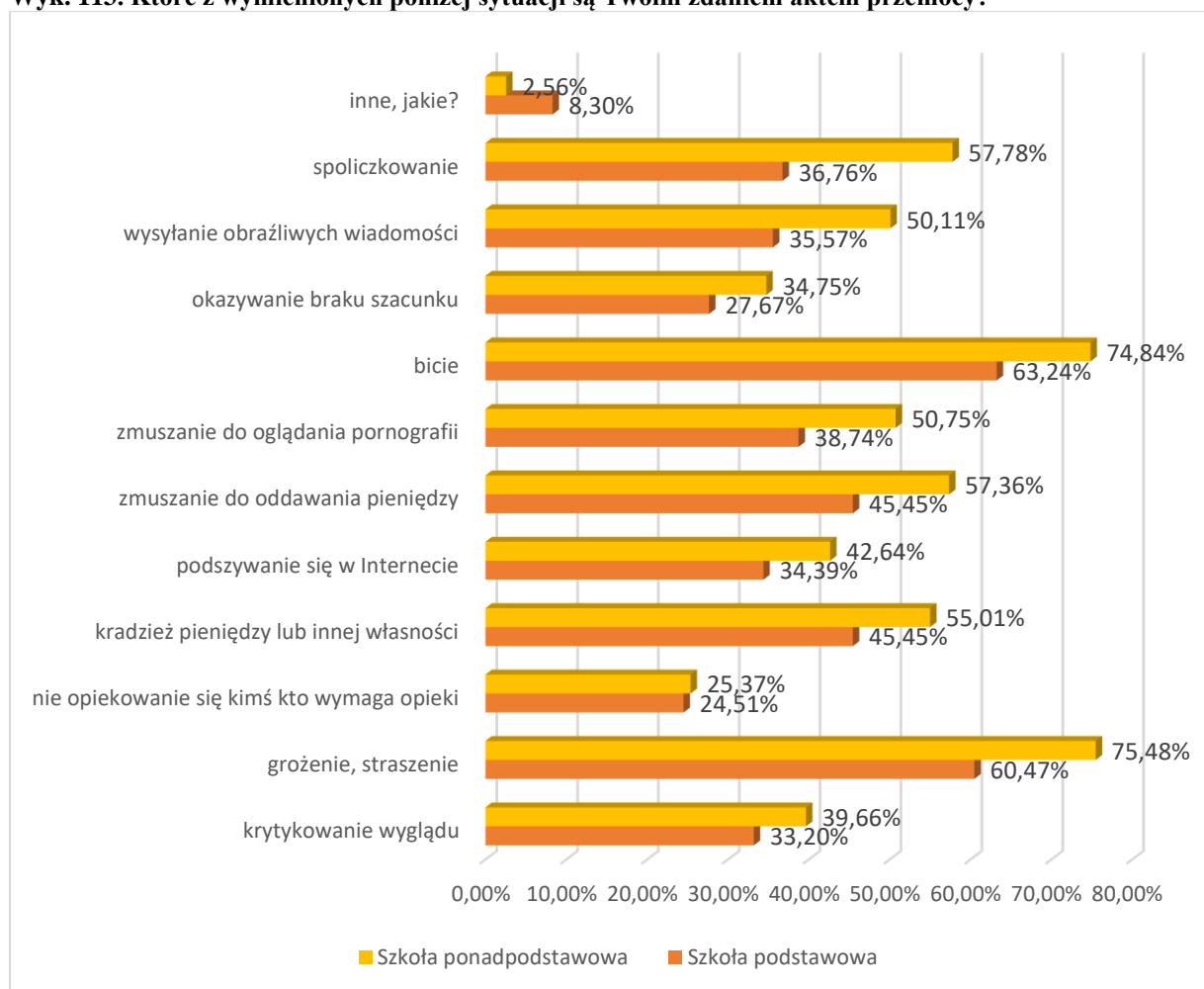
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

W kolejnym rozdziale omówiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Jego celem, było sprawdzenie wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, a także oszacowanie skali zjawiska doświadczania przemocy przez uczniów.

Na początek ankietowanych poproszono o wskazanie zachowań, które ich zdaniem można określić mianem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (63,24% uczniów młodszych i 74,84% uczniów starszych), grożenie, straszenie (60,47% uczniów młodszych i 75,48% uczniów starszych), zmuszanie do oddawania pieniędzy (45,45% uczniów młodszych i 57,36% uczniów starszych), kradzież pieniędzy lub innej własności (45,45% uczniów młodszych i 55,01% uczniów starszych), spoliczkowanie (36,76% uczniów młodszych i 57,78% uczniów starszych), zmuszanie do oglądania pornografii (38,74% uczniów młodszych i 50,75% uczniów starszych), wysyłanie obraźliwych wiadomości (35,57% uczniów młodszych i 50,11% uczniów starszych), krytykowanie wyglądu (33,20% uczniów młodszych i 39,66% uczniów starszych), okazywanie braku szacunku (27,67% uczniów młodszych i 34,75% uczniów starszych), podszywanie się w Internecie (34,39% uczniów młodszych i 42,64% uczniów starszych), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (24,51% uczniów młodszych i 25,37% uczniów starszych) oraz inne zachowania (8,30% uczniów młodszych i 2,56% uczniów starszych).

Wyk. 113. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

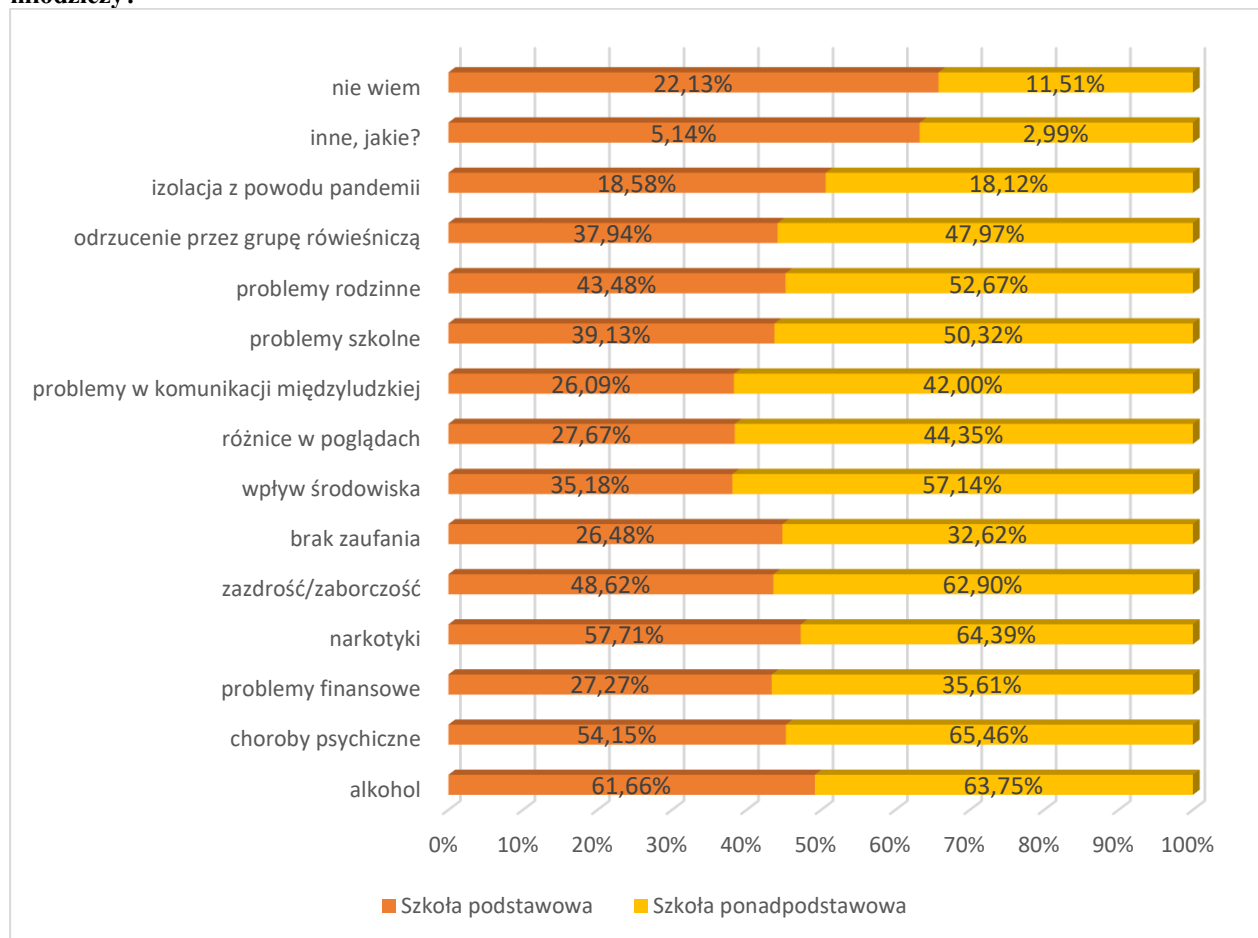

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (61,66% uczniów młodszych i 63,75% uczniów starszych), zażywania narkotyków (57,71% uczniów młodszych i 64,39% uczniów starszych), chorób psychicznych (54,15% uczniów młodszych i 65,46% uczniów starszych), ale także z: zazdrości i zaborczości (48,62% uczniów młodszych i 62,90% uczniów starszych), problemów rodzinnych (43,48% uczniów młodszych i 52,67% uczniów starszych), odrzucenia przez grupę rówieśniczą (37,94% uczniów młodszych i 47,97% uczniów starszych), problemów szkolnych (39,13% uczniów młodszych i 50,32% uczniów starszych), wpływu środowiska (35,18% uczniów młodszych i 57,14% uczniów starszych), różnic w poglądach (27,67% uczniów młodszych i 44,35% uczniów starszych), braku zaufania (26,48% uczniów młodszych i 32,62% uczniów starszych), problemów w komunikacji międzyludzkiej (26,09% uczniów młodszych i 42,00% uczniów starszych), problemów finansowych (27,27% uczniów młodszych i 35,61% uczniów starszych) oraz izolacji z powodu pandemii (18,58% uczniów młodszych i 18,12% uczniów starszych). Dodatkowo 22,13% uczniów podstawówki i 11,51% uczniów szkoły ponadpodstawowej nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 114. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

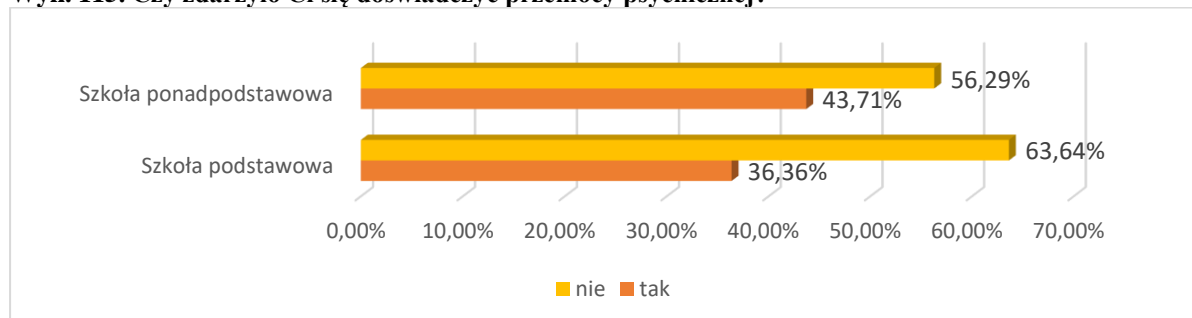

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania będą dotyczyły doświadczania oraz stosowania przemocy przez uczniów. Uczniowie szkoły podstawowej byli pytani o doświadczanie przemocy psychicznej i fizycznej, natomiast starszych uczniów pytano także o doświadczanie przemocy ekonomicznej i seksualnej.

Na początek uczniów zapytano, czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy psychicznej. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 36,36% młodszych i 43,71% starszych uczniów.

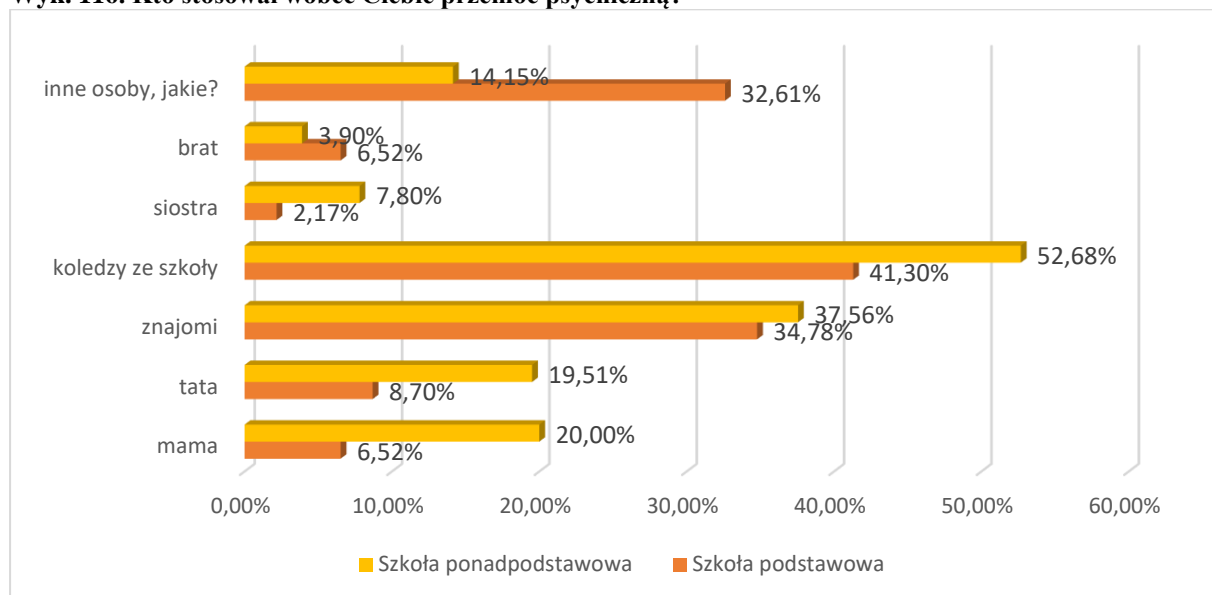
Wyk. 115. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy psychicznej?

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczania przemocy psychicznej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Przemoc psychiczną wobec uczniów młodszych stosowali głównie koledzy ze szkoły (41,30%), znajomi (34,78%) oraz inne osoby, których nie wskazali (32,61%). Wobec starszych uczniów przemoc również najczęściej stosowali: koledzy ze szkoły (52,68%) i znajomi (37,56%).

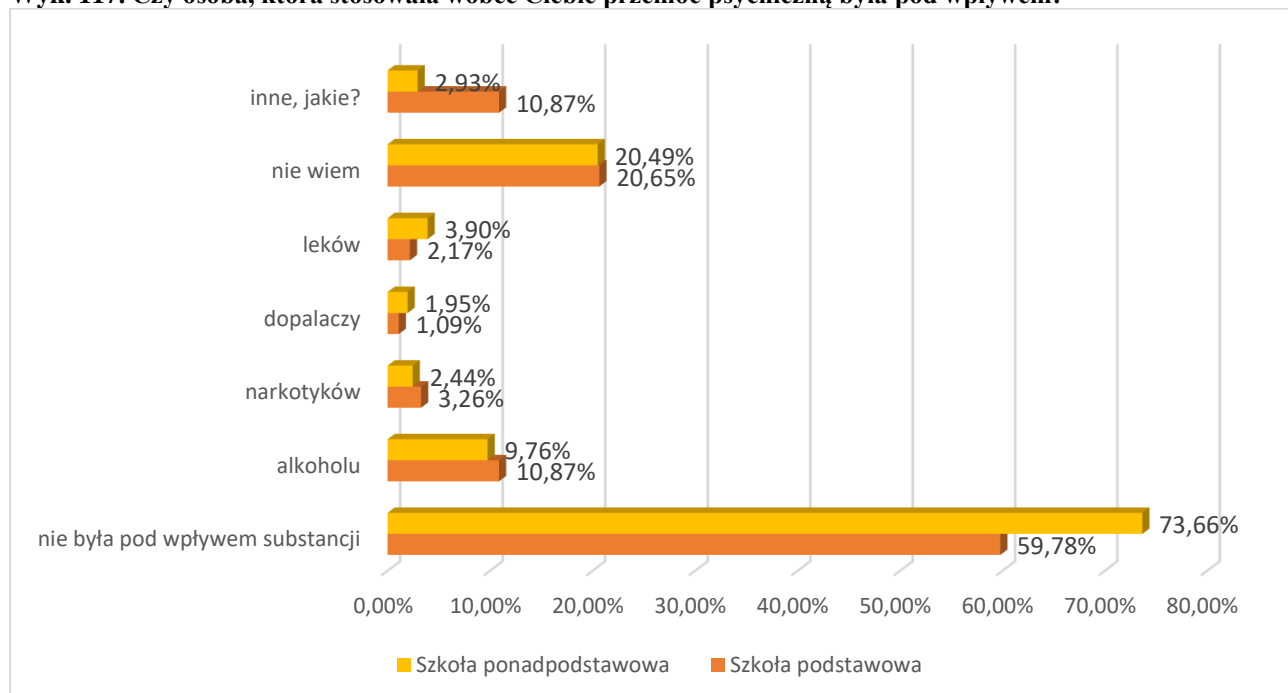
Wyk. 116. Kto stosował wobec Ciebie przemoc psychiczną?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Najwięcej uczniów, którzy doświadczyli przemocy psychicznej uważa, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (59,78% uczniów młodszych i 73,66% uczniów starszych).

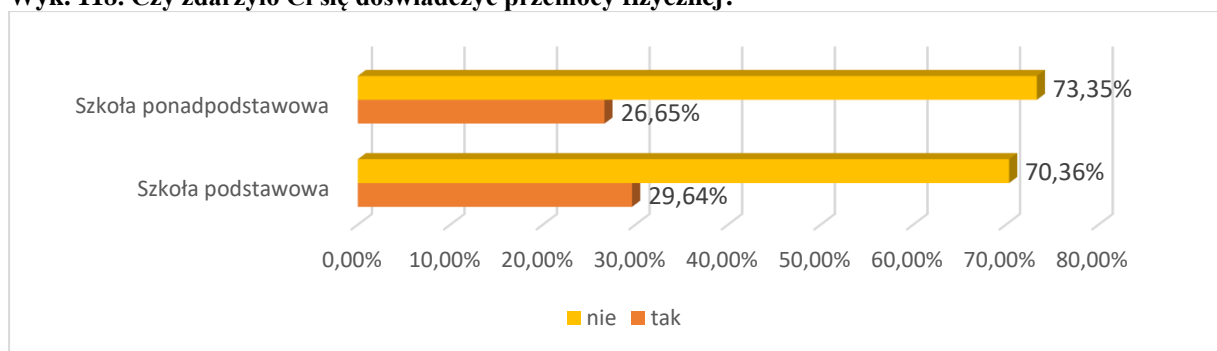
Wyk. 117. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc psychiczną była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Przemocy fizycznej doświadczyło 29,64% uczniów podstawówki oraz 26,65% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

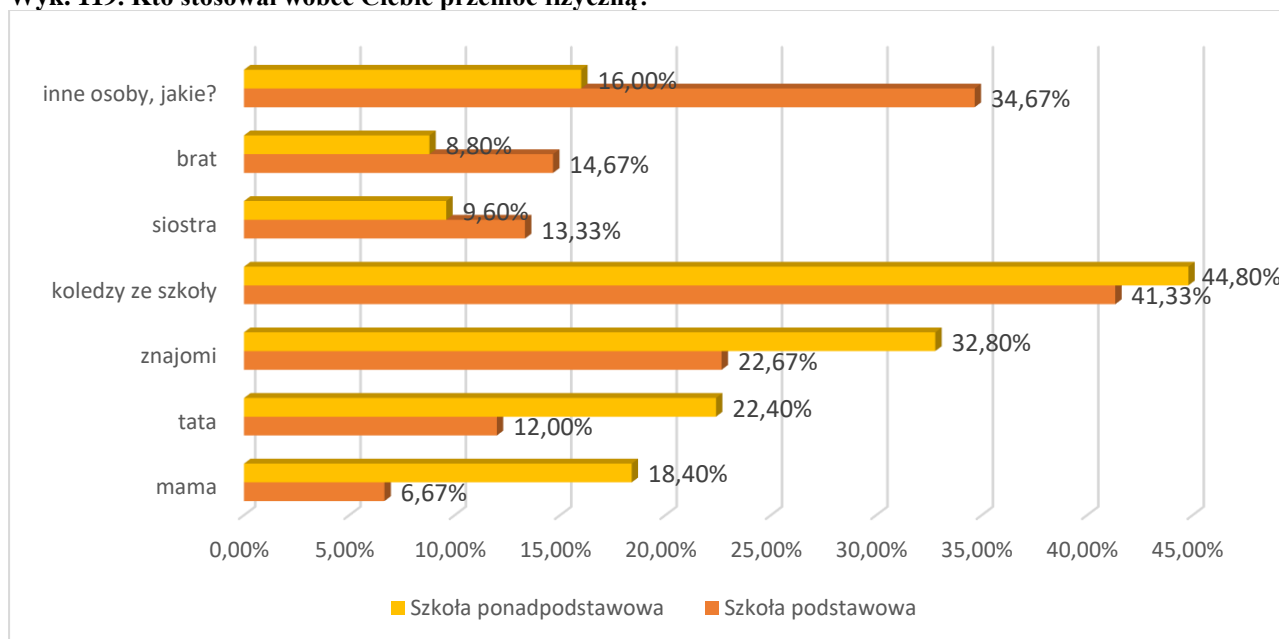
Wyk. 118. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy fizycznej?

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczania przemocy fizycznej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazuje 41,33% uczniów podstawówki i 44,80% uczniów szkoły ponadpodstawowej, którzy doznali przemocy.

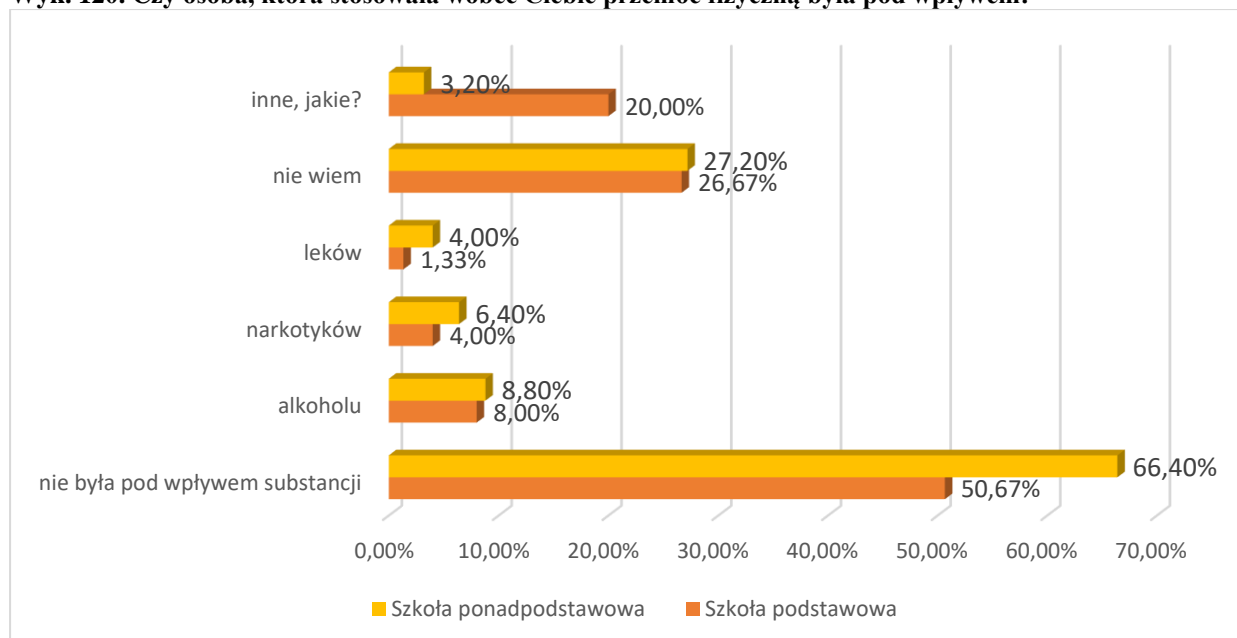
Wyk. 119. Kto stosował wobec Ciebie przemoc fizyczną?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Warto zwrócić uwagę, iż uczniowie, którzy doświadczyli przemocy fizycznej uważają, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (50,67% uczniów młodszych i 66,40% uczniów starszych).

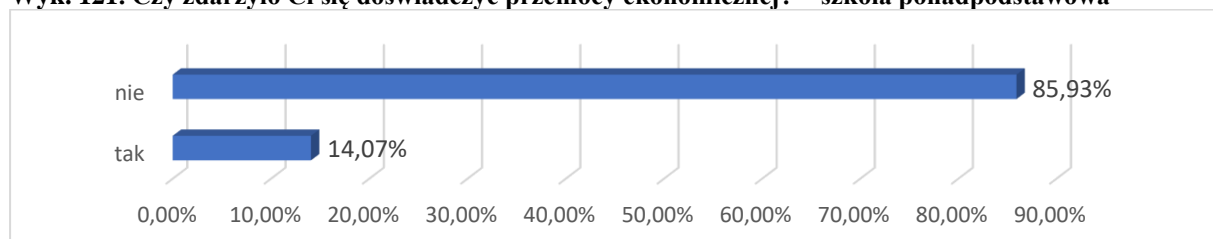
Wyk. 120. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc fizyczną była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

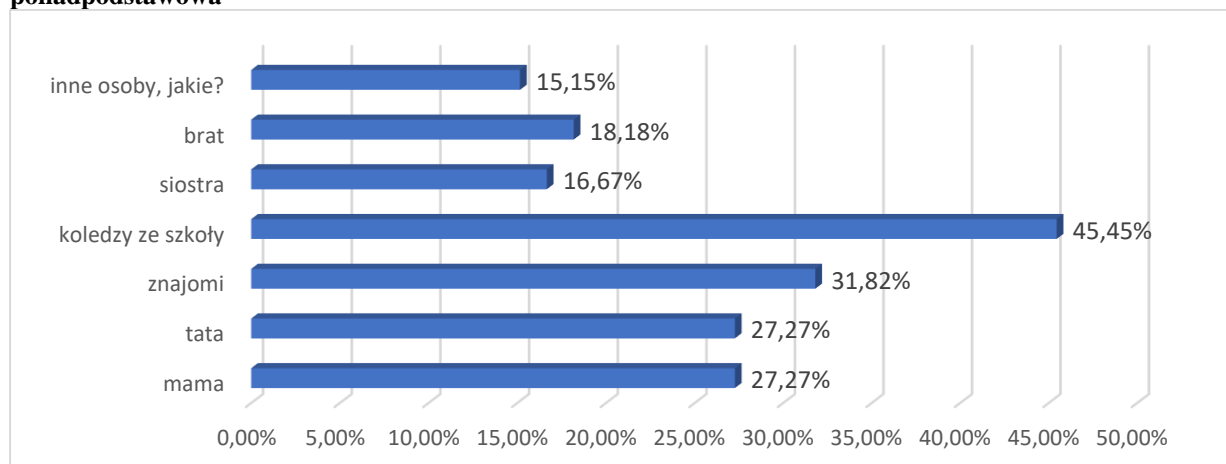
Pytania dotyczące doświadczania przemocy ekonomicznej zostały skierowane tylko do uczniów szkół ponadpodstawowych. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 14,07% uczniów doświadczyło przemocy ekonomicznej.

Wyk. 121. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy ekonomicznej? – szkoła ponadpodstawowa

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczania przemocy ekonomicznej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły owej przemocy.

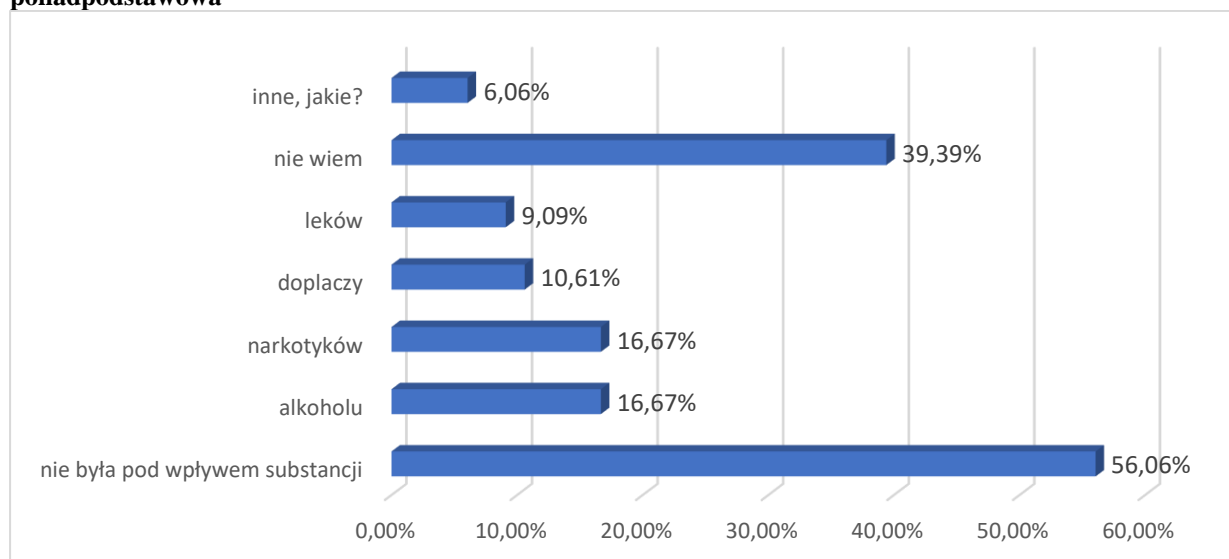
Wyk. 122. Kto stosował wobec Ciebie przemoc ekonomiczną? Można wybrać kilka odpowiedzi. – szkoła ponadpodstawowa

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osoby stosujące przemoc ekonomiczną wobec ankietowanych uczniów nie były w większości pod wpływem żadnych substancji – taką odpowiedź wskazało 56,06% uczniów.

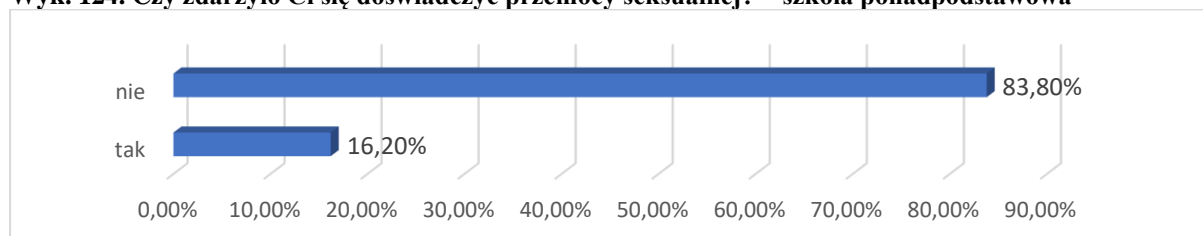
Wyk. 123. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc ekonomiczną była pod wpływem: – szkoła ponadpodstawowa

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

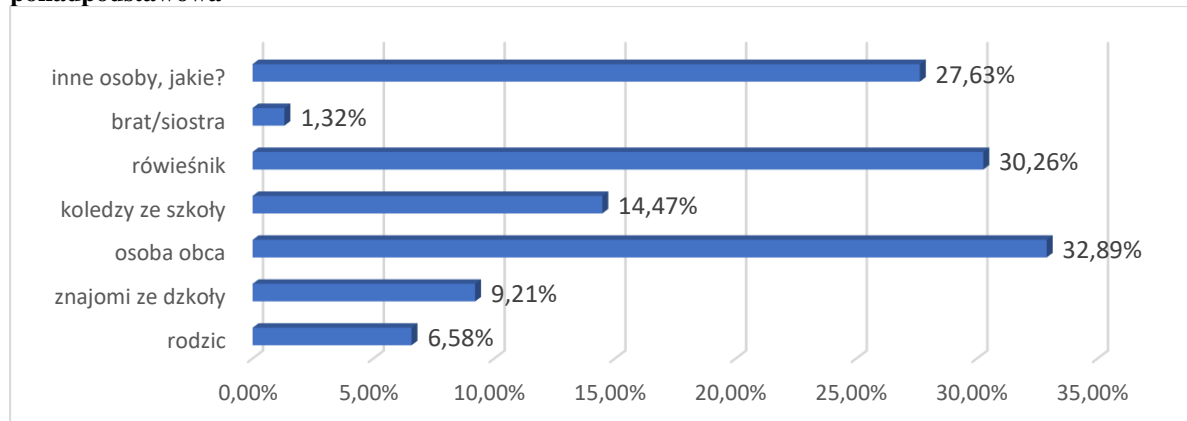
W kolejnym pytaniu ankietowanych zapytano, czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy seksualnej. Twierdząco na to pytanie odpowiedzi udzieliło 16,20% uczniów.

Wyk. 124. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy seksualnej? – szkoła ponadpodstawowa

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczania przemocy seksualnej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły owej przemocy.

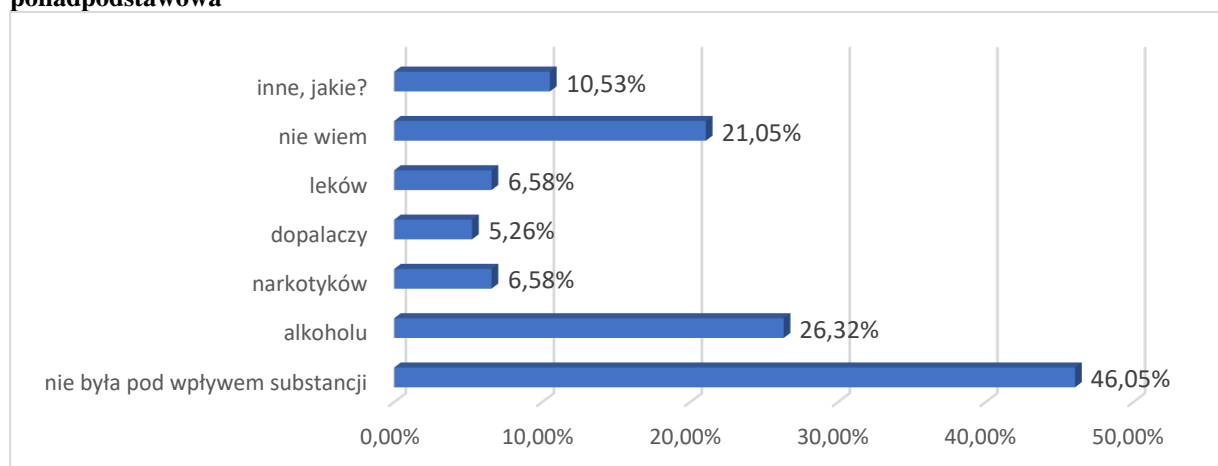
Wyk. 125. Kto stosował wobec Ciebie przemoc seksualną? Można wybrać kilka odpowiedzi. – szkoła ponadpodstawowa

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponadto, osoby, które stosowały przemoc seksualną wobec uczniów, jak przyznają badani byli pod wpływem: alkoholu (26,32%), narkotyków (6,58%), leków (6,58%), dopalaczy (5,26%) oraz innych substancji, których uczniowie nie wskazali (10,53%). Natomiast 46,05% uczniów uważa, że te osoby nie były pod wpływem żadnych substancji psychoaktywnych.

Wyk. 126. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc seksualną była pod wpływem: – szkoła ponadpodstawowa

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

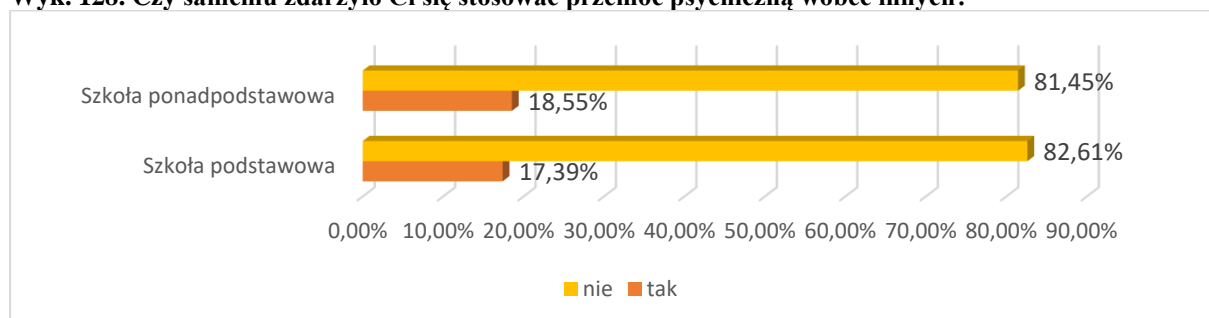
Ankietowanych uczniów zapytano także, czy w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 37,55% uczniów podstawówki i 20,04% uczniów szkoły ponadpodstawowej. Natomiast 13,44% uczniów młodszych i 17,27% uczniów starszych zaprzeczyło występowaniu tego problemu.

Wyk. 127. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Uczniów zapytano także, czy oni sami stosowali kiedykolwiek przemoc psychiczną wobec innych osób.

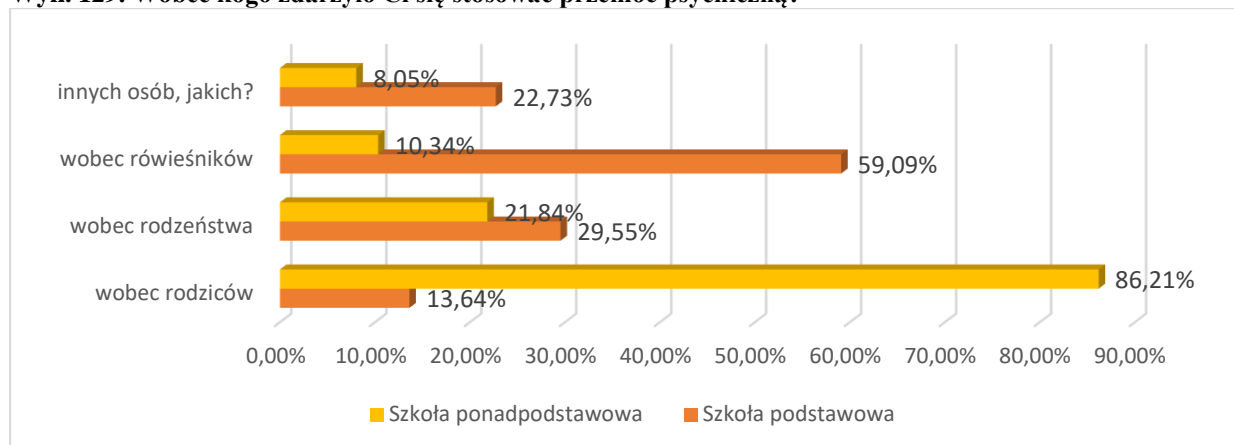
Wyk. 128. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc psychiczną wobec innych?

Na kolejne pytanie dotyczące stosowania przemocy psychicznej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały ową przemoc.

Uczniowie szkoły podstawowej stosowali przemoc psychiczną najczęściej wobec rówieśników (59,09%). Natomiast starsi uczniowie stosowali przemoc psychiczną głównie wobec rodziców (86,21%).

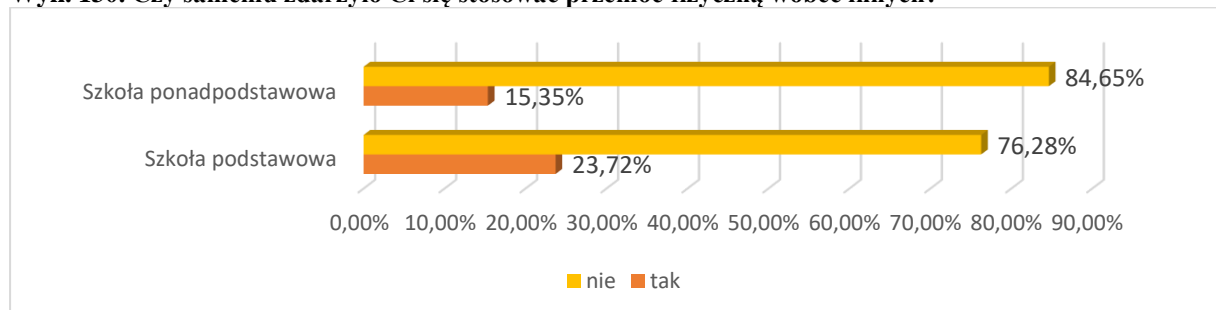
Wyk. 129. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc psychiczną?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Natomiast przemoc fizyczną wobec innych osób stosowało 23,72% uczniów szkoły podstawowej oraz 15,35% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

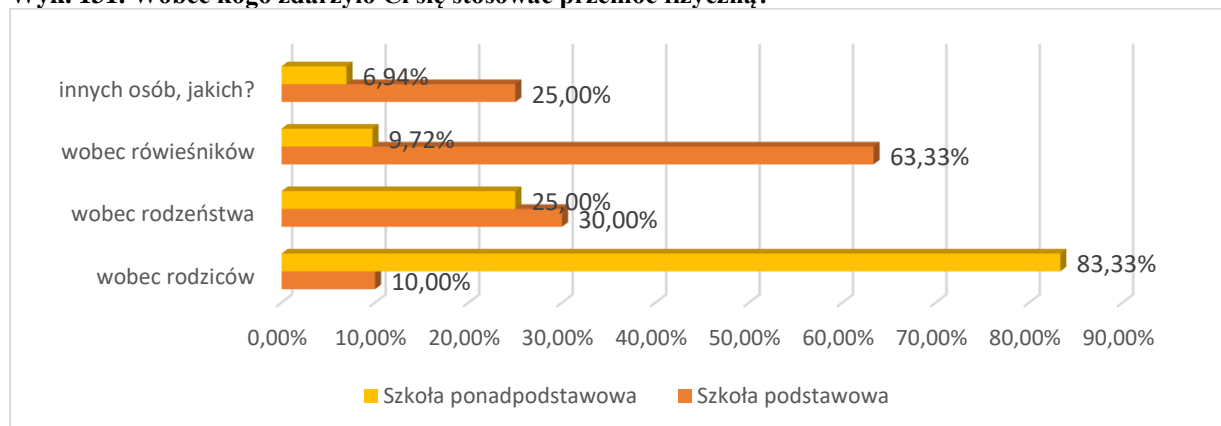
Wyk. 130. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc fizyczną wobec innych?

Na kolejne pytanie dotyczące stosowania przemocy fizycznej odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały ową przemoc.

Tak samo jak w przypadku przemocy psychicznej uczniowie młodszy stosowali przemoc fizyczną głównie wobec rówieśników (63,33%), zaś uczniowie szkoły ponadpodstawowej wobec: rodziców (83,33%).

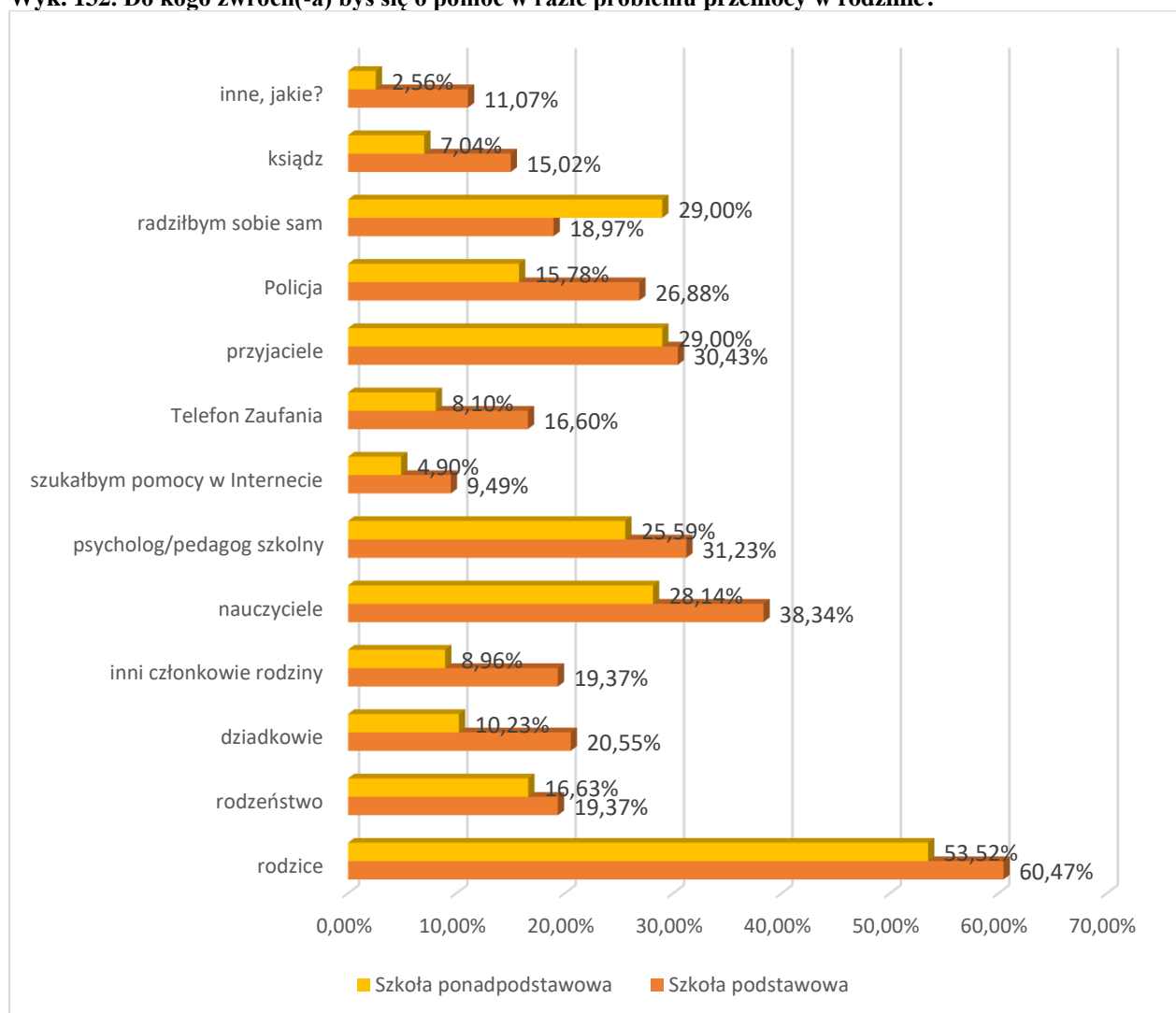
Wyk. 131. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc fizyczną?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

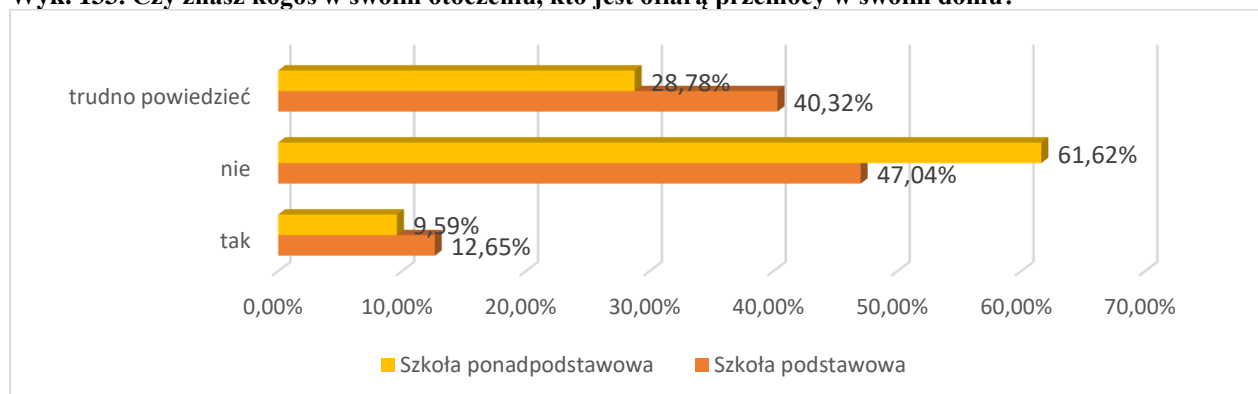
W sytuacji doświadczania przemocy, ankietowani najchętniej zwróciliby się o pomoc do rodziców (60,47% uczniów młodszych oraz 53,52% uczniów starszych) oraz do nauczycieli (38,34% uczniów młodszych oraz 28,14% uczniów starszych). Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 9,49% osób młodszych i 4,90% starszych uczniów szukałoby pomocy w Internecie, a 18,97% uczniów podstawówki i 29,00% uczniów szkoły ponadpodstawowej próbowałoby radzić sobie samodzielnie.

Wyk. 132. Do kogo zwrócił(-a) byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 133. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

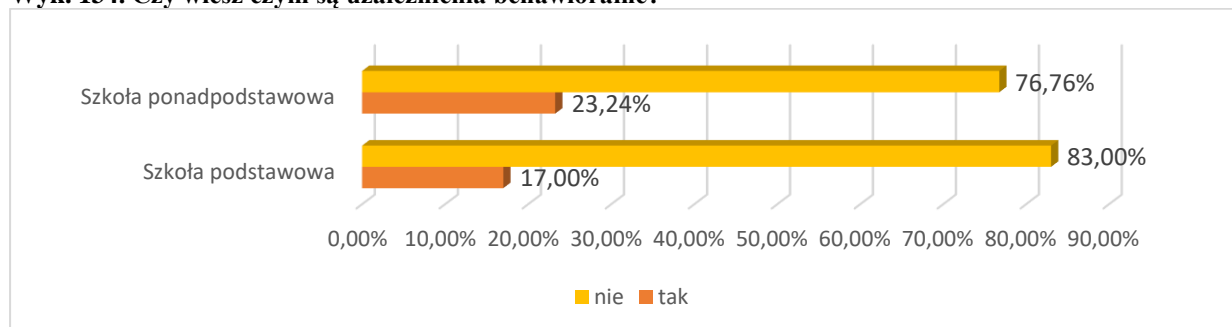

4.7. Problem uzależnień behawioralnych i cyberprzemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Oprócz uzależnień od substancji psychoaktywnych w ostatnich latach coraz większym problemem stają się uzależnienia behawioralne - uzależnienia od zachowań, uzależnienia od czynności, zachowania nałogowe czy uzależnienia niechemiczne, np. patologiczny hazard, czy narastające w ostatnich latach lawinowo uzależnienie od komputera bądź od Internetu (siecioholizm).

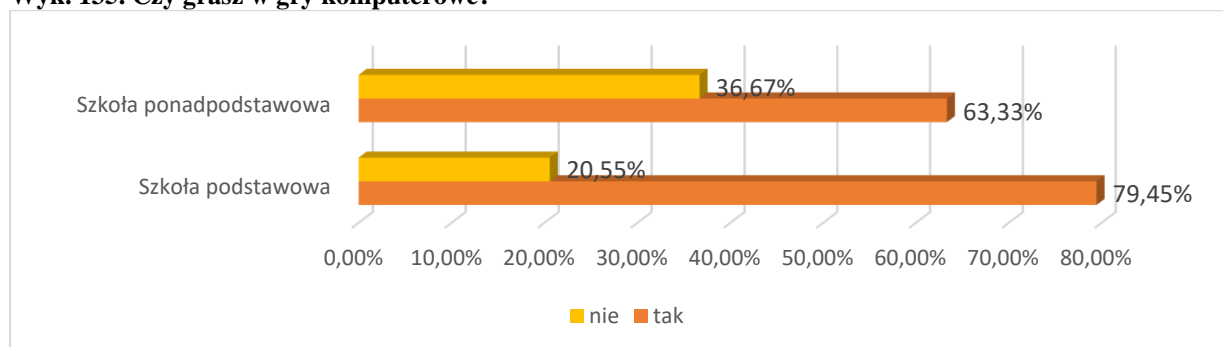
W ostatnim bloku tematycznym została poruszona kwestia problemu uzależnień behawioralnych oraz cyberprzemocy. Na początek ankietowanych uczniów zapytano, czy wiedzą czym są uzależnienia behawioralne. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 17,00% uczniów podstawówki i 23,24% uczniów starszych. Większość uczniów (83,00% młodszych i 76,76% starszych) nie wie, czym jest to zjawisko.

Wyk. 134. Czy wiesz czym są uzależnienia behawioralne?

Zdecydowana większość uczniów młodszych i starszych zadeklarowała, iż gra w gry komputerowe – takiej odpowiedzi udzieliło 79,45% uczniów podstawówki i 63,33% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

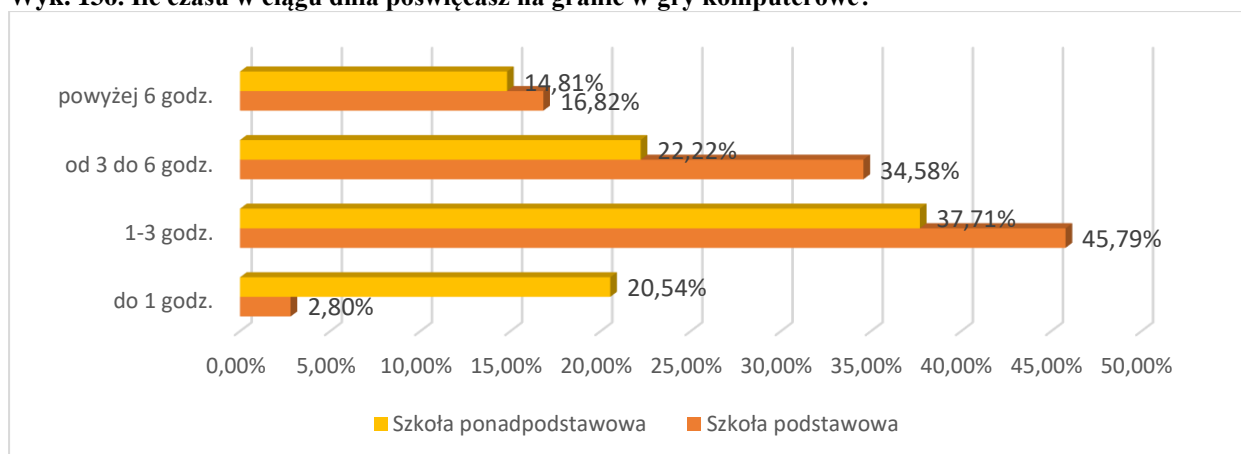
Wyk. 135. Czy grasz w gry komputerowe?

Na kolejne pytanie dotyczące grania w gry komputerowe odpowiadały wyłącznie te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż korzystają z nich.

Ze zgromadzonego materiału badawczego wynika, iż uczniowie młodszy i starszy poświęcają dziennie najczęściej: od 1 do 3 godzin.

Wyk. 136. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

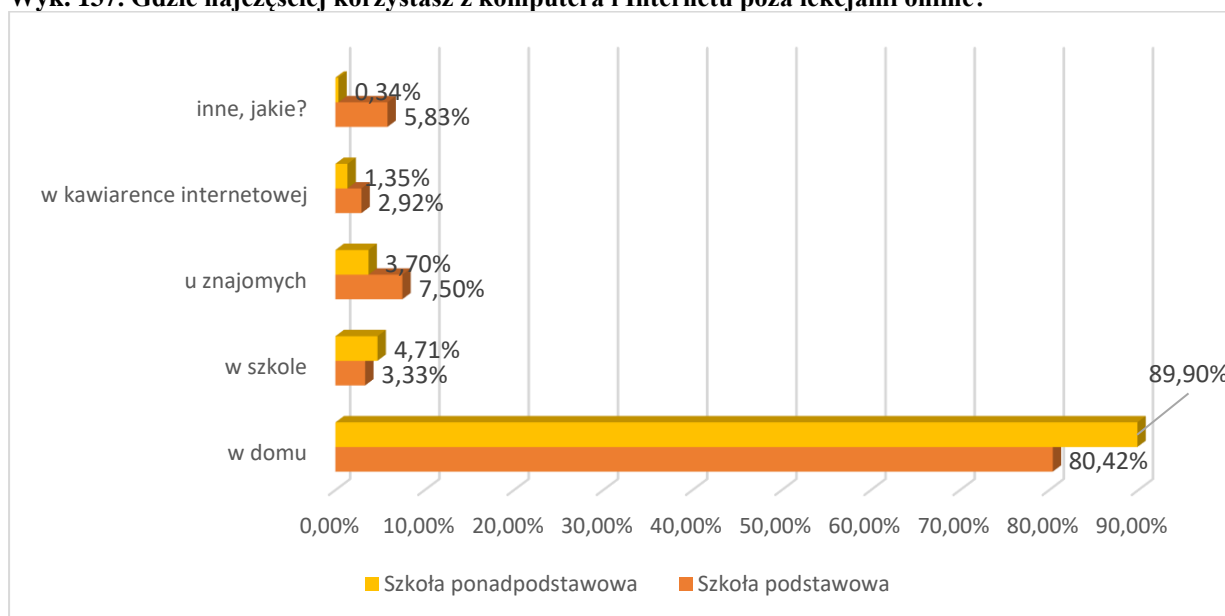
Na korzystanie z komputera/Internetu/telefonu uczniowie młodsi poświęcają każdego dnia: do 1 godziny (12,25%), od 1 do 3 godzin (30,04%), od 3 do 6 godzin (28,85%) oraz powyżej 6 godzin (23,72%).

Natomiast starsi uczniowie: do 1 godzin (7,07%), od 1 do 3 godzin (21,21%), od 3 do 6 godzin (32,66%) oraz powyżej 6 godzin (39,06%).

Na kolejne pytania dotyczące korzystania z urządzeń mobilnych odpowiadały wyłącznie te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż korzystają z nich.

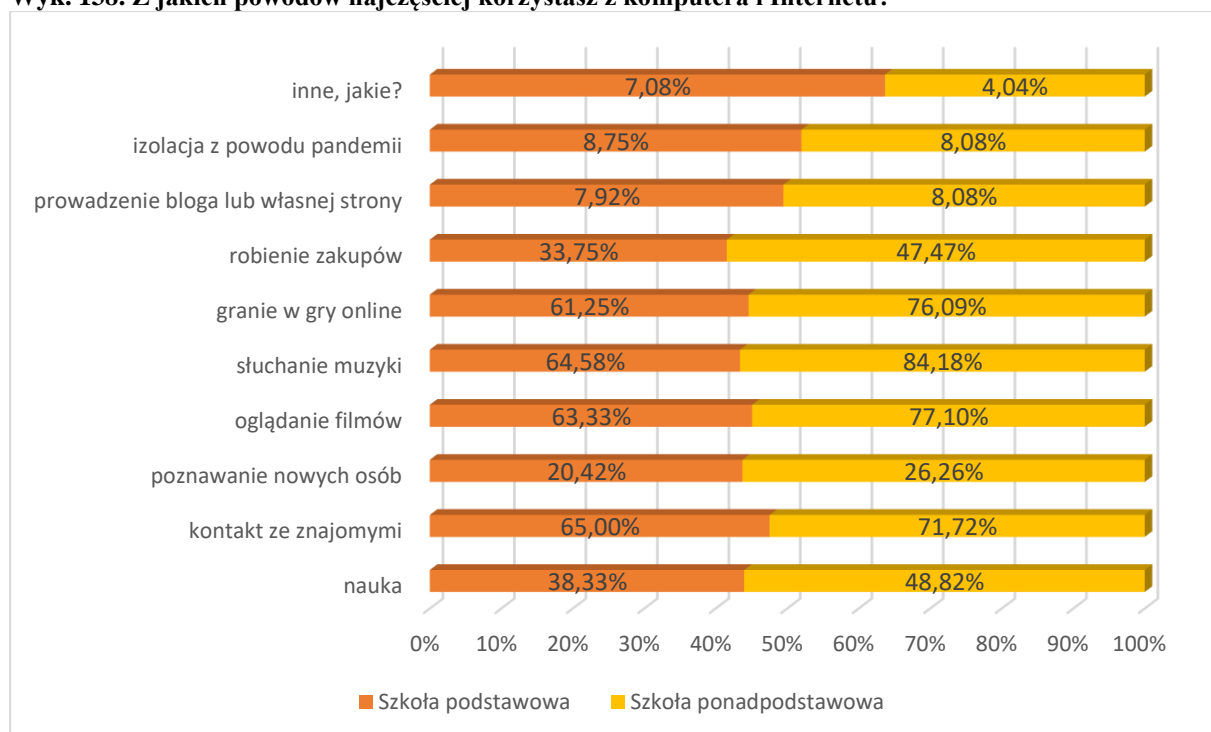
Większość uczniów, którzy przyznali, iż korzystają z komputera i Internetu najczęściej używa go w domu (80,42% młodszych i 89,90% starszych uczniów).

Wyk. 137. Gdzie najczęściej korzystasz z komputera i Internetu poza lekcjami online?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

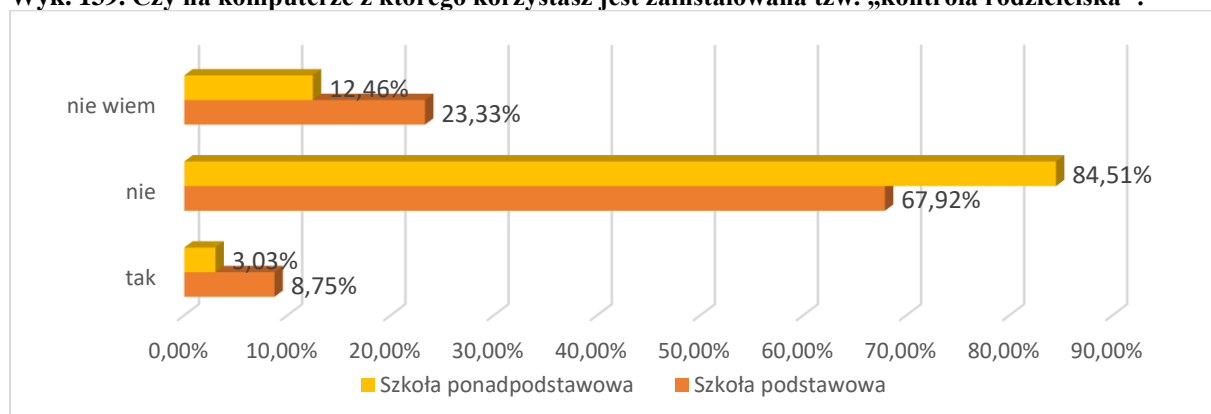
Wyk. 138. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

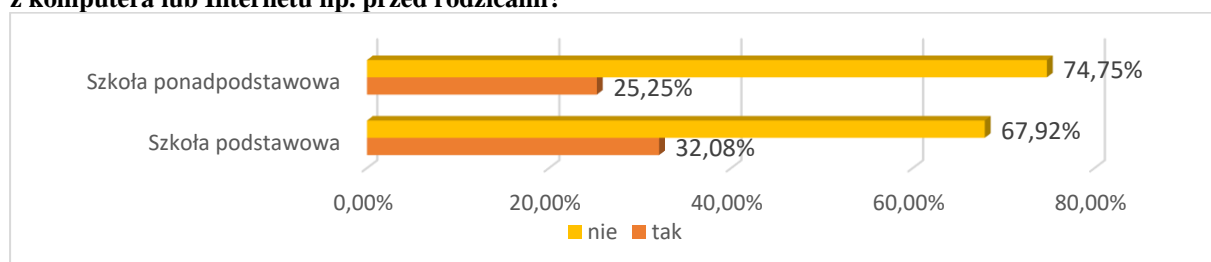
Jak przyznają respondenci, blokadę rodzicielską posiada 8,75% uczniów podstawówki i 3,03% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

Wyk. 139. Czy na komputerze z którego korzystasz jest zainstalowana tzw. „kontrola rodzicielska”?

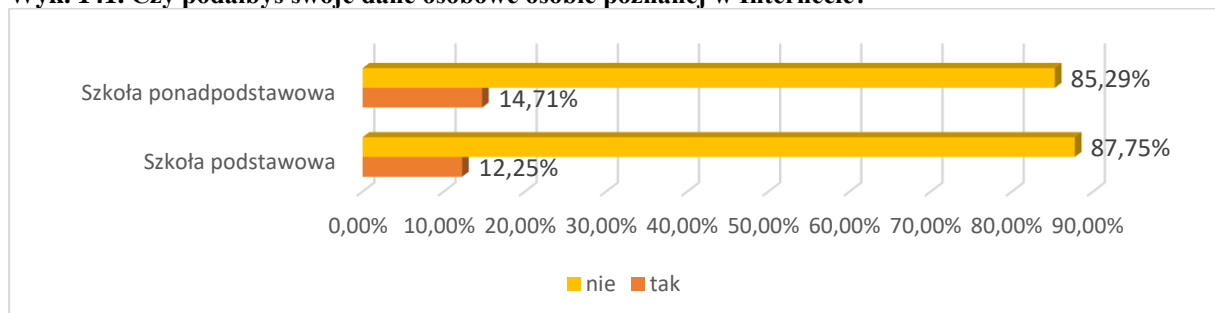
Uczniom zadano również pytanie dotyczące ukrywania prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 32,08% uczniów podstawówki i 25,25% uczniów szkoły ponadpodstawowej kłamało, aby ukryć prawdziwą ilość czasu przeznaczoną na tę aktywność.

Wyk. 140. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu np. przed rodzicami?

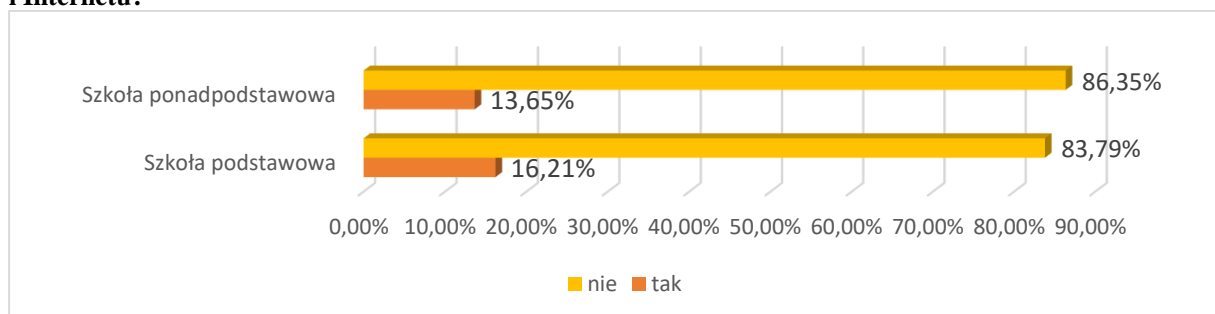
Wśród badanych uczniów, tj. 12,25% młodszych i 14,71% starszych podałoby swoje dane osobie poznanej w Internecie. Świadczyć to może o tym, iż Ci uczniowie nie znają konsekwencji wynikających z takiego zachowania.

Wyk. 141. Czy podałbyś swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie?

Uczniów zapytano także, czy czuli kiedykolwiek dyskryminację z powodu braku dostępu do komputera lub Internetu. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 16,21% ankietowanych uczniów podstawówki i 13,65% uczniów szkoły ponadpodstawowej.

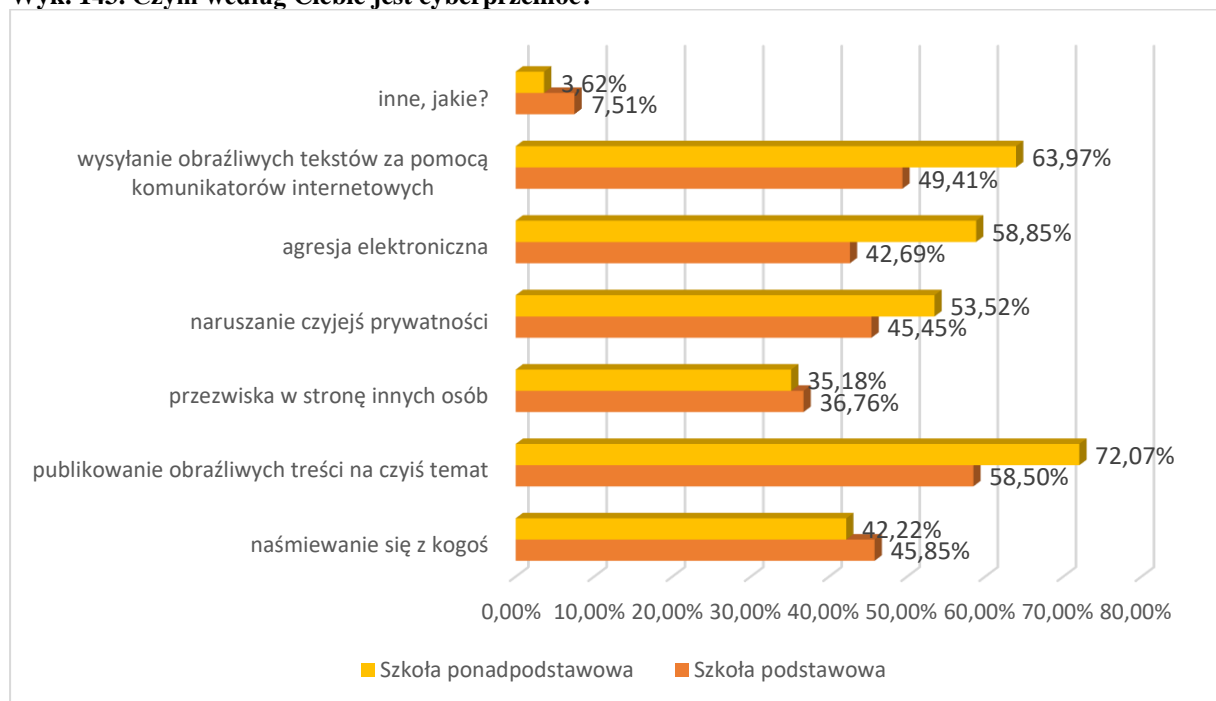
Wyk. 142. Czy czuleś się kiedykolwiek dyskryminowany ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu?

Kolejne pytania mają na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat cyberprzemocy. W tym celu uczniów poproszono również o zdefiniowanie zjawiska cyberprzemocy.

Największa część ankietowanych (58,50% młodszych i 72,07% starszych ankietowanych) uważa, że cyberprzemoc to publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat, a 49,41% młodszych i 63,97% starszych uczniów wskazało na wysyłanie obraźliwych tekstów za pomocą komunikatorów internetowych.

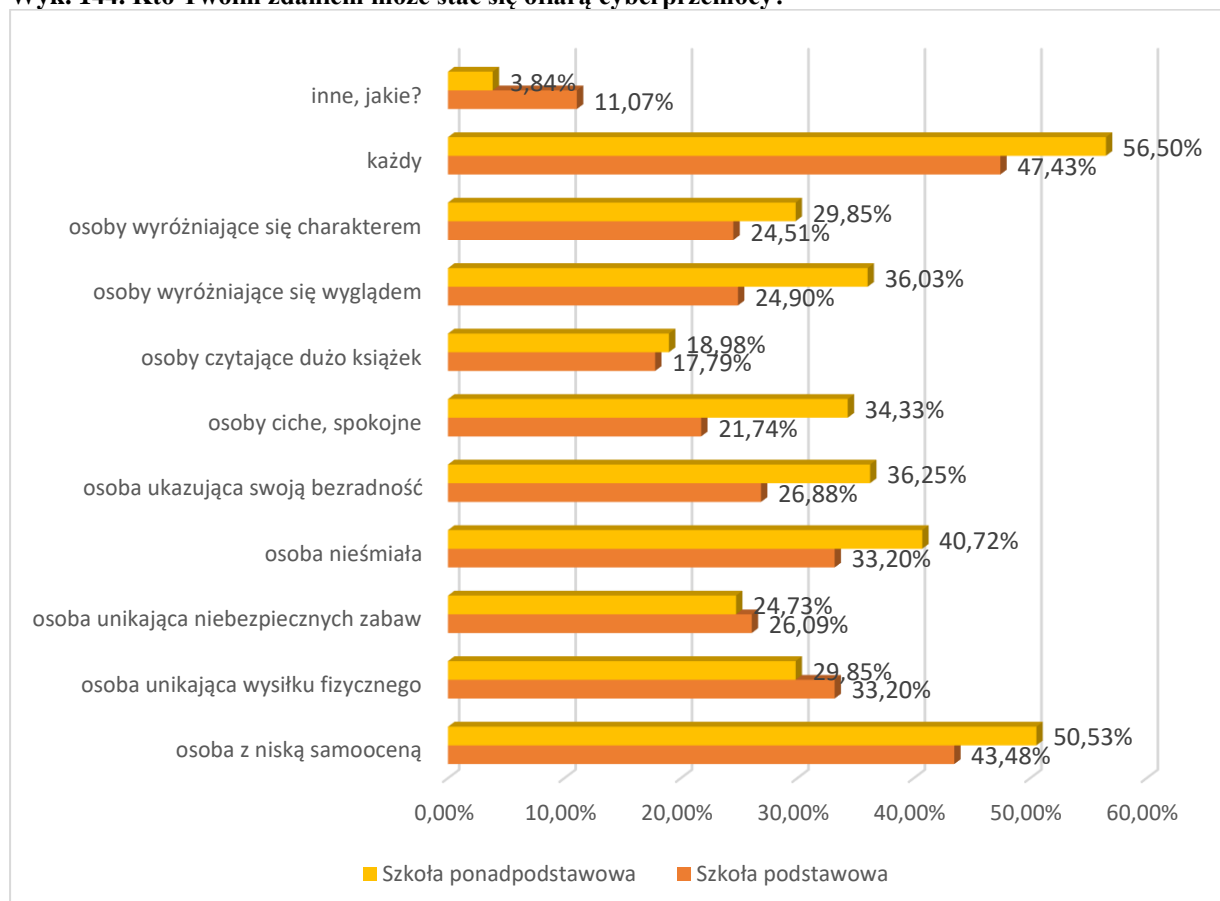
Wyk. 143. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w większości uważają, że ofiarą cyberprzemocy może stać się każdy (47,43% uczniów młodszych i 56,50% uczniów starszych), a także osoby z niską samooceną (43,48% osób młodszych i 50,53% starszych)

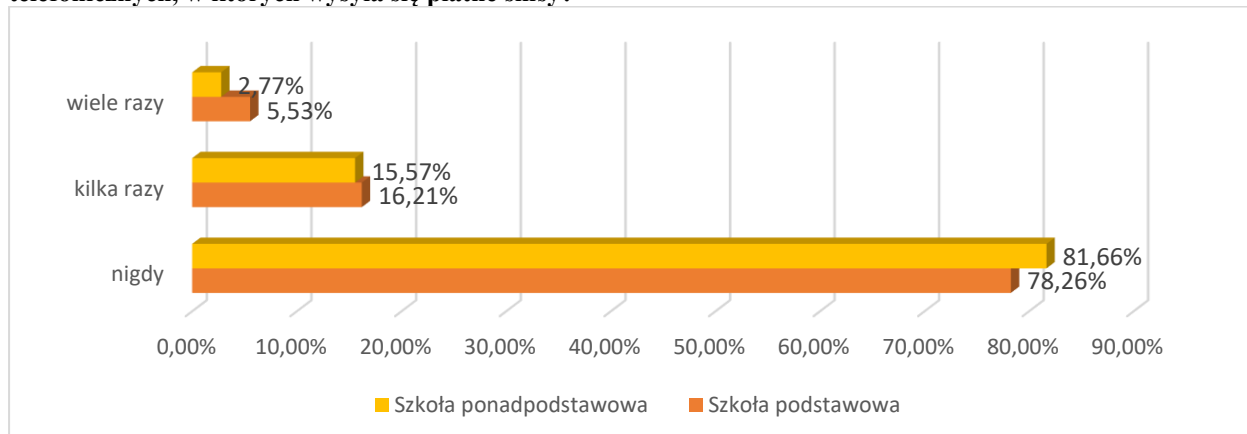
Wyk. 144. Kto Twoim zdaniem może stać się ofiarą cyberprzemocy?

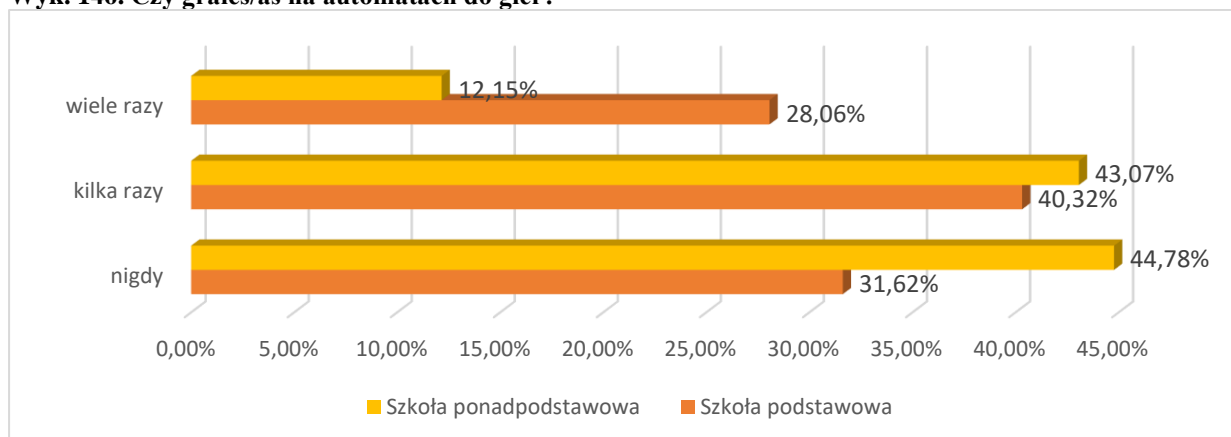
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na koniec niniejszego działu uczniów poproszono o odpowiedź na trzy pytania dotyczące hazardu.

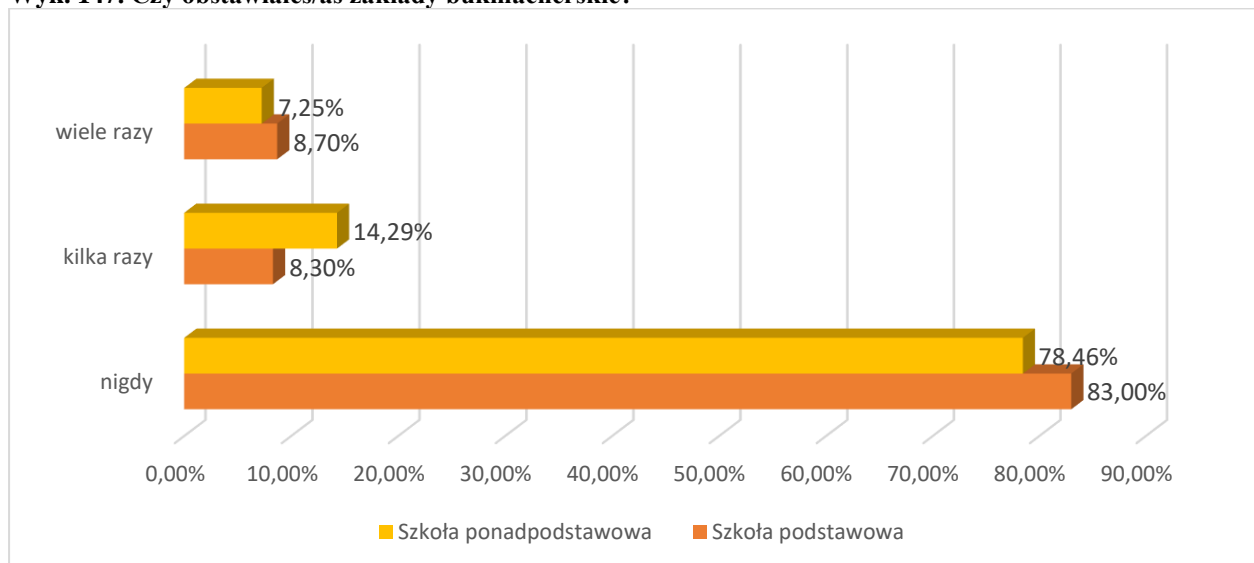
Wyk. 145. Czy brałeś/aś udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy?

Wyk. 146. Czy grałeś/aś na automatach do gier?

Wyk. 147. Czy obstawiałeś/aś zakłady bukmacherskie?

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW

Badanie sprzedawców napojów alkoholowych miało na celu dokładniejsze zdiagnozowanie problemu alkoholowego w Gminie Łobez. Pytania kierowane do sprzedawców dotyczyły przede wszystkim ich obserwacji dotyczących zjawiska uzależnień w otoczeniu lokalnym. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami, zachowań mieszkańców związanych z kupnem i konsumpcją, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 26 pytań.

Ze względu na niewielką liczebność próby, wyniki zostały przedstawione w formie liczb.

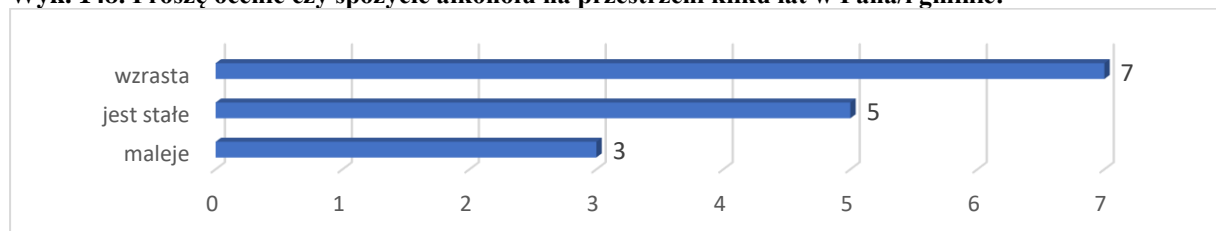
5.1. Struktura badanej próby

Sprzedawcy napojów alkoholowych stanowili kolejną grupę biorącą udział w badaniu. Łącznie w ankietyowaniu uczestniczyło piętnaście osób, w tym jeden właściciel punktu sprzedaży alkoholu oraz czternastu pracowników. Kobiety stanowiły zdecydowaną większość próby badawczej, tj. czternaście osób. W badaniu wziął udział również jeden mężczyzna. Najliczniejszą grupą wiekową uczestniczącą w ankietyowaniu były osoby w wieku 26-40 lat (siedem osób) oraz osoby w wieku 41-60 lat (sześć osób). Najmniej liczną grupę tworzyli ankietyowani w wieku do 25 lat (dwie osoby). Trzech sprzedawców pracuje w swoim zawodzie powyżej 21 lat, natomiast po cztery osoby posiadały następujący staż pracy: od 6 do 10 lat, od 1 do 5 lat oraz poniżej 1 roku.

5.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Sprzedawcy napojów alkoholowych ze względu na wykonywany zawód są osobami, które mogą scharakteryzować zachowania i postawy mieszkańców względem alkoholu. W związku z tym poproszono ich o ocenę spożycia alkoholu w gminie na przestrzeni ostatnich lat. Istotną informacją jest fakt, iż siedmiu badanych jest zdania, że skala spożycia alkoholu wzrasta.

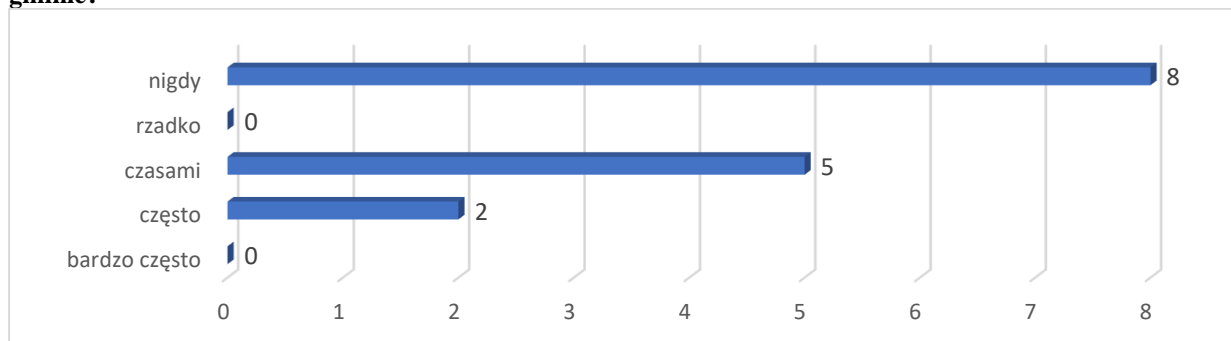
Wyk. 148. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

Ankietyowani nie utożsamiają większego spożycia alkoholu w gminie z epidemią koronawirusa – taką odpowiedź wskazało osiem osób. Jedna osoba uważa, że te kwestie są ze sobą skorelowane, a kolejna osoba nie ma zdania na ten temat.

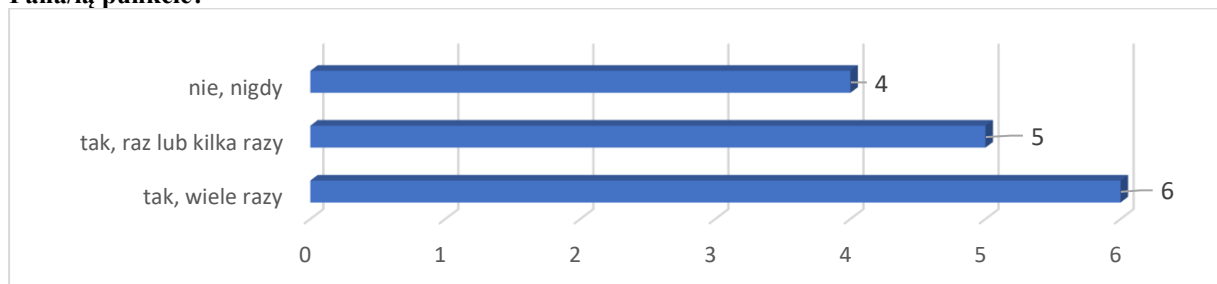
Następnie ankietyowanych zapytano, czy ich zdaniem w Gminie Łobez sprzedaje się alkohol osobom niepełnoletnim. Ośmiu badanych uważa, że taka sytuacja nie ma miejsca, pięciu badanych, że zdarza się to czasami. Natomiast dwie osoby sądzą, iż dzieje się to często.

Wyk. 149. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

Dodatkowo większość ankietowanych potwierdza, iż osoby nieletnie próbowały kupić alkohol w obsługiwanych przez nich punktach sprzedaży. Taka sytuacja wiele razy przytrafiła się sześciu osobom.

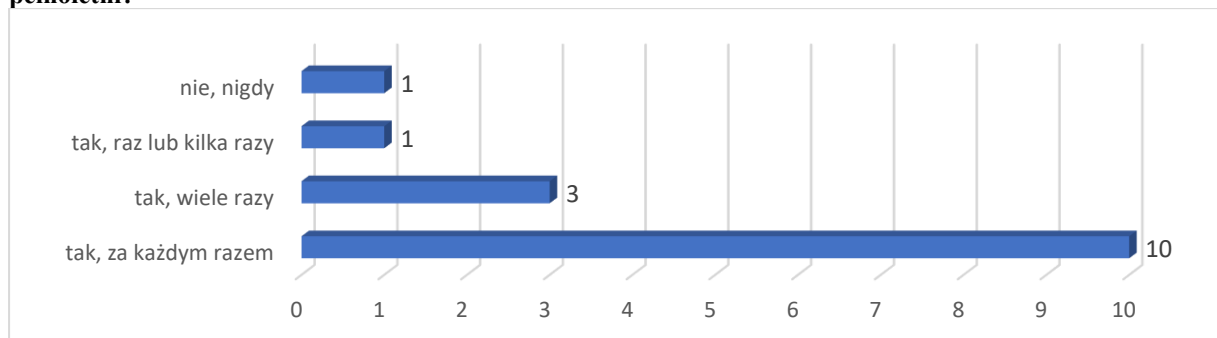
Wyk. 150. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Jednak jak wskazują ankietowani, oni sami nigdy nie zdecydowali się na podanie alkoholu osobie niepełnoletniej. Warto zwrócić jednak uwagę, iż respondenci byli pytani o czyn zabroniony prawnie, co może powodować ukrywanie prawdziwych odpowiedzi.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości zabrania sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. Celem sprawdzenia czy klienci są osobami pełnoletnimi sprzedawcy mają prawo prosić o ukazanie dowodu osobistego. Jednak nie wszyscy korzystają z tego uprawnienia. Jedynie dziesięciu respondentów robiło to za każdym razem, gdy nie miało tej pewności.

Wyk. 151. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

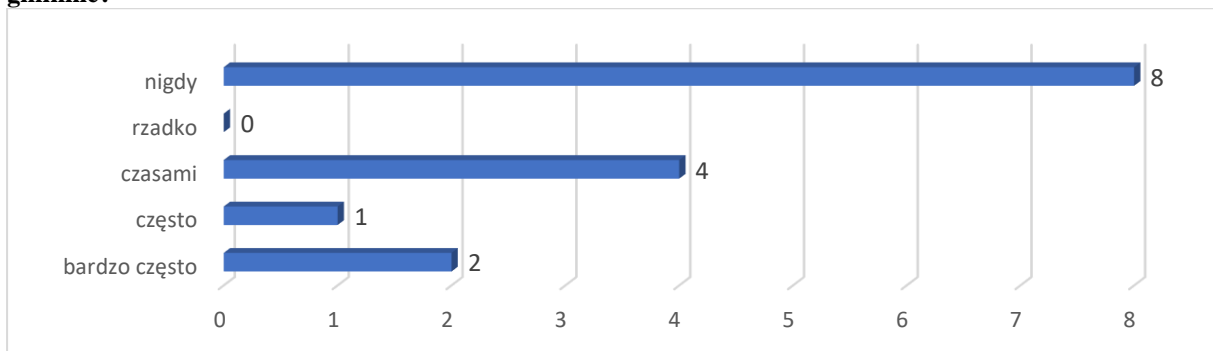

Ankietowanych poproszono także o ocenę problemu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie Gminy Łobez. Większość ankietowanych nie dostrzega tego problemu na terenie gminy (czternaście osób), a jeden ankietowany uważa, że dzieje się tak rzadko.

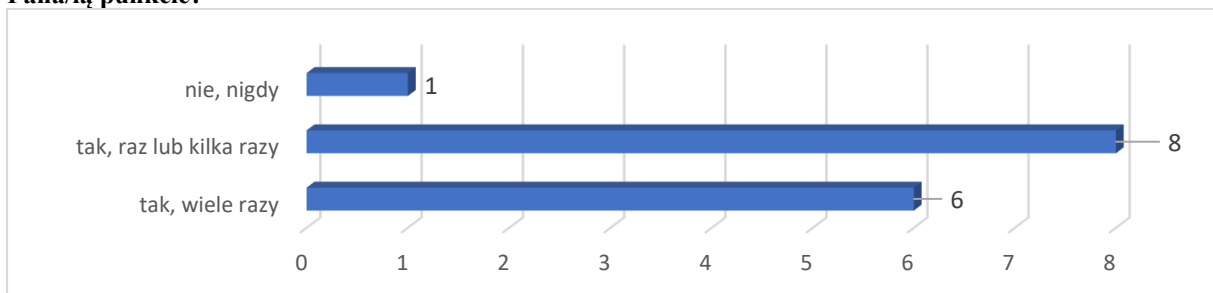
Kolejną grupą, której ustawa o wychowaniu w trzeźwości zabrania sprzedaży alkoholu są osoby nietrzeźwe.

Wyk. 152. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminie?

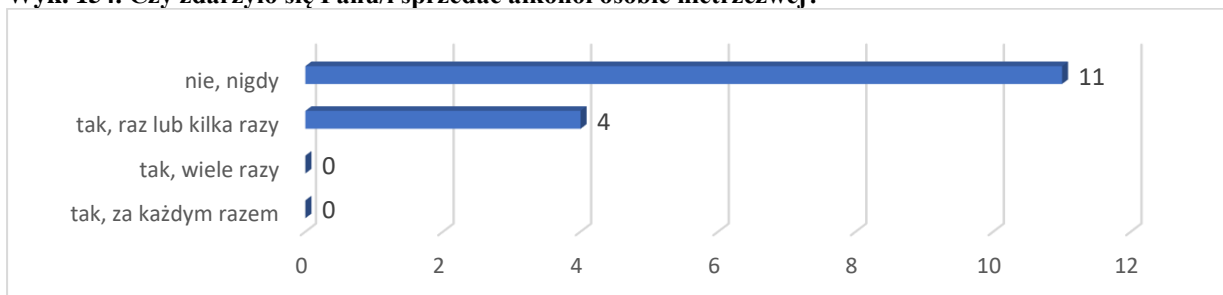
Jak zauważają sprzedawcy, przypadki, gdy te osoby chcą kupić alkohol zdarzają się dość często. Jedyne jeden badany przyznał, że nigdy się z tym nie spotkał, a ośmiu respondentów przyznało, że spotkali się z tą sytuacją raz lub kilka razy, sześciu osobom przytrafiło się to wiele razy.

Wyk. 153. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

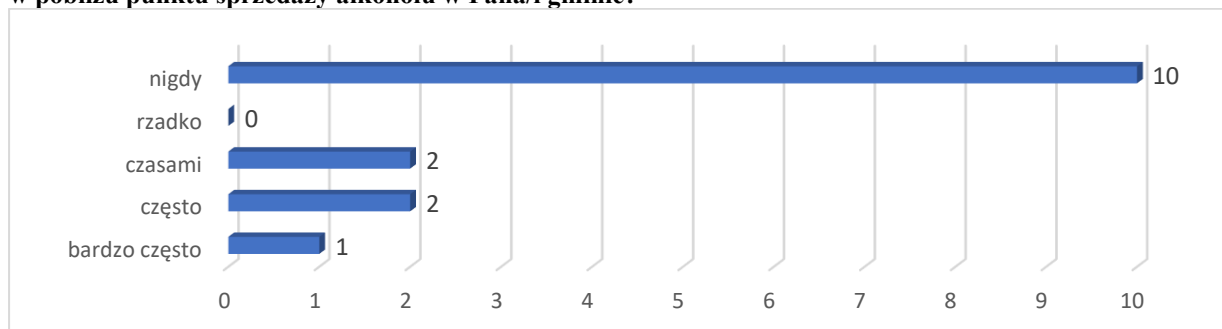
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż czterech sprzedawców zdecydowało się podać alkohol osobie nietrzeźwej. Taka sytuacja przytrafiła się im raz lub kilka razy. Natomiast jedenastu ankietowanym nie przytrafiło się to nigdy.

Wyk. 154. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

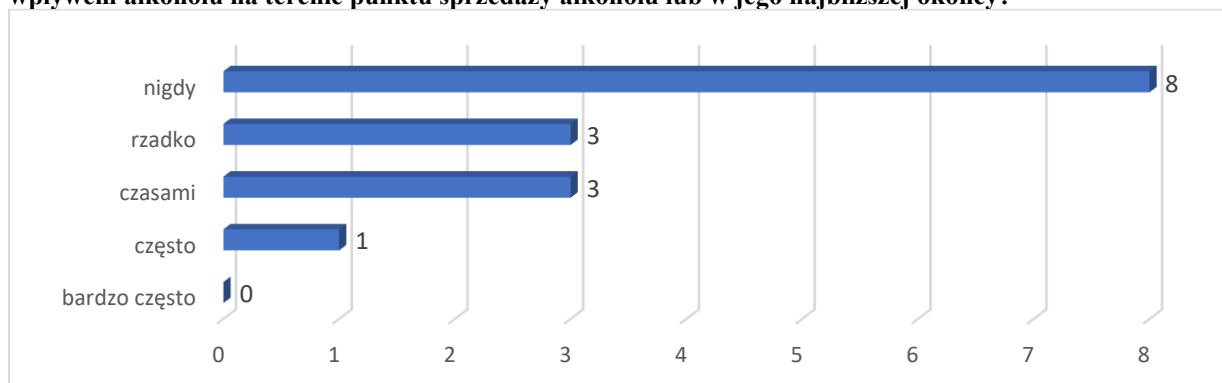
Kolejną kwestią, którą zabrania ustawa o wychowaniu w trzeźwości jest spożywanie alkoholu na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu. Dziesięciu ankietowanych przyznaje, że klienci nie łamią tego zakazu, natomiast dwie osoby przyznają, że zdarza się to czasami, kolejne dwie osoby sądzą, iż zdarza się to często, a jedna osoba przyznała, że zdarza się to bardzo często.

Wyk. 155. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

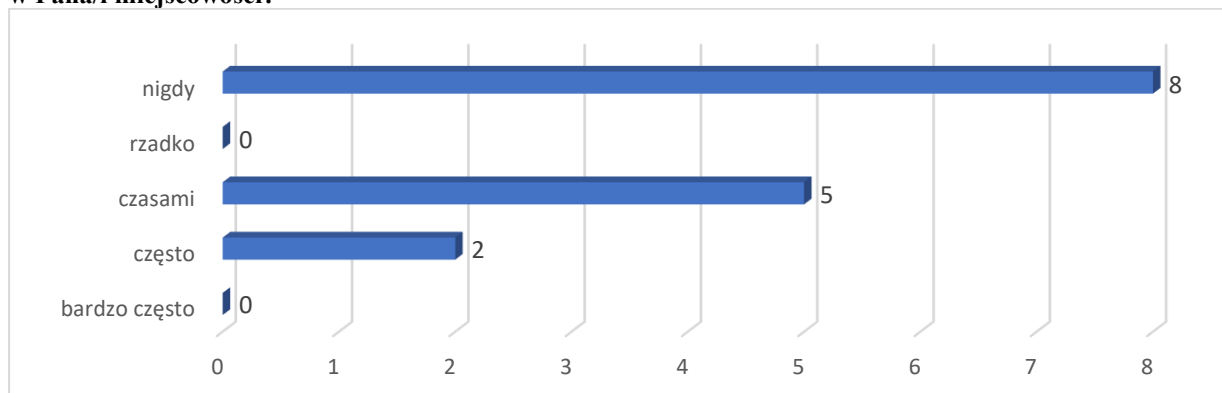
Ośmiu respondentów nigdy nie wzywało policji z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu. Natomiast trzem sprzedawcom zdarzało się to rzadko, kolejnym trzem osobom czasami, a jednemu sprzedawcy często.

Wyk. 156. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Papierosy są produktem, których sprzedaż osobom niepełnoletnim jest zabroniona. Ośmiu badanych uważa, że w gminie nie zdarzają się sytuacje, w których sprzedaje się wyroby tytoniowe nieletnim. Natomiast pięciu badanych twierdzi, że zdarza się to czasami, a dwie osoby wskazały odpowiedź „często”.

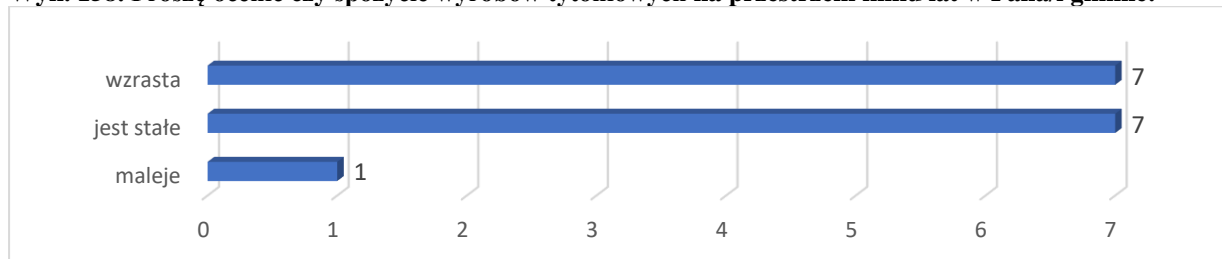
Wyk. 157. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

Żaden z ankietowanych nie przyznał się do sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim. Podobnie jak w przypadku sprzedaży alkoholu osobom nieletnim jest to czyn zabroniony prawnie, co może powodować, iż ankietowani nie przyznają się do niego.

Analizując spożycie wyrobów tytoniowych na przestrzeni ostatnich kilku lat w gminie połowa badanych uważa, że spożycie wzrasta, kolejne siedem osób sądzi, iż jest ono na tym samym poziomie, a jeden badany wskazał odpowiedź „maleje”.

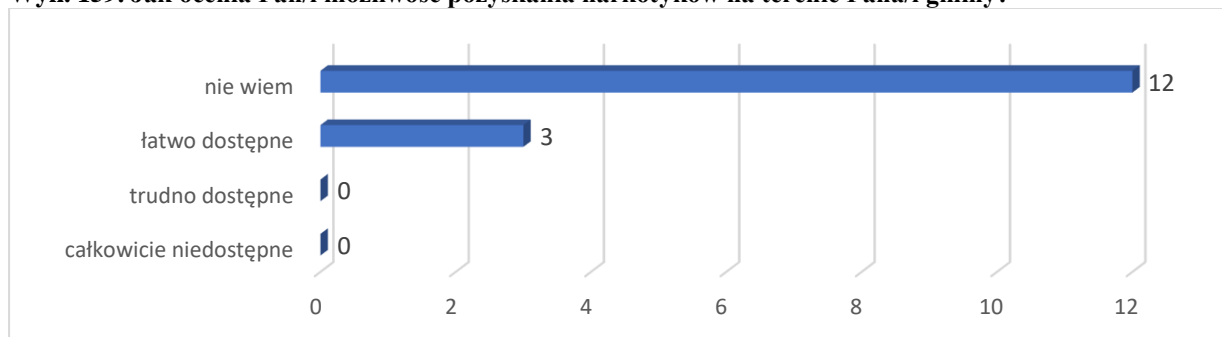
Wyk. 158. Proszę ocenić czy spożycie wyrobów tytoniowych na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

Ankietowani nie utożsamiają zmiany spożycia wyrobów tytoniowych na terenie gminy z epidemią koronawirusa. Taką odpowiedź wskazali wszyscy ankietowani odpowiadający na to pytanie (osiem osób).

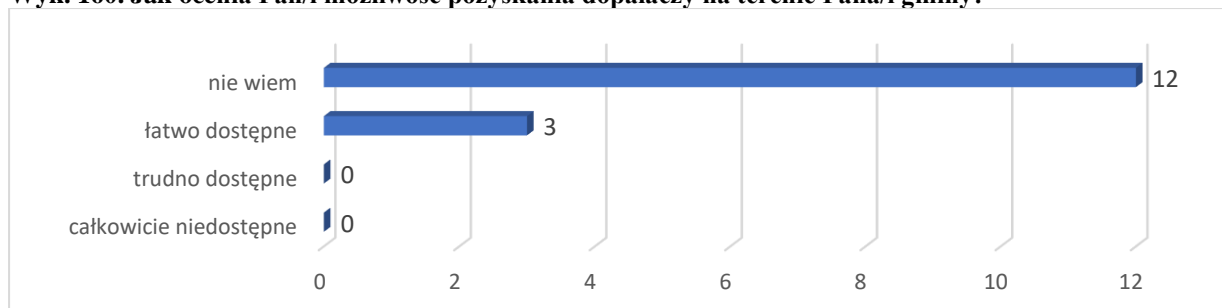
Większość respondentów nie potrafiło ocenić możliwości pozyskania narkotyków na terenie Gminy Łobez. Jednak trzech badanych twierdzi, iż są one łatwo dostępne.

Wyk. 159. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i gminy?

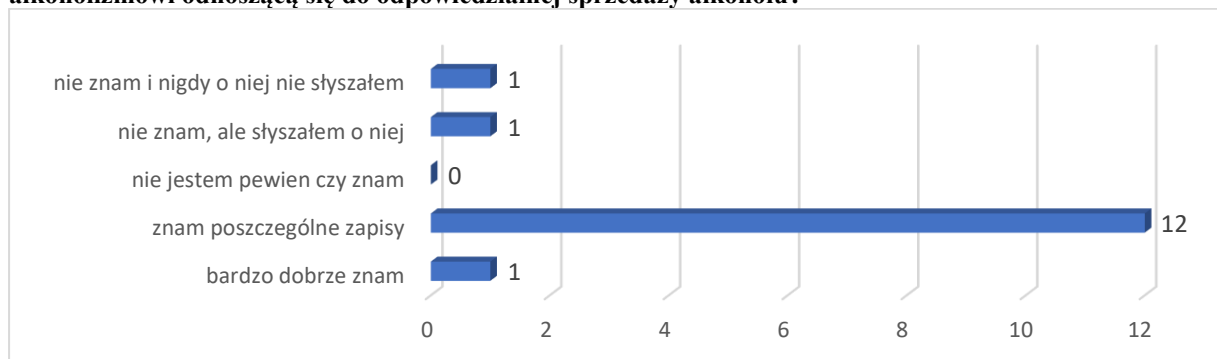
Również w przypadku możliwości pozyskania dopalaczy dwunastu badanych nie wie, czy substancje te są możliwe do pozyskania na terenie gminy. Kolejnych trzech sprzedawców uważa, że można je łatwo pozyskać.

Wyk. 160. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i gminy?

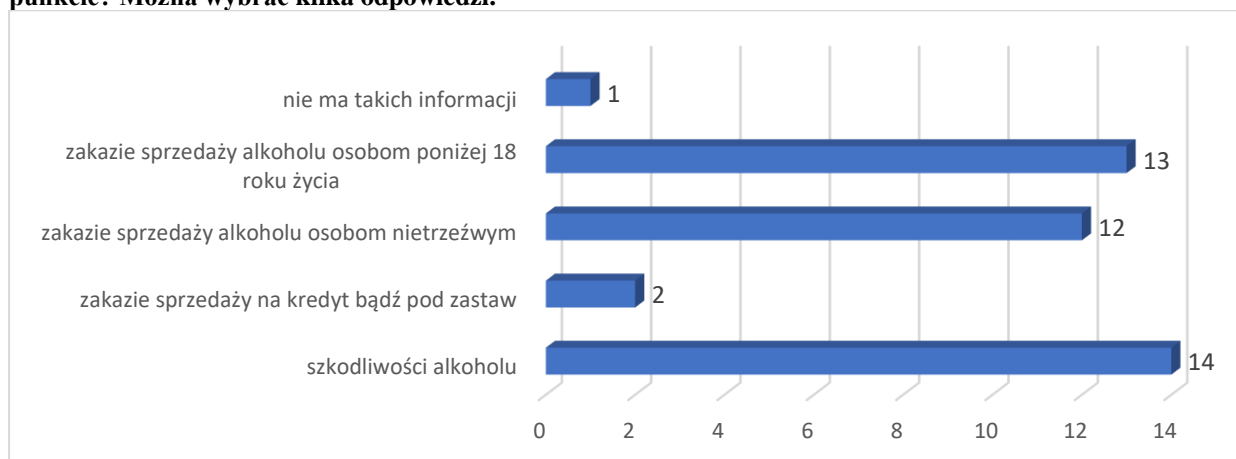
Znajomość ustawy o wychowaniu w trzeźwości zadeklarowało trzynastu sprzedawców. Dwanaście osób zna poszczególne jej zapisy, a jedna osoba zna ją bardzo dobrze. Jeden sprzedawca nie zna ustawy, ale słyszał o niej, a kolejna osoba nie zna ustawy i nie słyszała o niej.

Wyk. 161. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

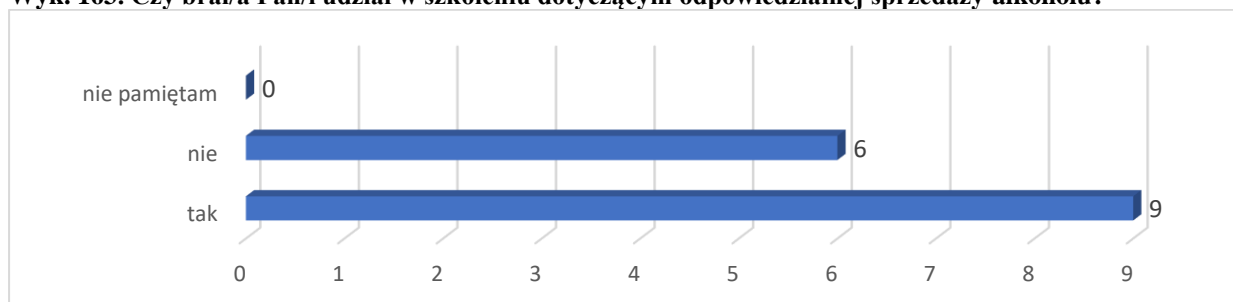
W punktach sprzedaży alkoholu powinny być informacje, które mówią o skutkach picia alkoholu oraz komu on może być sprzedawany.

Wyk. 162. Które z poniżej wymienionych informacji znajdują się w obsługiwanym przez Pana/Panią punkcie? Można wybrać kilka odpowiedzi.

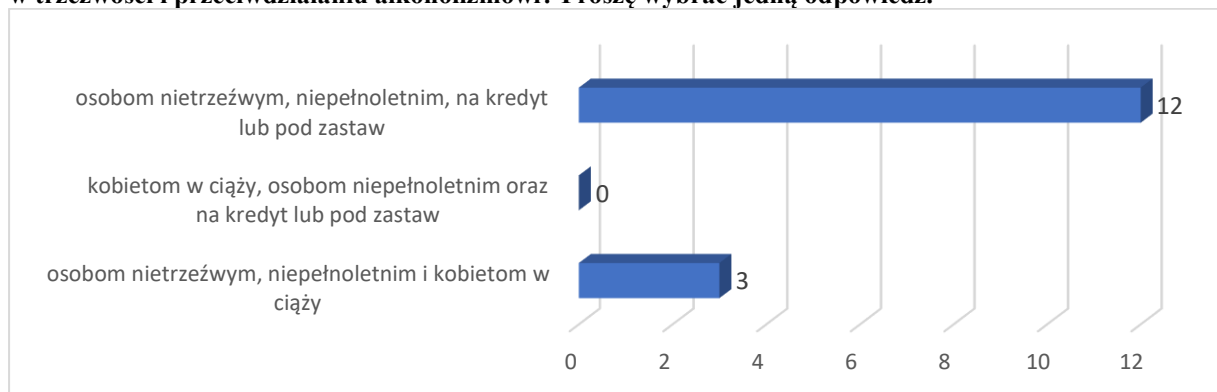
W szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu uczestniczyło dziewięć osób, zaś sześciu badanych nigdy nie brało udziału w takim szkoleniu.

Wyk. 163. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Dwunastu ankietowanych wie, że alkoholu nie można podawać osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw. Natomiast trzech badanych sądzi, iż alkoholu nie podaje się osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim oraz kobietom w ciąży. Jest to błędna odpowiedź, ponieważ ustawa nie zabrania sprzedaży alkoholu kobietom w ciąży.

Wyk. 164. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

6. PORÓWNANIE WYNIKÓW I WNIOSKÓW SPORZĄDZONEJ DIAGNOZY Z WNIOSKAMI Z DIAGNOZY Z ROKU 2017, 2018, 2019, 2021 i 2022

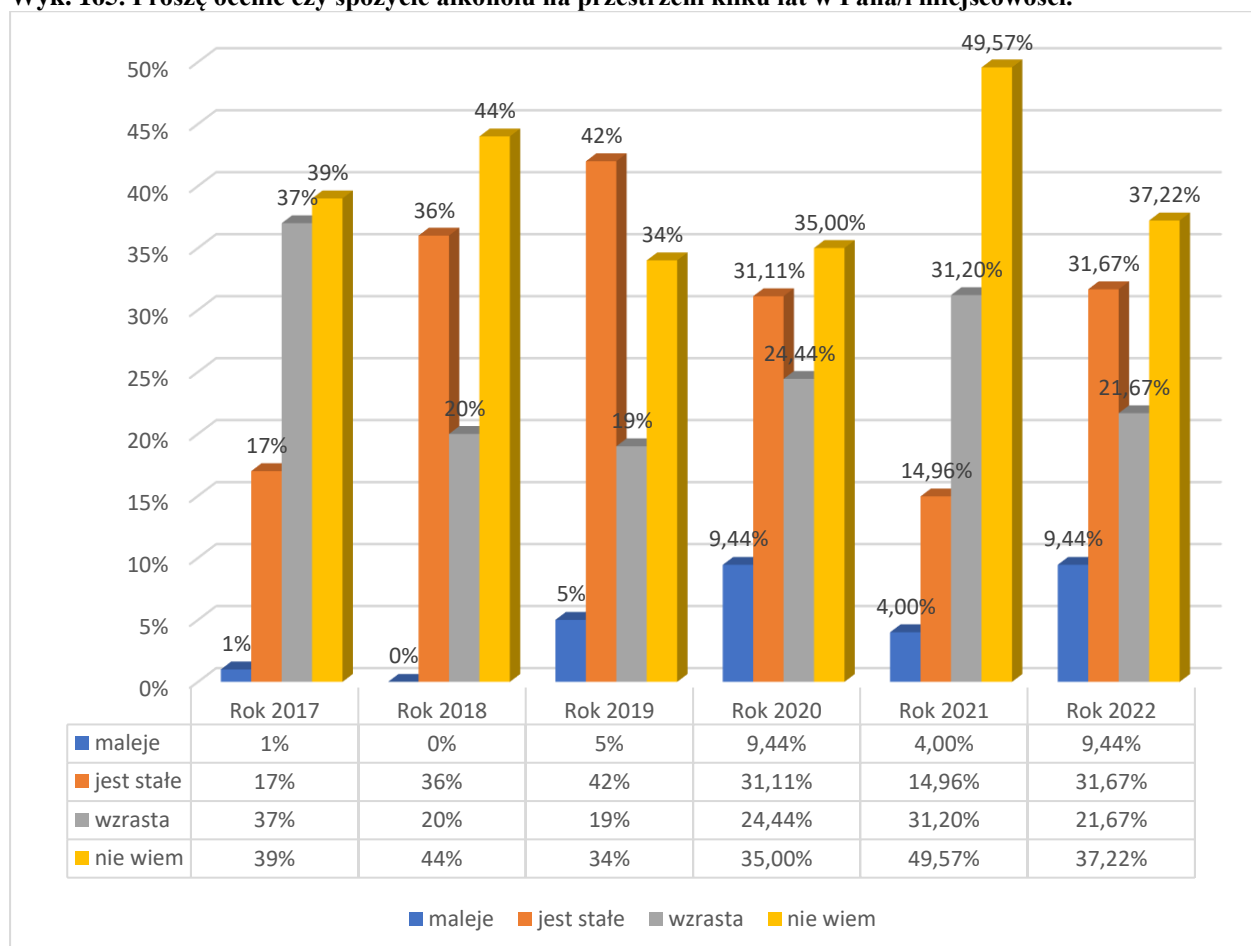
Kolejny rozdział niniejszej diagnozy stanowi podsumowanie wyników corocznych badań realizowanych w Gminie Łobez w okresie 2017 – 2022. Analiza ta ma na celu sprawdzenie jak na przestrzeni lat zmieniła się skala występowania problemów społecznych w gminie. Najbardziej istotne zagadnienia zostaną przedstawione w perspektywie pięcioletniej.

6.1. Skala problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Łobez

6.1.1. Problem alkoholowy

Skala problemu alkoholowego w gminie to jeden z głównych zagadnień analizowanych w niniejszej diagnozie. Analiza porównawcza opinii mieszkańców na temat spożycia alkoholu na przestrzeni ostatnich lat pokazuje, iż w porównaniu do roku 2021 spadła liczba osób, które uważają, że obecnie pije się więcej niż kiedyś. Wzrosła natomiast liczba osób, które twierdzą, iż obecnie pije się mniej (z 4,00% w roku 2021 do 9,44% obecnie). Pokazuje to, iż w opinii społecznej skala spożywania alkoholu w gminie ulega zmniejszeniu.

Wyk. 165. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

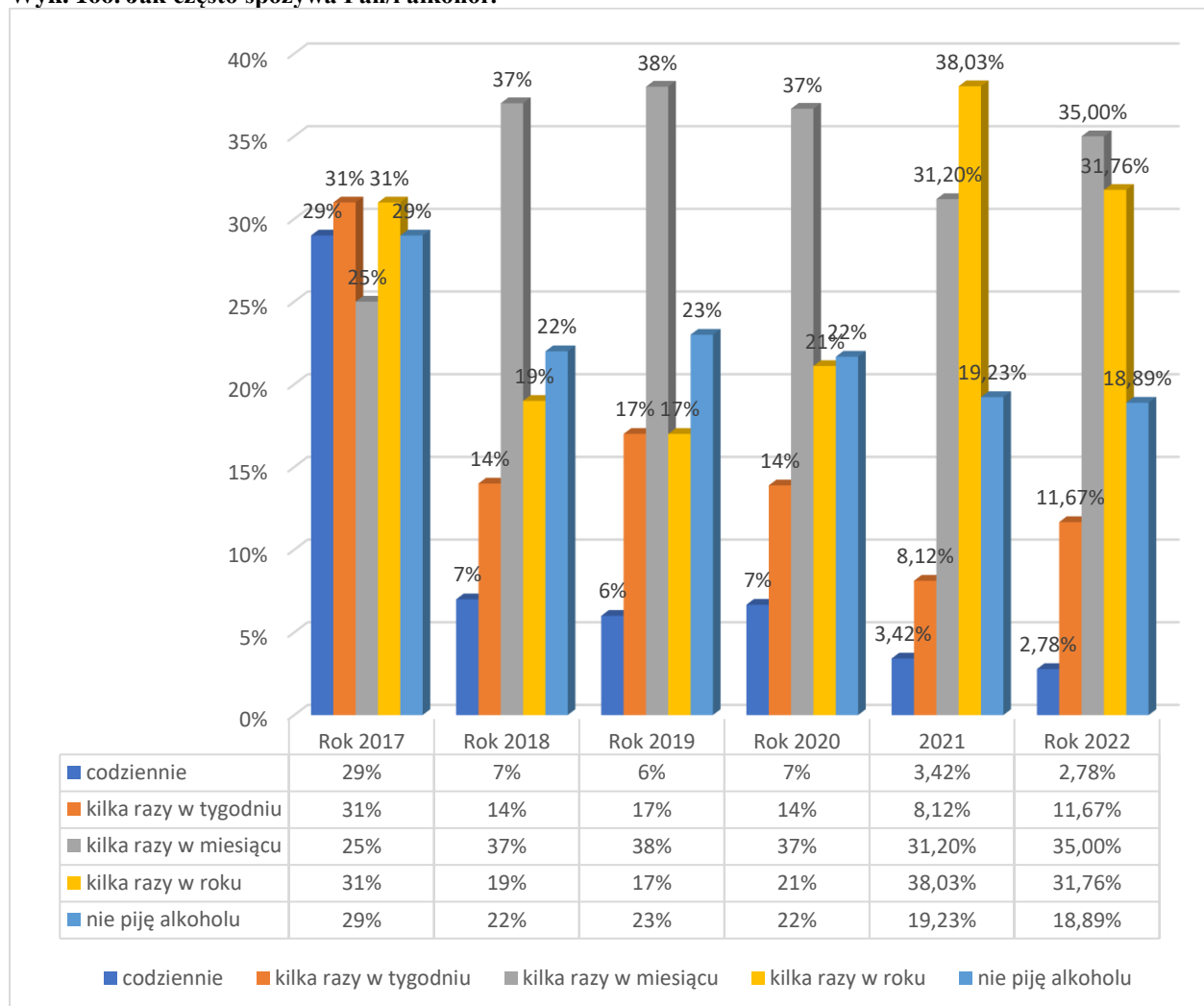

Analizując zachowania mieszkańców można dostrzec, iż od roku 2017 spada liczba mieszkańców, którzy codziennie sięgają po alkohol – z 29,00% w roku 2017 do 2,78% obecnie. Warto też zauważyć, iż w roku 2022 odnotowano najniższą liczbę osób, które spożywają alkohol codziennie.

Spadła natomiast liczba mieszkańców, którzy w ogóle nie piją alkoholu – z 19,23% w roku 2021 do 18,89% obecnie.

Najwyższy odsetek osób deklarujących abstynencję obserwowano w roku 2017. W kolejnych latach obserwuje się niewielki spadek liczby ankietowanych, którzy nie piją w ogóle alkoholu.

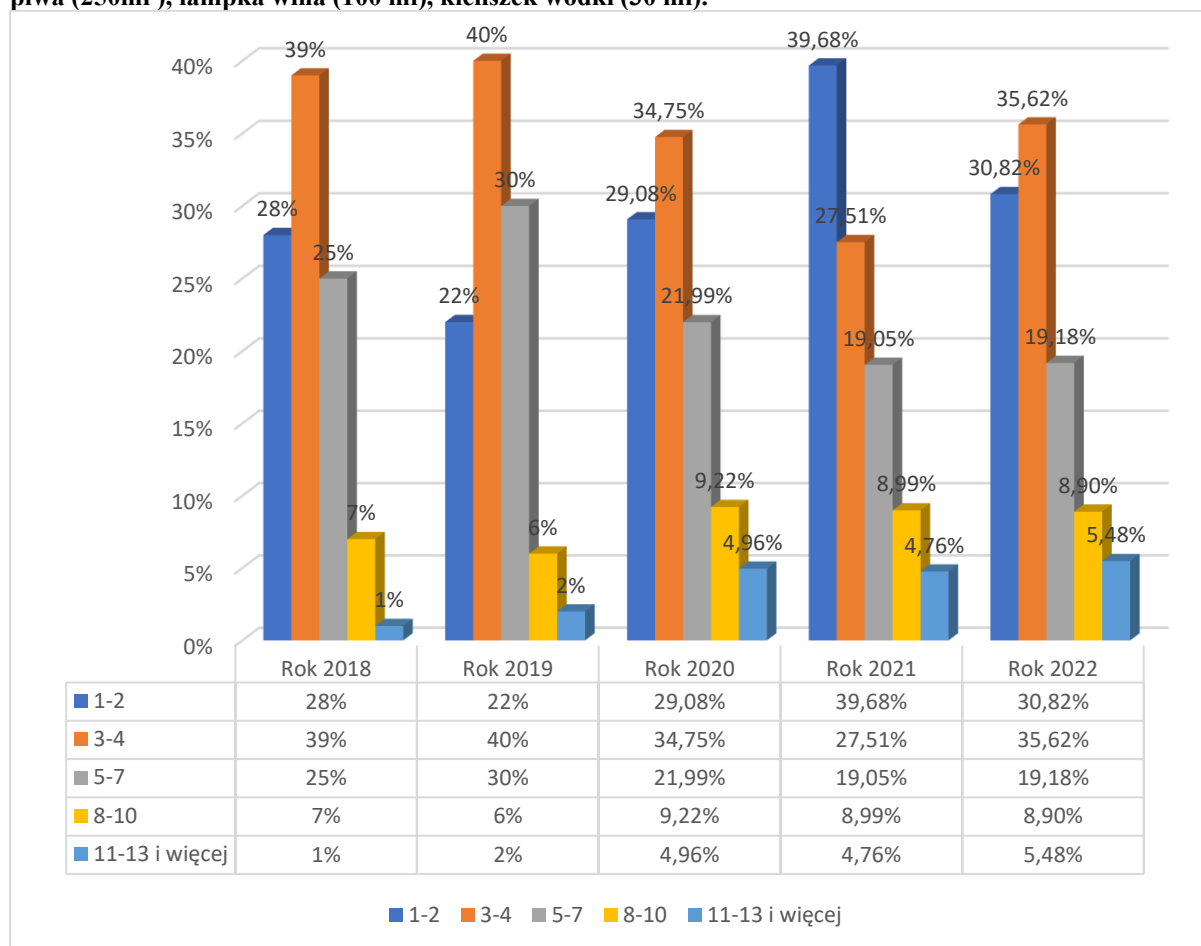
Wyk. 166. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Analizując ilość spożywanego alkoholu w ciągu całego dnia można dostrzec, iż w roku 2022 odnotowano najwyższy wskaźnik pokazujący osoby, które jednorazowo wypijają 11-13 i więcej porcji alkoholu – 5,48%. Od roku 2017, gdzie wynosił on 1,00%, obserwuje się systematyczny wzrost liczby osób, które jednorazowo wypijają wspomnianą porcję alkoholu.

Porównując dane z roku 2021 i 2022 można zauważyć, że zmniejszyła się liczba osób, które wypijają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (z 39,68% do 30,82%). Wzrosła natomiast liczba osób, które jednorazowo piją 3-4 porcje alkoholu (z 27,51% do 35,62%). Na podobnym poziomie utrzymuje się liczba osób, które piją 5-7 porcji oraz 8-10 porcji alkoholu.

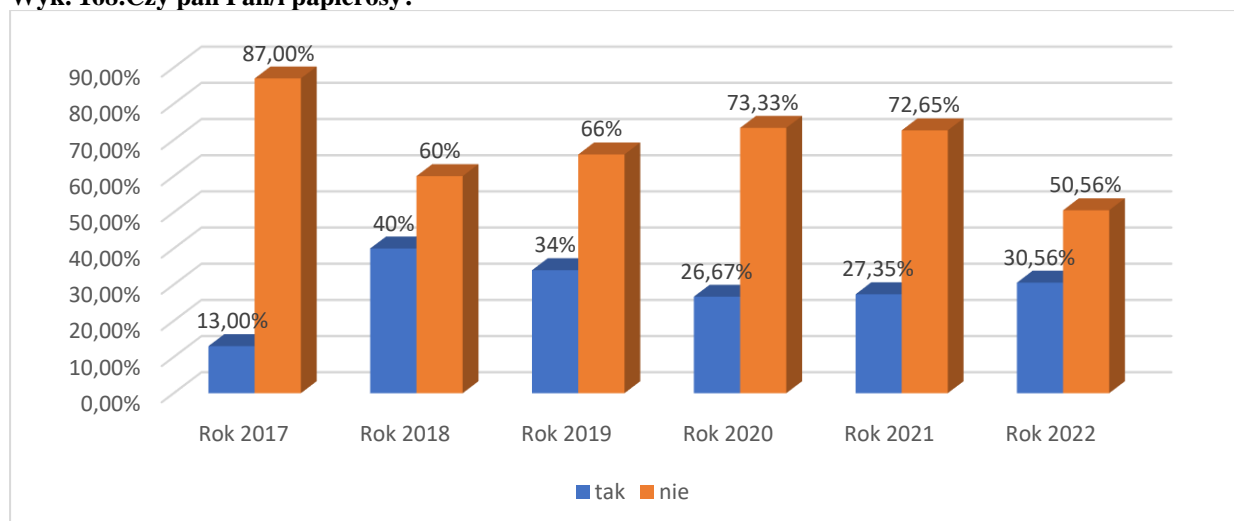
Wyk. 167. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

6.1.2. Problem nikotynowy

Analizując problem nikotynowy w Gminie Łobez na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, iż obecnie wzrosła liczba mieszkańców, którzy palą papierosy (z 27,35% w roku 2021 do 30,56% w roku 2022). Jednak w analizowanym okresie nie jest to najwyższa wartość, gdyż w roku 2018 do palenia papierosów przyznało się 40,00% mieszkańców. Najniższy wskaźnik osób palących papierosy zaobserwowano natomiast w roku 2017.

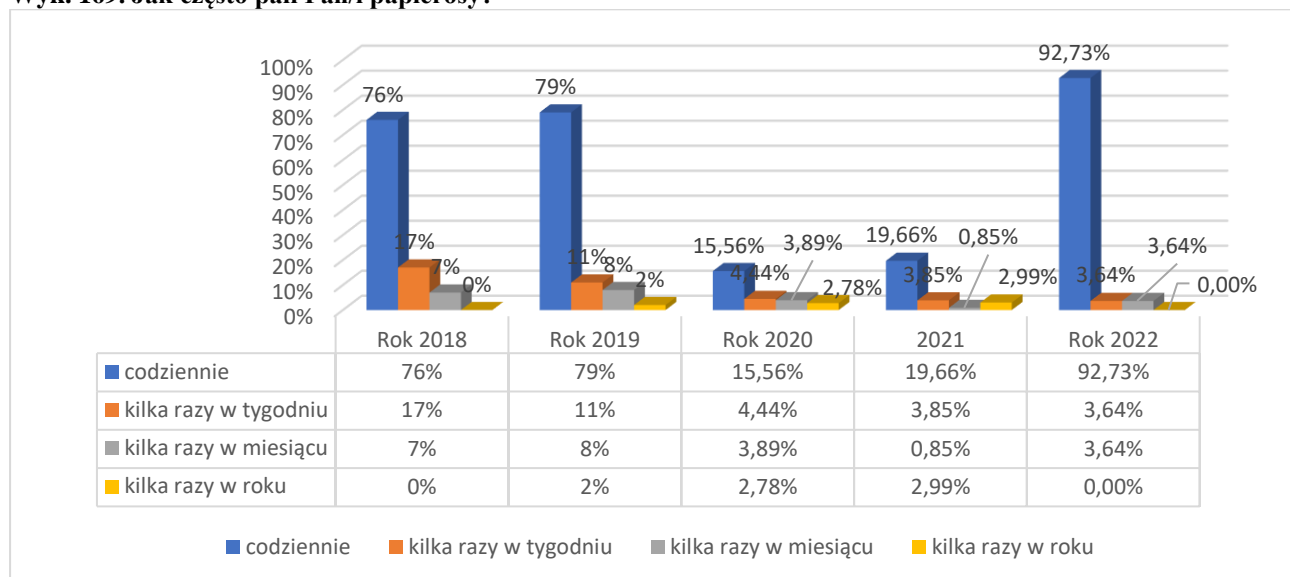
Wyk. 168. Czy pali Pan/i papierosy?

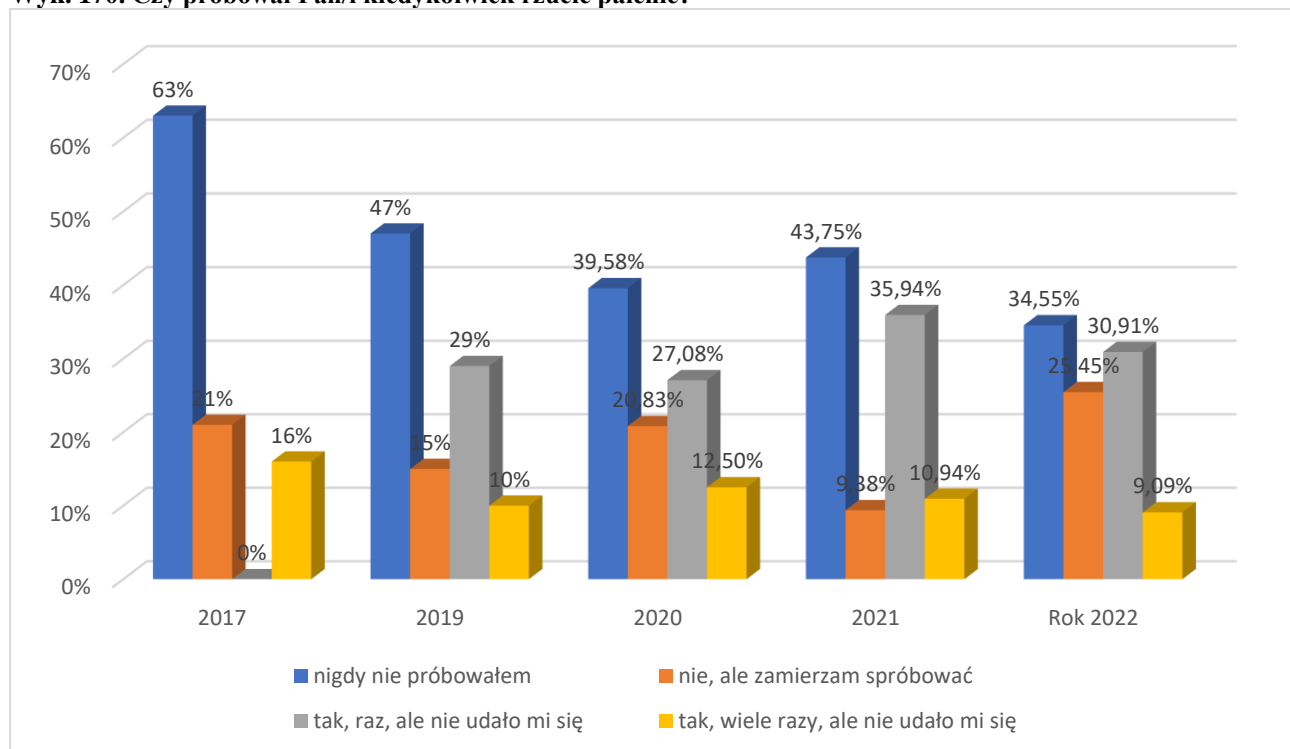
Obecnie wzrosła również liczba mieszkańców palących papierosa codziennie (92,73%). W 2022 roku wzrosła liczba osób, które palą kilka razy w miesiącu (z 0,85% w 2021 roku do 3,64% obecnie). Spadła natomiast liczba mieszkańców, którzy palą kilka razy w tygodniu (z 3,85% w 2021 roku do 3,64% obecnie).

Wyk. 169. Jak często pali Pan/i papierosa?

Dobłą informacją jest fakt, iż w 2022 roku spadła liczba mieszkańców, którzy nigdy nie próbowali rzucić palenia (z 43,75% w roku 2021 do 34,55%) obecnie. Wzrosła również liczba ankietowanych, którzy nie próbowali zerwać z nałogiem, ale zamierzają to zrobić (z 9,38% w 2021 roku do 24,45% obecnie). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w roku 2022 odnotowano najniższy odsetek osób, którzy nigdy nie próbowali rzucić palenia i jednocześnie najniższy odsetek osób, które próbowały wielokrotnie, ale nieskutecznie.

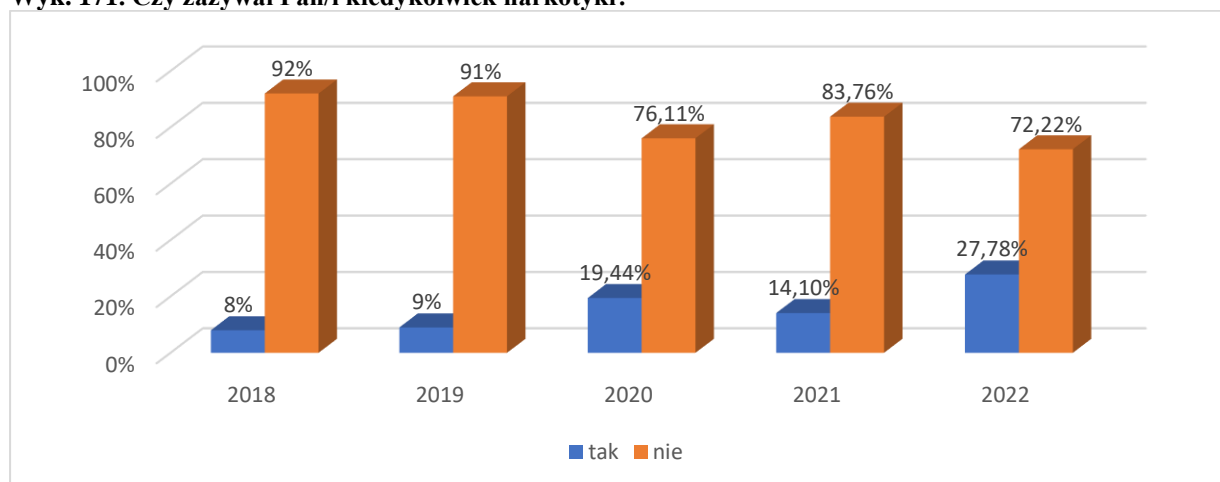
Wyk. 170. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

6.1.3. Problem narkotykowy

Analizując skalę problemu narkotykowego w Gminie Łobez na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, iż w roku 2022 wzrosła liczba osób, które zażywały kiedykolwiek narkotyki – z 14,10% w roku 2021 do 27,78% w roku 2022. Biorąc pod uwagę okres 2018 – 2022 można zauważyć, iż obecnie obserwuje się najwyższy wskaźnik osób, które kiedykolwiek zażywały narkotyki.

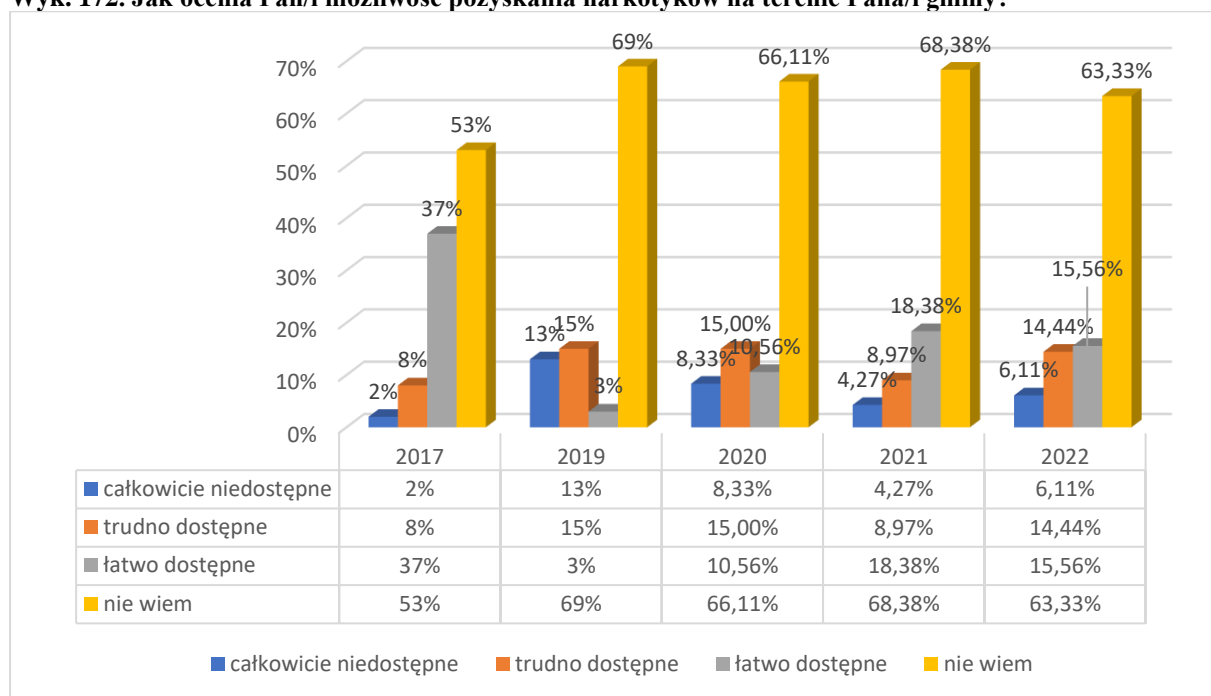
Wyk. 171. Czy zażywał Pan/i kiedykolwiek narkotyki?

W analizowanym okresie ankietowani najczęściej sięgają po marihuanę. Zmianie nie uległy również główne powody sięgania po narkotyki, gdyż w dalszym ciągu ankietowani wskazują tutaj na ciekawość i chęć lepszej zabawy.

Porównując opinię mieszkańców na temat pozyskania narkotyków w gminie można zauważyć, iż w roku 2022 wzrosła liczba mieszkańców, którzy uważają, że te substancje są całkowicie niedostępne (z 4,27% w roku 2021 do 6,11% obecnie). Spadła natomiast liczba mieszkańców, którzy uważają, że narkotyki są łatwo dostępne na terenie gminy (z 18,38% w roku 2021 do 15,56% obecnie). Z uzyskanych odpowiedzi wynika, iż obecnie trudniej jest pozyskać narkotyki na terenie Gminy Łobez.

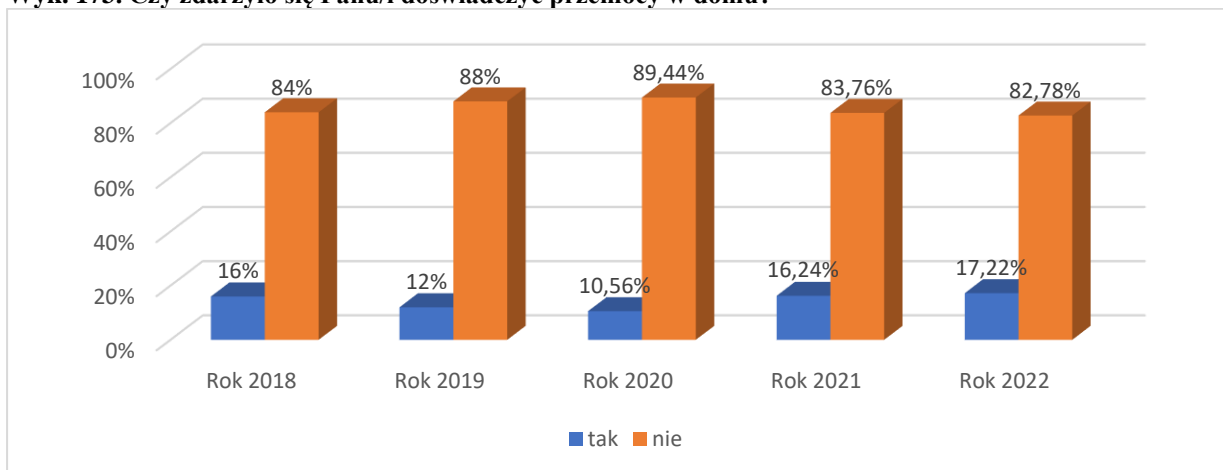
Wyk. 172. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i gminy?

6.1.4. Problem przemocy

Doświadczanie przemocy to kolejne porównywane przez nas zagadnienie. W roku 2022 obserwuje się niewielki wzrost liczby ankietowanych, którzy deklaruwali, iż doświadczyli kiedykolwiek przemocy (z 16,24% w roku 2021 do 17,22% w roku 2022). Warto jednak zauważyć, iż obecnie liczba osób deklarujących doświadczanie przemocy jest najwyższa w analizowanym okresie, tj. latach 2018 – 2022.

Wyk. 173. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w domu?

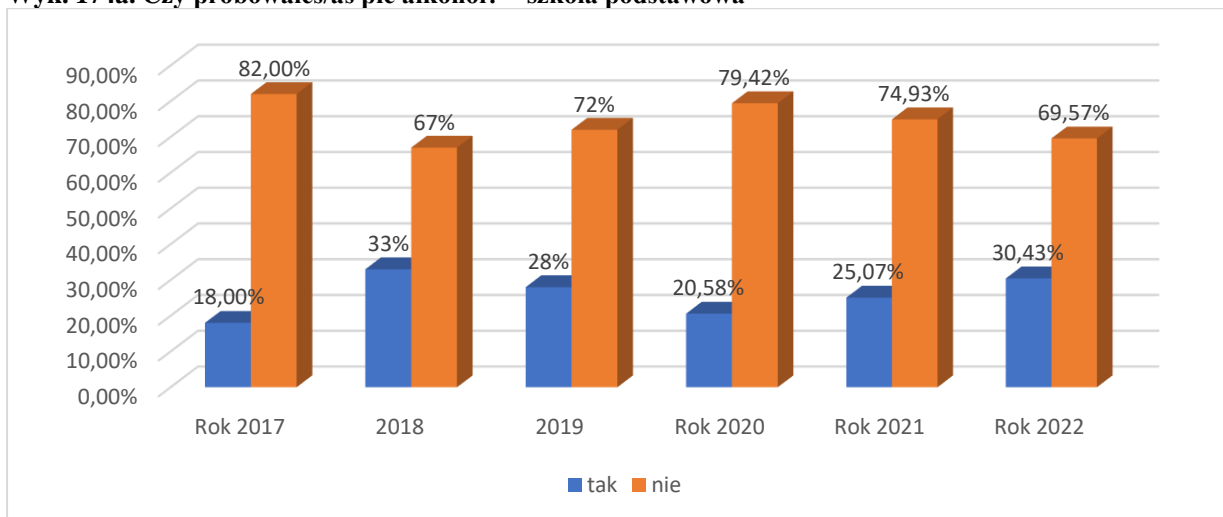

6.2. Skala problemów społecznych wśród uczniów

6.2.1. Problem alkoholowy

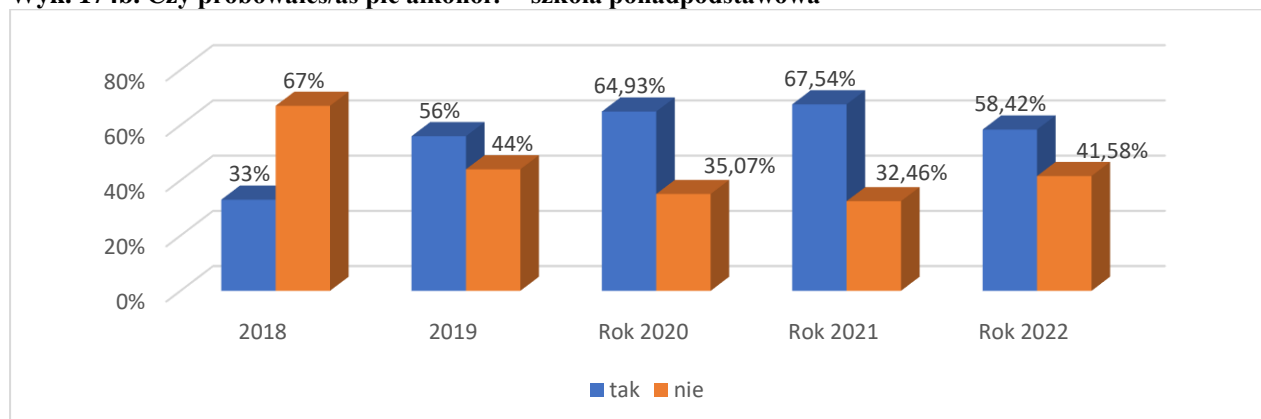
Analizie porównawczej poddano także wyniki badań realizowanych wśród dzieci i młodzieży w zakresie problemów społecznych wśród uczniów. Przyglądając się liczbie uczniów szkoły podstawowej, którzy przyznali się do próby spożywania alkoholu można dostrzec, iż w roku 2022 (30,43%) obserwuje się wyższy odsetek uczniów niż w roku 2021 (25,07%). Nie jest on jednak najwyższy, gdyż taki wynik odnotowano w roku 2018 i wynosił on 33,00%. Przyglądając się ogólnej tendencji można dostrzec, że od roku 2020 obserwuje się wzrost liczby uczniów szkoły podstawowej, którzy próbowali pić już alkohol.

Wyk. 174a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – szkoła podstawowa

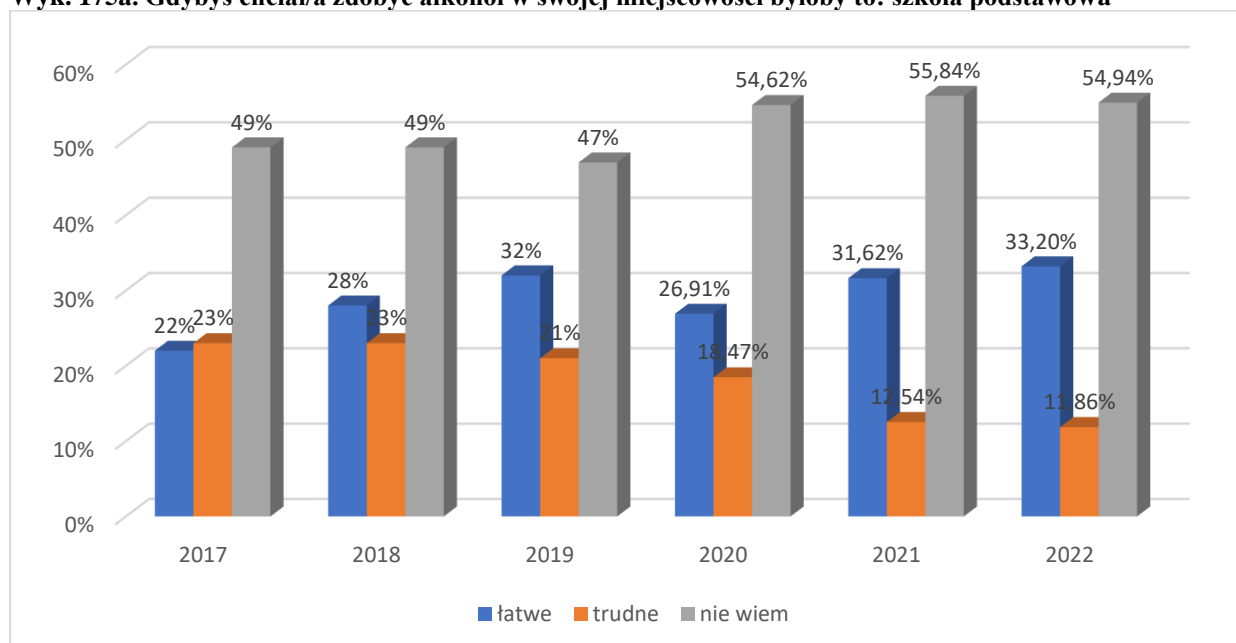
Natomiast w przypadku starszych uczniów zaobserwowano spadek ankietowanych, którzy próbowali spożywać alkohol – z 67,54% w roku 2021 do 58,42% w roku 2022. Obecny wskaźnik jest zbliżony do wskaźnika z roku 2019 (56,00%).

Wyk. 174b. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – szkoła ponadpodstawowa

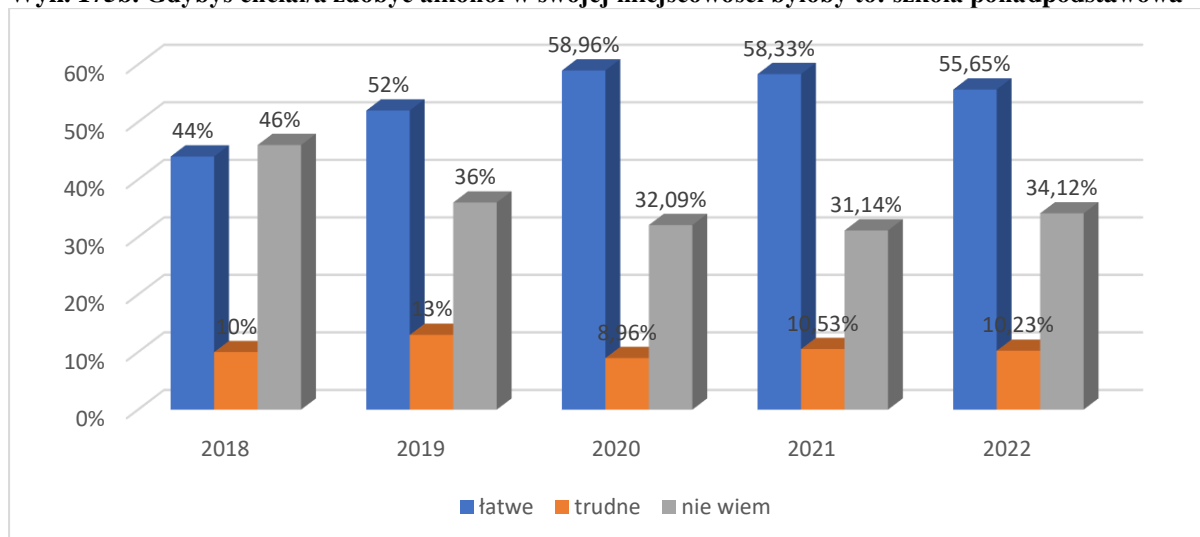
Następnie sprawdzono, czy zdaniem młodszych uczniów dostępność alkoholu w gminie jest łatwa czy trudna. Analiza obejmuje lata 2017 – 2022. W tym okresie w roku 2022 odnotowano najwyższy odsetek uczniów, którzy uważają zdobycie alkoholu na terenie Gminy Łobez jako łatwe. W porównaniu do roku 2021 wzrósł on z 31,62% do 33,20%. Od roku 2018 obserwuje się także systematyczny spadek ankietowanych uczniów, którzy uważają, że alkohol jest trudno dostępny. W 2018 roku 23,00% uczniów wskazywało taką odpowiedź, a w roku 2022 – 11,86%.

Wyk. 175a. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to: szkoła podstawowa

W przypadku starszych uczniów od roku 2020 obserwuje się spadek ankietowanych, którzy wskazują, iż alkohol można łatwo pozyskać. W roku 2020 wyniósł on 58,96%, a w roku 2022 – 55,65%. Obecnie, podobnie jak w roku 2021, co dziesiąty ankietowany uważa, że zdobycie alkoholu w gminie jest trudne. Natomiast w 2019 roku taką odpowiedź wskazywało 13,00% ankietowanych i jest to najwyższy wskaźnik w analizowanym okresie.

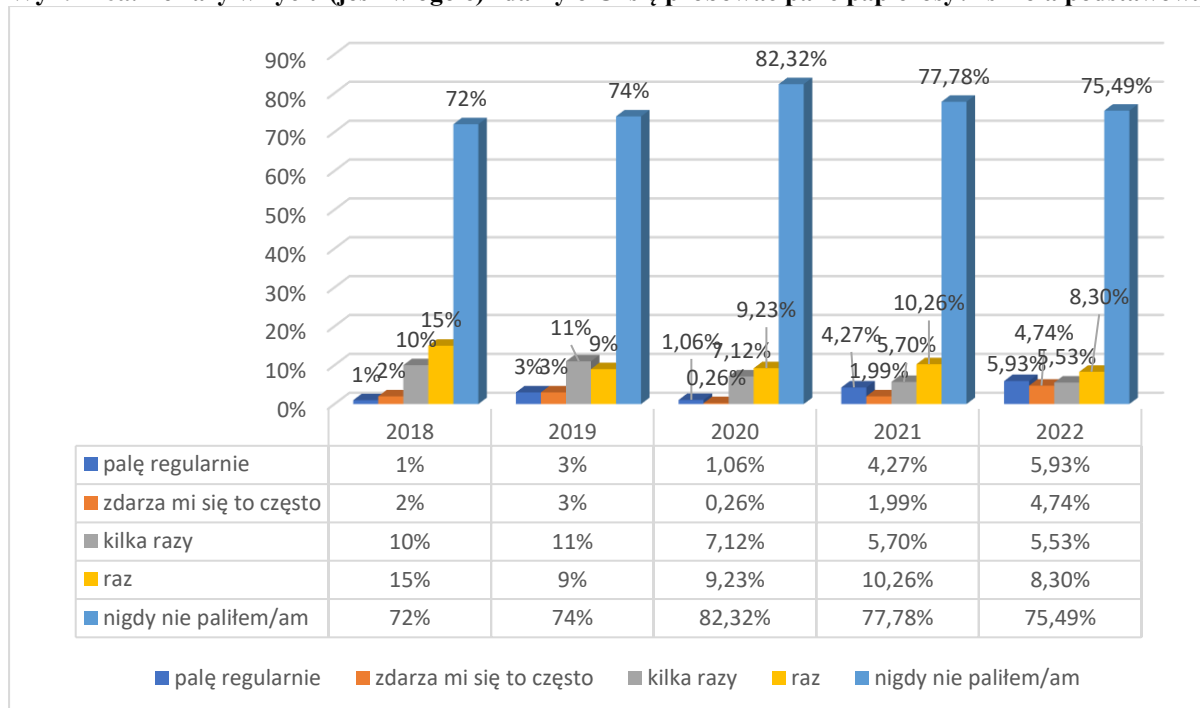
Wyk. 175b. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to: szkoła ponadpodstawowa

6.2.2. Problem nikotynowy

Analizując skalę problemu nikotynowego wśród uczniów szkół podstawowych można zauważyć, że w przeciągu ostatniego roku wzrosła liczba uczniów palących regularnie papierosy (z 4,27% w roku 2021 do 5,93% obecnie). Najniższy odsetek uczniów palących regularnie odnotowano w roku 2018 (1,00%). Wzrosła również liczba uczniów, którym zdarza się często palić papierosy (z 1,99% w roku 2021 do 4,74% obecnie).

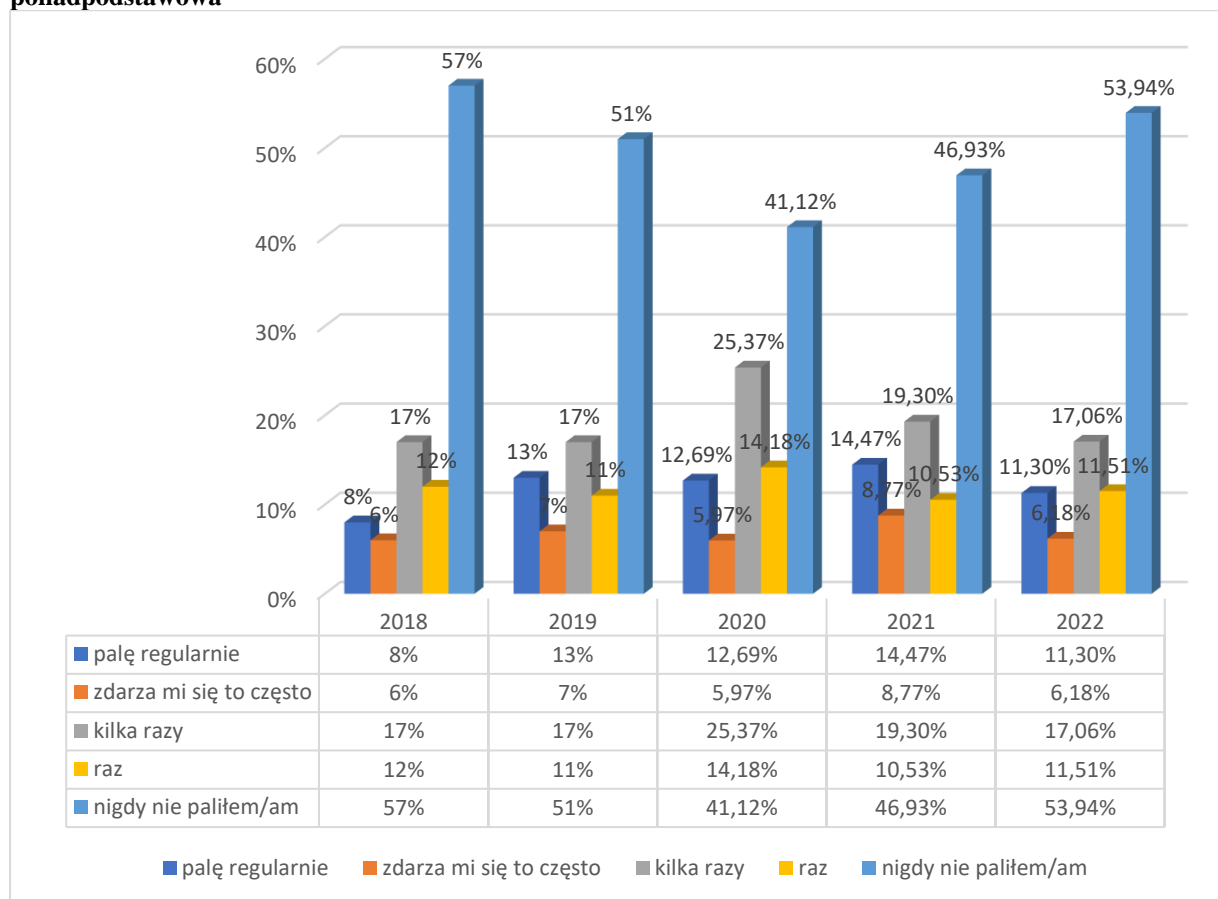
Wyk. 176a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?- szkoła podstawowa

W przypadku starszych uczniów obserwujemy natomiast spadek ankietowanych palących regularnie (z 14,47% w 2021 roku do 11,30% obecnie). Zmniejszył się również odsetek uczniów, którzy palą często (z 8,77% w roku 2021 do 6,18% w roku 2022). Co istotne, również wzrosła liczba osób, które deklarowały, iż nigdy nie paliły papierosów (z 46,93% w roku 2021 do 53,94% obecnie). Najwyższy odsetek uczniów deklarujących, iż nie palą

papierosów odnotowano w roku 2018 – 57,00%. Od tego czasu do roku 2020 systematycznie ulegał on zmniejszeniu. Jednakże od 2020 roku ponownie liczba osób niepalących wzrasta.

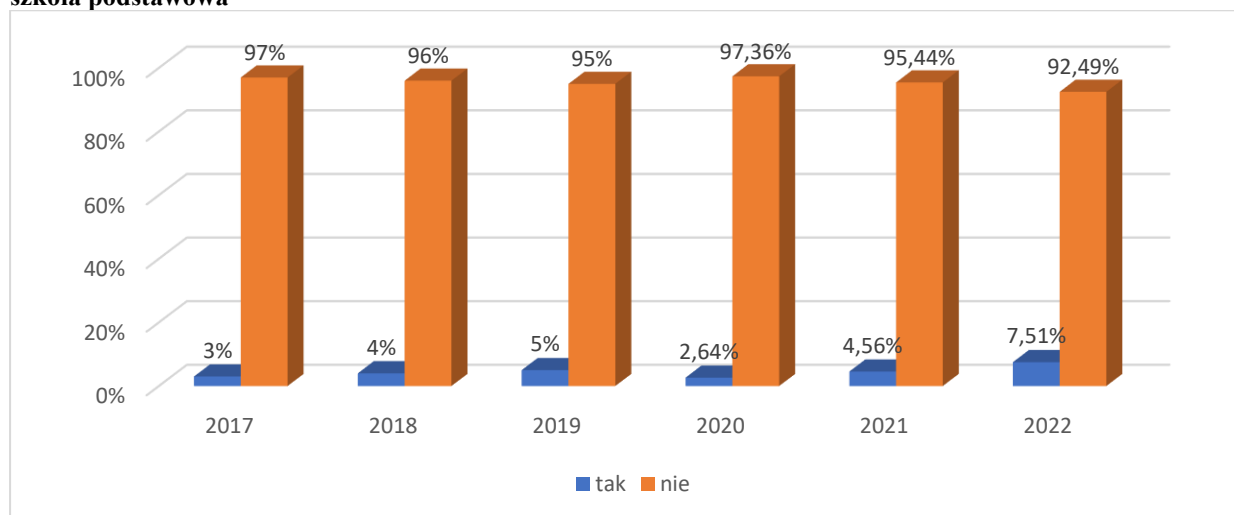
Wyk. 176b. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – szkoła ponadpodstawowa

6.2.3. Problem narkotykowy

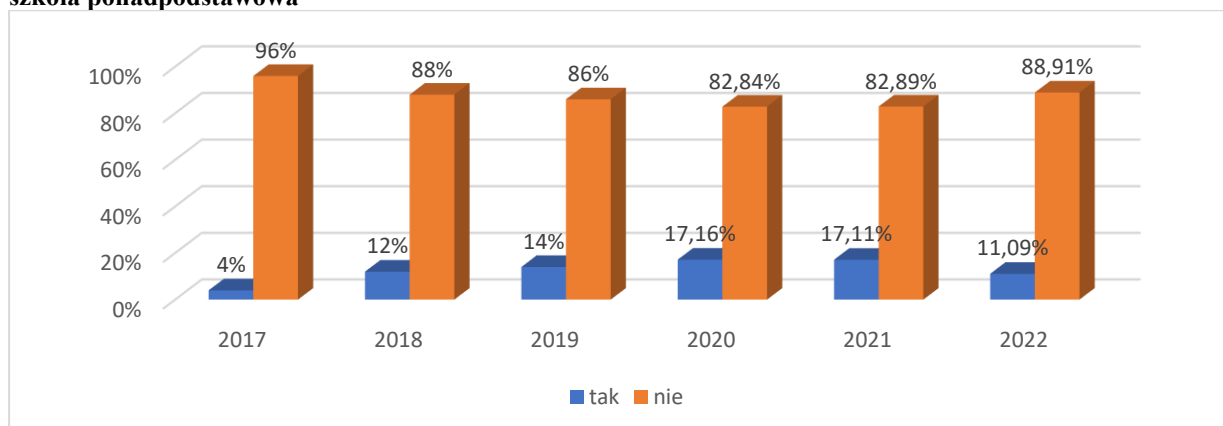
Warto zwrócić uwagę, że zmniejszyła się liczba młodszych uczniów, które nie miały kontaktu ze środkami psychoaktywnymi (z 97,00% w roku 2017 do 92,49% obecnie).

Wyk. 177a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – szkoła podstawowa

W przypadku uczniów szkoły ponadpodstawowej odnotowano spadek liczby uczniów, którzy zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne (z 17,16% w roku 2020 do 11,09% w roku 2022).

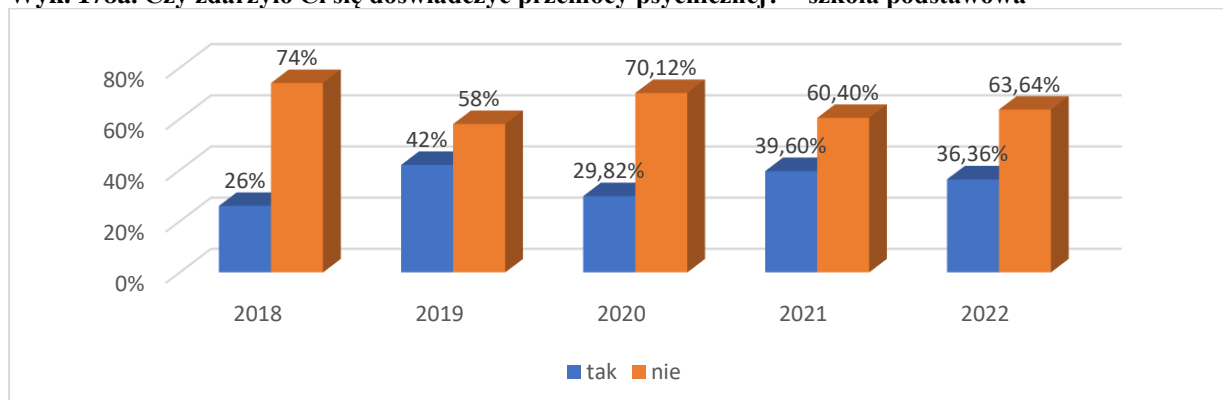
Wyk. 177b. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – szkoła ponadpodstawowa

6.2.4. Problem przemocy

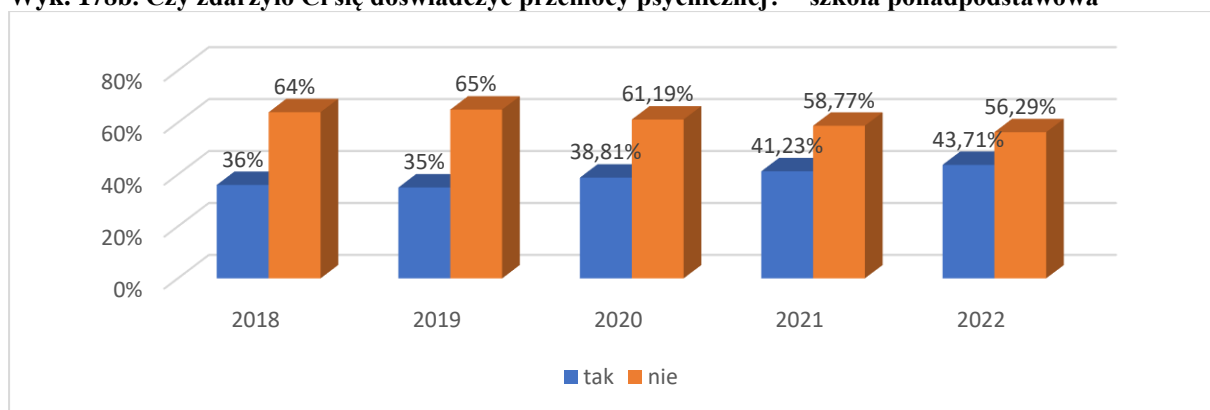
Kolejnym porównywanym zagadnieniem była kwestia doświadczania przemocy psychicznej. Można zauważyć, iż w roku 2022 problem ten zmniejszył swoją skalę (z 39,30% w roku 2021 do 36,36% w roku 2022). W roku 2018 odnotowano najniższą liczbę uczniów doświadczających przemocy psychicznej – 26,00%, a najwyższą liczbę w roku 2019 – 42,00%.

Wyk. 178a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy psychicznej? – szkoła podstawowa

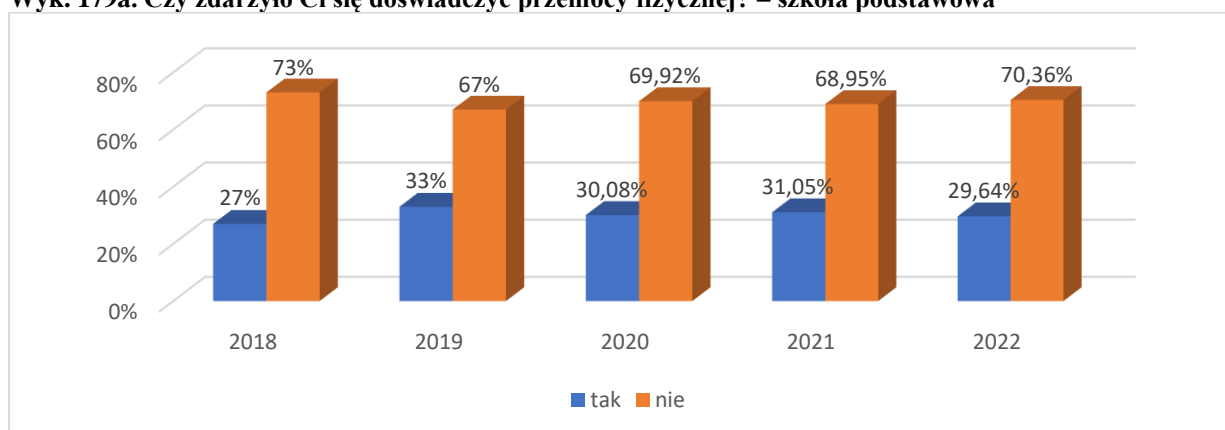
W przypadku starszych uczniów zaobserwowano nieznaczny wzrost ankietowanych, którzy deklarowali, iż doświadczali kiedykolwiek przemocy psychicznej (z 41,23% w roku 2021 do 43,71% w roku 2022). Najniższy odsetek uczniów doświadczających przemocy psychicznej zaobserwowano w roku 2019 (35,00%), a najwyższy w roku 2022.

Wyk. 178b. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy psychicznej? – szkoła ponadpodstawowa

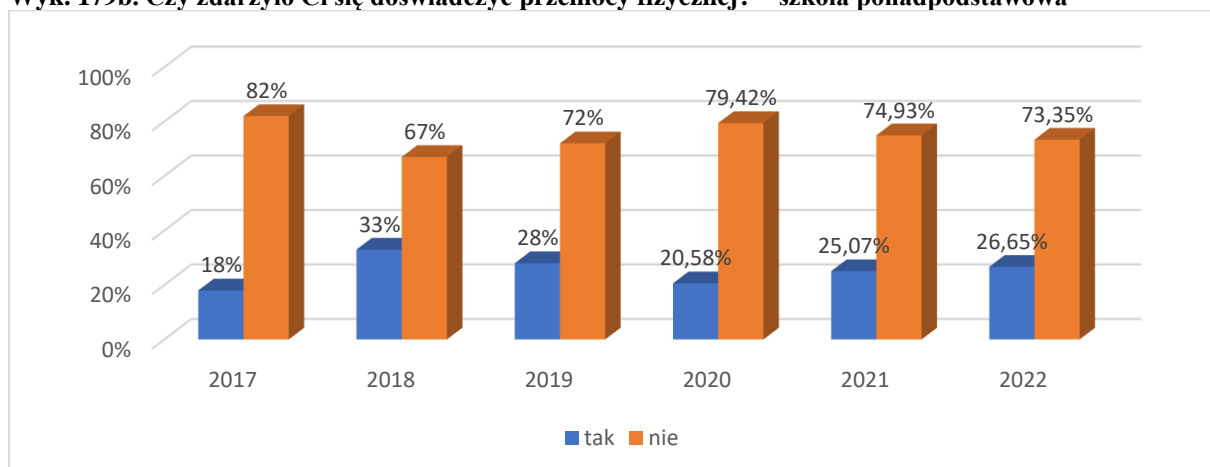
W przypadku doświadczania przemocy fizycznej wśród uczniów szkoły podstawowej można dostrzec, że w 2022 roku zmniejszyła się liczba uczniów, która doświadczyła tejże przemocy (z 31,05% w roku 2021 do 29,64% w roku 2022). Najniższy odsetek młodszych uczniów doświadczających przemocy fizycznej odnotowano w roku 2018 (27,00%), a najwyższy w roku 2019 (33%).

Wyk. 179a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy fizycznej? – szkoła podstawowa

Podobnie jak w przypadku doświadczania przemocy psychicznej, również w przypadku przemocy fizycznej wzrósł odsetek uczniów, którzy doświadczali tej formy przemocy (z 25,07% w roku 2021 do 26,65% w roku 2022). Najniższy odsetek uczniów szkoły ponadpodstawowej doświadczających przemocy fizycznej odnotowano w roku 2017 – 18,00%, a najwyższy w roku 2018 – 33,00%.

Wyk. 179b. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy fizycznej? – szkoła ponadpodstawowa

7. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH W GMINIE ŁOBEZ DO WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH W INNEJ GMINIE

Wyniki badań realizowanych w Gminie Łobez w roku 2022 porównano z wynikami badań innej gminy, w której wielkość oraz struktura demograficzna podobna jest do Gminy Łobez. Badania realizowane z Gminie X realizowano w roku 2022. Analizy porównawczej dokonano wśród grupy dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkoły podstawowej. Wyniki realizowane wśród uczniów szkół ponadpodstawowych nie zostaną poddane analizie porównawczej ze względu na fakt, iż w Gminie X ta grupa nie brała udziału w badaniach.

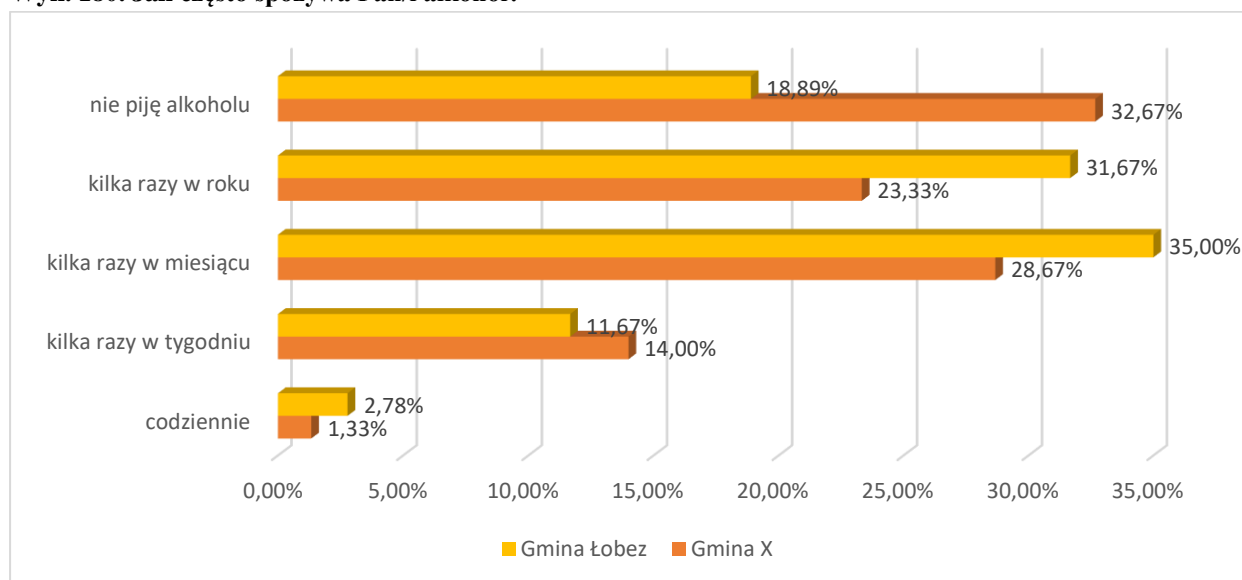
Celem niniejszego rozdziału było porównanie skali problemów społecznych występujących w wyżej wymienionych gminach.

7.1. Porównanie skali problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców obu gmin

Pierwszym analizowanym zagadnieniem był problem uzależnień alkoholowych w obydwu gminach. W przypadku obu gmin w badaniu wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców.

Z zebranego materiału badawczego wynika, iż w Gminie Łobez obserwuje się wyższy odsetek ankietowanych, którzy codziennie sięgają po alkohol (2,78%) niż w przypadku Gminy X (1,33%). Dodatkowo liczba osób deklarujących spożywanie alkoholu jest wyższa w przypadku Gminy Łobez (81,11%) niż w przypadku Gminy X (67,33%). Jednak w Gminie Łobez (31,67%) częściej niż w Gminie X (23,33%) mieszkańcy sięgają po alkohol kilka razy w roku i kilka razy w miesiącu (28,67% w Gminie X i 35,00% w Gminie Łobez).

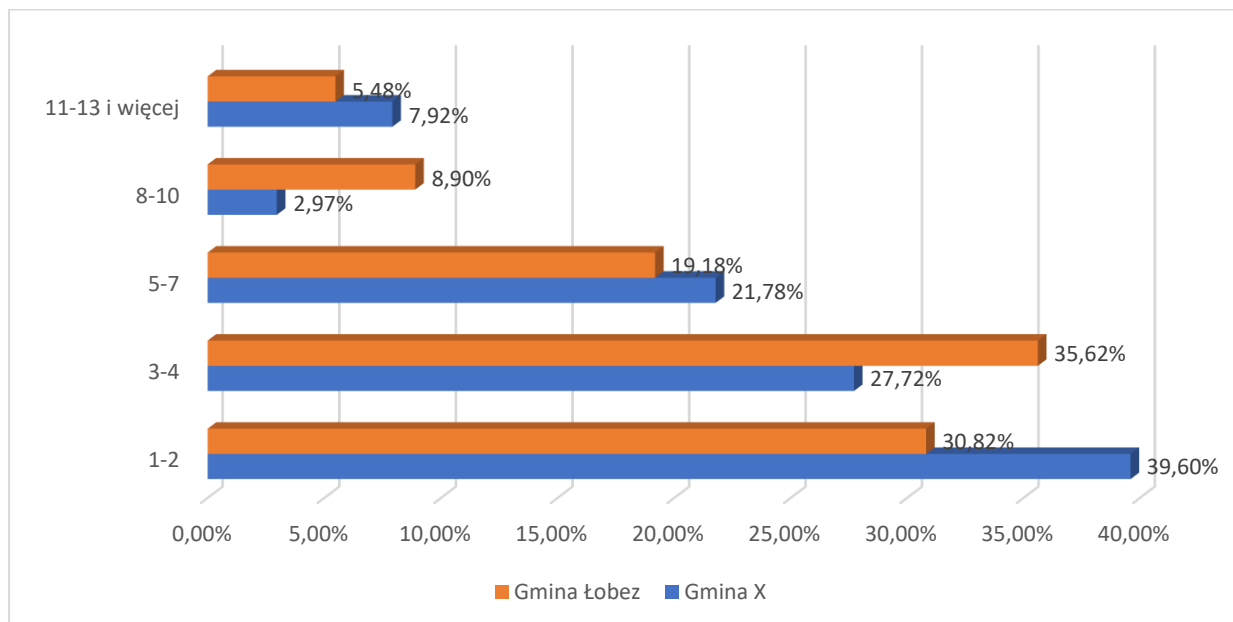
Wyk. 180. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Analizując ilość porcji spożywanego alkoholu w ciągu całego dnia można zauważyć, iż w Gminie X do spożywania 11-13 i więcej porcji alkoholu przyznało się 7,92% ankietowanych, a w Gminie Łobez 5,48%.

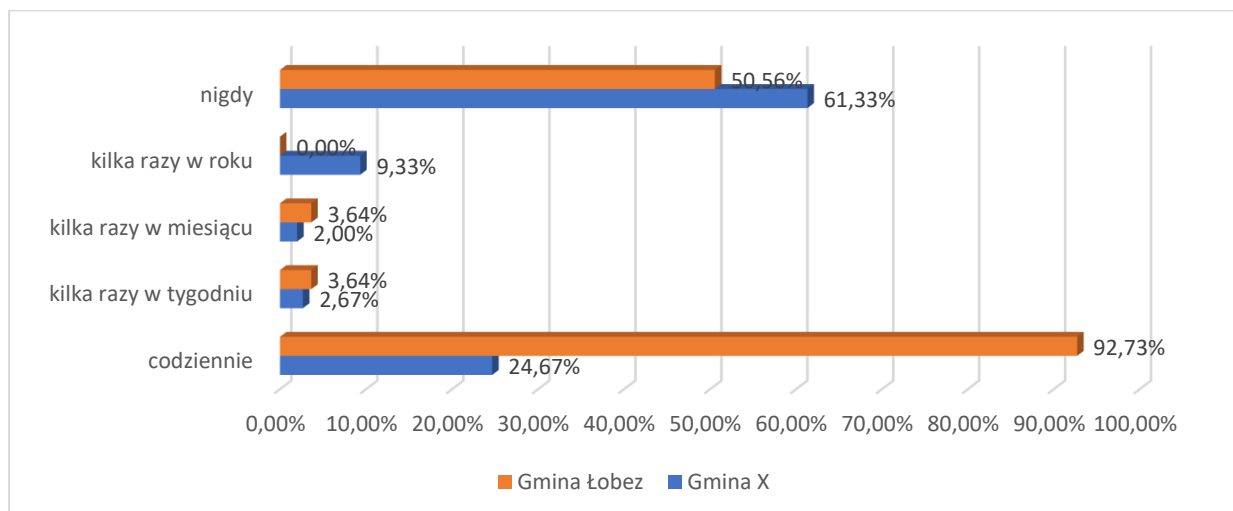
Mieszkańcy Gminy Łobez rzadziej sięgają po większe ilości alkoholu jednorazowo niż mieszkańcy Gminy X. Mieszkańcy Gminy Łobez najczęściej jednorazowo wypijają 3-4 porcje alkoholu (35,62%), zaś mieszkańcy Gminy X – 1-2 porcje (39,60%). Po 8-10 porcji jednorazowo sięga 8,90% mieszkańców Gminy Łobez oraz 2,97% mieszkańców Gminy X. Od 5 do 7 porcji wypija jednorazowo 19,18% mieszkańców Gminy Łobez oraz 21,78% ankietowanych z Gminy X.

Wyk. 181. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

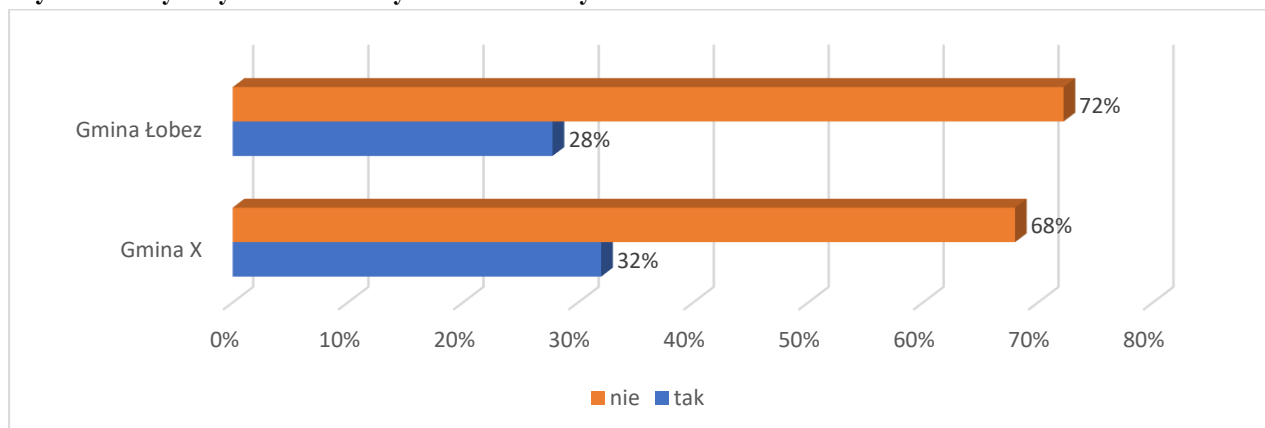
Mieszkańcy Gminy Łobez częściej niż mieszkańcy Gminy X sięgają po papierosy. Wśród mieszkańców Gminy Łobez do palenia przyznało się 49,44% ankietowanych, a wśród mieszkańców Gminy X – 38,73% osób. W przypadku Gminy Łobez do codziennego palenia przyznało się 92,73% ankietowanych, jednak podstawą procentowania były tutaj osoby, które zadeklarowały, iż palą papierosy. W przypadku Gminy X, codziennie papierosy pali 24,76% mieszkańców. Nie można jednak porównać tych wartości, ponieważ podstawa procentowania nie była jednakowa.

Wyk. 182. Jak często pali Pan/i papierosy?

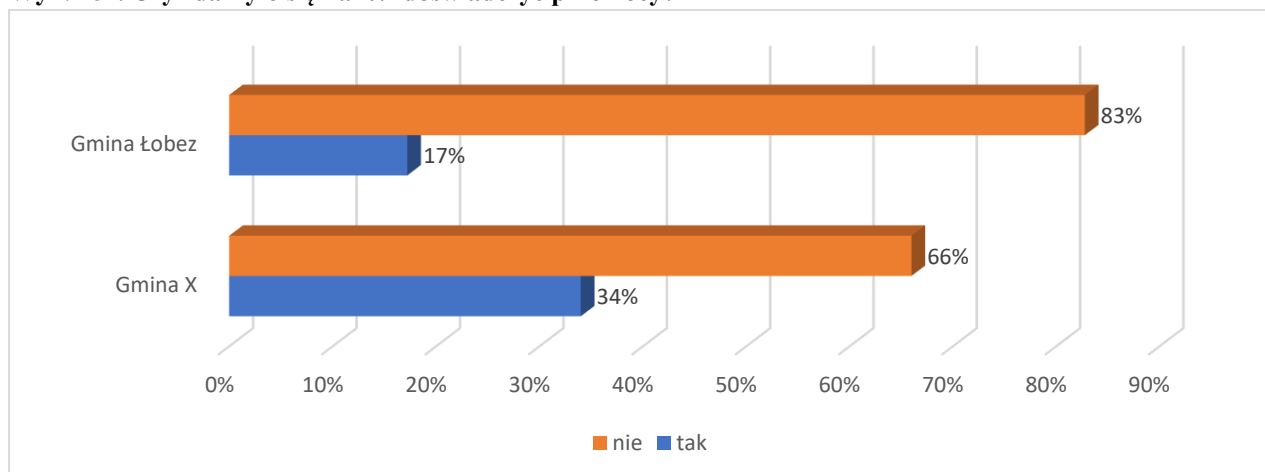
Odsetek ankietowanych mieszkańców Gminy Łobez sięgających kiedykolwiek po narkotyki jest niższy (28,00%) niż odsetek mieszkańców Gminy X zażywających kiedykolwiek te substancje (32,00%).

Wyk. 183. Czy zażywał Pan/i kiedykolwiek narkotyki?

Problem doświadczania przemocy przez ankietowanych mieszkańców jest bardziej widoczny w przypadku mieszkańców Gminy X (34,00%) niż w przypadku mieszkańców Gminy Łobez (17,00%).

Wyk. 184. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

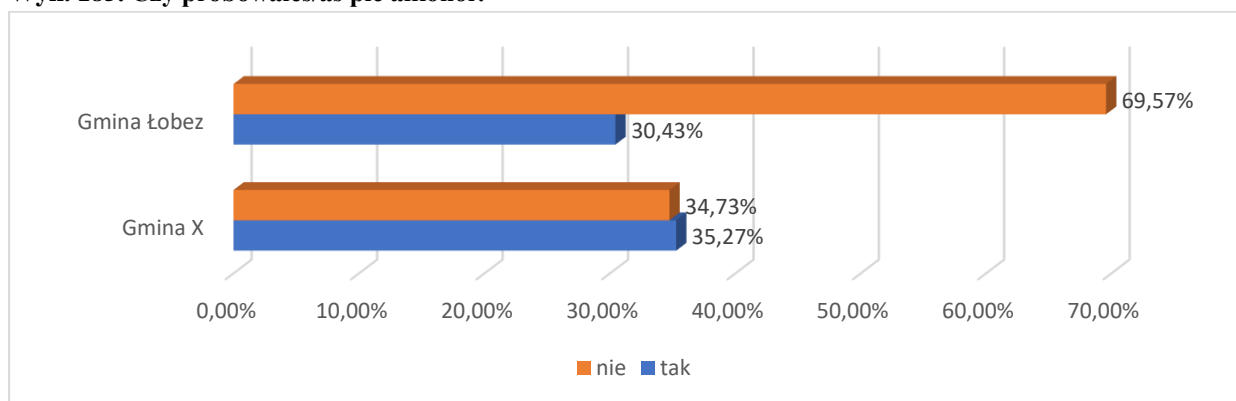

7.2. Porównanie skali problemów społecznych wśród uczniów z obu gmin

Analizie porównawczej poddano również wyniki uczniów szkół podstawowych z Gminy Łobez i Gminy X. Celem tego działania było porównanie skali problemów społecznych wśród uczniów szkół podstawowych z obu gmin. Wyniki uczniów szkoły ponadpodstawowej nie były porównywane ze względu na fakt, iż w badaniu w Gminie X ta grupa nie brała udziału.

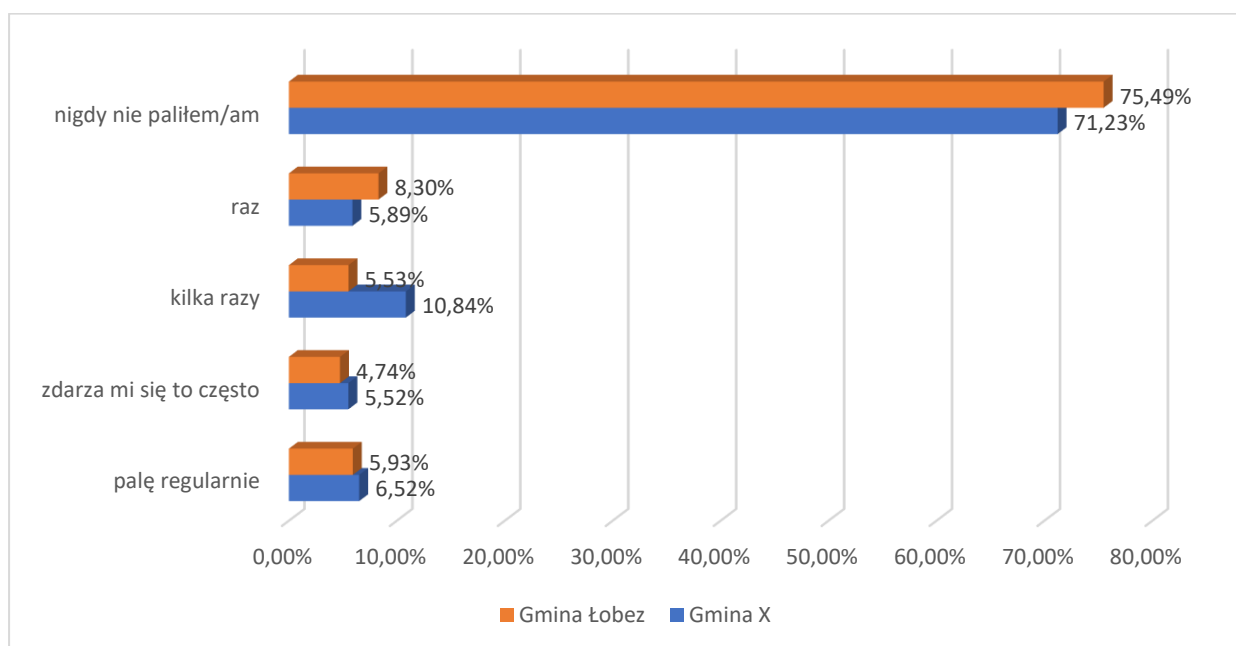
Porównując odsetek uczniów, którzy próbowali pić alkohol można zauważyć, iż w Gminie X jest on wyższy (35,27%) niż w Gminie Łobez (30,43%).

Wyk. 185. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

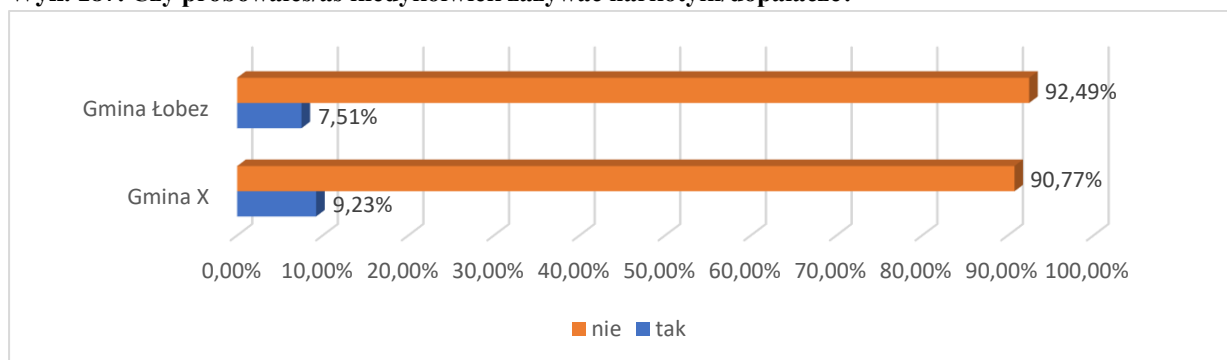
Do palenia papierosów przyznało się 28,77% uczniów Gminy X oraz 24,50% uczniów Gminy Łobez. Pokazują to, że problem palenia papierosów przez uczniów szkoły podstawowej jest wyższy w Gminie X. Również grupa uczniów paląca papierosy regularnie jest wyższa w Gminie X (6,52%) niż w Gminie Łobez (5,93%). W Gminie Łobez obserwuje się mniejszą skalę problemu nikotynizmu wśród uczniów niż w Gminie X.

Wyk. 186. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

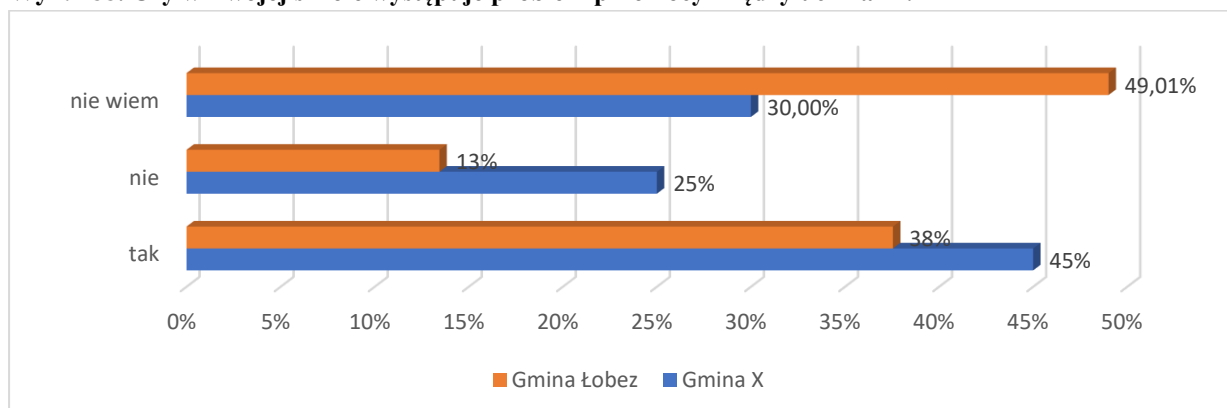
Uczniowie Gminy X (9,23%) częściej niż uczniowie Gminy Łobez (7,51%) deklaruwali, iż próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki lub dopalacze. Pokazuje to, iż skala tego problemu również jest mniejsza w przypadku Gminy Łobez.

Wyk. 187. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

Występowanie przemocy między uczniami zadeklarowało 45,00% uczniów Gminy X i 38,00% uczniów Gminy Łobez. Co wskazuje, iż problem przemocy rówieśniczej jest mniejszy w przypadku Gminy Łobez. Tym samym Gmina Łobez może poszczycić się niższą skalą problemów uzależnień i przemocy wśród najmłodszych mieszkańców niż Gmina X.

Wyk. 188. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

8. WNIOSKI

Badania ilościowe oraz analiza porównawcza realizowana wśród dorosłych mieszkańców Gminy Łobez, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz sprzedawców podających i sprzedających napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe pozwoliła na wyciągnięcie poniższych wniosków.

8.1. Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców

Problem alkoholowy wśród dorosłych mieszkańców nie przybiera dużych rozmiarów – 81,11% ankietowanych spożywa alkohol, a 2,78% robi to codziennie. Ankietowani mieszkańcy najczęściej spożywają piwo (57,53%) oraz wino (39,04%). Co istotne, wypijają w większości bezpieczne porcje alkoholu (66,44%). Natomiast 5,48% respondentów jednorazowo wypija 11-13 i więcej porcji wyrobów alkoholowych. Głównym powodem sięgania przez dorosłych mieszkańców po alkohol są preferencje smakowe (47,26%). Dobrą informacją jest fakt, iż **skala problemu wykonywania obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu nie przybiera dużych rozmiarów** – 15,07% respondentów przyznało się do takiego zachowania, w tym 8,22% osób zdarza się to rzadko. W Gminie

Łobez również **nie obserwuje się wysokiej skali problemu pijanych kierowców**. 13,01% ankietowanych prowadziło pojazd będąc pod wpływem alkoholu, a 8,22% osobom zdarzyło się to tylko jednokrotnie. Badani w większości wskazywali, iż w okresie pandemii nie zmieniły się ich wzory spożywania alkoholu (72,00%). Jednakże 8,00% osób deklaruje, że ze względu na sytuację epidemiologiczną piję obecnie więcej alkoholu niż przed pandemią. Należy również zauważyć, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą konsekwencji spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Jednak 6,67% ankietowanych widziało na terenie swojej miejscowości kobiety w ciąży pijące alkohol.

Analizując problem niktynizmu wśród dorosłych ankietowanych można dostrzec, iż **30,56% pali papierosy, gdzie wśród tych osób 92,73% sięga po nie codziennie**. Jeśli chodzi o liczbę wypalanych papierosów to 29,09% respondentów deklaruje, iż wypala mniej niż 5 papierosów w ciągu dnia, 23,64% mieszkańców między 16, a 25 razy, zaś kolejne 38,18% osób wypala od 6 do 15 sztuk. Respondenci sięgają po papierosy głównie w stresie (49,09%), a dodatkowo większość z nich nigdy nie próbowało rzucić palenia (34,55%).

Problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców w Gminy Łobez nie przybiera dużych rozmiarów, gdyż tylko 27,78% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 6,11% osób zażywało te substancje jednokrotnie. Natomiast 1,11% badanych sięgało po nie kilka razy w roku, a kolejne 1,11% raz w miesiącu. Dobrą informacją jest fakt, że tylko 0,56% osób codziennie lub prawie codziennie, raz w tygodniu oraz raz w miesiącu sięgało po narkotyki. Mieszkańcy sięgali po narkotyki lub dopalacze głównie z ciekawości (50,00%) oraz pod wpływem znajomych (33,33%). Co ciekawe, 15,56% ankietowanych uważa, że pozyskanie narkotyków lub dopalaczy na terenie Gminy Łobez jest łatwe.

Mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą klasyfikacji zachowań przemocowych. Wiedzą również do kogo należy zwrócić się w sytuacji doświadczania przemocy. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, **17,22% ankietowanych doświadczało kiedykolwiek przemocy**. Większość osób doznała przemocy psychicznej (70,97%), a przemocy fizycznej doświadczyło 38,71% osób. Osobą stosującą przemoc wobec ankietowanych był głównie partner/partnerka (41,94%) lub ojciec (35,48%). Natomiast 13,33% badanych uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. 20,56% osób jest zdania, że przemoc można usprawiedliwić.

Problem uzależnień behawioralnych - większość dorosłych ankietowanych korzysta z komputera lub Internetu codziennie (62,22%). 45,65% badanych mieszkańców przyznało, że przeglądają Internet w ciągu dnia od 1 do 2 godzin. Natomiast 20,29% osób robi to dłużej niż 3 godziny dziennie. Dodatkowo 42,03% badanych twierdzi, że pandemia wpłynęła na czas jaki spędzają oni przy komputerze. Ankietowani wiedzą czym jest zjawisko cyberprzemocy (84,44%), a dodatkowo co piąty mieszkaniec doświadczył osobiście tego zjawiska. Osoby te spotkały się głównie z ośmieszaniem (71,43%). W Gminie Łobez **nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu**. Jedynie 2,78% wiele razy brało udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych. 1,11% osób wiele razy grało na automatach oraz w salonach gier, a 3,33% osób wiele razy obstawiało zakłady bukmacherskie.

8.2. Problemy społeczne wśród uczniów

Problem alkoholowy

Większość uczniów starszych (79,10%) oraz młodszych (43,08%), ich rówieśnicy spożywają alkohol. Natomiast **do spożywania alkoholu przyznało się 30,43% uczniów podstawówki i 58,42% uczniów szkoły ponadpodstawowej**. W przypadku obu szkół częściej po alkohol sięgają **dziewczynki (65,19% uczennice szkoły ponadpodstawowej i 32,17% uczennice szkoły podstawowej)**. Niepokojący jest fakt, iż **uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają w bardzo wczesnym wieku**. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy piła alkohol w wieku 8-10 lat (20,78% uczniów podstawówki i 2,92% uczniów szkoły ponadpodstawowej). **Młodzież, która sięga po alkohol przeważnie wybiera piwo – (74,03% uczniów podstawówki i 87,59% uczniów szkoły ponadpodstawowej) oraz wódkę (58,44% uczniów podstawówki oraz 72,26% uczniów szkoły ponadpodstawowej)**. Uczniowie w większości (79,22% uczniów młodszych i 83,21% uczniów starszych) nie doświadczali negatywnych konsekwencji wynikających z spożywania alkoholu. Istotne jest, że większość ankietowanej młodzieży sądzi, że ich **rodzice wiedzą o tym, że spożywają alkohol** (59,74% uczniów młodszych i 87,96% uczniów starszych). **Jednak często nie podejmują działań w tym zakresie** (43,48% uczniów młodszych i 41,08% uczniów starszych). Są to bardzo alarmujące dane pokazujące, iż rodzice nie mają wystarczającej wiedzy na temat konsekwencji zażywania przez dzieci i młodzież środków uzależniających lub też nie potrafią rozmawiać ze swoimi dziećmi. Młodzież twierdzi, iż **alkohol na terenie Gminy Łobez jest łatwo dostępny – taką odpowiedź wskazało 33,20% uczniów młodszych i 55,65% uczniów starszych**. Co więcej, **uczniowie przyznają także, iż ich rówieśnicy sami kupują sobie alkohol (13,83% uczniów podstawówki i 38,17% uczniów szkoły ponadpodstawowej)**.

Problem nikotynowy

Do palenia przyznało się 24,51% uczniów młodszych, w tym 8,30% paliło raz w życiu, kolejne 5,53% osób robiło kilka razy. 4,74% uczniom zdarza się często palić, a 5,93% pali regularnie. W przypadku starszych uczniów paliło 46,06%, w tym: 11,51% robiło to jednorazowo, 17,06% paliło kilka razy, 6,18% zdarza się to często, a 11,30% pali regularnie. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 20,97% uczniów młodszych i 5,09% uczniów starszych wypala każdego dnia więcej niż 20 papierosów, co wskazuje, iż osoby te mogą zmagać się z uzależnieniem.

Problem narkotykowy

Przyglądając się skali **problemu narkotykowego** wśród młodzieży z Gminy Łobez można zauważyć, iż **skala tego zjawiska nie jest bardzo powszechna**. Do zażywania narkotyków przyznaje się 7,51% uczniów młodszych i 11,09% uczniów starszych. W przypadku obu szkół częściej były to dziewczynki niż chłopcy. Najpopularniejszą substancją zażywaną przez uczniów szkoły podstawowej (47,37%) i ponadpodstawowej (86,54%) jest marihuana lub haszysz. Po narkotyki uczniowie sięgają głównie z ciekawości (42,11% uczniów młodszych i 46,15% uczniów starszych) oraz dla dobrej zabawy (31,58% uczniów młodszych i 53,85% uczniów starszych). Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w Gminie Łobez. Zdaniem uczniów substancje psychoaktywne można kupić przede wszystkim na osiedlu (6,32% uczniów młodszych i 5,76% uczniów starszych).

Problem przemocy

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego uczniowie potrafią prawidłowo wskazać zachowania przemocowe oraz rozróżniają poszczególne typy przemocy. 36,36% uczniów młodszych i 43,71% uczniów starszych przyznaje, iż doświadczyło przemocy psychicznej. Przemocy fizycznej doświadczyło 29,64% uczniów młodszych i 26,65% uczniów starszych. Uczniowie szkoły ponadpodstawowej doświadczali także przemocy ekonomicznej (14,07%) i przemocy seksualnej (16,20%). Dodatkowo jak przyznają ankietowani uczniowie przemoc wobec nich stosowali głównie koledzy ze szkoły. Osoby te przeważnie nie były pod wpływem substancji odurzających. Dodatkowo 37,55% uczniów młodszych i 20,04% uczniów starszych deklaruje, iż w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami.

Problem uzależnień behawioralnych

Badania pokazują, iż uczniowie nie wiedzą czym jest zjawisko uzależnień behawioralnych (83,00% młodszych i 76,76% uczniów starszych). Jednak potrafią wskazać czym jest zjawisko cyberprzemocy. **Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów z Gminy Łobez nie przybiera dużych rozmiarów.** Jeśli chodzi o korzystanie z komputera i Internetu to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 3 do 6 godzin (28,85% uczniów młodszych i 32,66% uczniów starszych). Uczniowie korzystają z komputera i Internetu w domu (80,42% uczniów młodszych i 89,90% uczniów starszych), głównie po to, aby kontaktować się ze znajomymi (65,00% uczniów młodszych i 71,72% uczniów starszych). Należy jednak monitorować problem uzależnień behawioralnych wśród najmłodszych mieszkańców. Uzależnienia behawioralne stają się coraz większym problemem społecznym i należy na bieżąco monitorować skalę zjawiska, aby jak najszybciej wprowadzać dodatkowe działania profilaktyczne.

8.3. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Z danych zebranych od sprzedawców wynika, iż młodzież próbuje samodzielnie kupić alkohol (wiele razy zdarzyło się to sześciu osobom, a raz lub kilka razy – pięciu sprzedawcom na dwudziestu ankietowanych). W związku z deklaracjami uczniów działaniami profilaktycznymi należy objąć sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż nie wszyscy sprzedawcy brali udział w szkoleniu dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu (w takim szkoleniu uczestniczyło dziewięciu na dwudziestu badanych). Dodatkowo nie wszyscy ankietowani wiedzą komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

9. REKOMENDACJE

Celem niniejszej diagnozy było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminy Łobez w odniesieniu do opinii dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego oraz przeprowadzonej analizy porównawczej będącej podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Przeprowadzone badania, oparte na badaniu ankietowym pozwalają wnioskować, że w Gminie Łobez istnieje zagrożenie uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a mieszkańcy

doświadczają także problemu przemocy w rodzinach. Skala problemów jednak nie przybiera dużych rozmiarów. Zgromadzony w przebiegu badań materiał empiryczny umożliwia stworzenie kompleksowego programu działań naprawczych. Niezbędne będzie podjęcie szeroko zakrojonych i odgórnie skoordynowanych działań mających na celu transformację uwidocznionych obszarów problemowych przez osoby oraz instytucje bezpośrednio zaangażowane w tworzenie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

Poniżej zaprezentowano jedynie możliwe kierunki działań w tym zakresie, które mogą stanowić inspirację do dalszej pracy na najbliższe lata w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym.

W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej obszarach.

1) Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień chemicznych i behawioralnych:

Wyniki przeprowadzonej diagnozy pokazały, iż skala problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców i uczniów nie przybiera dużych rozmiarów. Warto jednak podejmować systematyczne działania profilaktyczne, aby zapobiegać wzrostowi uzależnień zarówno wśród młodszych, jak i starszych ankietowanych. W związku z tym rekomenduje się realizację programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych i zdrowego stylu życia.

Zarówno młodszy, jak i starsi ankietowani wskazywali, iż zdobycie alkoholu oraz substancji psychoaktywnych w gminie jest możliwe. 12,78% dorosłych mieszkańców uważa, że zdobycie narkotyków lub dopalaczy w gminie jest łatwe. Jeśli chodzi o dostępność alkoholu to 33,20% uczniów podstawówki i 55,65% szkoły ponadpodstawowej sądzi, iż zdobycie alkoholu w gminie jest łatwe. Z tego względu zaleca się zwiększenie wykrywalności i ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych oraz alkoholu i wyrobów nikotynowych dla dzieci i młodzieży.

Organizację różnych form edukacji rodziców dotyczących m.in. świadomego rodzicielstwa, porozumiewania się ze swoimi dziećmi i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, wychowania bez przemocy, kontakt uczniów z rodzicami oraz fakt, iż rodzice wiedzą w jaki sposób uczniowie spędzają czas ma wpływ na ich kontakt z substancjami uzależniającymi. W przypadku uczniów z Gminy Łobez 87,96% uczniów podstawówki i 12,04% uczniów szkoły ponadpodstawowej uważa, że rodzice nie wiedzą o sięganiu przez nich po alkohol.

Promowanie i organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny jest jak najbardziej pożądana, aby zapobiegać powstawaniu uzależnień. Zaleca się wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań. Działania te powinny mieć formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

Zarówno młodszy, jak i starsi ankietowani przyznawali, iż zarówno palenie papierosów (88,88% dorosłych ankietowanych), jak i sięganie po narkotyki i dopalacze może mieć zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie. Pokazuje to, iż respondenci mają świadomość negatywnego wpływu tych substancji na zdrowie. Rekomenduje się realizowanie działań na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, aby pokazać pozytywne przykłady działań mających korzystny wpływ na zdrowie.

Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.

Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie gminy dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.

Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

- Zaleca się wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderских i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia.
- Utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami oraz kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.
- Podejmowanie działań zachęcających młodzież do angażowania się w działalność organizacji pozarządowych, wolontariatu.

Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień chemicznych i behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do uczniów i ich rodziców, działanie to wynika z faktu, iż zarówno dorośli mieszkańcy, jak i uczniowie przyznawali, iż nie mają wiedzy na temat uzależnień behawioralnych. Celem uatrakcyjnienia kampanii dla osób młodszych, warto zaprosić do ich realizacji osoby, które dzieci i młodzież cenią.

Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.

Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne w tym zakresie mogą okazać się broszury/ulotki, plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

Wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie. Diagnoza pokazała, że 83,00% uczniów młodszych i 76,76% uczniów starszych nie wie czym są uzależnienia behawioralne. Dodatkowo 12,25% uczniów młodszych i 14,71% uczniów starszych podałyby swoje dane osobom poznanym w Internecie, co pokazuje, iż te osoby nie mają świadomości konsekwencji wynikających z tego zachowania.

Szkoła oprócz technicznej umiejętności korzystania z Internetu powinna uczyć także racjonalnego korzystania z Internetu. Należy opracować odpowiednie szkolenia dla nauczycieli, którzy byliby w stanie w sposób atrakcyjny przekazać zasady racjonalnego używania Internetu. Odpowiednie kursy adresowane do starszych użytkowników powinny być również dostępne w sieci.

Granie w gry online jest bardzo popularną formą spędzania czasu wolnego wśród młodzieży. 79,45% uczniów młodszych i 63,33% uczniów starszych przyznało, że poświęca czas na tę aktywność. Zaleca się angażowanie

uczniów w aktywności rozwijające umiejętności interpersonalne. Zastąpienie gier aktywnościami rozwijającymi umiejętności interpersonalne i jednocześnie zaspokajającymi podobne potrzeby motywacyjne ma duży potencjał profilaktyczny.

Edukacja społeczna na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy, w tym m.in. przez kobiety w ciąży i młodzież, a także zagrożeń związanych z nowymi technologiami i hazardem. Ankietowani mieszkańcy potwierdzili, iż widują w gminie kobiety w ciąży spożywające alkohol (6,67%). Realizacja kampanii społecznych w zakresie przemocy w rodzinie, wychowania bez przemocy, relacji i komunikacji w rodzinach. 21,11% ankietowanych mieszkańców zna w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w swoim domu.

Zaleca się realizację treningu kompetencji psychospołecznych, czyli naukę: radzenia sobie z emocjami i stresem; porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji interpersonalnych; podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów; twórczego i krytycznego myślenia; samoświadomości i empatii.

Uczniowie korzystają z komputera i Internetu głównie, aby kontaktować się ze znajomymi (65,00% uczniów młodszych i 71,72% uczniów starszych). Sugerowanym działaniem jest umożliwienie młodzieży kontaktu ze znajomymi w formie bezpośredniej poprzez organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Spotkania ze znajomymi pomogą zredukować stres i niepokój.

Zalecane jest motywowanie dzieci oraz rodziców we wspólne spędzanie czasu wolnego tak, aby czas z dzieckiem nie był tylko obowiązkiem, ale też czasem własnego rozwoju i poznawania najbliższych osób. Jednym ze sposobów zachęcania rodziców do spędzania czasu z dziećmi mogą być kampanie informujące mieszkańców o możliwościach spędzania czasu wolnego w gminie.

Działania informacyjne dotyczące podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji.

2) Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadkach bezpośredniego zagrożenia i wystąpienia problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz minimalizacja negatywnych skutków:

Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy oraz uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z problemem uzależnień oraz występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej. Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia uzależnieniami i przemocą obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych.

Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi uzależnień oraz przemocy w rodzinach.

Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin, a także dla rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz przemocy. Zapewnienie ogólnodostępnej pomocy terapeutycznej dla dzieci doświadczających przemocy.

3) Wzmocnienie systemu instytucjonalnego i organizacyjnego Gminy Łobez w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

- wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie;
- ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych m.in. w zakresie dostępnych form przeciwdziałania uzależnieniom, diagnozy uzależnień, diagnozy przemocy w rodzinie, aspektów prawnych tych problemów i sposobów ich rozwiązywania, mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, sołectwami i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, tworzeniu oferty alternatywnych form spędzania

PODSUMOWANIE

Badanie przeprowadzone na terenie Gminy Łobez miało na celu zdiagnozowanie oraz określenie głównych problemów występujących wśród społeczności lokalnej. Bezpośrednim rezultatem przeprowadzonej diagnozy jest niniejszy raport, który stanowi podstawę do zaplanowania oraz zrealizowania przez władze lokalne konkretnych oddziaływań, które będą miały na celu stopniową eliminację zagrożeń i problemów występujących na terenie gminy. Wstępne określenie rozmiaru skali zjawiska przemocy, narkomanii, alkoholizmu, nikotynizmu, uzależnień behawioralnych oraz innych problemów społecznych pozwoli na odpowiednie wprowadzenie działań profilaktycznych. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Dlatego też należałoby skupić się na nawiązaniu ścisłej relacji pomiędzy środowiskiem szkolnym oraz rodzicami w celu wspólnego rozwiązywania problemów z jakimi borykają się młodzi mieszkańcy. Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei może przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególny zadbać o małoletnich pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to ważna kwestia, gdyż często problemy z dzieciństwa oraz domu rodzinnego przenoszą się na dorosłe życie. Ważne jest, aby szkoła również była miejscem, które przyczyni się do budowy systemu wartości młodego człowieka oraz ostrzeże i poinformuje go o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych działań. Ze szczególną uwagą powinno traktować się dzieci, których rodzice nie potrafią poradzić sobie z własnymi uzależnieniami. Powyższe wnioski opisujące tendencję w dynamice zagrożeń lokalnych, wskazują na umiarkowany stopień występowania danych problemów społecznych na terenie Gminy Łobez. Pomimo to, należy podjąć wszelkie działania, które nie dopuszczą do pogłębiania się zjawisk marginalizacji, wykluczenia oraz patologii społecznych. Ważną kwestią jest również uświadamianie społeczności lokalnej w związku z odpowiednim reagowaniem na przemoc rówieśniczą oraz przemoc domową. Jak wynika z badań istnieje spora część osób, która wie o działaniach przemocowych w obrębie swojego środowiska. Należałoby wskazać tym osobom jak powinny zachować się w sytuacji, kiedy są świadkami takich zachowań oraz gdzie zgłosić się po pomoc. Badania oraz analiza problemów społecznych w Gminie Łobez wskazała różne obszary społeczne, które wymagają szczególnych interwencji. Raport wykazał wiele pozytywnych zjawisk jakie mają miejsce wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzona diagnoza wskazuje odpowiedni kierunek zmian jakie powinny dokonać się na terenie gminy.

ROZDZIAŁ III
PODSTAWOWE CELE I ZAKRES WDRAŻANYCH DZIAŁAŃ

1. W zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi:

- 1) zmniejszenie ilości alkoholu spożywanego przez młodzież:
  - ograniczenie możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez niepełnoletnich,
  - wdrażanie nowoczesnych programów profilaktycznych, uczenie postaw i umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu,
  - ograniczenie działań promujących picie alkoholu przez młodzież,
  - udzielanie pomocy profesjonalnej rodzicom, których dzieci piją alkohol,
  - edukacja rodziców i wychowawców w zakresie pomagania młodzieży w utrzymaniu abstynencji,
  - prowadzenie różnych szkoleń, kampanii i imprez mających na celu zmiany postawy wobec picia alkoholu przez młodzież,
- 2) zmniejszenie ilości nowych przypadków uzależnień:
  - uczenie wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na rozwijanie procesu uzależnienia,
  - uczenie osobistych umiejętności kontrolowania rozmiarów i wzorców picia,
  - zwiększenie skuteczności interwencji wobec zaburzeń zachowania wynikających z nadmiernego picia,
  - zwiększenie działań profilaktycznych w szkole i środowiskach lokalnych,
  - szkolenie sprzedawców z zakresu obowiązującej ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 3) zmniejszenie śmiertelności i degradacji psychofizycznej osób uzależnionych:
  - zwiększenie dostępności niezbędnych oddziaływań terapeutycznych,
  - wspieranie środowisk wzajemnej pomocy.

2. W zakresie przeciwdziałania narkomanii:

- 1) zapobieganie wzrostowi i rozpowszechnianiu się problemów narkomanii oraz zmniejszenie zainteresowania dzieci i młodzieży substancjami odurzającymi:
  - wdrażanie programów profilaktycznych i metod, uczenie postaw i umiejętności służących życiu bez narkotyków,
- 2) ograniczenie szkód związanych z narkomanią u osób uzależnionych i w środowisku lokalnym:
  - kształtowanie postaw abstynenckich,
- 3) reintegracja osób uzależnionych od narkotyków:
  - zapobieganie nawrotowi choroby,
  - utrwalanie postaw abstynenckich.

3. W zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi (zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025):

- profilaktyka uniwersalna – jest ukierunkowana na całe populacje, zmniejszanie i eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój wśród m.in.: dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, młodych dorosłych, rodziców

dzieci w wieku szkolnym, poprzez propagowanie opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej; realizacja profilaktyki uniwersalnej odbywa się zgodnie z zasadami NPZ⁸,

- profilaktyka selektywna – jest ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Obejmuje działania profilaktyczne adresowane do osób, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; realizacja profilaktyki selektywnej odbywa się zgodnie z zasadami NPZ,
- profilaktyka wskazująca – jest ukierunkowana na jednostki wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia. Profilaktyka wskazująca przejawia się m.in. poprzez interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem substancji psychoaktywnych; realizacja profilaktyki wskazującej odbywa się zgodnie z zasadami NPZ.

1) Edukacja zdrowotna w ramach profilaktyki uniwersalnej określonej w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia,
- prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież,
- upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym.

2) Szkolenie kadr:

- podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- rozwijanie systemu kształcenia, doskonalenia zawodowego i odpowiedzialności zawodowej specjalistów psychoterapii uzależnień i instruktorów terapii uzależnień,
- podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych oraz udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

3) Zadania regulacyjne i zapewnianie skutecznego egzekwowania przepisów, w tym:

- zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu,
- zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

4) Działania w ramach profilaktyki uniwersalnej określonej w Narodowym Programie Zdrowia a lata 2021-2025:

- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, które biorą pod uwagę wspólne

---

⁸ Narodowy Program Zdrowia na lata 2021 – 2025.

czynniki ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych i czynniki chroniące, wspierające prawidłowy rozwój,

- prowadzenie i upowszechnienie programów profilaktycznych w zakresie problemów alkoholowych wśród osób dorosłych, w tym w szczególności w miejscu nauki lub pracy,

- poszerzenie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.

5) Działania w ramach profilaktyki selektywnej określonej w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025:

- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie i wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki selektywnej adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców,

- poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

6) Działania w ramach profilaktyki wskazującej określonej w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025:

- poszerzanie i udoskonalanie oferty upowszechnianie i wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki wskazującej,

- udzielanie specjalistycznej pomocy i wsparcia rodzicom, których dzieci upijają się

- zwiększanie dostępności i podnoszenie jakości specjalistycznych świadczeń w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu,

- poszerzanie i udoskonalanie oferty leczenia uzależnienia od alkoholu, w tym o programy ograniczania picia alkoholu, oraz popularyzowanie metod mających naukowo dowiedzioną skuteczność,

- zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępności do istniejących form wsparcia

- wspieranie działalności środowisk abstynenckich,

- zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym,

- zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym,

- podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

ROZDZIAŁ IV

REALIZACJA ZADAŃ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII, UZALEŻNIENIOM

BEHAVIORALNYM ORAZ PRACY TERAPEUTYCZNEJ Z RODZINĄ

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, osób z uzależnieniami behawioralnymi oraz osób zagrożonych uzależnieniem:

1) prowadzenie edukacji na temat uzależnień, form leczenia, profilaktyki (szkolne programy profilaktyczne, broszury, materiały informacyjne rozpowszechniane w miejscach publicznych na terenie gminy), w ramach

profilaktyki uniwersalnej określonej w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025,

- 2) kontynuacja działalności terapeutów (porady i zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym pomoc terapeutyczna dla dorosłych osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików),
- 3) kontynuacja działalności grupy wsparcia i Klubu AA,
- 4) kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego,
- 5) kontynuacja działalności terapeuty systemowego, poznawczo - behawioralnego i mediatora w Punkcie Konsultacyjnym,
- 6) finansowanie zabezpieczeń przeciwalkoholowych i terapii podtrzymujących dla osób uzależnionych od alkoholu uczestniczących w terapii odwykowej,
- 7) warsztaty terapeutyczne nt. profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie prowadzone w szkołach,
- 8) prowadzenie strony internetowej www.gkrpa.lobez.pl zawierającej informacje m.in. na temat działań profilaktycznych oraz dostępności pomocy dla osób potrzebujących wsparcia,
- 9) edukacja poprzez upowszechnianie informacji na temat problemów uzależnień i szeroko rozumianej profilaktyki oraz diagnoza / badanie problemów społecznych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii i uzależnień behawioralnych pomocy terapeutycznej i prawnej:

- 1) poradnictwo, motywowanie do podjęcia abstynencji, pomoc w uzyskaniu miejsca na oddziale odwykowym, w ośrodku wczesnej interwencji na detoksie, w ośrodku rehabilitacyjnym (GKRPA, terapeuta, punkt konsultacyjny),
- 2) prowadzenie pracy terapeutycznej z rodziną.
- 3) organizowanie grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych,
- 4) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (Zespół Interdyscyplinarny, terapeuta),
- 5) poradnictwo radcy prawnego świadczącego usługi doradcze dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ich rodzin.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów narkomanii i uzależnień behawioralnych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i terapeutycznych:

- 1) finansowanie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci z grup ryzyka, niedostosowanych społecznie, ubogich i z rodzin alkoholowych przy Szkole Podstawowej Nr 1, Nr 2, (doposażenie, dożywianie dzieci, pomoc w organizacji imprez okolicznościowych, wynagrodzenia wychowawców)
- 2) wspieranie kształcenia w dziedzinie profilaktyki pedagogów szkolnych, nauczycieli i wychowawców placówek wsparcia dziennego,
- 3) realizacja szkolnych programów / warsztatów profilaktycznych,
- 4) organizowanie środowiskowych programów profilaktyczno – informacyjnych
- 5) organizowanie szkoleń i kampanii edukacyjnych w dziedzinie profilaktyki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii dla młodzieży szkół ponadpodstawowych,

- 6) organizowanie i finansowanie warsztatów i spektakli teatralnych na temat szeroko rozumianej profilaktyki,
- 7) dofinansowywanie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie:

dofinansowanie i merytoryczne wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy osób dotkniętych problemem alkoholowym - umożliwienie im udziału w szkoleniach, naradach, imprezach trzeźwościowych oraz zapewnienie dostępu do materiałów edukacyjnych.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego:

- 1) podejmowanie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 2) podejmowanie działań interwencyjnych wobec firm prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, w szczególności reklamę skierowaną do młodzieży.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej:

dofinansowanie Centrów Integracji Społecznej prowadzących działalność na terenie Gminy Łobez (w ramach otwartego konkursu ofert).

7. Finansowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym:

- 1) wynagrodzenia członków komisji,
- 2) koszty szkoleń i delegacji (zwrot kosztów przejazdu) członków komisji,
- 3) materiały i wyposażenie,
- 4) opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

ROZDZIAŁ V

INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAJMUJĄCE SIĘ PROFILAKTYKĄ I ROZWIĄZYWANIEM PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIEM NARKOMANII NA TERENIE GMINY ŁOBEZ

W Punkcie Konsultacyjnym w Łobzie przy ul. Niepodległości 50 przyjmują nieodpłatnie specjaliści:

- terapeuta ds. uzależnień prowadzący spotkania z osobą uzależnionymi, współuzależnionymi oraz potrzebującymi wsparcia,
- terapeuta systemowy i poznawczo - behawioralny oraz mediator rodzinny dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz potrzebujących wsparcia
- pracownik punktu konsultacyjnego, udzielający informacji / pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz potrzebującym wsparcia,
- radca prawny udzielający pomocy osobom współuzależnionym oraz doznającym przemocy.

W związku z koniecznością realizacji obowiązku zachowania dystansu społecznego a także związanymi z tym obostrzeniami, oraz przepisami prawnymi regulującymi przeciwdziałanie z COVID-19 w tym zagrożeniem epidemicznym, nie wyklucza się, że również prace ww. specjalistów mogą zostać zorganizowane w trybie zdalnym.

1. Wspólnota AA – z siedzibą w Punkcie Konsultacyjnym w Łobzie przy ul. Niepodległości 50 - oferuje pomoc osobom uzależnionym od alkoholu oraz ich rodzinom. Organizuje samopomocowe zajęcia w warunkach zapewniających dyskrecję w tym również mitingi.

2. Komenda Powiatowa Policji w Łobzie - działania instytucji w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi ukierunkowane są na prowadzenie rozmów profilaktycznych i pouczających. W przypadku nadużywania alkoholu przez rodziców funkcjonariusze policji wnoszą do sądu o właściwe sprawowanie władzy rodzicielskiej oraz o leczenie odwykowe z powództwa cywilnego. Komenda Powiatowa Policji w Łobzie prowadzi różnorodne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wdrażając „Niebieską Kartę”.

3. Centrum Usług Społecznych w Łobzie - udziela pomocy rodzinom, w których występuje trudna sytuacja finansowa związana z nadużywaniem alkoholu. Pomoc ta, to głównie pomoc finansowa w formie zasiłków, bonów żywnościowych, oraz obiadów w szkołach dla dzieci. CUS prowadzi również działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wdrażając „Niebieską Kartę” (Zespół Interdyscyplinarny). Pracownicy socjalni CUSu prowadzą szeroko rozumianą pracę socjalną min: poradnictwo i pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc pedagogiczną i socjalną.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie w ramach działań z zakresu interwencji kryzysowej proponuje:

- pomoc prawną, pedagogiczną, socjalną i psychologiczną,
- poradnictwo i konsultacje,
- grupę wsparcia dla kobiet i mężczyzn ofiar przemocy domowej,
- grupę wsparcia dla dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą i będących świadkami przemocy.

5. Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa” w Łobzie ma na celu umożliwienie powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym niepotrafiącym poradzić sobie z podstawowymi problemami życiowymi. Zadaniem CIS jest reintegracja społeczna mająca na celu wzmocnienie pozycji społecznej dzięki pomocy szeregu specjalistów: psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego oraz doradcy społecznego. Uczestnicy odbywają rozmowy diagnostyczne, które pomagają ocenić osobowość oraz ich mocne i słabe strony, Dzięki temu specjaliści mogą określić indywidualne potrzeby uczestników, problemy oraz sposoby ich rozwiązywania.

6. Centrum Integracji Społecznej „Pasja” w Łobzie ma na celu umożliwienie powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym niepotrafiącym poradzić sobie z podstawowymi problemami życiowymi. Zadaniem CIS jest reintegracja społeczna mająca na celu wzmocnienie pozycji społecznej dzięki pomocy szeregu specjalistów: psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego oraz doradcy społecznego.

7. STOWARZYSZENIE MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Grabowie jest placówką prowadzącą leczenie, terapię i rehabilitację osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych powyżej 18 roku życia. Placówka realizuje formułę edukacji prozdrowotnej obejmującej profilaktykę zachowań ryzykownych dotyczących przede wszystkim HIV, AIDS i innych chorób związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

- 1) Liczba miejsc w ośrodku rehabilitacyjnym: 35 (od 18 r. życia).

- 2) Czas trwania programu rehabilitacyjnego: 12-18 miesięcy (średnioterminowe).
  - 3) Placówka prowadzi: leczenie somatyczne i psychiatryczne, poradnictwo dla rodzin osób uzależnionych, poradnictwo dla osób uzależnionych, psychoterapię indywidualną dla osób uzależnionych, psychoterapię grupową dla rodzin osób uzależnionych, psychoterapię grupową dla osób uzależnionych, kursy zawodowe.
  - 4) Placówka wystawia skierowania na badania stwierdzające zakażenie hiv, hcv oraz hbv.
  - 5) Placówka przyjmuje osoby zobowiązane przez sąd do leczenia.
  - 6) Placówka prowadzi program profilaktyczno-leczniczy dla osób uzależnionych lub używających szkodliwie, skierowanych do programu w związku z art. 72 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. Organizacje i stowarzyszenia kulturalne i sportowe, które w swoich statutach ujęte mają zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

ROZDZIAŁ VI

PRELIMINARZ KOSZTÓW REALIZACJI PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I PRZEMOCY W RODZINIE NA ROK 2023

Dział: 851 OCHRONA ZDROWIA		
Rozdział: 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi		
§	Treść	Plan na 2023 r.
2820	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	13 500
2830	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych	82 500
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	22 750
	Wynagrodzenie GKRPA	17 150
	Gospodarz AA	3 600
	Wynagrodzenie Dzień Dziecka	2 000
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7 400
	Materiały biurowe	300
	Prenumeraty ZTU, Niebieska Linia	2 100
	Nagrody Dzień Dziecka	2 000
	Sołectwa – programy profilaktyczne	3 000
4220	Zakup środków żywności	1 000
4260	Zakup energii	19 336
4270	Zakup usług remontowych	2 460
	Fundusz remontowy TPD	2 460
4300	Zakup usług pozostałych	109 000
	Diagnoza problemów społecznych	4 000
	Organizacja Dnia Dziecka	17 400
	Eksploatacja	2 460
	Sprzątanie	4 200
	Zabezpieczenie alkoholowe	900
	Hosting strony gkrpa	450
	opłata za ścieki	550
	Wynagrodzenia specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym	73 340
	Badania, wydanie opinii	5 700
4480	Podatek od nieruchomości	2 220
4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	800
RAZEM WYDATKI		260 966

Dział: 851 OCHRONA ZDROWIA		
Rozdział: 85153 (zwalczanie narkomanii)		
§	Treść	Plan na 2023 r.
2820	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	5 000
4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	1 200
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	6 500
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1 000
4300	Zakup usług pozostałych	1 000
RAZEM WYDATKI		14 700

Dział: 851 OCHRONA ZDROWIA		
Rozdział: 85154 (własne)		
§	Treść	Plan na 2023 r.
4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	83 860
4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	700
4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	14 700
4120	Składki na Fundusz Pracy	2 045
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	30 255
4300	Zakup usług pozostałych	3 000
4440	Odpis na ZFŚS	2 494
4700	Szkolenia pracowników	1 000
4710	Wpłaty na PPK finansowane przez pracodawcę	1 280
RAZEM WYDATKI		139 334

**RAPORT Z WYKONANIA W DANYM ROKU
GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I EFEKTÓW JEGO REALIZACJI,
ZOSTANIE PRZEDŁOŻONY RADZIE GMINY W TERMINIE DO DNIA 30 CZERWCA ROKU
NASTĘPUJĄCEGO PO ROKU, KTÓREGO DOTYCZY RAPORT**

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 - 2025, prowadzenie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem narkomanii oraz integracji społecznej osób uzależnionych, jest zadaniem własnym gminy. Realizacja tych zadań prowadzona jest zgodnie z gminnym programem uchwalanym corocznie przez Radę Miejską w Łobzie. Niniejszy projekt uchwały zawiera program obejmujący realizację zadań w roku 2023.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łobzie uchwałą nr 12/2022 z dnia 14 listopada 2022 r. pozytywnie zaopiniowała projekt niniejszej uchwały.

Mając na względzie przepisy wymienionych ustaw, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.